T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK İLKELERİ ve İNKILAP TARİHİ ENSTİTÜSÜ
ATATÜRK İLKELERİ ve İNKILAP TARİHİ ANABİLİM DALI

HALKEVLERİNİN KÜTÜPHANE VE YAYIN KOLU ŞUBELERİ ÇALIŞMALARI (1932-1951)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Oktay AKBAL
2901160005

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hayrünisa ALP

İSTANBUL 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürlüğü

Y Ü K S E K L İ S A N S
T E Z O N A Y I

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : **Oktay AKBAL** Numarası : **2901160005**

Anabilim/Bilim Dalı : **Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi** Tez Savunma Tarihi : **16.07.2019**

Danışman : **Dr.Öğr.Üyesi Hayrünisa ALP** Tez Savunma Saati : **11:00**

Tez Başlığı : **"Halkevlerinin Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri Çalışmaları (1932-1951)"**

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin **36. Maddesi** uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜ'NE** OYBİRLİĞİ / ~~OYÇOKLUĞU~~YLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- Dr.Öğr.Üyesi Hayrünisa ALP (Danışman)		Kabul
2- Prof.Dr.Ümit KONYA		Kabul
3- Doç.Dr.Gülşah ESER (Harran Üniv.)	G.Eser	Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- Doç.Dr.Serkan TUNA		
2- Doç.Dr.Betül BATIR (İÜ Cerrahpaşa)		

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum **"Halkevlerinin Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri Çalışmaları (1932-1951)"** adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğundan, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Oktay AKBAL

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Referans No	10284498
Yazar Adı / Soyadı	OKTAY AKBAL
T.C.Kimlik No	10949882292
Telefon	5325858719
E-Posta	akbaloktay@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Halkevlerinin Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri Çalışmaları (1932-1951)
Tezin Tercümesi	Library and Publishing Branches Activities of People's Houses
Konu	Tarih = History ; Türk İnkılap Tarihi = History of Turkish Revolution
Üniversite	İstanbul Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü
Anabilim Dalı	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2019
Sayfa	170
Tez Danışmanları	DR. ÖĞR. ÜYESİ HAYRÜNİSA ALP
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	

21.08.2019

İmza:.....

ÖZET

Kurtuluş Savaşı sona ermiş ve yönetim şekli Cumhuriyet olmuştur. Rejimin adı konulduktan sonra siyasi, sosyal ve kültürel anlamda hızlı bir değişim süreci başlamıştır. Birbirini izleyen bu sürecin temel taşlarından biri de Halkevleri olmuştur. 19 Şubat 1932'de 14 il merkezinde aynı zamanda gerçekleştirilen açılış töreni ile başlayan bu yolculuk kısa zaman içerisinde sonradan kurulacak olan Halkodalarıyla birlikte Anadolu'nun en ücra köşelerine kadar kök salmıştır.

Kuruldukları yerde toplam dokuz şube şeklinde faaliyet gösteren Halkevlerinin en önemli şubelerinden biri de Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleridir. Bulundukları coğrafyanın sosyal ve kültürel şartları da dikkate alınarak oluşturulan Halkevleri kütüphaneleri, sahip oldukları işlevleri ile hem toplumun eğitim ve kültür seviyesini yükseltmiş hem de toplumun, gücünü milletten alan yeni rejimle birlikte arka arkaya sıralanan inkılapların amacının ne olduğunu anlamasına yardımcı olmuştur.

Bu çalışmada amaç, kuruluşundan ilk kapanışlarına kadar geçen süre içerisinde, Halkevleri kütüphanelerinin ne gibi faaliyetlerde bulundukları, kuruldukları yerlerde toplumun eğitim ve kültür seviyesine nasıl katkı sunduklarını ortaya koymak ve konuyla ilgili genel bir bakış açısının oluşturulmasına yardımcı olmaktır. Araştırmanın amacına yönelik her türlü materyal desteği sağlanarak, çalışmaya ışık tutulmuş ve bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halkevleri, Halkevleri kütüphaneleri, Halkodaları, Halkodaları kitaplıkları, Kitap, Kitaplık, Okuyucu

ABSTRACT

The War of Independence was over and the form of administration became republic. After the regime was named, a rapid change process in the political, social and cultural area began. One of the keystones of these successive processes was the People's houses. This journey which started with an opening ceremony realized on the 19th February 1932 in 14 city centers simultaneously, took root in the remote corners of Anatolia in short time with the People's rooms which is founded later.

One of the most important branches of People's houses which operate in the form of nine branches in total, is the Library and Publishing Branches. The People's houses libraries, which were formed by taking into consideration the social and cultural conditions of their location, both increased the level of education and culture of the society with their functions and helped the society to understand the purpose of the revolutions which came one after the other with the new regime that took its power from the nation.

The aim of this study is to reveal the activities of the People's houses libraries from their establishment to their first closure and how they contributed to the educational and cultural level of the society in places where they are established and to help to create a general perspective on the subject. All kinds of material support was provided for the purpose of the study and an evaluation was tried to make.

Keywords: People's houses, People's houses libraries, People's rooms, People's rooms bookcases, Book, Bookcase, Reader

İÇİNDEKİLER

ÖZET……...…….....v

ABSTRACT……..……...vi

İÇİNDEKİLER……..vii-viii

ÖNSÖZ……..……...ix-x

TABLOLAR VE RESİMLER LİSTESİ…….....xi

KISALTMALAR…….……**…**xii

AMAÇ VE YÖNTEM……..…….xiii

GİRİŞ……..…….....1-3

BİRİNCİ BÖLÜM

HALKEVLERİ

1.1 Türk Ocaklarından Halkevlerine Geçiş……...…….……....4-12

1.2 Halkevlerinin Kuruluşu…….…….…….....12-18

1.3 Halkevlerinin Kuruluş Amaç ve Nedenleri……18-22

1.3.1 Halkodalarının Kuruluş Amaç ve Nedenleri…….....22-27

İKİNCİ BÖLÜM

HALKEVLERİNİN ÖRGÜTSEL YAPISI

2.1 Halkevleri Açılma Koşulları, Çalışma Şubeleri ve Üye Kaydı…….……..28-35

2.2 Halkevleri Şube Komiteleri ve Halkevleri İdare Heyeti…….....35-36

2.3 Halkevleri Gelir, Bütçe, Demirbaşları ile Tutulması Gereken Defterler…....37-39

2.4 Halkevleri Disiplin ve Ceza ile Memur, Öğrenci ve Çocukların Durumu…..39-45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HALKEVLERİNİN KÜTÜPHANE VE YAYIN KOLU ŞUBELERİNİN FAALİYETLERİ

3.1 Halkevleri Kütüphaneleri ve Okuma Odaları……..46-52

3.2 Halkevleri Kütüphanelerinin Kurulması ve Düzenlenmesi..……...52-58

3.3 Halkevleri Kütüphanelerinin Kitap Sağlama Yöntemleri……...58-63

3.4 Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubelerinin Yayın Çalışmaları.……...63-78

3.5 Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri Kitap ve Okuyucu Durumu..78-88

3.6 Halkevlerinin Kapatılması…….,….89-91

SONUÇ……..…..**.....**92-95

KAYNAKÇA……..96-101

EKLER……..…….**.....**102-159

ÖNSÖZ

Atatürk'ün önderliğinde başlatılan Milli Mücadele zaferle sonuçlandırıldıktan sonra, sıra toplumun eğitim ve kültür seviyesini yükseltecek inkılapların uygulanmasına gelmiştir. Özellikle 1922-1930 yılları arasında gerçekleştirilen hızlı modernleşme çabaları, inkılaplardan hoşnut olmayan bazı kesimlerin tepkisini de beraberinde getirmiştir. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kapatılmasından sonra meydana gelen Şeyh Sait İsyanı ve Serbest Cumhuriyet Fırkasının kapatılmasından sonra cereyan eden Menemen Olayı bunun bir göstergesi olmuştur. Böylelikle, Ülkenin genel durumunu görmek ve halkın nabzını tutmak amacıyla uygulanan demokrasi denemeleri başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Atatürk, özellikle bu iki hadise sonucunda yapılan devrimlerin halk tarafından tam olarak anlaşılamadığını görmüş ve halkın devrimleri daha iyi anlayabilmesi ve özümseyebilmesi için eğitim ve kültür seviyelerinin yükseltilmesi gerektiğine inanmıştır. Menemen Olayı sonrasında gerçekleştirdiği yurt gezilerinde bu durumu daha iyi görmüştür. Ancak Atatürk, bunun normal eğitimden daha farklı bir yapılanma ile gerçekleştirilebileceğinin bilincinde olmuştur. Bu amaçla farklı ülkelerde benzer yapılanmalar incelenmiş ve sonuç olarak Halkevlerinde karar kılınmıştır. Uzun süren çalışmalar sonucunda, 14 Şubat 1932'de 14 il merkezinde aynı anda gerçekleştirilen törenlerle Halkevlerinin açılışı yapılmıştır.

Halkevleri toplam dokuz şube şeklinde faaliyet göstermişlerdir. Bu şubeler; Dil ve Edebiyat, Güzel Sanatlar, Temsil, Spor, Sosyal Yardım, Halk Dershaneleri ve Kurslar, Tarih ve Müze, Köycülük ve Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleridir. Bu şubeler içerisinde en önemli olan şubelerden biri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleridir. Her Halkevi bir kütüphane ve okuma odasına sahip olmak zorundadır. Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri; sahip oldukları kütüphaneler, okuma odaları ve seyyar kütüphane hizmetleri ile halkın bilgi seviyesinin arttırılmasına, eğitim ve kültür seviyelerinin yükseltilmesine katkıda bulunmuştur.

Çalışmamız toplam üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; Halkevlerinin kuruluşuna giden süreç, kuruluşu, kuruluş amaçları ve nedenleri anlatılmış, ikinci bölümde Halkevlerinin örgütsel yapısı üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde ise, Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubelerinin genel bir değerlendirilmesi yapılarak şubenin çıkardığı veya temin ettiği kitap, dergi gibi

yayım faaliyetleri ve kütüphane hizmetleri alanında hangi faaliyetlerde bulunduğu hakkında bilgi verilerek, Halkevlerinin kapatılmasına giden sürece ve Halkevlerinin kapatılmasına değinilmiştir.

Çalışma konumun seçimi ve olgunlaşmasında daima yardım ve desteğini gördüğüm Danışman Hocam Dr. Öğr. Üyesi Hayrünisa Alp'e, Enstitü Müdürü Prof. Dr. Mustafa Budak'a, Enstitü hocalarından Doç. Dr. Önder Kocatürk'e ve Enstitünün diğer saygıdeğer hocalarına, tez savunma jürimde yer alan ve aynı zamanda Üniversite öğrenimimde öğrencisi olduğum İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü hocalarından Prof. Dr. Ümit Konya'ya, yine tez savunma jürimde bulunan Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü hocalarından Doç. Dr. Gülşah Eser'e, İ.Ü. Hukuk Fakültesi Kütüphane Müdiresi Necmiye Özcan Akgül'e, İ.Ü. Merkez Kütüphanesi Kütüphanecisi Cihan Kalın'a, İ.Ü. Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk ABD Arş. Gör. Zeynep Rana Demir'e ve kaynak taraması yaparken hoşgörüsü ve sabrıyla desteğini aldığım Atatürk Kitaplığı Kütüphanecisi İsmail Bektaş'a çok teşekkür ederim.

TABLOLAR VE RESİMLER LİSTESİ

Tablo 1. Halkodalarının açılışlarından kapanışlarına kadar geçen süre içerisindeki sayılarını gösteren tablo

Tablo 2. 1932-1935 yılları arasında Halkevlerindeki kadın ve erkek üye sayılarını gösteren tablo

Tablo 3. 1932-1935 yılları arasında Halkevlerindeki kadın ve erkek üye sayılarının mesleklere göre dağılımını gösteren tablo

Tablo 4. 1935 yılında 103 Halkevinin gerçekleştirdiği kongre, balo, şölen, nişan, nikâh ve çaylı dans faaliyetlerini gösteren tablo

Tablo 5. 1940 yılında 379 Halkevinden gelen ve incelenen 352 rapora göre Halkevlerinde mesleklere göre kayıtlı olan üye sayısını gösteren tablo

Tablo 6. Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin 1934 yılına ait kitap ve okuyucu sayılarını karşılaştırmalı olarak gösteren tablo

Tablo 7. Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin 1932-1938 yıllarını kapsayan dönemdeki Halkevleri, kitap ve okuyucu sayısını gösteren tablo

Resim 1. Köy okuma odalarından birini gösteren örnek bir resim

Resim 2. Uluğ İğdemir tarafından hazırlanan Halkevleri kütüphaneleri için rehber isimli kitaptaki kitap mahzeni ve okuma odasını gösteren resim

KISALTMALAR

A.e:	Aynı eser
A.g.e:	Adı geçen eser
BCA:	Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi
Bkz.:	Bakınız
CHF:	Cumhuriyet Halk Fırkası
CHP:	Cumhuriyet Halk Partisi
C.:	Cilt
s.:	Sayfa
S.:	Sayı
TBMM:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
ty:	Tarih yok
yy:	Yayımlayan yok
Yay. Haz.:	Yayına Hazırlayan
çev.:	Çeviren

AMAÇ VE YÖNTEM

Çalışmamızın konusu, Halkevlerinin Kütüphane ve Yayın Kolu Şubelerinin 1932-1951 yılları arasında gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlerin incelenmesidir. Cumhuriyet döneminin eğitim ve kültür kurumlarından Halkevlerinin kuruluş amacı, halkı kitap ve kütüphane ile buluşturarak okumaya teşvik etmek, Cumhuriyetin temel nitelikleri ile Atatürk ilke ve inkılaplarının halk tarafından benimsenmesini sağlayarak Cumhuriyete bağlı, eğitim ve kültür seviyesi yüksek bir toplum oluşturmaktır.

Çalışmamız, Halkevlerinin kuruluş tarihi olan 19 Şubat 1932 yılından, resmi kapatılış tarihleri 11 Ağustos 1951 yılına kadar geçen süre içerisinde, Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubelerinin yayımlamış olduğu kitapları, kütüphane faaliyetlerini, okuyucu istatistiklerini ve halka eğitim ve kültür anlamında neler kattıkları ile ilgili gerçekleştirmiş oldukları faaliyetleri içermektedir.

Çalışmamızın oluşturulmasında Halkevleri Talimatnamelerinden, Halkevleri ile ilgili kitap, makale, tez, dergi gibi değişik türde çok sayıda materyalden faydalanılmıştır. Ayrıca çalışmamıza önemli katkı sağlayan Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivinden de faydalanılmış ve çalışma tablo, resim ve eklerle zenginleştirilmiştir. Daha önce çalışmanın konusuyla ilgili benzer bir çalışmanın yapılmamış olması da çalışma konusunun seçimindeki belirleyici etken olmuştur.

Çalışmamızda Halkevlerinin dokuz şubesinden biri olan Kütüphane ve Yayın Kolu Şubelerinin, belirtilen dönemler arasında ülkeye ve topluma ne derece faydaları olduğu tespit edilmeye çalışılmış ve konu ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Halkevleri kütüphanelerinin faaliyetleri ve topluma katkısının ne olduğu sorusuna yanıt bulmak çalışmanın esas amacını oluşturmaktadır. Çalışmamızın bundan sonraki benzer çalışmalara ışık tutması düşünülmektedir.

GİRİŞ

Cumhuriyet'in ilanından sonra siyasi, sosyal, eğitim ve kültürel birçok alanda hızlı bir inkılap dönemi yaşanmıştır. Gerçekleştirilen inkılapların zamanla tabanda karşılık bulmadığı anlaşılmıştır. Öyle ki çok partili hayata geçiş denemeleri sırasında kurulan muhalefet partileri, toplum içinde küçümsenmeyecek ölçüde rağbet görmüşlerdir. Bunun üzerine Atatürk, yapılan devrimlerin halk tarafından daha iyi anlaşılabilmesinin yolunun eğitimden geçtiğine inanmıştır. Böylece tavanla taban birleşmesi gerçekleşerek, birlik ve beraberlik ruhu oluşacak ve Cumhuriyet geleceğe daha emin adımlarla yürüyecektir.

Atatürk, örgün eğitim ve öğretimin tek başına yeterli olmadığını görerek, toplumun bütün kesimlerini içine alacak kültür, sanat ve spor gibi birçok alanı kapsayacak aynı zamanda Cumhuriyetin temel prensiplerini de yayacak farklı bir eğitim yapılanmasına girilmesini uygun görmüştür. Böylece eğitim ve kültür seviyesi yüksek, Cumhuriyet ilke ve inkılaplarına bağlı bir nesil yetiştirmenin hızlanacağını öngörmüştür. Tüm bu düşünceler Halkevlerini doğurmuştur. Oluşumun düşünme ve olgunlaşma dönemi sona ermiş ve hazırlıklar tamamlanarak 19 Şubat 1932'de Halkevleri açılmıştır. İlk olarak on dört kent merkezinde aynı anda gerçekleştirilen törenlerle açılan Halkevleri kısa sürede çoğalarak tüm yurda yayılmıştır.

Toplam dokuz şube şeklinde faaliyet gösteren Halkevlerinin belki de en önemli şubesi Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubesi olmuştur. Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri yayımladıkları ve temin ettikleri kitap, dergi, broşür gibi yazılı materyallerle ve bunların halka ulaşmasında ortaya koydukları irade ile, halkın hem okumasını ve bilinçlenmesini sağlamış hem de Cumhuriyet ideolojisini anlamalarına katkıda bulunmuştur.

Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri, Halkevlerinin dokuz çalışma kollarından biri olarak, içinde bulunduğu dönemde halkın eğitim ve kültür anlamında gelişmesini sağlamıştır. Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri, Halkevlerinde kütüphaneler kurmuş, okuma odaları açmış, seyyar kütüphane hizmetleri ile halkın kitapla buluşmasına katkıda bulunmuştur. Okuma ve yazmanın çok düşük olduğu bir dönemde gerçekleştirilen bu faaliyetler halkın bilinçlenmesi ve aydınlanması bakımından oldukça önemli sayılabilecek gelişmelerdir.

Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri aynı zamanda Halkevlerinde kurdukları kütüphanelerde halkın bir araya gelmesine aracılık etmiştir. Halkevleri kütüphanelerinde bir araya gelen halk, farklı konularda fikir alışverişinde bulunmuş, tartışmış, bilgilenmiş ve böylece birçok konuda hem kendini geliştirmiş hem de birbirleriyle kaynaşma imkânı bulmuştur. Halkevleri kütüphaneleri, dermelerini oluştururken aynı zamanda kuruldukları yerin ekonomik faaliyetleri, coğrafi özellikleri, sosyal yapılarını göz önünde bulundurmuş ve bu özelliklere sahip derme oluşturma konusunda da oldukça titiz bir tutum sergilemiştir. Bu durum halkın kütüphanelere olan ilgisini canlı tutarak halka kitap okuma ve kütüphane alışkanlığı kazandırmıştır.

Halkevleri kütüphaneleri, 1932 tarihli ilk Halkevleri Talimatnamesinde de belirtildiği üzere CHP'ye kayıtlı olan veya olmayan tüm halka açıktır. Okuma, araştırma ve bilgilenme isteği olan herkes kütüphanelerden faydalanmıştır. Halkevleri Kütüphane ve Yayın kolu Şubeleri, çalışmalarını sadece nüfusun çok olduğu merkezi yerlerle sınırlamamış, aynı zamanda merkezden ve kent yaşamından uzak, ücra ve taşra yerleşim yerlerinde yaşayan halka da hizmet vermiştir. Halkevlerinin kuruluş amaç ve nedenlerinin temelini oluşturan tabanla tavan arasındaki ayrımı ortadan kaldırmak olduğu düşünüldüğünde, bu şubenin bu konuda ne kadar önemli adımlar attığı gözden kaçırılmamalıdır.

Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri kuruluşlarından kapanışlarına kadar geçen süre içerisinde, bulundukları Halkevine bağlı olarak kütüphanelerinde veya kitaplıklarında çok sayıda kitap, dergi, broşür gibi materyaller bulundurmuşlar ve bu materyallerin halkla buluşmasına aracılık etmişlerdir. Ayrıca çok sayıda kitap, dergi ve broşür yayımlayarak ülkenin yayıncılık faaliyetine katkıda bulunmuştur. Böylece halkın okumasına ve öğrenmesine katkı yaparak halkın bilinçlenmesinde önemli bir rol üstlenmişlerdir.

1950'de yapılan seçimlerde Demokrat Parti tek başına iktidara gelince, TBMM'de çoğunluğa sahip olmuştur. Bu durum Halkevleri için yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Demokrat Parti, özellikle CHP'nin devlet bütçesinden Halkevlerine yaptığı yardımlar üzerinden muhalefet partisi CHP'yi siyasi anlamda sıkıştırmaya başlamıştır. Halkevleri aleyhine arka arkaya verdiği önergelerle, CHP ve Halkevlerini yıpratmaya başlamış ve TBMM'de yoğun tartışmalar yaşanmaya

başlamıştır. Demokrat Parti, TBMM'deki çoğunluğuyla 11 Ağustos 1951 günü *Resmi Gazete*' de yayımlanan 5830 sayılı kanun gereğince Halkevlerinin muhalefetin amaçlarına ve emellerine hizmet eden kurumlar olduğunu belirterek Halkevlerini kapatmıştır.

Halkevleri kuruluşlarından kapanışlarına kadar geçen süre içerisinde ülkede eğitim, kültür, sosyal ve siyasi anlamda birçok faaliyet yürütmüştür. Bu faaliyetler yürütülürken zaman zaman birçok sıkıntı da yaşanmıştır. Bu sıkıntıların aşılmasında, dönemin iktidar partisi olan CHP, Halkevleri faaliyetlerinin devamlılığı için yoğun çaba içerisinde olmuştur. Atatürk'ün kurduğu Halkevleri, birer eğitim ve kültür kurumu olarak Cumhuriyet ideolojisinin benimsenmesinde ve toplumda bir üst kültür oluşturma anlamında bir döneme damga vurmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

HALKEVLERİ

1.1Türk Ocaklarından Halkevlerine Geçiş

Avrupa'da 1789 Fransız İhtilali ile başlayan Milliyetçilik akımları, çok uluslu devletlerin sonunu hazırlamıştır. Bünyesinde birçok farklı millet barındıran Osmanlı Devleti, milliyetçilik akımından fazlasıyla etkilenmiş, Osmanlı Devleti bünyesinde yaşayan azınlıklar, devletin içinde bulunduğu şartların da etkisi ile bağımsızlık mücadelesi vererek isyan faaliyetlerine girişmişlerdir. Azınlıkların bu faaliyetleri Avrupa'nın güçlü devletleri tarafından da destek görmüştür. Osmanlı Devleti, gelişen bu durum karşısında Osmanlı birliği altında Osmanlıcılık fikrini, İslam birliği altında İslamcılık fikrini ve sonrasında ise Türkçülük fikri ile devletten kopuşları engellemeye çalışmıştır. Bu fikirlerden en son ortaya çıkmış olan Türkçülük özellikle II. Meşrutiyet ile birlikte Osmanlı aydınları tarafından da destek görmüştür. Devletin kurtuluşu Türkçülük fikri üzerine oturtulmaya çalışılmıştır.[1]

Türkçülük fikri, devlet içinde milli uyanışlara neden olmuş, bu da Türk Ocaklarını doğurmuştur. Türk Ocakları, II. Meşrutiyet devrinde kuruluş sırasına göre, Türk Derneği (Kasım 1908) ve Türk Yurdu (Ağustos 1911) isimli ve aynı görüşleri savunan milliyetçi derneklerin üçüncüsüdür. Türk Derneği yerini Türk Yurdu'na, Türk Yurdu da Türk Ocağı'na bırakmıştır.[2] Türk Ocaklarının kuruluş çalışmaları, Türkçülük ideolojisinin yaygın olduğu en uygun ortam olan Askeri Tıbbiye'de başlamıştır. Askeri okulların hem bu duyguların yoğun olarak yaşandığı yerler olması hem de bu okullarda öğrenim görmekte olan başka milliyetlere mensup öğrencilerin örgütlenme bağlamında beraber hareket etmeleri, okuldaki Türk öğrencilerinde birlikte hareket etme ve örgütlenme gerekliliği doğurmuştur.[3] Askeri Tıbbiye'de, Türk gençleri ve aydınlarını birlik halinde çalıştıracak bir cemiyet kurulması yolunda en önemli telkinler Tıbbiye öğrencilerinden Hüseyin Haşim (Çinilili) ve Hüseyin (Baydur)'dan gelmiştir. Bu iki kişinin yoğun çabaları üzerine

[1] Yavuz Özdemir, Elif Aktaş, "Halkevleri (1932'den 1951'e)", **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S. 45, 2011, s. 237.
[2] Kenan Akyüz, **Türk Ocakları**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1986, s. 201.
[3] Yusuf Sarınay, **Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları 1912-1931**, İstanbul, Ötüken Neşriyat A.Ş., 2004, s. 134.

Askeri Tıbbiye öğrencileri, okullarının üst katında boş olan bir odada geceleri gizli toplantılar yaparak fikirlerini olgunlaştırmaya çalışmışlardır.[4]

Daha sonra Askeri Tıbbiye öğrencileri dönemin aydınlarına 11 Mayıs 1911 tarihli ortak bir mektup göndererek *''Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Türklerin bir gerileme dönemine girdiklerini, bunu önlemedeki ilk ve en mühim şartın bilgisizlikle mücadele olduğunu, ticaret ve ziraat yollarından kazanılacak bir sosyal üstünlüğü kuru bir siyasi üstünlüğe tercih ettiklerini ve gelecek nesillere miskinliği günah, çalışmayı ibadet sayan, güçlü ve zengin nesiller olması gerektiğini''* belirtmişlerdir. İfadelerinden de anlaşıldığı üzere, politika kavgalarının dışında sosyal karakterli milli bir cemiyet oluşturulabilmesi için kendilerine yardım edilmesini ve 20 Haziran 1911 tarihli toplantıya katılmalarını istemişlerdir.

Yapılan bu çağrıya kaç kişinin icabet ettiği bilinmemekle beraber, 20 Haziran 1911 tarihli toplantıya milli şair Mehmed Emin (Yurdakul), Akçuraoğlu Yusuf, Mehmed Ali Tevfik, Emin Bülend, Eczacı Fuad Sabit, Ağaoğlu Ahmed gibi isimler katılmışlardır. Bu ilk toplantıda derneğin adı Türk Ocağı olmuş, kuruculuklarına ise Mehmed Emin (Yurdakul), Ahmed Ferid (Tek), Ahmed (Ağaoğlu) ve Fuat Sabit; geçici yönetim kuruluna da Mehmed Emin (Başkan), Yusuf Akçura (2. Başkan), Mehmed Ali Tevfik (Kâtip) ve Fuat Sabit (Veznedar) getirilmişlerdir.[5] Görüldüğü üzere Askeri Tıbbiye kökenli bir grup öğrencinin okulda gizlice yaptıkları fikir tartışmaları yerini artık faaliyet dönemine bırakmıştır.

Tüzüklerinin ikinci maddesine göre Türk Ocaklarının amacı; "*İslam kavimlerinin başlıca önemlisi olan Türklerin, ulusal terbiyeye, bilimsel, sosyal ve ekonomik düzeylerini geliştirmek ile Türk ırk ve dininin olgunlaşmasına çalışmak*" şeklinde belirtilmiştir.[6] Görülüyor ki Türk Ocakları, devletin içinde bulunduğu zor şartlardan dolayı, her yönden geriye giden Türk milletinde ortak bir fikir ve faaliyet birlikteliği sağlayarak, Türk milletini tekrar ayağa kaldırmak ve yükselişe geçirmek amacıyla oluşturulan bir örgütlenme niteliği taşımaktadır. Fiili kuruluş tarihleri 3 Temmuz 1911, resmi kuruluş tarihleri ise 25 Mart 1912 olan Türk Ocakları[7] Hamdullah Suphi

---

[4] Nurcan Toksoy, **Halkevleri: Bir Kültürel Kalkınma Modeli Olarak**, Ankara, Orion Yayınevi, 2007, s. 20.

[5] Akyüz, **a.g.e.**, s. 201-202.

[6] Anıl Çeçen, **Atatürk'ün Kültür Kurumları Halkevleri**, 2. bs., İstanbul, Cumhuriyet Kitap Kulübü Yayınları, 2000, s. 85.

[7] Seda Bayındır Uluskan, **Atatürk'ün Sosyal ve Kültürel Politikaları**, 2. bs., Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2017, s. 28.

ile birlikte büyük bir ilgi görmüştür. Hamdullah Suphi'nin dinamizmi, sempatik hal ve tavırları Türk Ocakları'nın gelişimine büyük bir hız kazandırmıştır. Yapılan toplantılar, konferanslar ve yoğun çalışmalarla Türk Ocaklarının üye sayısı gittikçe artmaya başlamış ve İstanbul dışında da şubeler açılmaya başlanmıştır. Ocağın üye sayısı 1928'de 30.000'i bulmuştur. Ocağın şube sayısı ise 1923'te 37, 1924'te 72, 1925'te 135, 1928'de ise 260'a ulaşmıştır.[8]

Atatürk, Türkçülük ideolojisi ile Milli Mücadele döneminde yurt savunmasında büyük faydası olmuş Türk Ocakları'na, başlangıçta ılımlı yaklaşmış ve Türk Ocaklarını destekleyici bir tutum sergilemiştir. Hatta yurt gezileri yaptığı sırada bulunduğu yerlerde Türk Ocakları şubelerine ziyaretlerde bulunmuş ve buralarda konuşmalar yapmıştır. Örneğin Konya Türk Ocağını 23 Mart 1923'teki ziyaretinde "*Bir ulusun namuslu bir varlık, saygıya değer bir yeri olması için o ulusun yalnız bilgin ve teknikçi olması yeterli değildir. Her bilimin, her şeyin üzerinde bir özgülüğü olması gerekir. O da o ulusun belirli ve olumlu bir yapıya sahip olmasıdır. Böyle bir özyapısı olmayan bireyler ve böyle bireylerden birleşmiş uluslar hiçbir zaman gerçek devlet kuramazlar. Böyle uluslar birer fesat ocağı olurlar. Benim bildiğime göre ülkemizde çok yıllardan beri açılmış ve bugün de kutsal ateşlerle yanan ve alevi ona her bağlı bulunan yürek ve vicdanı aydınlatan Türk Ocakları'nın temel amacı ulusa böyle olumlu bir özyapı kazandırmaktır. Türk Ocakları ulusun kültürü üzerinde önemli etkiler yapmalıdır. Aslında bunu yapıyorlar ve daha da yapacaklardır... Bizim ulusumuz, ulusçuluğundan aymazlığın çok acı cezalarını gördü. Osmanlı İmparatorluğu içindeki çeşitli uluslar hep ulusal inançlara sarılarak, ulusçuluk ülküsünün gücüyle kendilerini kurtardılar. Biz ne olduğumuzu sopa ile içlerinden kovulunca anladık. Gücümüzün belirdiği anda bizi küçük gördüler ve aşağıladılar. Anladık ki, suçumuz kendimizi unutmamızmış. Dünyanın bize saygı göstermesini istiyorsak önce bizim kendi benliğimize saygıyı, duygu ile düşünce ile edimli olarak bütün iş ve davranışımızda gösterelim, bilelim ki ulusal benliğini bulmayan uluslar başka ulusların avıdır. Ulusal varlığımıza düşman olanlarla dost olmayalım*."[9] demiştir.

Atatürk bu konuşmasında, Türk Ocaklarının Türkçülük ideolojisi ve kültürlenme ile ülke üzerinde oluşturduğu olumlu etkilere vurgu yaparak Türk Ocaklarının ideoloji ve eylemlerini desteklediğini göstermiştir.

1929 Ekiminde New York borsasındaki ani düşüş, ticari durgunluk ve fiyat düşüklüğü işsizlik ve yıkıntı getirerek, tüm Dünyayı kısa sürede etkisi altına alan bir

[8] Akyüz, **a.g.e.**, s. 203.
[9] Çeçen, **a.g.e**., s. 83-84.

ekonomik krize dönüşmüştür.[10] Türk Ocakları ve siyasi iktidar arasında süregelen iyi ilişkiler, 1929'da tüm Dünyayı etkisi altına alan ekonomik krizin ülkede meydana getirdiği olumsuz tablo ile bambaşka bir sürece girmiştir. Ekonomik krizin ülkeye yaydığı olumsuz havayı gören Atatürk, ülke içinde oluşan bu karamsar havayı dağıtmak ve halkın nabzını tutmak amacıyla, Şeyh Sait İsyanıyla son bulan çok partili hayata geçiş denemelerine ikinci kez başvurmuştur. Bu yeni muhalefet partisi Serbest Cumhuriyet Fırkasıdır.

Serbest Cumhuriyet Fırkasının kuruluşuna giden süreç, dönemin Paris Büyükelçisi Fethi Bey'in 22 Temmuz 1930'da İstanbul'a gelişi ile başlamıştır. Parti kurma teklifi Fethi Bey'in Atatürk'ü ziyarete gittiği Yalova'da kendisine iletilmiştir. Atatürk, burada Fethi Bey'e "*Bugünkü manzaramız aşağı yukarı bir dictature manzarasıdır. (...) Hâlbuki ben Cumhuriyeti şahsi menfaatim için yapmadım. Hepimiz faniyiz. Ben öldükten sonra arkamda kalacak müessese, bir istibdat müessesesidir. Ben ise millete miras olarak bir istibdat müessesesi bırakmak ve tarihe o suretle geçmek istemiyorum*."[11] demiştir.

Atatürk'ün yaptığı bu açıklama kendisinin ölümünden sonra baskıcı ve tek adam olarak anılmak istemediğinin ve bunu kırmak için bir muhalefet partisinin kurulması gerektiğine inandığını gösteren samimi bir açıklamadır. Yalova'da kaldığı sekiz gün içerisinde, Fethi Bey'in teklifi hemen kabul etmediği ve ağır davrandığı görülmektedir. Partinin resmen kurulması ise, 12 Ağustos 1930'da İstanbul Valiliği'ne yapılan başvuruyla mümkün olmuştur.[12]

Kurulan bu yeni partiyi, Türk Ocakları Başkanı Hamdullah Suphi Tanrıöver, *Akşam* gazetesinde "Bu sesi koruyacaksın" başlığı altında yazdığı makalesinde "*Ey Türk münevveri (aydını), ufak ihtirasların, menfaat korkularının, kulaklarını tıkamak isteyen gürültüsünün fevkinde (üstünde) sen, vatanından yükselen bu murakabe (denetim) sesini koruyacaksın. Izdırabı meydana çıkaran odur. Hâkimiyeti milliyenin (ulusal egemenliğin) ilk ve son şartı odur*"[13] diyerek karşılamaktadır.

---

[10] Bernard Lewis, **Modern Türkiye'nin Doğuşu**, 7. bs., çev.: Prof. Dr. Metin Kıratlı, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1998, s. 280.
[11] Mete Tunçay, **Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek Parti Yönetiminin Kurulması (1923-1931)**, 3. bs., İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999, s. 254.
[12] Esat Öz, **Otoriterizm ve Siyaset: Türkiye'de Tek Parti Rejimi ve Siyasal Katılma (1923-1945)**, Ankara, Yetkin Basımevi, 1996, s. 83-84.
[13] Ali Nejat Ölçen, **Halkevleri**, Yer Yok, İnönü Vakfı Yayınları, [t.y.], s. 10.

Görülüyor ki, Hamdullah Suphi Tanrıöver yeni partiyi büyük bir heyecanla karşılamış, partinin iktidar partisine bir alternatif oluşturduğunu ve partinin sahiplenilmesi gerektiğini söyleyerek, açıkça iktidar karşıtı bir duruş sergilemiştir. Böylece Türk Ocakları dolaylı da olsa siyasete girmiştir. Hâlbuki Türk Ocakları tüzüğünde, Türk Ocaklarının siyasetten uzak kalması gerektiği belirtilmiştir. Esasında Türk Ocakları ve Serbest Cumhuriyet Fırkası arasındaki ilişki, Serbest Cumhuriyet Fırkasının hemen ilk kurulduğu anda başlamıştır. Çünkü Serbest Cumhuriyet Fırkasının kurucuları arasında Hamdullah Suphi Tanrıöver, Ahmet Ağaoğlu, Reşit Galip gibi Türk Ocaklarının önde gelen isimleri yer almıştır. Öyle ki bazı Ocak üyeleri, aynı zamanda Serbest Cumhuriyet Fırkasına da üye olmuştur.[14]

Serbest Cumhuriyet Fırkası, yeni kurulmuş bir siyasi parti olmasına rağmen, kısa sürede ülke içinde büyük bir ilgi görmüştür. Anlaşılıyor ki bunda Cumhuriyetin ilanıyla başlayan hızlı ve radikal değişimin ve yaşanan büyük ekonomik sıkıntıların dışavurumu etkili olmuştur. Halk yaşanan bu hızlı değişimi anlayamamış ve bir kafa karışıklığı meydana gelmiştir. Öte yandan 1929'da başlayan ve ülke üzerinde etkisi ziyadesiyle hissedilen ekonomik kriz ve iktidarın bu duruma bir çözüm bulamamış olması da başka bir neden olarak düşünülebilir. Yine yurt çapında geniş bir örgütlenmesi olan ve sempatiyle bakılan Türk Ocaklarının da Serbest Cumhuriyet Fırkası lehinde sürdürdüğü siyaset de başka bir neden olarak düşünülebilir. Nitekim kuruluşundan kısa süre sonra yapılan Belediye seçimlerinde, Serbest Cumhuriyet Fırkası 502 bölgedeki belediye seçimlerinden 22'sini kazanmıştır.[15]

Serbest Cumhuriyet Fırkasının kısa süre içerisinde gördüğü büyük ilgi, partinin Atatürk ve yenilikçilik karşıtlarıyla dolması ve son yapılan belediye seçimlerinde partinin göstermiş olduğu başarı, Atatürk ve beraberindeki lider kadroyu endişelendirmeye başlamıştır. Bunun üzerine zaten Atatürk'ün telkinleriyle Fethi Bey'in başkanlığında kurulmuş olan Serbest Cumhuriyet Fırkası, yine Fethi Bey tarafından hazırlatılan fesih beyannamesinin yayımlanmasıyla 17 Kasım 1930'da kapatılmıştır.[16] Serbest Cumhuriyet Fırkasının kapatılmasından sonra, bu durumdan rahatsızlık duyan bazı isyancılar ortaya çıkmıştır. Nihayet Derviş Mehmet'in başını çektiği bir grup isyancı, Menemen'de isyana girişmiş ve o sırada

[14] Sefa Şimşek, **Bir İdeolojik Seferberlik Deneyimi Halkevleri 1932-1951**, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2002, s. 37.
[15] Öz, **a.g.e.**, s. 86.
[16] **A.e.**

bölgede yedek subay olarak görev yapmakta olan İlkokul Öğretmeni olan Asteğmen Kubilay'ı şehit etmişlerdir.[17]

Anlaşılıyor ki, Serbest Cumhuriyet Fırkasının kuruluşu, Türk Ocaklarının parti içinde göstermiş olduğu iktidar karşıtı duruş ve sonrasında meydana gelen Menemen Olayı, ülkenin henüz çok partili hayata geçecek olgunlukta olmadığını göstermiştir. Yine Serbest Fırka denemesi, siyasi yenilenmenin ancak sosyal ve ekonomik birtakım destekleyici düzenlemelerle ayakta durabileceğini ortaya koymuştur.[18] Nihayetinde çok partili hayata geçiş, yaşanan bu gelişmelere bağlı olarak uzun bir süre denenmemiştir.

Atatürk, özellikle Menemen Olayı sonrasında, milli ve çağdaş bir devletin hızla kurulmasını ve yerleşmesini sağlamak, yapılan inkılapları gerçek anlamda özümsemiş bir kültür oluşturmak ve bu kültürü yurdun her köşesinde etkin kılmak amacıyla birtakım düşünceler içerisine girmiştir.[19] Atatürk, Serbest Cumhuriyet Fırkasının kapatılması ve ardından meydana gelen Menemen Olayından sonra çıktığı yurt içi gezilerde Türk Ocakları'na ziyaretlerde bulunmuştur. Yaptığı ziyaretlerde, Türk Ocaklı gençlerin yapılan inkılapları desteklemekle beraber, kapatılan Serbest Cumhuriyet Fırkasının liberal düşüncelerine sahip olduklarının farkına varmıştır.

Ankara'ya dönüşünde, Türk Ocaklarının genç ve heyecan dolu kadrolarından faydalanma düşüncesinin doğruluğuna iyiden iyiye inanmaya başlamıştır. Bunun gerçekleştirilebilmesi halinde, Türk Ocakları CHF çatısı altında eritilerek yeni bir örgütlenme oluşturulması sağlanacaktır. Böylece hem bu dinamik kadronun doğrudan veya dolaylı bir şekilde iktidarın karşısında yer alması engellenecek hem de yurt içinde birçok şubesi bulunan Türk Ocaklarının mevcut personel ve binalarından yararlanılarak, yeni oluşuma geçişin daha hızlı ve kolay olması sağlanmış olacaktır.[20]

Atatürk, bu düşüncelerle çıktığı yurt gezilerinin Aydın durağında şöyle seslenmiştir: "*Türk Ocakları Cumhuriyet Halk Fırkasının hars şubesidir. Fırka, millete mürebbilik yapacak; ilim, iktisat, siyaset ve güzel sanatlar gibi bütün hars sahalarında*

---

[17] Enver Behnan Şapolyo, **Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 1918-1950**, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, [t.y.], s. 124.
[18] Kemal H. Karpat, **Türk Demokrasi Tarihi Sosyal, Ekonomik, Kültürel Temeller**, İstanbul, [y.y.], 1967, s. 51.
[19] Akyüz, **a.g.e.**, s. 208.
[20] **A.e.**, s. 216-217.

vatandaşları yetiştirmek için pişvalık edecektir. Ocaklılar, Cumhuriyet Halk Fırkasının programını vatandaşlara izah etmekle asıl vazifelerini yapmış, mefkûrelerine en büyük hizmeti ifa etmiş olurlar, Yasanızın üçüncü maddesinde bu cihet sarahaten ifade edilmiştir. Bu yol üzerinde milleti hemahenk olarak beraber yürütmekten ibarettir."[21] demiştir. Atatürk, Aydın'da yaptığı bu konuşmayla, Türk Ocaklarının şu ana kadar çok büyük işler başardığını ve artık Ocakların CHF çatısı altında birleşmesi gerektiğini belirtmiş ve Türk Ocaklarının kapatılmasına giden yolun fitilini ateşlemiştir.

Atatürk, bu konuşmasından kısa bir süre sonra 24 Ocak 1931'de, Türk Ocaklarının ilim ve sanat kolu üyesi Ruşen Eşref (Ünaydın) aracılığıyla bir demeç daha vermiştir.[22] Bu demeçte *"Milletlerin tarihinde bazı devirler vardır ki muayyen maksatlara erebilmek için maddi ve manevi ne kadar kuvvet varsa hepsini bir araya toplamak ve aynı istikamete sevk etmek lazım gelir. Yakın senelerde milletimiz böyle bir toplanma ve birleşme hareketinin mühim neticelerini idrak etmiştir. Memleketin ve inkılabın içeriden ve dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı masuniyeti için bütün milliyetçi ve cumhuriyetçi kuvvetlerin bir yerde toplanması lazımdır. Teessüs tarihinden beri ilmi sahada halkçılık ve milliyetçilik abidelerini neşir ve tamime sadakatle ve imanla çalışan ve bu yolda memnuniyeti mucip hizmetleri sebketmiş olan Türk Ocaklarının aynı esasları siyasi ve tatbiki sahada tahakkuk ettiren fırkamla bütün manasıyla yekvücut olarak çalışmalarını münasip gördüm. Bu kararım ise milli müessese hakkında duyduğum itimat ve emniyetin ifadesidir. Aynı cinsten olan kuvvetler müşterek gaye yolunda birleşmelidir."*[23] diyerek Türk Ocakları'nın yurdu savunma anlamında şu ana kadar çok iyi işler çıkardığını belirtmiş ancak artık bu görevlerini CHF çatısı altında sürdürmeleri gerektiğini belirterek açıkça Türk Ocaklarının kapatılacağından bahsetmiştir.

Nitekim 10 Nisan 1931'de iktidarın isteği üzerine Türk Ocakları olağanüstü kongre için toplanmış ve kongre sonucunda Türk Ocakları feshedilerek, Türk Ocaklarının bütün hak ve borçlarıyla birlikte CHF'ye devredilmesi kararlaştırılmıştır.[24] Türk Ocakları'nın fesih kararı, 10-18 Mayıs 1931'de yapılan CHF Üçüncü Büyük Kongresinde*"...Encümenimiz bütün Ocaklı kardeşlerimizi bu yeni çalışma zemininde ve mefkûre etrafında daha ateşli bir şevkle daima beraber ve çalışmalarının feyizli neticeleri ile kendilerini ve milleti bahtiyar görmek istediğini ifade ederek kurultayın; Türk Ocakları Cemiyetinin feshine; Bu cemiyetin haiz olduğu bütün*

[21] **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1952, s. 265.
[22] Ölçen, **a.g.e.**, s. 12.
[23] **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I-III**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1997, s. 130.
[24] Öz, **a.g.e.**, s. 92.

hakların bütün vecibeleri ile birlikte Cumhuriyet Halk Fırkasına devrine; Karar vermesini arz ve teklif eder."[25] denilerek oylanmış ve oylama sonucunda fesih kararı onaylanmıştır.

Hamdullah Suphi Tanrıöver'in, İstanbul Darülfünundan öğrencisi olmuş Burhaneddin Devellioğlu, Türk Ocaklarının kapatılışı hakkında, bir akşam Çankaya'daki toplantıya Hamdullah Suphi Tanrıöver'in çağrıldığını, toplantıda Atatürk haricinde Celal Bayar, Sadri Maksudi, Siirt Mebusu Mahmut Bey, Reşit Galip ve Vasıf Çınar gibi isimlerin olduğundan bahsetmiştir. Toplantıda Atatürk'ün söz verdiği bu isimlerden Vasıf Çınar ve Reşit Galip'in Türk Ocaklarının bir işlevinin kalmadığına dair açıklamalarda bulunduğunu ancak Hamdullah Suphi Tanrıöver'in Türk Ocaklarının kapatılmasına razı olmadığını ve Atatürk'e Türk Ocaklarının devam etmesi gerektiğini belirten açıklamalarda bulunduğunu söylemiştir.

Devellioğlu, ayrıca toplantıda Türk Ocaklarının artık yapacak bir işi kalmadığına dair bir raporun hazırlandığını ve orada bulunan herkesin bu raporu imzaladığını ancak Hamdullah Suphi Tanrıöver'in imzalamadığını belirtmiştir. Devellioğlu, Hamdullah Suphi Tanrıöver'in raporu imzalamadığını gören Atatürk'ün telkinleriyle raporun tekrar yazıldığını ve sıra Hamdullah Suphi Tanrıöver'e geldiğinde onun da bu duruma artık direnemeyerek Türk Ocaklarının feshine dair raporu imzaladığından bahsetmiştir.[26]

Türk Ocakları'nın artık yapacak bir işi kalmadığı için kapatıldığı gerekçesi, hem milli mücadele döneminde hem de sonrasında büyük faydaları görülmüş böyle bir örgütlenmenin kapatılma gerekçesi olması bakımından oldukça hafif bir sebep olarak görünmektedir. Atatürk'ün gelinen noktaya kadar her zaman çalışmalarını takdir ettiği ve desteklediği Türk Ocaklarının kapatılmasındaki en güçlü sebebin, Hamdullah Suphi Tanrıöver'in Serbest Cumhuriyet Fırkasının kuruluşuna dair destekleyici açıklamalar yapması ve CHF karşıtı bir noktada durması olmuştur.

Hamdullah Suphi Tanrıöver'in Serbest Cumhuriyet Fırkasını desteklemesiyle Türk Ocaklarındaki CHF karşıtlarının sayısının artmasına neden olmuştur.

---

[25] **CHF Üçüncü Büyük Kongre Zabıtları 10-18 Mayıs 1931**, İstanbul, Devlet Matbaası, 1931, s. 280.

[26] Mustafa Baydar, **Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Anıları**, İstanbul, Menteş Kitabevi, 1968, s. 76-77.

Atatürk'ün durumu kontrol altına almak için böyle bir karar almış olması muhtemeldir. Atatürk, özellikle gerçekleştirilen her demokrasi denemesinden, sonra yaşanan aynı tablo karşısında, ideolojinin tam olarak oturmadığını anlamış ve bu yolda bir daha böyle engellerle karşılaşmamak için, ülke içindeki her türlü süreci kendisinin yönetmesi gerektiğine inanmıştır.

1.2 Halkevlerinin Kuruluşu

Halkevleri adında yeni bir oluşumun kurulacağı daha 1931 yılının ilk günlerinden itibaren basında yer almaya başlamıştır. Ayrıca aynı tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde, Atatürk'ün iradesiyle oluşturulacak ve Cumhuriyet Halk Fırkasının yürüteceği bu yeni oluşumun, aynı yıl içinde açılması için gayret gösterileceği yazılmıştır.[27] Yeni oluşumun ne olacağı gibi konular tartışılmaya devam edilirken, Avrupa'da eğitim görmüş Vildan Aşir Savaşır'ın Çekoslovakya'daki Sokol adındaki halk örgütlenmeleri hakkında Ankara Radyosunda verdiği konferans ve Türkiye'de de benzer bir yapının oluşturulabileceği hakkındaki konuşması çözümü kolaylaştırmıştır. Bu konuşmanın ardından Vildan Aşir Savaşır'ın görüşlerini dikkate alan Atatürk, kendisini kutlamış ve böylece Halkevlerinin kurulması ile ilgili çalışmalar hız kazanmıştır.[28]

Mevcut konuyla ilgili fikir alışverişinde bulunmak üzere, dönemin Milli Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip konuyla ilgili düşüncelerini öğrenmek üzere bazı isimleri resmi davetle Türk Ocağı binasında toplantıya çağırmıştır. Toplantıya Reşit Galip'le birlikte, Şevket Süreyya Aydemir, Recep Peker, Ali Rana Tarhan, Hasan Cemil Çambel, Ziya Gevher Etili, Münir Hayri Egeli, Cevdet Nasuhi, İsmail Hüsrev Tökin, İshak Refet, Hamit Zübeyir Koşay, Sadi Irmak, Behçet Kemal Çağlar ve Vildan Aşir Savaşır gibi isimler katılmışlardır. Gerçekleştirilen bu toplantının ardından, Ziya Gevher Etili başkanlığında ve Şevket Süreyya Aydemir, Sadi Irmak, Tahsin Banguoğlu, Hamit Zübeyir Koşay, Hüseyin Namık Orkun, Kerim Ömer Çağlar, Namık Katoğlu ve Vildan Aşir Savaşır gibi isimlerin yer aldığı komisyon Halkevlerinin ana tüzüğünü oluşturmak üzere görevlendirilmişlerdir.[29]

---

[27] Eminalp Malkoç, **Devrimin Kültür Fidanlığı Halkevleri ve Kadıköy Halkevi**, İstanbul, Derlem Yayınları, 2009, s. 24.
[28] Toksoy, **a.g.e.**, s. 29-30.
[29] Çeçen, **a.g.e.**, s. 94-95.

Yapılan çalışmalar sonucunda komisyon, Halkevleri tüzüğünü hazırlamış ve Recep Peker'e sunmuştur. Tüzüğün hazırlanmasının ardından gerçekleştirilen 10-18 Mayıs 1931 CHF Üçüncü Büyük Kongresinde, Halkevlerinin kurulması kararlaştırılmıştır.[30] Halkevlerinin kurulma kararının ardından CHF Umumi Kâtibi Recep Peker, başlangıç olarak Halkevi açılacak olan 14 il merkezine, Halkevleri açılış merasimlerinde ve bunların kuruluşlarında dikkat edilecek hususları içeren 12 Ocak 1932 tarihli bir genelge göndermiştir.[31] Yapılan hazırlıkların tamamlanmasıyla Halkevleri 19 Şubat 1932'de Adana, Afyon, Ankara, Aydın, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Konya, Samsun ve Van olmak üzere 14 il merkezinde aynı anda açılmıştır.[32]

Açılan ilk Halkevleri, genellikle eski Türk Ocakları binalarında açılmıştır. Ankara Halkevi ise Başkent Halkevi olması nedeniyle ayrı bir öneme sahip olmuştur. Adeta diğer Halkevlerine de model olmuştur[33] Ankara Halkevinin açılış programı şu şekildedir:[34]

1- İstiklal Marşı
2- Cumhuriyet Yemini
3- Canlı Levha
4- Cumhuriyet Halk Fırkası Umumi Kâtibi Kütahya Mebusu Recep Beyin Nutku
5- Behçet Kemal Beyin Açılış Şiiri
6- Aydın Mebusu Reşit Galip Beyin Halkevlerinin müstakbel faaliyetine ait hasbıhali
7- "Çoban" piyesinin temsili

Ankara'daki açılışta Cumhuriyet Halk Fırkası Umumi Kâtibi Recep Peker *"…Biz Halkevlerinin samimi ve bütün vatandaşlarını müsavi şeref mevkiinde gören zihniyetle kurulmuş çatıları altında bütün vatandaşları toplamağa ve itinalı bir kültür çalışması içinde milli birliği yükseltmeyi azmetmiş bulunuyoruz… Bu asırda milletleşmek için, milletçe kütleleşmek için mektep tahsilinin yanında ve ondan sonra mutlaka bir halk*

[30] Uluskan, **a.g.e.**, s. 44.
[31] CHF Umumi Kâtibi Recep Peker tarafından CHF İdare Heyeti Reisliklerine gönderilen 12 Ocak 1932 tarihli genelge, **Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi** (**BCA)**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 3.12.3, Bkz.: **Ek**: 1.
[32] Şimşek, **a.g.e.**, s. 60.
[33] Malkoç, **a.g.e.**, s. 27.
[34] **Halkevlerinin Doğuşu 19 Şubat 1932**, Ankara, Halkevleri Genel Merkezi Yayınları, 1971, s. 2.

terbiyesi yapmak ve halkı bir arada ve birlikte çalıştırmak esasının kurulması lazımdır"[35] demiştir. Görüldüğü üzere Recep Peker, konuşmasında Halkevlerinin, tüm vatandaşlara eşit ve aynı mesafede duran bir kültür oluşumu olduğuna, Halkevlerinin aynı zamanda halkın kütleleşerek bir millet olabilmesi için, halkın terbiye edildiği yerler olduğuna dikkat çekmiştir.

Cumhuriyet Halk Fırkası Umumi Kâtibi Recep Peker tarafından kullanılan "*Kütleleşme*" kelimesinden kastın aynı hedefe yürüyen, aynı fikri, amacı, inancı ve kültürü paylaşan insan topluluğun bir bütün oluşturması anlamında kullanılmış olması muhtemeldir. Benzer görüşler Atatürk'ün halkçılık ideolojisinde de vardır. Atatürk, halkı aralarında sınıf farkı olmayan, benzer amaçları, idealleri ve hedefleri olan kaynaşmış bir toplum olarak nitelendirmekte ve bir bütün olarak görmektedir. Burada Recep Peker de Atatürk ile aynı yerde durmaktadır.

Recep Peker'den sonra konuşmasını yapmak üzere kürsüye, Milli Eğitim Bakanı Reşit Galip gelmiştir. Reşit Galip de konuşmasında, Halkevlerinin hangi amaçlarla kurulduğunu, halkla nasıl kaynaşacağı ve Halkevlerinin çalışma kollarıyla ilgili bilgiler vermiştir. Reşit Galip konuşmasında, Ankara ve İstanbul gibi büyük kentlerde yaşayanların bilimsel çalışmaları izleyebildiğini ancak Anadolu'nun birçok yerinde insanların bu çalışmalardan bihaber yaşadıklarından bahsederek, aynı çalışmaların Halkevleri aracılığıyla buralara da götürüleceğini söylemiştir.[36]

Anlaşılmaktadır ki Reşit Galip, konuşmasında ülke içinde eğitim ve kültür anlamında büyük farklar olduğuna dikkat çekmektedir. Reşit Galip, bu durumun yurttaş eşitliği çerçevesinde Halkçılık ilkesiyle bağdaşmadığına, halkın bütünleşmesi anlamında zorluk oluşturduğuna ve Halkevleri aracılığıyla bu farkın ve eşitsizliğin ortadan kaldırılacağına vurgu yapmaktadır. Gerek Recep Peker gerekse Reşit Galip'in Ankara Halkevinin açılışında yapmış olduğu konuşmalar, hem Halkevlerinin kuruluşlarındaki amaçlarını belirtmesi bakımından hem de Atatürk ideolojisinin Halkevlerinden neler umduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

İstanbul Halkevinin açılışına ise, Başbakan İsmet Paşa (İnönü) katılmış ve Halkevlerinin açılışıyla ilgili görüşlerini şu şekilde özetlemiştir: *"Silah kuvvetinden*

[35] İbrahim Erdal, **Halkevlerinin Kuruluşu, Yapısı ve Yozgat Halkevi (1932-1951)**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2013, s. 40-41.
[36] Çeçen, **a.g.e.**, s. 97.

her türlü cebir ve madde kuvvetinden daha müessir olan nokta bizim itikadımıza göre Halkevi gibi müesseselerdir. Fikirlerle bütün millet içinde milli hayatın kazanacağı beraberlik yükseklik ve sağlamlıktır. Her silahtan üstün olan budur."[37] İnönü, burada ülke içindeki fikri birlikteliğin her türlü silahtan daha üstün bir silah olduğuna dikkat çekerek, Halkevlerinin bu nedenle kurulmuş örgütlenmeler olduğunu belirtmiştir.

Atatürk ise 9 Mayıs 1935'te CHP Dördüncü Kurultayında yaptığı konuşmada Halkevleri ile ilgili olarak, *"Partimizin Halkevleri ile bütün yurttaşlara kucağını açması, vatanda sosyal ve kültürel bir devrim yaptı."*[38] şeklinde bir ifade kullanmıştır. Halkevleriyle ilgili başka bir konuşmasında ise; "*Gençlik, çalıştıran, geliştiren ve yetiştiren bir çalışma içinde bulunmalıdır. Ulus bilinçli birbirini anlayan ve ders araç ve gereçlerine, en güçlü ve en yetenekli öğretim kadrosuna sahip olmak yeterli değildir. Halk yetiştirmek, halkı ulusal bütünlük içinde oluşturmak için, ulusal nitelikte bir halk örgütlenmesinin etkinliğine de gerek vardır. Halkevleri bu amacı gerçekleştirmek için halkla birlikte örgütlenecektir*."[39] demiştir. Atatürk bu sözleriyle, halkı ulusal hedefler doğrultusunda kaynaştırıp bir arada tutacak ve halkı bir bütün haline getirecek bir halk eğitiminin gerekliliğinden söz etmekte bu hedeflere ulaşmanın ise Halkevlerinden geçtiğine vurgu yapmaktadır.

Ülke içinde ilk kez açılmış olan 14 Halkevi dışında yurt dışındaki tek Halkevi, İngiltere'nin başkenti Londra'da açılmış olan Londra Halkevidir. Yurt dışında açılmış olan tek Halkevi olma özelliği taşıyan Londra Halkevinin açılışına giden yol, dönemin İngiliz yetkililerinin, Halkevleri çalışmalarını yakından takip etmesi ve Halkevlerinde gerçekleştirilen çalışmaları oldukça başarılı bulmalarıyla başlamıştır.

Halkevleri çalışmalarını yakından takip eden İngiliz yetkililer, Halkevleriyle ilgili bir rapor hazırlamış ve 1942 yılında hazırlanan bu raporu Dışişleri Bakanlıklarına sunmuşlardır. Raporda öncelikle Ankara Halkevi başta gelmek üzere diğer bütün Halkevleri çalışmaları başarılı bulunmuştur. Raporda en dikkat çeken husus ise, Atatürk gibi büyük bir liderin bile Halkevleri tarzında bir örgütlenme olmadan ülkede yapılan hızlı yenileşme hareketlerinin üstesinden gelemeyeceğine dair yapılan değerlendirme olmuştur.

---

[37] Ölçen, **a.g.e.**, s. 8.
[38] "Atatürk'ün 9 Mayıs 1935 Yılı CHP Dördüncü Büyük Kurultayında Yaptığı Söylev", **Ülkü**, C.7, S.28, Haziran 1935, s. 244.
[39] Adem Kara, **Türkiye'de Halkevleri**, Ankara, Halkevleri Yayınları, 1999, s. 67.

Nihayetinde İngiliz General Deeds'in önerisiyle Londra'da bir Halkevi kurulmasına karar verilmiştir. Londra Halkevi dönemin Londra Büyükelçisi Tevfik Rüştü Aras ve diğer İngiliz yetkililerin katılımıyla 19 Şubat 1942'de törenle açılmıştır. Londra Halkevinin faaliyetleri öncelikle Türk-İngiliz ilişkilerini geliştirmeye yönelik olmuştur.[40] Londra Halkevi 31 Mart 1950'de resmen kapatılarak 5 Nisan 1950'de Londra Büyükelçiliğine devredilmiştir.[41]

Atatürk, milli sınırlar içinde aynı idealler amacıyla birlik bütünlük içinde olan sınıfsız, ayrıcalıksız ve kaynaşmış bir topluluk oluşturma çabası içinde olmuştur. Atatürk, Batı toplumlarındaki sınıf gerçeğini bilmekle beraber, sınıflar arasındaki çatışmanın Türk toplumunda da yaşanmaması için kaynaştırıcı ve dayanışmacı özellikler taşıyan Halkçılık ideolojisini benimsemiştir.[42] Atatürk, Halkçılığı "Halkla Birlikte Halk İçin" ilkesiyle sağlam bir temel üzerine kurmuştur. Bilimin önderliğinde, bütünleşmiş ve kaynaşmış bir halkla beraber, ileriye ve çağdaşlığa doğru yol almak istemiştir.[43] Halkevleri de Atatürk'ün bu düşüncelerinin ve bakış açısının bir yansıması olarak kurulmuştur. Atatürk, Halkevleri ile yüzü bilime dönük, aynı amaç ve hedefler için bir araya gelmiş, kaynaşmış bir toplum oluşturmak istemiştir. O'na göre ilerlemenin ve çağdaşlaşmanın temeli budur.

Halkevleri, aynı zamanda Atatürk'ün birer milli eğitim ve milli kültür oluşturma gayretinin göstergesidir. 16-21 Temmuz 1921'de Ankara'da Maarif Kongresi açılışında yaptığı konuşmada "…*Yüzyıllar süren derin bir umursamazlığın devlet yapısında açtığı yaraları sarmak için gerekli olan çabaların en büyüğünü, hiç kuşkusuz eğitim alanında, esirgemeden göstermek gerekir. Gerçi, bugün özdeksel, tinsel güçlerimizin kaynaklarını, ulusal sınırlarımız içindeki yurt parçalarına yayılmış olan düşmanlara karşı kullanmak zorunda olduğumuz için, eğitim işlerimize ayırabildiklerimiz, gelecekteki ulusal eğitimimizin dayanacağı temeli atmaya yetmez. Gene de geniş ve yeterli koşullara ve araçlara kavuşuncaya değin geçecek savaş günlerinde de tam bir dikkat ve özenle işlenip çizilmiş bir ulusal eğitim izlencesi yapmak ve eldeki eğitim örgütlerimizi, bugünden, verimli bir çalışmaya yöneltecek ilkeleri hazırlamak için çalışmalıyız. Bugüne değin izlenen eğitim ve öğretim yöntemlerinin, ulusumuzun gerileme tarihinde en etken olduğu inancındayım. Onun için bir ulusal eğitim izlencesinden söz ederken, geçmişin boş*

[40] Malkoç, **a.g.e.**, s. 28-29.
[41] Hakan Yaşar, "Yurtdışında Bir Kültür Kurumu: Londra Halkevi", **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, Sayı: 45, 2010, s. 209.
[42] Çeçen, **a.g.e.**, s. 68.
[43] **Atatürk ve Devrim Atatürkçü Düşünce Üzerine Denemeler**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1973, s. 48.

inançlarından ve yaradılışımızın nitelikleriyle hiç de ilgisi olmayan yabancı düşüncelerden, doğudan ve batıdan gelen tüm etkilerden büsbütün uzak, ulusal yaradılış ve tarihimize uygun bir ekin düşünüyorum… Kültür (düşünce ekini) yapıldığı, geliştiği yerin özelliklerine bağlıdır. Bu yer, ulusun özyapısıdır."[44] demiştir.

Atatürk, Doğu ve Batı etkisinden uzak, kendi kültür ve milli duygularından beslenen bir eğitim düşüncesine sahiptir. Çünkü Atatürk'e göre eğitim ve kültür meydana geldiği kaynaktan beslenmeli, özünü bulunduğu coğrafyadan almalı, milletin yapısına uygun olmalıdır. Bu düşünce Atatürk'ün Halkçılık ilkesinin bir yansımasıdır.

Halkevleri ile ilgili bir değerlendirme de dönemin önemli eğitimcilerinden biri olan İsmail Hakkı Baltacıoğlu'na aittir. İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Halkevlerinin her şeyden önce bir ev olduğunu, evin aynı kandan gelenlerin toplanma yeri olduğunu belirtmiştir. Halkevlerinin de aynı kültürle beslenen insanların buluştuğu yerler olması sebebiyle, Halkevlerinin kültür evleri olduğu sonucuna varmıştır. Baltacıoğlu ayrıca, Halkevlerinin en milli, en orijinal ve en ideal yaşayış yerleri olması gerektiğine vurgu yapmıştır.[45]

CHF Umumi Kâtibi Recep Peker, Halkevlerinin açılışından hemen sonraki gün ilk kez Halkevi açılan 14 ildeki CHF Fırka Reislerine gönderdiği 20 Şubat 1932 tarihli yazıda "*Dün Cuma günü Ankara Halkevi, büyük salonu dolduran binlerce halk huzurunda açılmıştır. Toplanma çok samimi coşkun ve hararetli tezahürler arasında saat on beşten yirmiye kadar sürmüştür. Baştan sonuna kadar salona ve sahneye heyecan ve halk ruhunun ihtişamı hâkim oldu. Halkevlerine daha açılış gününde gösterilen bu büyük alaka Fırkamızın bu teşkilata verdiği ehemmiyetin isabetini teyit etmiş, Halkevlerini içtimai tekâmül ve milli kültürün yükseliş noktalarından ne kadar hayırlı mesai cihazları olacağını kuvvetle tebarüz ettirmiştir. İlk teşkilat kademesi olarak işe başlayan 14 vilayette dahi Halkevleri bu kanaati takviye edecek parlak tezahüratla açılmıştır. Bu neticenin vilayetiniz Halkevimize tebliğini rica ederim*."[46] demiştir.

---

[44] Vasfi Bingöl, **Bugünün Diliyle Atatürk'ün Milli Eğitimimizle İlgili Düşünce ve Buyrukları**, 2. bs., Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1979, s. 8.

[45] Ismayıl Hakkı Baltacıoğlu, **Halkın Evi**, Ankara, Ulus Basımevi, 1950, s. 33.

[46] Cumhuriyet Halk Fırkası Kâtibiumumiliği tarafından Halkevi açılan 14 ilin C.H.F İdare Heyeti Reisliklerine gönderilen 20.2.1932 tarih ve 14 sayılı genelge, **Cumhuriyet Halk Fırkası Kâtibiumumiliğinin F. Teşkilatına Umumî Tebligatı, Mayıs 1931'den Birincikanun 1932 nihayetine kadar**, C.1., Ankara, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1933, s. 67.

Görülüyor ki Recep Peker, on dört ildeki Halkevleri açılışlarında halkın göstermiş olduğu ilgiden oldukça memnun kalmıştır. Ayrıca bu coşkuyu gördükten sonra, CHF olarak Halkevleri gibi bir örgütlenme açmakla ne kadar doğru bir karar verdiklerini beyan etmiştir. Bunun devamının geleceğini ve daha başka yerlerde de Halkevleri açılışlarının gerçekleştirileceğini belirtmiştir.

1.3 Halkevlerinin Kuruluş Amaç ve Nedenleri

Halkevlerinin kuruluş amacı, CHF Halkevleri Talimatnamesinde şöyle ifade edilmektedir: "*Fırkamızın program temelleri Cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik ve inkılâpçılıktır. Programımızı bu ana ve temel prensiplerin hâkimiyeti ve ebedileşmesi için bu vasıflarda kuvvetli vatandaşlar yetiştirilmesini, milli seciyenin Türk tarihinin ilham ettiği derecelere çıkmasını, güzel sanatların yükseltilmesini, milli kültürün ve ilmi hareket ve faaliyetlerin kuvvetlendirilmesini ehemmiyetli vasıtalar olarak tespit ve işaret eder. Bu esas ve vasıtaların hepsi birden, medeniyet yolunda Türklüğün kaybettiği uzun yılları cesur, atılgan ve yorulmaz hamlelerle kazanacak nesiller yetiştirmeği, medeniyet sahasında türkün tabii meziyet ve kabiliyetleriyle mütenasip şeref mevkiini tekrar almasını istihdaf eyler. Halkevlerinin gayesi bu uğurda çalışacak mefkûreci vatandaşlar için toplayıcı ve birleştirici yurtlar olmaktır*."[47]

CHF Halkevleri Talimatnamesinden de anlaşılacağı üzere, Halkevlerinin amacı; Atatürk ilke ve devrimlerinin etkin ve kalıcı bir şekilde varlığını devam ettirebilmesi için, bu ilke ve devrimleri özümsemiş idealist vatandaşlar yetiştirmektir. Ayrıca eğitim, kültür ve ilmi olarak donatılmış olan bu yurttaşlarla birlikte atılım yaparak, uzun yıllardan beri devam eden gerilemeye son verip, her anlamda tekrardan yükselişe geçerek, uluslararası siyasette hak ettiği yere gelmektir. Talimatname aynı zamanda Halkevlerinin Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı ve bu devrimleri koruyacak kişilerin buluşma noktası olduğu açıkça belirtilmektedir.

Halkevlerinin kuruluş amacı, Atatürk tarafından şu şekilde ifade edilmiştir: *"Gençlik istikbalin ışığıdır. Gençlik mütemadiyen gelişen ve yetiştiren bir çalışmanın içinde yaşamalıdır. Millet, şuurlu birbirini anlayan, birbirini seven, ideale bağlı bir halk kitlesi şeklinde teşkilatlandırılmalıdır. En kuvvetli ders vasıtalarına, en yetişkin muallim ordularına malik olmak kâfi değildir. Silah kuvvetinden her türlü cebir ve meslek kuvvetinden daha müessir olan fikir kuvvetidir. Milletimizi bu sahada yetiştireceğiz. Bunu Halkevleri*

[47] **CHF Halkevleri Talimatnamesi**, Yer Yok, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1932, s. 5.

yapacaktır.[48] Atatürk, milletin bir bütün olabilmesi için, fikri anlamda gelişmesi gerektiğini ve milleti bu anlamda yetiştirecek olan bir örgütlenmeye ihtiyaç duyulduğunu, bu ihtiyacın da Halkevleri ile giderileceğinden bahsetmektedir.

CHF Umumi Kâtibi Recep Peker de benzer bakış açısına sahiptir. Recep Peker, Halkevlerinin açılışında yaptığı konuşmada "…*Bir milletin yetişip istikbale hazırlanması için klasik vasıtalar ve müesseseler mekteplerdir. Fakat muasır milletler; milli bir mevcudiyet olarak yetişip teşkilatlanmak için mekteplerin yalnız usuller, nizamlar altında çalışmasını kâfi görmüyorlar. Gerçi tam şuurlu ve kuvvetli vatandaşlar yalnız mektep sıralarında iyi ve ciddi programlarla ve ameli tatbik usulleriyle yetişmiş olabilir. Fakat bu asırda milletleşmek için, milletçe kütleleşmek için mektep tahsilinin yanında ve ondan sonra mutlaka bir halk terbiyesi yapmak ve halkı bir arada ve birlikte çalıştırmak esasının kurulması lazımdır. Mektep binalarına, en kuvvetli ders vasıtalarına ve yetişkin muallim ordularına malik olan en zengin memlekette bile halkı yetiştirmek, halkı bir kütle haline getirmek için ayrıca milli bir halk mesaisi tanzimini ihmal etmiyorlar…*"[49] demiştir. Peker, bu sözlerle milletin yetişmesi ve gelişmesi için gerekli olan yaygın eğitim dışında, halka bir halk eğitimi ve halk terbiyesi vermek gerektiğini, halkı bir arada tutmanın ve birlikte çalıştırmanın yolunun, bunu gerçekleştirmekten geçtiğini belirtmektedir.

Başbakan İsmet Paşa (İnönü) ise Halkevlerinin kuruluş yıldönümünde 25 Şubat 1933 yılında yaptığı konuşmasında *"... Halkevlerinde milli ve içtimai hayatın temelleri terbiye suretinde, tedris suretinde mütemadiyen kurulmalıdır: bunu iltizam ediyoruz. Cumhuriyet Halk Fırkasının, Halkevleri vasıtası ile memleket içinde takip ettiği kültür politikası; bu vasıta ile ilim ve fenni, güzel sanatları yaymak, bu memleketin siyaseti, iktisadiyatı hakkında en yeni, en doğru malumatı ortaya dökmektedir… Halkevleri, Cumhuriyet Halk Fırkasının kendi prensipleri ne olduğunu ve bu prensiplerin memlekette nasıl tatbik ettiğini her gün halkımıza söylemek için de başlı başına bir merkezdir. Cumhuriyet Halk Fırkasının prensiplerini her gün söylemek nasıl tatbik edildiğinden her gün malumat vermek lazımdır. Cumhuriyetçi, Milliyetçi, İnkılapçı ve Devletçi politikasının, bu memleketin halinde inkişafı, emniyeti temin eden, geleceğine en büyük kudreti ve en yüksek itibarı temin edecek bir program olduğuna samimi olarak inanmış bizler bu prensipleri ve manalarını yalnız samimi bir hisle bizi dinleyecek olanların hepsine anlatabileceğimiz iddiasındayız… Halkevleri fikir olarak ve müessese olarak mesuliyet mevkiinde bulunan*

[48] Kara, **a.g.e.**, s. 43.
[49] Halkevlerinin Doğuşu, **a.g.e.**, s. 6-7.

siyasi partimizin, bütün özünü, varlığını halkın geniş tabakalarına anlatması ve sevdirmesi için, mühim bir merkezdir."[50] demiştir.

İnönü, konuşmasında Halkevlerinin milli ve sosyal hayatın eğitim yoluyla yerleşmesini sağlamak, Cumhuriyet Halk Fırkasının ülke içinde yapmış olduğu yeniliklerin ne anlama geldiğini halka anlatmak amacıyla kurulduğunu söylemiştir. İnönü ayrıca, Halkevlerinin CHF sorumluluğunda olan bir oluşum olduğunu ve partinin ilke ve prensiplerini geniş kitlelere yaymak için kurulmuş olduğunu belirtmiştir.

Dışişleri Bakanı Şükrü Kaya, Halkevlerinin altıncı yıldönümünde yaptığı konuşmada, Halkevlerinin Atatürk ideolojisinin halk arasında yayılması için kurulmuş kültür kolları olduğunu belirtmiştir. Halkevlerinin faaliyetlerine bakılacak olursa amaçları üç esasta toplanmaktadır. Bunlardan ilki, Cumhuriyetçilik, Laiklik ve İnkılapçılık ilkeleri gereği göz önünde tutularak halkın eğitimi aracılığıyla milli bir kalkınma ve irade oluşturmaktır. İkincisi, Milliyetçilik ilkesi ile ortak idealleri ve amaçları olan bir toplum oluşturmak ve üçüncüsü ise Halkçılık ilkesi gereği aydınlar ve halk arasındaki mesafeyi kapatarak sosyal ve kültürel modernleşme yoluyla çağdaş bir toplum ortaya çıkarmaktır.[51]

Atatürk, halkı kısa sürede çağdaş bir düzeye getirebilmek için, arka arkaya bir dizi inkılaplar yapmıştır. Ancak inkılapları yapan kadronun, yoğun devlet işleri nedeniyle halk arasına yeterince karışamaması ve yapılanları halka anlatamaması, halkın yapılanları anlayamamasına neden olmuş, bu da halkla devlet arasında ciddi bir duygusal kopukluk meydana getirmiştir. Ayrıca, halkın eğitim ve kültür seviyesi de bu kopukluğun meydana gelmesinde bir diğer etken olmuştur. Halkla devlet arasındaki bu kopukluğun giderilmesi ve yapılan yenilikleri halka daha iyi anlatabilme kaygısı yeni bir örgütlenme ihtiyacı doğurmuştur.[52] Suna Kilinin şu sözleri bu kanıyı desteklemektedir: *"...Bağımsızlığına kavuşmuş toplumların bir başka önemli sorunu toplumun siyasal bir toplum haline dönüşmemiş olması, böyle bir toplumun kurumlarını oluşturamamasıdır. Toplum kendi içinde parçalara bölünmüştür. Kabile, aşiret, dinsel, budunsal kökenli gruplar ayrı ayrı geleneksel güç kaynaklarıdır... Bunu sağlayacak bir güce, yasal bir otoriteye gereksinim vardır. İşte bu hükümettir. Ama her hükümet de bir*

[50] Herbert Melzig, **İnönü Diyor Ki Nutuk Hitabe Beyanat Hasbihaller**, İstanbul, Ülkü Basımevi, 1944, s. 179-182.
[51] Erdal, **a.g.e.**, s. 43-44.
[52] Çeçen, **a.g.e.**, s. 77.

otorite değildir. Bir hükümetin, bir devrim önderinin gerçekten otorite olabilmesi için aldığı kararları uygulayabilmesi, devlet örgütünü ve toplumun bütün güç kaynaklarını denetimi altına alarak bu kararlara işlerlik kazandırması gerekir. Eğer bir hükümet etkin bir yönetim, işleyen bir devlet düzeni kuramamışsa ortaya başka güçler, başka otoriteler çıkar."[53] Gerçekten de Şeyh Sait İsyanı ve Serbest Cumhuriyet Fırkası deneyimi sonrası gelişen Menemen olayı bu kanıyı desteklemektedir. Her iki olayda da iktidarın halk tabanına yayılamama ve ciddi denetim eksikliği göze çarpmaktadır.

Halkla devlet arasındaki bu kopukluğun büyümesindeki diğer bir sebep de, 1929 yılında tüm Dünya'yı etkisi altına alan ekonomik krizdir. Kaynağı Amerika Birleşik Devletleri olan kriz Türkiye'de de yoğun bir şekilde hissedilmiştir. Dünya ekonomik krizinin ülke üzerindeki etkileri, Serbest Cumhuriyet Fırkası ile gerçekleştirilen demokrasi denemesinin başarısızlığı ve Menemen Olayı, yapılan bu hızlı değişime halkın ayak uyduramadığını ve değişimin gölgesinde kaldığını göstermiştir. Ekonomik krizin etkisi, halkla Devlet arasındaki bağların kopukluğu, Cumhuriyetin ilanından beri duyulan yeni bir halk örgütlenmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Üstelik Atatürk'ün Halkçılık ilkesi de böyle bir örgütlenmeyi öngörmektedir.[54]

Bu amaçlarla Cumhuriyet, bazı gençleri halk eğitimi hakkında bilgi toplamak üzere Avrupa'ya göndermiştir. Bu gençlerden Selim Sırrı Tarcan İsveç'e, Vildan Aşir Savaşır da Çekoslovakya'ya gönderilmiştir. Bu gençlerin konu hakkındaki raporları Ankara'da incelenmiş ve konuyla ilgili yoğun tartışmalar yaşanmasına neden olmuştur. Böylece bu çalışmalar Halkevlerinin kuruluşuna giden yolun başlangıcı olmuştur.[55]

Atatürk, ekonomik krizin etkisinin yoğun olarak yaşandığı 1930 yılının güz mevsiminin sonlarına doğru çıktığı yurt gezisinin Antalya durağında yanında bulunan genel sekreteri Hasan Rıza Soyak'a dönerek *"Bunalıyorum çocuk, büyük bir ıstırap içinde bunalıyorum! Görüyorsun ya, her gittiğimiz yerde mütemadiyen dert, şikâyet dinliyoruz. Her taraf, derin bir yokluk, maddi manevi perişanlık içinde… Ferahlatıcı pek az şeye rastlıyoruz. Ne yazık ki memleketin hakiki durumu bu işte!"*[56] demiştir. Bu sözler

[53] Suna Kili, **Atatürk Devrimi Bir Çağdaşlaşma Modeli**, 7. bs., Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2000, s. 125.
[54] Malkoç, **a.g.e.**, s. 14.
[55] Çeçen, **a.g.e.**, s. 82.
[56] Şerafettin Zeyrek, **Türkiye'de Halkevleri ve Halkodaları (1932-1951)**, Ankara, Anı Yayıncılık, 2006, s. 10.

Atatürk'ün içinde bulunduğu sıkıntılı durumu göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Anlaşılıyor ki, Cumhuriyet'in ilanı ve ardından sıralanan inkılap hareketleriyle siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda birçok yenilik yapılmıştır. Atatürk, yapılan bu inkılap hareketleriyle, toplum üzerinde Cumhuriyet'in ana prensiplerini oturtmaya çalışmıştır. Atatürk, yapılanların toplum tarafından anlaşılıp anlaşılmadığını öğrenmek için zaman zaman birtakım denemeler yapmış, ancak yaptığı denemelerde, gerek Şeyh Sait İsyanı olsun gerek Menemen Olayı olsun, yapılanların halk tarafından tam olarak anlaşılamadığına şahit olmuştur. Sözü edilen bu sebeplere bağlı olarak, Atatürk ilke ve inkılaplarının daha iyi anlaşılabilmesi ve Cumhuriyet'in temel unsurlarının nelerden meydana geldiğini halka anlatabilmek amacıyla[57] Halkevleri 19 Şubat 1932 tarihinde ilk kez 14 ilde birden açılarak faaliyete başlamıştır.[58]

1.3.1 Halkodalarının Kuruluş Amaç ve Nedenleri

Herhangi bir yerde bir Halkevinin kurulabilmesi için, Halkevlerinin dokuz kolundan en az üç kolunun kurulması şartı vardır. Ancak ülkenin küçük yerleşim birimlerinde, ücra yerlerinde bu hedefi gerçekleştirmek oldukça zor olmuştur. Böyle yerlerde hem insan faktörü hem de gerekli altyapı ve ekonomik zorlukların yaşanması, Halkevlerinin kurulmasını zorlaştırmıştır.[59] Halkevlerinin özellikle bahsi geçen bu yerlerde yeterince örgütlenememesi ve sorunları çözmede yetersiz kalması, buralarda yeni bir örgütlenme ihtiyacı doğurmuştur.[60]

Yapılan değerlendirmelerde, Halkevlerinin Köycülük Şubelerinin özellikle köylerde, kasabalarda, yani az nüfuslu kırsal kesimlerde yeterince örgütlenemediği ve faaliyetlerinin yetersiz kaldığı görülmüştür. Hâlbuki o dönem ülke nüfusun dörtte üçü köylerde yani kırsal kesimlerde yaşamaktadır.[61]

Halkevlerinin ülkenin ulaşılması zor olan yerlere özellikle köylere yönelik eğitsel çabaları dışında, Halkevlerinden daha önce kurulmuş olan Millet

[57] Necdet Sakaoğlu, **Osmanlı'dan Günümüze Eğitim Tarihi**, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2003, s. 197.
[58] Esin Yüzbaşı, Bayram Akça, "Bilecik Halkevi Şubeleri ve Faaliyetleri", **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 15, S. 1, 2017, s. 364.
[59] Zeyrek, **a.g.e.**, s. 33.
[60] Şimşek, **a.g.e.**, s. 139.
[61] Toksoy, **a.g.e.**, s. 144.

Mekteplerinde de benzer amaçlar söz konusudur. Resmi açılış tarihi 24 Kasım 1928 olan Millet Mekteplerinin talimatnamesine göre amacı; halkı okuryazar hale getirmek ve halkı bilgilendirmektir. Millet Mektepleri, nüfusunun büyük çoğunluğu köylerde yaşayan halkın eğitilmesine, okuryazar hale getirilmesine çalışmıştır. Halkevlerinin merkezi yerler dışında kalan, kolay ulaşılamayan yerlerde yaşayan halkın eğitilmesinde gösterdiği hassasiyet, Millet Mekteplerinde de görülmektedir.[62]

Benzer bir durum Halkevleri faaliyetlerine devam ederken açılan Köy Enstitülerinde de görülmektedir. Halkevleri Köycülük Şubelerinin köylerde yeterince örgütlenememe sorunu buradaki halkın eğitim anlamında geri kalmasına neden olmuştur. Halkevleri ile birlikte köylerde okuma yazma oranını yükseltilmesi ve eğitim anlamında kır-kent dengesinin kurulabilmesi amacıyla, Halkevlerinin Köycülük Şubelerinin faaliyetleri dışında sonradan Köy Enstitülerinin de faaliyete geçirilmiş olması, bu konuda yaşanan benzer sorunların çözümüne yönelik olarak gerçekleştirilmiş bir uygulamadır.[63]

Halkevlerinin ülke genelinde geniş bir örgütlenme ağının olmasına karşın, kırsaldaki bu olumsuz tablo CHP tarafından ele alınarak, 29 Mayıs-3 Haziran 1939 tarihleri arasında gerçekleştirilen CHP Beşinci Büyük Kurultayı'nda köylerde Halkodalarının kurulması kararlaştırılmıştır.[64] Halkodalarının kurulma kararının hemen sonrasında yirmi maddelik Halkodaları Talimatnamesi hazırlanmış, Halkevlerinin kuruluş yıldönümleri olan 19 Şubat 1940'ta ise ilk olarak ülke genelinde 141 Halkodasının açılışı gerçekleştirilmiştir.[65]

CHP Umumi İdare Heyeti tarafından 8 Ağustos 1939'da onaylanan Halkodaları Talimatnamesine göre Halkodalarından beklenen görevler şu şekildedir:[66]

1- Temiz bir toplantı ve konuşma yeri olmak (çay, kahve gibi içecekler serbest alkollü içkiler yasaktır)

---

[62] Uluskan, **a.g.e.**, s. 203.
[63] Gülşah Eser, "Kastamonu Göl Eğitmen Kursu'nun 1940 Yılı Faaliyetleri", **İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi**, S. 21, C. 11, 2012/1, s. 92.
[64] Malkoç, **a.g.e.**, s. 28.
[65] Zeyrek, **a.g.e.**, s. 33.
[66] Nuray Bayraktar, **Halkevlerinin Ülke Kültürüne, İnsanın Gelişimi ve Dönüşümü Açısından Katkıları ve Öneriler**, Ankara, Halkevleri Yayınları, 1999, s. 36-37.

2- Bağlı olduğu parti teşkilatına uygun gazete ve dergileri barındıran bir okuma odası bulundurmak

3- Halkın ilgisini çekecek ve halka faydası olacak konuşmaların merkezi durumuna gelmek

4- Her zaman olmamak şartıyla, halk türkülerinin söylenebileceği ve saz şairlerinin dinlenebileceği ortamlar oluşturmak

5- Temsil için yerli oyunları tercih etmek

6- Yerli ürünlerden ve yerli mallardan bazen sergiler düzenlenmek

7- Güreş, cirit, avcılık ve binicilik gibi sporları desteklemek

8- Ulusal bayramları coşkuyla kutlamak

9- Bulunduğu yerde yardıma muhtaç hasta kişilere her türlü yardım etmek

Ayrıca herhangi bir yerde Halkodası açılabilmesi için en az 50 üye, bir toplantı salonu, bir okuma odası ve devamlılık için bir bütçe zorunlu kılınmıştır. Halkodası yönetim kurulu ise 3-7 kişiden oluşmaktadır. Yönetim kurulu en az on beş günde bir toplanmak zorundadır. Halkevlerinde yer alan şubelere Halkodalarında yer verilmemiş ancak Halkodaları, yerine getirdiği görevler bakımından Halkevleri kadar geniş bir görev ağına sahiptir.[67] Halkodalarıyla en ücra yerlerde dahi ideolojinin yaygınlaştırılması sağlanmıştır. Öte yandan üye sayısı bakımından artış gösteren Halkodalarının sonradan Halkevlerine dönüştürülmesi de CHP tarafından uygun görülmüştür.[68]

Anlaşılıyor ki, Halkevlerinin ülke içinde örgütsel anlamda eksik kaldığı, ulaşamadığı yerlere CHP Halkodalarını açarak ulaşmaya çalışmıştır. Toplumu bir an önce eğitim ve kültür anlamında ileriye taşıma ve Cumhuriyetin temel ilke ve prensiplerini buralarda da yaygınlaştırma amaç edinmiştir. Ayrıca kırsal kesimdeki nüfus faktörü de gözden kaçırılmaması gereken diğer bir faktördür. Nihayetinde buralarda Halkevleri açabilmek için merkeze göre daha zayıf bir potansiyel olduğu aşikârdır. Bu nedenle, Halkevlerinin açılması için gereken şartlar, Halkodalarında daha sade ve basit olarak uygulanmıştır. Tabi ki bu durumda, kırsal kesimlerdeki

[67] Şimşek, **a.g.e.**, s. 140.
[68] Erdal, **a.g.e.**, s. 86.

elverişli durumun, merkezi yerlere göre her açıdan daha kısıtlı imkânlara sahip olmasının büyük payı olduğunu da belirtmekte fayda olduğu açıkça görülmektedir. Tüm bu nedenlerden dolayı, CHP'nin kırsal kesimlerde Halkodaları açma ve faaliyetlerde bulunma politikası merkezi yerlerdeki Halkevleri politikalarından az da olsa farklılıklar göstermiştir.

Halkodalarında mutlaka bir okuma salonu bulunurdu. Halkodalarının materyal sağlama yöntemleri ise şu şekildeydi:

1- Halkevleri gibi Halkodalarının kendi bütçesiyle satın aldığı kitaplar
2- Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu aracılığıyla gelen kitaplar
3- CHP Genel Sekreterliği aracılığıyla gelen kitaplar
4- Devletin çeşitli kurumları aracılığıyla gelen kitaplar
5- Bağış yoluyla gelen kitaplar

Okuma salonları günün belli saatlerinde açık tutularak okuyucunun kitaplardan faydalanması sağlanırdı. Halkodalarında toplu şekilde okuma da yapılmaktaydı. Belli zamanlarda seçilen bir kitap okunur ve diğerleri tarafından dinlenirdi. Ayrıca okuma salonlarındaki kitaplardan ödünç almak isteyenlere 15 günü geçmemek şartıyla kitap ödünç verilebilirdi.

Halkodalarında bulundurulan kitaplar da Halkevlerindeki gibi Cumhuriyet ilke ve inkılaplarının niteliklerine uygun, milli varlığa zarar vermeyecek eserler arasından seçilirdi. Halkodalarında Türkçe haricinde başka bir dilde kitap bulundurulmazdı. Ayrıca Halkodalarının sahip olduğu kitap listesi her yılın sonunda CHP Genel Sekreterliği'ne gönderilirdi.[69]

1941'de 141 Halkodası varken bu sayı 1943'te 231'e ulaşmıştır. 1943 yılı içinde CHP Genel Sekreterliğinden 230 kitap üzerinden 55.147, 1944 yılında ise 450 eser üzerinden 87.500 kitap Halkevleri ile birlikte Halkodalarına da gönderilmiştir.[70] 1945 yılında CHP Genel Sekreterliği tarafından Halkodalarına 414 eser üzerinden 347.335 adet kitap ulaştırılmıştır.[71] Yine Halkodalarına CHP Genel Sekreterliği tarafından 1946 yılı içinde 168 kitap üzerinden 26.263 adet kitap, 1947 yılında ise 150 kitap üzerinden 25.500 adet kitap gönderilmiştir.[72] Görülüyor ki, CHP Genel

[69] **C.H.P. Halkodaları Talimatnamesi**, Ankara, Ulus Basımevi, 1939, s. 6-7.
[70] **C.H.P. Halkevleri ve Halkodaları 1944**, Ankara, [y.y.], 1945.
[71] **C.H.P. 1945 Yılında Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara, [y.y.], 1946, s. 22.
[72] **C.H.P. XVI. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara, Ulus Basımevi, 1948, s. 21.

Sekreterliği, Halkevlerine kitap temini konusundaki hassasiyeti Halkodaları için de göstermektedir. Halkodaları, Halkevlerinden çok sonra açılmasına rağmen, kapanışlarına kadarki süre içerisinde tıpkı Halkevleri kütüphaneleri gibi yüzbinlerce kitaba sahip bir dermeye sahip olmuştur.

Halkodalarının açılışlarından kapanışlarına kadarki sayıları aşağıdaki gösterilmiştir.

Açılış Yılı	**Açılan Sayı**	**Halkodasından Halkevine Çevrilen**	**Toplam**
1940	141	_	141
1941	59	2	198
1942	22	3	217
1943	15	1	231
1944	143	9	365
1945	2338	15	2688
1946	1396	16	4068
1947	110	8	4170
1948	97	6	4261
1949	50	5	4306
1950	21	5	4322
1951	_	_	_

Tablo 1. **Kaynak:** Şerafettin Zeyrek, **Türkiye'de Halkevleri ve Halkodaları (1932-1951)**, Ankara, Anı Yayıncılık, 2006, s. 65.

Tablodan da anlaşılacağı üzere, Halkodalarının 1940 yılında 141 Halkodası açılışıyla başlayan sayıları, kapandıkları 1951 yılında 4322'ye ulaşmıştır. Bu durum Halkodalarının kurulduktan sonra, ülkede çok hızlı bir şekilde genişleyerek yayıldığını göstermektedir. Ayrıca 1945 ve 1946 yılları Halkodalarının en çok

açıldığı yıllar olmuştur. Yine açılan Halkodaları sayısının, kapanışlarına doğru giderken sistematik bir şekilde düştüğü de gözlemlenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

HALKEVLERİNİN ÖRGÜTSEL YAPISI

2.1Halkevleri Açılma Koşulları, Çalışma Şubeleri ve Üye Kaydı

Herhangi bir yerde bir Halkevinin kurulabilmesi için şu koşullar aranmaktadır:

1- En az üç şubesinin faaliyetine imkân verebilecek şekilde üyesi olmak.
2- En az 200 kişiye hizmet verebilecek bir toplantı salonuna, bir kütüphaneye, bir ya da iki çalışma odasına ve spor etkinlikleri için binasının geniş bir alana sahip olması gerekir.
3- En az bir odacı ve bir memurun masraflarını karşılamaya yönelik bir bütçeye sahip olmak.

Talimatnameye göre, herhangi bir yerde Halkevi açılabilmesi için o yerdeki CHP Vilayet İdare Heyeti'ne başvurulması gerekmektedir. Vilayet İdare Heyeti açılmak için gereken şartların sağlandığına ikna olursa durumu Parti Genel Sekreterliği'ne bildirir. Nihayet Halkevlerinin açılma kararı CHP Umumi İdare Heyeti tarafından verilir. Ayrıca yeniden açılmasına karar verilen Halkevleri varsa, bunların açılış törenleri Halkevlerinin kuruluş yıldönümleri olan 19 Şubat'ı takip eden ilk Pazar günü yapılır. Ancak o yıl 19 Şubat Pazar gününe gelirse açılış töreni 19 Şubat'ta yapılır.[73]

Talimatnameden anladığımız kadarıyla, herhangi bir yerde Halkevinin açılabilmesi için başlangıçta dokuz şubesinin faaliyete geçirecek kadar üyelik istenmemiştir. Halkevinin açılabilmesi için en az üç şubesinin faaliyetine imkân verecek kadar üye sayısı yeterli görülmüştür. Bu durum Halkevlerinin bir an önce faaliyete geçirilmek istendiğinin bir göstergesidir. Ayrıca Halkevlerindeki etkinlikler için geniş bir toplantı salonu, kütüphane, çalışma odaları ve sportif faaliyetler için de geniş bir alan istenmektedir. Bu da Halkevlerinin Cumhuriyet ideolojisini yayma dışında, halkı bir araya getirecek çok çeşitli işlevlere de sahip olduğunu göstermektedir.

[73] **Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 3-4.

Ayrıca Halkevleri açma girişimleri için yapılan yazışmalarda, belirli bir hiyerarşi göze çarpmaktadır. Bu durum, CHP'nin Halkevlerine verdiği önemi ve parti içi disiplini göstermesi bakımından önemlidir. Halkevlerinin açılışları olan 19 Şubat, yeni açılacak Halkevlerinin açılış tarihi olacak şekilde kabul edilerek, örgütlenmeye manevi bir anlam yüklenmek istenmiştir.

Halkevleri halkın ilgi ve istekleri doğrultusunda, tüm yurttaşlara hitap edebilecek toplam 9 şube halinde hizmet vermiştir. Bu şubeler Dil, Tarih ve Edebiyat, Güzel Sanatlar, Temsil, Spor, İçtimai Yardım, Halk Dershaneleri ve Kurslar, Kütüphane ve Neşriyat, Köycüler ile Müze ve Sergi Şubeleridir.[74] Halkevleri şubelerine dikkat edilirse, sosyal ve kültürel anlamda ülkedeki her bireyin ilgi duyabileceği, toplumdaki her bireyin ilgisini çekebilecek hemen hemen her alanda bir şube mevcuttur. Bu çeşitlilikte amacın Halkevlerine daha fazla insan çekmek olması muhtemeldir. Böylece hayatın her alanına hitap eden şubelerden kendine uygun şubeye devam etmek suretiyle daha fazla insanı Halkevlerine çekmek, onları eğitmek ve bilinçlendirmek ve böylece daha fazla eğitimli, bilinçli insan dolayısıyla toplum oluşturma gayesi güdülmüş olma ihtimali düşünülmelidir.

Talimatları incelendiğinde, şube isimlerinde yıllar içerisinde bazı değişiklikler yapıldığı gözlenmiştir. Mesela 1932 ilk Halkevleri Talimatnamesine göre Dil, Tarih, Edebiyat Şubesi adıyla kurulan şubeden zaman içerisinde Tarih kısmı çıkartılarak şube en son Dil ve Edebiyat Şubesi adıyla çalışmalarına devam etmiştir. Çıkartılan Tarih kısmı ise 1932'de Müze ve Sergi adıyla geçen şubeye aktarılarak bu şubenin ismi ise en son Tarih ve Müze Şubesi olarak değişmiştir. 1932 Halkevleri Talimatnamesindeki Güzel Sanatlar Şubesi, 1935'te Ar şubesine, 1940'ta ise tekrar Güzel Sanatlar Şubesi adıyla çalışmalarına devam etmiştir. Yine 1932'de Temsil Şubesi adıyla anılan şube, 1935'teki talimatnamede Gösterit Şubesi adını almış, 1940'ta tekrar Temsil Şubesi adını almıştır.

Ayrıca, 1932'de İçtimai Yardım Şubesi olarak geçen şube 1940'ta Sosyal Yardım Şubesi adını almıştır. 1932'deki ilk Halkevleri Talimatnamesinde Kütüphane ve Neşriyat Şubesi olarak geçen şubenin adı, 1935 Halkevleri Öğreneğinde Kitapsaray ve Yayın Şubesi olarak değiştirilmiş ancak 1940'taki talimatnamede adı Kütüphane ve Yayın Şubesi olarak geçmiştir. Adı değiştirilen bir diğer şube ise

[74] **C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi**, Yer Yok, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1932, s. 6.

1932'de Köycüler Şubesi olarak geçen ve 1940'taki talimatnamede Köycülük Şubesi adını alan şubedir.[75]

Toplam 9 şube olarak faaliyetlerini sürdüren Halkevlerinde her şubenin bir üye kayıt defteri bulunmaktaydı. Bir şubenin kurulması için o şubede en az 25 kayıtlı üyenin olması şarttı.[76] Üye sayısı 10'dan 50'ye kadar olan şubeler 3, 50'den fazla üyeye sahip olan şubeler ise 5 kişilik Halkevleri Şube Yönetim Kurulları oluştururlardı. Üye sayısı 10'dan az olan şubelerde ise Şube Yönetim Kurulları yerine Halkevleri Yönetim Kurulunun üyeler arasından seçeceği kişi, aynı zamanda o şubeye ait idari işlerle de sorumlu olurdu. Ayrıca her şube, çalışma alanlarına yönelik olarak Halkevleri Yönetim Kurulunun da onayını almak şartıyla kendi şube talimatnamelerini oluştururlardı.[77]

Halkevlerine üye olan kişiye Halkevleri başkanlığınca hangi şubeye kayıtlı olduğunu da gösteren kimlik niteliğinde bir belge verilirdi. Halkevine kayıtlı bir üyenin başka bir yere gitmesi durumunda, ayrılacak olan üye Halkevleri başkanlığından bir nakil belgesi alarak, üyeliğinin olduğu Halkevinden kaydını sildirir, gideceği yer belli ise oradaki Halkevine de gerekli bilgi verilirdi.[78]

Halkevlerindeki üye sayısının arttırılmasına büyük önem verilmiştir. CHP Genel Sekreteri Kütahya Mebusu Recep Peker tarafından, yurttaki Halkevleri başkanlıklarına gönderilen 30.04.1936 tarihli yazıda, *"Halkevlerimiz yurt içinde vatandaşların yakından tanışma, beraber çalışma imkânlarını buldukları içtem bir çevendir. Her yılsonunda bu tanışmanın ve beraber çalışmanın mutlu sonuçlarının artmakta olduğunu görmekteyiz. Şu kadar var ki: gördüklerimiz umduklarımıza ve beklediklerimize göre bizi tam tatmin edecek halde değildir. Memleketin aydın ve inanlı bütün çocuklarını Halkevlerinin çatısı altında toplanmış ve zamanlarından bir kısmını Halkevleri ülküsüne vermiş görmeyi diliyoruz. 1935 yılındaki (103) Halkevinde kayıtlı üye sayısı (55.000) olarak toplanmıştır. Hâlbuki bu Halkevlerinin bulundukları yerlerde Halkevlerinin amacı etrafında çalışacak, halkı yetiştirici değerde ve bilgili yurttaşlar bu rakamın bir kaç kat üstündedir. Ulusa birlik ve beraberlik terbiyesi vermek ve halkımızı derin bir halk ruhunun sıcağı içinde yeni hayata yükseltmek için bütün bu seçkin yurttaşların Halkevlerinde ödev almaları lazımdır. Bunları toplamak Halkevlerimizi şuurlu ve inanlı başarılarla yöneten*

[75] İsmail Özer, "**Türk Modernleşmesinde Halkevleri ve Diyarbakır Halkevi Örneği**", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), s. 266.
[76] **Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 4.
[77] **C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi**, Yer Yok, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1932, s. 6.
[78] **Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 5.

arkadaşlarımız için geri bırakılmaz bir ödev olduğu gibi Halkevine kayıtlı bütün arkadaşlar da tanıdıklarından kayıtlı olmayan Halkevi hizmetinde değerli tesir yapacak yurttaşları yazdırmayı kutsal bir vazife saymalıdırlar. Bu yolda ısrarlı çalışmalarınızı bekler, gözlerinizden öperim."[79]

Yazıdan da anlaşılacağı üzere; CHP Genel Sekreteri Recep Peker, Halkevlerine olan ilgiden memnun kalındığını ancak 1932-1935 arası Halkevleri üye sayısına bakıldığında, üye sayısının ilgili tarihler göz önüne alındığında bekledikleri düzeyde olmadığına vurgu yapmıştır. Recep Peker, ülkedeki tüm Halkevi başkanlıklarına hitaben, Halkevleri üye sayısının arttırılması için daha fazla çaba göstermeleri gerektiğini belirtmiştir. 1932-1935 yılları arasında Halkevlerindeki kadın ve erkek üye sayıları şu şekildedir:

Yıl	Kadın	Erkek	Toplam
1932	1392	17538	17930
1933	2626	31915	34541
1934	3893	45922	49815
1935	4725	50273	54998

Tablo 2. Kaynak: Şerafettin Zeyrek, **Türkiye'de Halkevleri ve Halkodaları (1932-1951)**, Ankara, Anı Yayıncılık, 2006, s. 10.

Görüldüğü üzere, 1932 yılında açılan ve faaliyetlerine başlayan Halkevlerinin ülke genelindeki üye sayıları, kuruluşlarının üçüncü yılı olan 1935'te yaklaşık olarak üç katından daha fazla bir artış göstermiştir. Ancak Halkevleri üye sayılarındaki bu artış CHP tarafından yeterli görülmemiştir. CHP, Halkevlerine üye olan vatandaşlardan, Halkevlerine henüz üye olmamış vatandaşları üye yapmaları konusunda daha fazla fedakârlık yapmaları ve daha fazla çalışmalarını beklemektedir.

Yukarıda tablo 2'de gösterilen Halkevlerine kayıtlı olan kadın ve erkek üye sayılarının mesleklere göre dağılımı ise aşağıda tablo 3'te gösterilmektedir.

[79] CHP Umumi Kâtibi Recep Peker tarafından CHP İdare Heyeti Reisliklerine gönderilen 30 Nisan 1936 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 3.12.32, Bkz.: **Ek**: 2.

Meslekler	Kadın	Erkek	Toplam
Hukukçu	43	1482	1525
Doktor	38	1508	1546
Eczacı	11	371	382
Mühendis	4	432	436
Öğretmen	4545	11035	15580
Güzel Sanatlar	636	8488	9124
Memur	1118	22587	23705
Çiftçi	385	18540	18925
İşçi	1016	17978	18994
Diğer Meslekler	5859	36975	42834
Toplam	13655	119396	133051

Tablo 3. Kaynak: Şerafettin Zeyrek, **Türkiye'de Halkevleri ve Halkodaları (1932-1951)**, Ankara, Anı Yayıncılık, 2006, s. 27.

Tablolardan da anlaşılacağı üzere erkek üye sayısı kadın üye sayısından fazladır. Yine meslek gruplarına baktığımızda memur, işçi ve öğretmen üyelerin diğer mesleklere oranla daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Hukukçu, doktor, eczacı ve mühendis mesleklerindeki üye sayılarında ise diğer meslek gruplarına göre çok daha az olduğu görülmektedir. Tabloda yer alan bilgiler, mesleklere göre Halkevleri üye sayısını göstermesi dışında başka bir duruma daha işaret etmektedir. Tablo aynı zamanda, o dönem ülkedeki bazı istihdam alanlarında yaşanan personel eksikliğini ve dolayısıyla bahsedilen istihdam alanlarındaki yetersiz iş kollarını göstermesi bakımından da önemli bir ipucu sunmaktadır. Özellikle teknik alan ile sağlık ve adalet alanlarındaki eksiklik açıkça görülmektedir. Halkevleri şubeleri ve faaliyet alanlarına göre çeşitlilik göstermektedir.

Dil ve Edebiyat Şubesi; Türk dilinin günlük yaşamda kullanılan kelimelerini, terimlerini, eski milli masallarını, atasözlerini toplayıp incelemek amacıyla faaliyetlerini sürdürmüştür. Güzel Sanatlar Şubesi; mimarlık, resim, heykel, müzik gibi sanat alanlarında nitelikli insanlar yetiştirmek ve çalışmalarıyla halkta güzel

sanatlara karşı bir ilgi oluşturmak amacına hizmet etmiştir. Temsil Şubesi; açık ve kapalı sahnelerde gösteriler düzenleyerek hem genç sanatçılar yetiştirmek hem de halkın oyun ihtiyacını gidermek amacıyla faaliyet göstermiştir. Spor Şubesi; ulusal ve yerel olan tüm sporların oynanmasına ve bu sporların teşvik edilmesine yönelik çalışmalar yapmıştır. Sosyal Yardım Şubesi; bulundukları yerdeki hayır ve yardım çalışmalarını yürütmüştür.[80] Örneğin Ankara Halkevi'nin 12 Nisan 1948 tarihli toplantısında, maddi anlamda sıkıntı yaşayan bazı öğrencilere para yardımında bulunmuştur.[81]

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi; çeşitli konularda halkın eğitim seviyesini yükseltmek için dersler vermek ve halkın ihtiyacına göre kurslar düzenlemekle sorumlu olmuştur. Halkevleri, Türkçe okuma yazma kursları dışında İngilizce ve Fransızca gibi yabancı dillerde verilen kurslarla da dikkat çekmektedir. Örneğin Urfa Halkevi, İngilizce ve Fransızca kurslar düzenlemiştir. Urfa Halkevindeki yabancı dil kursları ile ilgili duyurular *Urfa*, *Akgün* gibi dönemin yerel gazetelerinde yer almış ve böylece halkın ilgili konuda bilgilendirilmesi sağlanmıştır.[82]

Köycülük Şubesi; köylünün eğitim, kültür ve sağlık gibi alanlarda ihtiyaçlarını gidermeye çalışmıştır.[83] Tarih ve Müze Şubesi ise, yayınlar, konferanslar ve panellerle tarihsel değerlerin tanıtılmasını sağlamak, tarihi eserleri korumak, mevcut müzeleri desteklemek ve yeni müzelerin açılmasına yardım etmek, Türk folklorunun ve Türk kültürünün gelişmesini sağlamak gibi alanlarla ilgili çalışmalar yapmıştır.[84]

Tabi ki yukarıda isimleri geçen Halkevlerinin çalışma şubeleri içinde en önemli kollarından biri Kütüphane ve Yayın Şubeleri olmuştur. Her Halkevinde bir kütüphane veya kitaplık bulunması şart koşulmuştur. Kütüphane ve Yayın Şubelerinin amacı; halkı okumaya teşvik etmek, halkta okuma alışkanlığı ve kitap sevgisi kazandırmaktır. Aynı zamanda, Halkevleri Talimatnamelerinde belirtilmiş

---

[80] Bayraktar, **a.g.e.**, s. 40-41.
[81] Ankara Halkevi'nin muhtaç ve fakir öğrenciler ile vatandaşlara yaptığı yardımları gösteren 12 Nisan 1948 tarihli belge, **BCA**, Fon Kodu: 490.1.0.0, Yer No: 1464.4.9.
[82] Yüksel Yıldırım, "**Yeni Türkiye'nin Yapılanma Sürecinde Halkevlerinin Rolü ve Urfa Halkevi Örneği (1934-1951)**", Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 71-76.
[83] Bayraktar, **a.g.e.**, s. 34-35.
[84] Şimşek, **a.g.e.**, s. 86-87.

olan Halkevlerinin kuruluş amaçlarına uygun olarak Cumhuriyet'in temel prensiplerinin halka anlatılmasına aracılık etmek de Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin amaçları arasındadır. Halkevleri, kuruldukları yerde Halk Kütüphanesi mevcut olsa bile kendi kitaplıklarını kurmak zorundadır. Halkevleri kütüphanelerinin çoğu kuruldukları yerdeki Halk Kütüphaneleri ihtiyacına da karşılık vermektedir.[85]

Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kollarının amaçlarından bir de kitap, dergi, broşür gibi materyaller yayımlayarak ülkenin yayıncılık faaliyetlerine sundukları katkılar olmuştur. Halkevlerinin Anadolu'nun tarih, coğrafya, folklor ve etnoloji gibi alanlarda yayımladıkları yayınlar hem ülkenin eğitim ve kültür seviyesinin yükseltmiş hem de gelecekte benzer konulardaki bilimsel çalışmalara ilham kaynağı olmuştur.[86]

Atatürk, gerçekleştirdiği ilke ve inkılapların halk tarafından içtenlikle anlaşılmasını istemiştir. Ancak Atatürk, halkta bu farkındalığın oluşabilmesi için öncelikle halkın okumasını, her yönden kendini geliştirip yükseltmesini istemiştir. Muhtemeldir ki Atatürk ne olursa olsun halkın herhangi bir şeyi kabullenmeden önce onun hakkında bilgi sahibi dolayısıyla da yorum sahibi olabilmesi umudunu taşımıştır

Atatürk, gerek Menemen Olayı sonrası meydana gelen olaylar gerekse Serbest Cumhuriyet Fırkasının kapatılmasından sonra çıktığı yurt gezilerinde halktaki eğitimsizliğin ve bilinçsizliğin ziyadesiyle farkına varmıştır. Uzun yıllar süren savaşlar sonucunda meydana gelen yoksulluk halkı fazlasıyla yormuş, halk üzerinde oldukça karamsar bir hava oluşturmuştur. Eğitimsizlik ve bilinçsizlik de bunun cabasıdır. İşte bu yüzden okumak ve eğitim bu kadar önemli ve bu yüzden Kütüphane ve Yayın Şubeleri Halkevlerinin en önemli kollarından biridir. Kütüphanelere gelen halk milli varlığa zarar verecek konular dışında hemen hemen her konuda okuyacak, öğrenecek, bilinçlenecek ve bunu hayata uygulayacaktır. Böylece eğitimli, kültürlü, farkındalığı olan, sınıfsız ve bilinçli bir toplum oluşacaktır.

Nihayetinde, Halkevleri şubeleri sadece Cumhuriyet ideolojisi ve prensiplerinin ülke içinde özümsenmesi amacına hizmet etmemiş, aynı zamanda

[85] Muzaffer Erol, "Halkevi Kütüphaneleri", **Türk Kütüphaneciliği**, C: 14, S: 4, 2000, s. 474.
[86] Jale Baysal, **Harf Devrimi'nden Önce ve Sonra Türk Yayın Hayatı**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1981, s. 69.

bireyin eğitim ve kültür anlamında en üst seviyeye çıkarmayı hedeflemiştir. Dikkat edilirse, Halkevlerinde dilden tarihe, edebiyattan spora, kütüphaneden sanata tüm Halkevleri şubeleri bir bireyin kendisini her anlamda yetiştirebileceği adeta bir okul mahiyetindedir. Halkevleri şube sayılarındaki bu çeşitlilikle halkı halkevlerine çekerek, bireyi hem Cumhuriyet ilke ve prensipleri doğrultusunda yetiştirmeyi hem de bu ilke ve prensiplere sahip çıkacak eğitimli ve donanımlı birer vatandaş olarak yetiştirmeyi amaçlamıştır.

2.2 Halkevleri Şube Komiteleri ve Halkevleri İdare Heyeti

Halkevleri toplam dokuz ayrı şube şeklinde çalışmalarını sürdürmüştür. Şubenin üye sayısı 25 ile 50 arasında ise 3 kişi; 50'den fazla üyeye sahip ise 5 kişilik şube komiteleri oluşturulmuştur. Şubelerin başlıca görevleri; şube komiteleri için üye seçmek ve şube komitesi tarafından hazırlanan şubenin çalışma programını müzakere edip karara bağlamak, bu programın uygulanması esnasında şube komitesinden bilgi almak ve şubenin altı aylık çalışma raporlarını inceleyip onaylamaktır.

Şubelerde komitenin oluşturulması için yapılan seçimlerde mutlaka üye çoğunluğu gerekmektedir. Eğer ilk etapta çoğunluk sağlanamazsa seçimler bir sonraki haftaya ertelenir; yine çoğunluk sağlanamazsa mevcut üyelerle seçime gidilirdi. Şube komitelerine aday olabilmek için Cumhuriyet Halk Partisi'ne kayıtlı olmak şarttır. Ancak Devlet Memuru olanlarda bu şart aranmamıştır. Şube komitesi seçimlerinin yer ve zamanının, üyelere en az bir hafta öncesinde bildirilmesi şarttır. Seçimlerde seçime katılanların üçte biri kadar oy alan adaylardan en fazla oyu alanlar şube komitelerine seçilmeye hak kazanır. Sona kalan üyeler eşit oylara sahipse kura çekilerek komite üyesi belirlenmiştir. Komite seçimleri iki yılda bir yapılmış ve mevcut komite üyeleri yeniden üye seçilebilmişlerdir. Her şube kendi çalışma programını hazırlayabilirdi. Ancak programın şube komitelerinin üst kurulu Halkevleri İdare Heyetlerince onaylanması şarttır.[87]

Halkevleri İdare Heyeti, Halkevi başkanlığında ve Halkevindeki tüm şube komite başkanlarından meydana geliyordu. Halkevleri İdare Heyeti, aktif olarak çalışan ve çalışmayan şubelerin faaliyetlerini yürütmekle beraber bütün şubelerin üst makamı konumundadır.[88] Halkevleri İdare Heyeti, Halkevindeki şube komitelerinin

[87] **Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 5-7.
[88] Erdal, **a.g.e.**, s. 57.

üyeleri arasından seçilen birer kişiden oluşurdu. Halkevlerinde toplam dokuz şube olduğuna göre Halkevleri İdare Heyeti, Halkevleri başkanı haricindeki en çok dokuz en az üç kişiden oluşurdu.[89]

Halkevinin başkanı da Halkevleri İdare Heyeti tarafından seçilir ve bulunduğu yerdeki CHP İdare Heyeti tarafından onaylanırdı. CHP İdare Heyeti tarafından onaylanan Halkevi başkanının sicil dosyası vakit kaybedilmeden CHP Genel Sekreterliği'ne gönderilirdi. Ayrıca Halkevleri başkanlarının, başkanlığını yaptığı Halkevinin bulunduğu sınırlar içerisinde ikamet etmesi gerekiyordu. Başka bir yere taşınan veya Halkevleri toplantılarına üst üste üç kez katılmayan Halkevi başkanının yerine, Halkevinin bulunduğu yerdeki CHP İdare Heyeti tarafından başka biri atanırdı. Herhangi bir sebeple bulunduğu yeri terk etmek zorunda kalan Halkevi başkanları, bu durumu bulunduğu yerdeki CHP İdare Heyetine resmi olarak bildirmek zorundaydı.[90]

Halkevleri arasında sadece Ankara Halkevi için bir istisna söz konusu olmuştur. Ankara Halkevinin başkanı doğrudan CHP Genel Yönetim Kurulu tarafından atanırdı. Halkevleri İdare Heyeti toplantıları haftada en az bir kez gerçekleştirilirdi. Toplantıda görüşülen konuların kabulü için oylama yapılır ve oylamanın karara bağlanması salt çoğunlukla sağlanırdı. Eğer alınan kararın kabulü için yapılan oylamada oy sayıları eşit ise, Halkevi başkanının oy verdiği tarafın kararı geçerli sayılırdı.[91]

Halkevleri İdare Heyeti; milli bayramlarda halk gösterileri hazırlamak, müsamereler düzenlemek, şubeler arasında köprü görevi üstlenerek şubelerin uyum içinde çalışmasını sağlamak ve oluşabilecek anlaşmazlıklarda hakem rolünü üstlenmek gibi konulardan sorumluydu. Ayrıca şubelerin çalışmalarını inceleyip kontrol etmek, Halkevinin demirbaş ve hesaplarının kontrolünü sağlamak, Halkevi bütçesini hazırlayarak Parti İdare Heyetine sunmak ve Halkevinde istihdam edilecek personelle ilgili karar vermek gibi görevleri yerine getirmekle sorumlu tutulmuşlardı.[92] Dikkat edilecek olursa Halkevleri İdare Heyeti, Halkevlerinin şubeleri arasındaki işbirliğini yürüten, bütün Halkevleri işlerini organize eden ve yönlendiren bir göreve sahiptir.

---

[89] Zeyrek, **a.g.e.**, s. 30.
[90] **Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 9.
[91] Şimşek, **a.g.e.**, s. 78.
[92] Erdal, **a.g.e.**, s. 58.

2.3 Halkevleri Gelir, Bütçe, Demirbaşları ile Tutulması Gereken Defterler

Her Halkevinin kendine ait bir bütçesi bulunurdu. Halkevleri sahip oldukları bütçeleri bulunduğu yerdeki CHP İdare Heyeti'ne onaylatmak zorundaydı. CHP İdare Heyeti tarafından onaylanan bütçe, Halkevi başkanları tarafından son hali verilerek CHP Genel Sekreterliği'ne gönderilirdi. Halkevleri gelir, gider, bina, tamir gibi tüm işler için bulunduğu yerdeki CHP İdare Heyetine başvurur ve alacağı talimata göre hareket ederdi. Halkevlerinin sahip olduğu radyo, sinema, gazete, kitap ve dergi gibi demirbaşlar hangi sebeple olursa olsun kimseye verilmezdi. Demirbaşlar sadece Halkevi çalışmalarını aksatmayacak şekilde, CHP'nin parti çalışmaları için kullandırılabilirdi. Halkevlerinin kazanç sağlayan işlerle meşgul olması yasaktı. Ancak, Halkevlerine yapılan bağışlar ile Halkevlerinin balo, müsamere ve gezi düzenlemelerinden elde edeceği gelirler kapsam dışıydı. Elde edilecek bu gelirler sadece şubelerin harcamaları için kullanılabilirdi.[93]

Halkevleri bütçelerini hazırlarken 28.08.1934 tarih ve 13/355 sayılı genelge dikkate alınarak hazırlanırdı. Halkevleri bütçeleri hazırlanırken zaman zaman aksaklıklar meydana gelirdi. Örneğin Halkevlerinin CHP Genel Sekreterliği'ne gönderdiği 1935 yılının ilk altı aylık bütçe hesaplamalarında, mevcut genelgeye uygun şekilde bütçe hazırlanmadığı CHP Genel Sekreteri Kütahya Mebusu Recep Peker tarafından 14.11.1935 tarihli bir yazıyla bildirilmektedir. Tüm CHP İdare Heyeti Reisliklerine ve Halkevlerine gönderilen yazıya göre Halkevleri bütçeleri hazırlanırken dikkat edilecek hususlar şunlardır:

1- Bütçenin arka kısmına sekreter ve odacı için bir kadro çizelgesi oluşturulmalıdır.
2- Halkevleri gelirini Partiden alacağı için Belediye ve İl Özel İdareden gelen yardım paralarının bütçenin gelir kısmının birinci bölümüne kaydedilmelidir.
3- Halkevlerinin kira gibi başka gelirleri varsa bunlar için ayrı bir bölümün açılmalıdır.
4- Büyükşehirlerdeki Halkevlerinde bir sekreter ve bir hademeden başka memur ve hizmetçiye ihtiyaç bulunması durumunda öncelikle bulunulan yerdeki CHP İdare Heyetinden izin alınması gerekir.

[93] **Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 7-8.

5- Orkestra, Bando ve Spor Öğretmeni gibi memurlara ihtiyaç duyulduğunda, bunların aylıklarının bütçenin birinci kısmındaki aylıklar bölümünde değil, üçüncü kısımdaki ait olduğu şubeler sayfasında düzenlenmelidir.
6- Kira parası gibi sayfalar yapılması durumunda sayfa kısmının ikinci bölümüne gerekli maddelerin eklenebilir.[94]

Görüldüğü üzere CHP, Halkevlerindeki diğer birçok hususstaki uygulamalarda olduğu gibi, Halkevleri bütçelerinin de eksiksiz ve doğru bir şekilde yapılması için oldukça titiz davranmış ve gerektiği zaman Halkevlerine konuyla ilgili uyarılarda bulunmuştur. Halkevleri bütçeleri genellikle CHP tarafından desteklenmiş bir başka ifadeyle resmi kaynaklı olmuştur. 6 Ağustos 1951'de TBMM'de Bütçe Komisyonundan Behzat Bilgin konu hakkında bazı bilgilendirmelerde bulunmuştur. Behzat Bilgin'in verdiği bilgilere göre 1935-1950 tarihleri arasında, Halkevleri bütçelerine resmi yoldan yani Devlet tarafından yapılan yardımlar; 1935 yılında 96.000 TL, 1936'da 479.880 TL, 1937'de 479.880 TL, 1938'de 479.880 TL, 1939'da 741.000 TL, 1940'da 1.250.000 TL, 1941'de 1.250.000 TL, 1942'de 1.400.000 TL, 1943'te 1.600.000 TL, 1944'te 2.800.000 TL, 1945'te 2.047.000 TL, 1946'da 3.900.000 TL, 1947'de 1.950.000 TL, 1948'de 1.950.000 TL, 1949'da 1.950.000 TL ve 1950'de 1.250.000 TL'dir. 1935'ten 1950'ye kadar yapılan bu yardımların toplamı ise 23.623.640 TL'dir.[95]

Halkevlerinde idare ve şubeler tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin kayıt altına alınabilmesi, faaliyetlerin nicelik ve nitelik bakımından değerlendirilebilmesi için çeşitli defterler kullanılırdı. Her Halkevinde bulunması gereken defterler şunlardır:[96]

1- Üye kayıt defteri
2- Halkevleri İdare Heyeti ve Şube Komiteleri karar defterleri
3- Hesap defterleri
4- Demirbaş eşya defteri
5- Kütüphane giriş defteri
6- Gelen giden evrak kayıt defteri

[94] CHP Umumi Kâtibi Recep Peker tarafından CHP İdare Heyeti Reisliklerine ve Halkevleri örgütlerine gönderilen 14 Kasım 1935 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 3.11.8.
[95] Şerafettin Zeyrek, **Türkiye'de Halkevleri ve Halkodaları (1932-1951)**, Ankara, Anı Yayıncılık, 2006, s. 40.
[96] **Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 13.

7- Günlük çalışma defteri

Örneğin Andırın Halkodası Başkanlığının, CHP Genel Sekreterliğine yazdığı 10.06.1942 tarihli yazıda; üye kayıt defteri, hesap defteri, gelen giden evrak kayıt defteri, demirbaş eşya defteri, kütüphane defteri ve çalışma defteri istediği görülmektedir.[97]

2.4 Halkevleri Disiplin ve Ceza ile Memur, Öğrenci ve Çocukların Durumu

Halkevlerinde uygulanan ceza çeşitleri; Sözlü uyarı, yazılı uyarı, Halkevi üyeliğinden belli bir süre için çıkarma ve Halkevi üyeliğinden süresiz olarak çıkarmadır. Bu cezalar işlenen suçun hafif ya da ağır olmasına bağlı olarak sıraya göre veya sıra gözetmeksizin de verilebilirdi. Cezalar; CHP'nin temel ilke ve prensiplerine muhalif tavırlarda bulunanlara, Halkevindeki çalışma ve uyum işleyişini bozanlara, Halkevleri Talimatnameleri ve CHP Genel Sekreterliği bildirimlerine uymayanlara ve Halkevlerinde yapılan seçimlerde engelleyici tavır sergileyenler ile Halkevlerinde yapılan seçimlere hile karıştıranlara verilirdi.

Cezalardan sözlü uyarı Halkevi başkanı tarafından, yazılı uyarı ise Halkevi başkanının önerisiyle Halkevi İdare Heyeti tarafından verilirdi. Halkevi üyeliğinden belli bir süreliğine çıkarma cezası Halkevi İdare Heyetinin önerisiyle Halkevinin bulunduğu yerdeki CHP İdare Heyeti tarafından, Halkevi üyeliğinden süresiz olarak çıkarılma cezası ise Genel İdare Heyeti tarafından verilirdi. Bunlardan yazılı uyarı alanlar bir yıl boyunca Halkevi Şube Komitelerinde görev alamazlar, ceza verildiğinde görev yapıyorlarsa da görevden alınırlardı. Halkevi üyeliğinden belli bir süre için çıkarılma cezası almış olanların ise bir yıl boyunca Halkeviyle ilişkisi kesilirdi. Ayrıca yukarıda bahsedilen suçları gözlemlenen ancak Halkevi başkanı veya Halkevi İdare Heyeti tarafından herhangi bir şey yapılmazsa, CHP İdare Heyeti duruma el koyarak talimatnameyi uygular ve sonucu CHP Genel Sekreterliğine bildirirdi.[98]

Ayrıca Halkevlerinde masa tenisi, salon jimnastiği, satranç ve bilardo oynanmasına izin verilirdi. CHP ve Halkevi üyeleri nişan ve düğünlerini Halkevinde

[97] Andırın Halkodası Başkanlığı tarafından CHP Genel Sekreterliğine gönderilen Halkevleri Kütüphaneleri için bastırılan defterlerle ilgili yazışmasına dair 10 Haziran 1942 tarihli yazı, **BCA**, Fon Kodu: 490.1.0.0, Yer No: 1050.1033.2.

[98] **Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 11-12.

yapabilirlerdi. Yapılan nişan, düğün ve balo törenlerinde belli içkilerin kullanılmasına izin verilirdi. Ancak nişan, düğün ve balo geceleri dışında kalan zamanlarda ise her türlü içki kullanılması yasaktı.[99] Anlaşılıyor ki CHP, Halkevlerinin kuruluş amacının dışına çıkmaması için Halkevlerinde bazı hususlarda kısıtlamalar da yapmıştır. Ancak halkın fiziki ve manevi sağlığına yönelik olarak gerçekleştirilen faaliyetlerde ise herhangi bir kısıtlama söz konusu olmamıştır.

Halkevlerinde uygulanmakta olan eğitsel ve kültürel faaliyetler dışında kongre, balo, nişan, nikâh, şölen, çay toplantıları gibi sosyal faaliyetler de gerçekleştirilmekteydi. Bu faaliyetlerin toplumda birliktelik ve kaynaşma duygusunu pekiştirmeye yönelik olarak gerçekleştirilmiş olması muhtemeldir. Örneğin 1935 yılında 103 Halkevinin gerçekleştirdiği kongre, balo, şölen, nişan, şölen, nikâh ve çaylı dans faaliyetleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

	Faaliyet Sayısı	**Gelen Kişi**
Kongre	359	34103
Balo	187	43315
Şölen	295	27354
Nişan ve Nikâh Töreni	240	40144
Çaylı Dans	211	45756

Tablo 4. Kaynak: Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, Yer Yok, Ulus Basımevi, 1936, s. 221.

1932 Halkevleri için hazırlanan ilk Halkevleri Talimatnamesinde, CHP'nin temel prensiplerinin Cumhuriyetin altı ilkesi olan Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Laiklik ve İnkılapçılık olduğu belirtilmektedir. CHP'ye üye olan veya olmayan herkesin Halkevlerinden faydalanabileceği, ancak Halkevleri Şube Komiteleri ve Halkevleri İdare Heyetlerine üye olabilmek için CHP'ye üye olmanın bir zorunluluk olduğu belirtilmektedir. Bu konuya ek olarak belirtilen diğer bir husus ise memurların şube komitelerinde ve idare heyetlerinde bulunmalarına engel yasal bir kabahatin bulunmadığı vurgulanmıştır.[100]

[99] **C.H.P. Halkevleri Öğreneği**, Ankara, Receb Ulusoğlu Basımevi, 1938, s. 7.
[100] **C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi**, Yer Yok, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1932, s. 5.

Halkevlerinde özellikle memurların görev almasının teşvik edildiği görülmektedir. 19 Temmuz 1932 tarihli ve 13178 sayılı kararnamede *"Halkevlerinde devam siyasi fırkaya intisap etmiş olmağı tezammun etmediğinden memurinin devam ve intisabında mahsur bulunmadığına ve bu müessesat içtimai kültür müesseseleri olduğundan xx memur ve muallimlerin devamlarının teşvik olunmasına; İcra Vekilleri Heyetinin 19/7/932 tarihli içtimaında karar verilmiştir."*[101] denmektedir.

Halkevlerinde memurların görev alması teşvik edilmekle birlikte, 1940 tarihli Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesine göre; "*Halkevleri bütün devlet memurlarının, vatandaki bütün entelektüel sınıfın, bütün ilerlemek isteyen unsurların müşterek malı ve müşterek yetişme vasıtası olduğuna göre, Halkevlerinin herhangi bir muvaffakiyetsizliğinden doğacak herhangi bir mesuliyet birinci derecede o muhitteki bu elemanların boynundadır*"[102] denmektedir. CHP, Halkevlerinin ülkede yaşayan bütün aydın, memur ve toplumun diğer kesimlerinin ilerlemek adına faydalandığı ortak bir araç olduğuna vurgu yapmaktadır. Öte yandan bu kararın, Halkevlerindeki çalışmaların daha düzenli ve disiplinli yürümesi için alınmış bir karar olduğu açıkça görülmektedir.

CHP, memur ve öğretmenlerin Halkevlerine devam etmelerinde herhangi bir sakınca görmemektedir. CHP, Halkevlerinin toplumsal birer kültür kurumları olduklarına dikkat çekerek memur ve öğretmenlerin özellikle Halkevlerinde görev almalarının teşvik edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle Halkevlerinde memurların ve özellikle de öğretmenlerin görev almasına dikkat edilmiştir. Bu hususta öğretmen ve memurların eğitim almış, kendini yetiştirmiş kişiler olması, CHP'de bu fikrin oluşmasında etkili olduğu açıkça görülmektedir. CHP, Halkevlerinde memur ve öğretmenlerin bu eğitici ve nitelikli vasıflarından istifade etme düşüncesi muhtemeldir.

Halkevlerinde çalışan memur ve öğretmenlerle ilgili bir fikir edinilebilmesi amacıyla, 1940 yılında 379 Halkevinden gelen ve incelenen 352 rapora göre, Halkevlerinde mesleklere göre kayıtlı olan üye sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

---

[101] T. C. Başvekâlet Muamelat Müdürlüğü tarafından Memur ve Öğretmenlerin Halkevlerine devam etmeye teşvik edilmesine dair 19 Temmuz 1932 tarihli Kararname, **BCA**, Fon Kodu: 030.18.01, Yer No: 02.30.55.15, Bkz.: **Ek**: 3.

[102] **Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 3.

Meslekler	Erkek	Kadın	Toplam
Hukukçu	1482	43	1525
Doktor	1508	38	1546
Eczacı	371	11	383
Mühendis	492	4	436
Öğretmen	11.095	4545	15.580
Güzel Sanatlar	8488	636	9134
Memur	22587	1118	23.705
Çiftçi	18540	385	18. 925
İşçi	17978	1016	18. 994
Şair	36975	5859	42. 834
Toplam	119.396	13.655	133. 051

Tablo 5. Kaynak: C.H.P. Halkevleri ve Halkodalarının 1940 Çalışmaları, Ankara, [y.y.], 1941, s. 12.

Halkevlerinde eğitimli ve nitelikli kişilerin görev almasına dikkat edilirken, bazen hem bu vasıflarda eleman bulma sıkıntısı hem de bu niteliklere sahip elemanlar dışında nitelikli ancak kendini tam olarak ifade edememiş veya arka planda kalmış elemanları da açığa çıkarmak için çalışmak gerektiği belirtilmiştir. Örneğin 1938 CHP Halkevleri Öğreneğinde, bu durumla ilgili açıklama şu şekildedir:

"Bütün Halkevlerinde yalnız memlekette tanınmış belli arkadaşların iş ve ödev almaları ve diğer kapasiteli, yetişebilecek unsurların seyirci kalmaları olmaz. Halkevleri bütün vatandaşları birbirine kaynaştırarak ve gençleri yetiştirerek ulusu kuvvetli bir kütle haline getirmek ödevini aldığına göre imkân olduğu kadar çok vatandaşa ödev vermek ve kapasiteli zekâları iş başına sürmek önemli bir yükümdür. Memleketin öyle değerli çocukları vardır ki kendi değerlerinden kendilerinin de haberi yoktur. Köşeye çekilmeyi severler, halkın içinde kalabalık bir toplanmada iş almaktan çekinirler. Bu unsurları işletip parlatmak lüzumdur. Her halde eskiden tanınmış yer almış ve değerleri beğenilmiş arkadaşlar yanında ve onlarla beraber yeni taze unsurları Halkevlerinin yeni ödev alanında cemiyet için

çalıştırmaya alıştırmak esaslı bir prensiptir."[103] denmiştir. Görüldüğü üzere, talimatnamede Halkevlerinde eğitimli, nitelikli kişiler dışında kapasitesi olan ancak henüz tespit edilememiş yeni bireylerin ortaya çıkarılması istenmektedir.

1950'lere gelindiğinde muhtemelen ülkedeki siyasi havanın değişmeye başlamasıyla, Halkevlerinde çalışan öğretmen ve memurların Halkevlerinden ayrılmaya başladıkları görülmektedir. Bu hususta CHP Genel Sekreterliğinin CHP İl İdare Kurulu Başkanlığı'na ve CHP İl İdare Kurulu Başkanlığı aracılığıyla ülkedeki bütün Halkevleri başkanlıklarına gönderdiği 21.12.1950 tarihli yazı şöyledir: *"Milli Eğitim Bakanlığının bir tamimi üzerine, Halkevlerinde çalışmakta olan öğretmenlerin bu işlerinden ayrılmak zorunda kaldıkları ve Devlet Memurlarının da Halkevlerinden çekilmekte oldukları bazı Halkevlerimizden alınan haberlerden öğrenilmiştir. Elemanlarının büyük bir kısmı öğretmen ve memur bulunan Halkevlerinin çalışmalarını aksatmamak için bu yüzden vuku bulan bu kabil boşlukların umumî seçimler hakkında, ileride gönderilecek genelge hükümlerinin uygulanmasına kadar mahalli Parti kurulunun tasvip ve tasdikile Halkevi hizmetlerinde çalışabilecek Partili ve serbest meslek sahibi vatandaşlar arasından seçilecek arkadaşlarla doldurularak Halkevi hizmetlerinin yürütülmesini ve sonucunun merkeze bildirilmesini…"*[104] şeklinde belirtilmektedir. Anlaşılıyor ki, öğretmenler ve memurlar Halkevlerinden çekilmeye başlamıştır.

Halkevlerinin öğrenci ve çocuklara bakış açısı incelendiğinde, Halkevlerinde üyelik için belirli bir yaşın dikkate aldığını ve lise mezunu olmayanların reşit kabul edilemeyeceğinden Halkevlerine üye yapılamadığını görmekteyiz. Üniversite öğrencilerinin ise derslerini ihmal etmemek kaydıyla Halkevlerine üye olma ve Halkevlerinde aktif olarak çalışmasında herhangi bir engel yoktur. Reşit olmayan öğrenciler ise öğretmenleri eşliğinde konferans, eğlence veya konser gibi etkinlikler için Halkevlerini kullanabilirlerdi.

Ayrıca 12 yaşından küçük çocukların gece düzenlenen Halkevi toplantılarına gelmesi yasaktı. Bununla beraber bu yaş grubundaki çocuklar gündüz gerçekleştirilen sinema, tiyatro gibi etkinliklere katılabilirlerdi. Halkevlerinin düzenlediği düğün, nişan, balo, çaylı dans eğlencelerine ilk, orta veya lise

---

[103] **C.H.P. Halkevleri Öğreneği**, Ankara, Receb Ulusoğlu Basımevi, 1938, s. 20.

[104] CHP Genel Sekreterliği tarafından CHP İl İdare Kurulu Başkanlığı'na gönderilen, Halkevlerinden ayrılan öğretmen ve memurların yerine Halkevi hizmetlerinde çalışabilecek Partili ve serbest meslek sahibi vatandaşlar arasından seçilecek arkadaşlarla doldurulmalarına dair 21 Aralık 1950 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 11.56.5, Bkz.: **Ek**: 4.

öğrencilerinin katılması yasaktı. Fakat üye ailelerin Halkevlerinde yaptıkları nişan, nikâh gibi törenlere yaşa bakılmaksızın bütün çocuk ve öğrenciler katılabilirdi.[105]

Halkevlerinde öğrenci ve çocukların durumuyla ilgili bir kafa karışıklığı oluşmuş ve CHP Genel Sekreterliği tarafından Halkevleri başkanlıklarına durumu açıklamaya yönelik 27.12.1937 tarihli bir yazı gönderilmiştir. *"Bazı Halkevlerimiz Halkevlerinin Genel müsamerelerine çocukların iştirak edip edemeyeceklerini sormaktadırlar. Umumi Hıfzıssıhha kanununun 166 ıncı maddesi 12 yaşından aşağı çocukların geceleri, sinema ve tiyatroya kabullerini meneder. Yine aynı kanunun 167 inci maddesi de terbiyevi sinema ve temsile altı yaşından yukarı çocukların kabul edilebilmesine müsaade eder, Kanunun bu hükümlerinin olduğu gibi Halkevlerimizde tatbiki tabiidir. Halkevleri tarafından tertip olunan Balo, çaylı dans gibi eğlentilere gelince bunlara, ilk, orta ve lise tahsili yapmakta olan talebe iştirak edemeyecekleri gibi bu tahsil kademeleri içlerine tekabül eden yaştaki gençler de iştirak ettirilemez. Bu türlü eğlentilere gençleri alıştırmak da Halkevlerinin bir ödevi olduğu için bu yasağı dürüst bir şekilde tatbikten ziyade gençlerin sıhhatleri ve çalışmaları bakımından bu tedbirlerin alınmasının lüzumlu olduğu hakkında ailelere de kanaat vermeğe çalışılmalıdır. Ancak nişan, nikâh gibi hususi törenlerde bu töreni, tertip eden ailelerin davetlileri yaş nazarı dikkate alınmayarak törene katılabilirler. Konser, konferans gibi mektep talebesinin de terbiyesine ve bilgisine tesir edecek toplantılara, ilkokulu bitirmiş talebelerin kabul edilmelerinde mahsur yoktur.*[106] denmiştir.

Yazıdan da anlaşılacağı üzere CHP için öncelikli olan çocukların ve gençlerin eğitimidir. Çocuk ve gençlere yönelik bu siyasetle, Halkevleri hem çocuk ve gençlerin eğitimine ne kadar önem verdiğini göstermiş hem de örgütlenmedeki bürokratik ve ciddi havanın bozulmasına izin vermemiştir. Bununla beraber Halkevleri, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı için çocuklarda ve gençlerde milli ruhu yükseltmesi amacıyla yapılacak etkinlikleri desteklemiştir.

Konuyla ilgili olarak CHP Genel Sekreteri Recep Peker tarafından CHP Başkanlıklarına yazılan 08.04.1936 tarihli yazı şu şekildedir: *"23 Nisan çocuk bayramı haftası bu yıl da çocuk esirgeme kurumunca yurdun her tarafında canlı bir şekilde*

[105] **Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 12-13.
[106] CHP Genel Sekreterliği tarafından Halkevi başkanlıklarına gönderilen, Halkevlerinin genel müsamerelerine çocukların katılıp katılamayacağının bildirilmesine dair 27 Aralık 1937 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 3.15.50.

kutlanacaktır. Parti örgütlerimizin ve Halkevlerinin çocuk mevzuları üzerinde konferanslar vermek müsamereler tertip etmek sureti ile kutlama işine yardım etmelerini dilerim."[107]

[107] CHP Genel Sekreterliği tarafından CHP Başkanlıklarına gönderilen, 23 Nisan Çocuk Bayramı münasebetiyle Halkevlerinin çocuklarla ilgili konferanslar vermesi ve müsamereler düzenlemesinin bildirilmesine dair 8 Nisan 1936 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 3.12.23.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HALKEVLERİNİN KÜTÜPHANE VE YAYIN KOLU ŞUBELERİNİN FAALİYETLERİ

3.1 Halkevleri Kütüphaneleri ve Okuma Odaları

Atatürk 21.03.1923'te Konya Lisesi öğretmen ve öğrencileriyle yaptığı konuşmasında; *"Milleti yüzyıllarca başkalarının hırs ve faydalanma aracı kılan en büyük düşmanı bilgisizliktir. Milleti yüzyıllarca kendi benliğine sahip yapmayan, milleti yüzyıllarca kendi hakkında ihtiyatsız bulunduran hep bu bilgisizliktir. Hükümdarların, şunun bunun, milleti esir gibi, köle gibi kullanmaları, bütün vatanı kendi öz arazileri gibi saymaları hep milletin bu bilgisizliğinden istifade edilmek sayesinde idi. Gerçek kurtuluşu istiyorsak, her şeyden önce, bütün kuvvetimiz, bütün süratimiz ile bu bilgisizliği yok etmeye mecburuz…"*[108] demiştir. Atatürk, bilgisizliğin ve eğitimsizliğin, ülkeyi içte ve dışta tehlikeye sürükleyecek birçok unsuru barındıran kuvvetli ve zararlı bir etken olduğuna vurgu yaparak, bu durumdan bir an önce kurtulmak gerektiğinin altını çizmiştir. CHP'nin kitap ve kütüphaneye bakış açısı da Atatürk ile aynı çizgidedir. CHP'nin 10 Mayıs 1931'deki Üçüncü Büyük Kongresi sonucunda hazırlanan Parti programında "*Kitap, neşriyat ve kütüphane işleri fırka için önemlidir*"[109] denmektedir.

19 Mayıs 1919'da Atatürk ve yanındakileri Samsun'a götürmek üzere yola çıkan Bandırma Vapurunun birinci kamarotu Hacı Tevfik Kaptanın oğlu sonradan köşkün kitaplık sorumlusu olan er Nurettin'in ifadeleri, Atatürk'ün kitap ve kütüphaneye bakış açısını göstermesi bakımından önemlidir. Er Nurettin'in ifadelerinin bir bölümü şu şekildedir: *"Okuduğu kitapların ve de kütüphanedeki kitapların bakımına çok özen gösterirdim, bu da onun çok hoşuna giderdi. Okuyup, yarım bırakıp, ertesi gün okuyacağı kitabın yarım kalan sayfasını herkesin yaptığı gibi kesinlikle kıvırmazdı. O görev benimdi. Bıraktığı yerden ben işaretlerdim. Ertesi gün, gelip istediği zaman kitabı çıkarır, sayfasını açar ve önüne koyuverirdim. Şöyle alttan bir bakardı. Hoşuna giderdi. Kütüphanemizdeki kitapları arkadaşları veya başkası da okurken, kibarca sayfalarını kıvırmamaları için ben bizzat ikaz ederdim. Çünkü bu sayfa kıvırmaya çok kızardı. Son okuduğu kitabı son bıraktığı yerden hep saklar, o an hazır beklerdim. Nerede, ne zaman kitabını isteyeceği belli olmazdı, kitap onun her şeyiydi. Yalnız kütüphanede değil,*

[108] **Atatürkçü Düşünce El Kitabı**, Ankara, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, 1995, s. 184-185.
[109] **C.H.F. Nizamnamesi ve Parti Programı**, Ankara, T.B.M.M. Matbaası, 1931, s. 37.

yemekte, ziyafet sofrasında, trende, arabada, deniz kenarında, odasında, istirahatte, uyumadan önce yatak odasında her zaman müsait olduğunda devamlı okur, okurdu…[110]

Halkevlerinde dokuz çalışma şubesinden biri olan Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubesi'ne büyük önem verilmiştir. Halkevlerinin idare ve çalışma usulü hakkında çıkartılan 1932 tarihli ilk Halkevleri Talimatnamesinde şubeyle ilgili açıklama şu şekildedir: *"Kütüphaneler halk bilgisinin ilerlemesinde başlıca amillerdir; bu sebeple her Halkevinin bulunduğu yerde bir kütüphane bir okuma odası bulunmak Halkevinin ilk tesis şartlarından sayılır ve kendi binası müsait oldukça burada bir kütüphane, bir okuma odası ayrılır. Binası müsait olmayan veya mevcudu ve tesisatı kâfi gelmeyen yerler ile bir kitap dolabı veya rafı olsun bulundurulur. Halkevleri kendi kütüphanelerini, okuma adalarını kendi binalarından ayrı yerlerde de açabilirler. Bulunduğu şehir ve kasabada umuma açık bir kütüphane bulunsa bile her Halkevi yine kendi kütüphanesinin esasını kurar veya kuruncaya kadar elde bir başka kütüphane veya oda varsa onu himaye eder. Herhalde kütüphaneyi bir ihtiyaç bilir ve bunu herkes için bir ihtiyaç haline getirir."*[111] denmektedir.

Görüldüğü üzere en az üç şubesi olacak şekilde faaliyetlerine başlayacak olan Halkevlerinde, bu üç şubeden biri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubesidir. Bir başka ifade ile yeni açılacak bir Halkevinin olmazsa olmaz şubesidir. Aynı talimatnamede bu şubenin görevleri ise şöyle belirtilmektedir: *"Şube, milli harsı besleyecek eserleri ziyadeleştirmek ve mümkün olduğu kadar her zümrede okuma zevkini uyandırmak için mümkün ve münasip olan her tedbiri alacaktır; Umumi idare heyetince tavsiye olunan kitap ve gazete okuyucularının artmasına gayret edecektir; kendi başlarına kitap ve gazete alamayanların bu arzusunu lüzumunda müşterek alım çareleri bularak tanzime çalışacaktır. Şubeler ne gibi neşriyata ihtiyaç duydukları hakkındaki mütalaalarını raporlarında yazacaklardır."*[112] denilmektedir. Toplumda okumaya olan ilgiyi arttırmak[113], kitap sergileri açmak, gezici kütüphaneler oluşturarak kitabı halka ulaştırmak, okuma ve yazma odaları kurmak[114] ve değişik sağlama şekilleriyle kütüphane koleksiyonunu zenginleştirmeye çalışmak[115] Kütüphane ve Yayın Şubelerinin görevleri arasındadır.

---

[110] Hikmet Özdemir, **Atatürk ve Kitap**, Ankara, Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Merkezi Yayınları, 2011, s. 57.
[111] **C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi**, Yer Yok, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1932, s. 17.
[112] **A.e.**, s. 18.
[113] Halim Baki Kunter, **Kuruluşlarının 32. Yıldönümünde Halkevleri 19 Şubat 1932-19 Şubat 1964**, Yer Yok, Halkevleri Genel Merkezi Yayınları, 1964, s. 16.
[114] Çeçen, **a.g.e**., s. 107.
[115] Bayraktar, **a.g.e**., s. 140.

Türkiye'deki eğitim sistemi üzerine incelemelerde bulunarak, Milli Eğitim Bakanlığı'na sunulmak üzere bir rapor hazırlamış ve bu raporda ülkedeki kütüphanelerden de bahseden Amerikalı Profesör John Dewey, konuyla ilgili önemli tespitlerde bulunmuştur. Dewey, şunları söylemiştir: *"Gençler için daha çok ve daha iyi mütelea kitapları vücuda getirmek ve yetişkin olanlar da mütelea itiyadını tenmiye etmek için Maarif Vekilliği kütüphane dairesinin faaliyetini tevsi etmesi lüzumu hakkında evvelki raporda münderiç teklifi hususi bir ehemmiyetle tekrar ederim. Her mektep, faal bir kütüphane merkezi olmalı, her binanın inşasından evvel plan yapılırken kütüphane salonu düşünülmelidir. Kütüphaneye alınacak kitaplar yalnız talebenin değil, mektebin bulunduğu muhitteki halkın da ihtiyacına tetabuk edecek surette intihap edilmelidir. Şurası nazar dikkate alınmalıdır ki kitap satın alarak kütüphaneyi doldurmak kâfi değildir. Daha mühim mesele, kitapların intişarını ve mütalaasını temin etmektir. Bu da halkın kütüphaneye gelip kitap okumak itiyadını kazanıncıya kadar başlangıçta kitapları onların evine kadar göndererek mütalaaya tergip etmekle olur. Umumiyetle kabul edilmiştir ki kitaplardan umumun istifadesini temin eden kütüphane usulleri her yerden ziyade memaliki müttehidede yüksek derecede inkişaf etmiştir. Başlangıçta kütüphaneciliğe ihzar edilmek için hususi tetkiklerde bulunmak üzere buraya iyice müntahap birkaç zat gönderilmeli; bu, yapıldıktan sonra sureti mahsusada yetişmiş kütüphane memurlarını yaşatamayacak derecede küçük mıntıkaların kütüphanelerinde çaIıştırılacak muallimler yetiştirilmek üzere hiç olmazsa bir muallim mektebinde kütüphanecilik tatbikatını gösterecek bir ders tesis etmelidir."*[116] demiştir.

John Dewey, raporunda ülkedeki her okulda bir kütüphane bulunması gerektiğini belirtmiş, kurulacak kütüphanelerdeki eserlerin sadece öğrencilere yönelik değil aynı zamanda bulunduğu yerdeki halka da hitap etmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Dewey, ayrıca kütüphanelerde çalışacak personelin kütüphanecilik eğitimi almış kişilerden oluşması gerektiğini ve bunun için kütüphanecilik mesleğine yönelik bir eğitim programının oluşturulması gerektiğine vurgu yapmıştır.

Zamanla büyüyen Halkevlerinden bazıları bulundukları yerlerdeki Halkevine uzak mahalle ve çarşı içlerinde, cezaevlerinde ve özellikle ulaşım imkânı kolay olan köylerde Okuma Odaları açmışlar[117], buralara kitap, dergi, gazete göndererek halkı okumaya teşvik etmişlerdir.[118] 1940 yılındaki istatistiklere göre ülke genelinde okuma odası açan Halkevleri ve açılan okuma odaları sayısı Adana 1, Amasya 2,

[116] John Dewey, **Türkiye Maarifi Hakkında Rapor**, 2. bs., İstanbul, Devlet Basımevi, 1939, s. 12.
[117] **C.H.P. Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942**, Yer Yok, [y.y.], [t.y.], s. 12.
[118] **C.H.P. Halkevleri ve Halkodalarının 1940 Çalışmaları**, Ankara, [y.y.], 1941, s. 71.

Ankara 1, Antalya 1, Arapkir 1, Atabey 2, Aydın 1, Bakırköy 2, Bartın 5, Diyarbakır 10, Doğanbey 1, Edremit 1, Görele 1, İnegöl 3, İnönü 2, İzmir 2, İzmit 2, Kadıköy 1, Kastamonu 10, Keşan 2, Ladik 1, Maraş 1, Midyat 1, Manisa 27, Ordu 3, Sarıkamış 1, Sinop 1, Sındırgı 20, Şebinkarahisar 7, Şehremini 1, Üsküdar 2 şeklindedir.[119] Köy okuma odalarından örnek bir görünüm aşağıdaki resimde gösterilmiştir.[120]

Resim 1. Kaynak: **Halkevleri 1932-1935 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı**, Yer Yok, [y.y.], [t.y.], s. 108.

Halkevleri kütüphanelerinde aynı zamanda halka kitap ve okuma sevgisi kazandırmak amacıyla çeşitli yarışmalar da gerçekleştirilmiştir. Örneğin CHP Genel Merkezi Halkevi üyeliği bulunan ve yazmaya meraklı kişilerin katılabileceği "*Memleket Küçük Hikâyeleri*" adı altında bir hikâye yazma yarışması düzenlemiştir. Hikâyeleri değerlendirecek jüri üyeleri arasında Falih Rıfkı Atay, Ahmet Kutsi Tecer, Hasan Ali Yücel, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Halil Vedat Fıratlı ve Mustafa Nihat Özön gibi isimler yer almıştır. İlk ona girecek adaylara 100'er lira para ödülü verileceği, kazanan ve beğenilen eserlerin sahiplerinin imzası ile *Ulus* gazetesi ve *Ülkü* dergisinde yayımlanacağı ayrıca CHP tarafından kitap olarak bastırılacağı belirtilmiştir.[121]

---

[119] **C.H.P. Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942**, Yer Yok, [y.y.], [t.y.], s. 13.
[120] **Halkevleri 1932-1935 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı**, Yer Yok, [y.y.], [t.y.], s. 108.
[121] CHP Genel Sekreterliği tarafından düzenlenen küçük memleket hikâyeleri müsabakasında kazanan Halkevleri üyelerine mükâfat olarak yüzer lira gönderildiği ile ilgili yazışmasını gösteren 13 Ekim 1939 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.1.0.0, Yer No: 1416.684.1.

Bu tarz yarışmalara bir örnek de "*Kitap Özetleme Yarışmaları*" gösterilebilir. Örneğin Ankara Halkevi Kütüphane ve Yayın Şubesi 1943 yılında üniversite ve lise öğrencilerini kapsayan bir kitap özetleme yarışması düzenlenmiştir. Kitap özetleme yarışmasındaki amaç gençleri kitap okumaya teşvik etmek, okuduklarını anlama ve anlatma becerilerini tespit etmeye yöneliktir. Yarışmada özetlenmesi istenilen kitaplar; *Sokrates'in Müdafaası*/Eflatun, *Ateşten Gömlek*/Halide Edip Adıvar ve *Anabasis*/Xenophon adlı kitaplardır. Toplam 61 kişinin özetlediği eserler arasında Siyasal Bilgiler Okulu öğrencisi Ziya Çoker, Yenişehir Lisesi Öğrencisi Ferit Okay ve Ankara Hukuk Fakültesi öğrencisi Kemal Çetinsoy'un özetleme becerisi yüksek görülmüş ve üçü birden birinci olmuştur.[122]

Merkezi olmayan, kırsal kesimdeki Halkevleri kütüphanelerinde bazen sıkıntılar yaşandığı da olmuştur. Örneğin Ağrı ili Tutak Halkevi başkanlığı, CHP Genel Sekreterliğine Halkevindeki kitap listesini de içine alan bir yazı göndermiştir. Yazıda, Halkevi kütüphanesinde bulunan kitapların adet ve isimlerini gösteren listenin ek olarak sunulduğunu, incelenip anlaşılacağı üzere bu kitapların çok az bir kısmının kütüphanenin bugünkü okuyucu zümresinin okuma ihtiyacını karşılayabilecek durumda olduğunu ve okuma merakı giderek artan ilçe okurlarının isteklerini tatmin amacını güden Halkevi kütüphanesinin zenginleştirilebilmesi için, ek listede olmayıp parti kütüphanesinde bulunan kitaplardan, birer adet gönderilmesini istenmiştir.[123]

Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri aynı zamanda hapishanedeki okuyuculara da hizmet vermiştir. Konuyla ilgili olarak CHP Genel Sekreterliğinin Halkevleri başkanlıklarına 07 Aralık 1935 tarihli yazıda hapishanede bulunan vatandaşların manevi dünyalarını korumak, eğitim ve kültür seviyelerini yükseltmeye yönelik, buradaki vatandaşlarla bu anlamda daha fazla ilgilenilmesi istenmiştir.[124] Halkevleri kütüphanelerinde halkta kitap ve okuma sevgisini arttırmaya yönelik gerçekleştirilen uygulamalardan biri de "*Ocakbaşı*" adıyla anılan toplantılar

[122] **1943 Kitap Hulasa Etme Müsabakası: Anabasis Ateşten Gömlek Sokrates'in Müdafaası**, Ankara, Ankara Halkevi Kütüphane ve Neşriyat Şubesi Yayınları, Maarif Matbaası, 1943, s. 3-6.
[123] Ağrı ili Tutak Halkevi Başkanlığı tarafından, CHP Genel Sekreterliğine gönderilen Halkevindeki kitap listesinin ek olarak gösterildiği 25 Kasım 1946 tarihli yazı, **BCA**, Fon Kodu: 490.1.0.0, Yer No: 1043.1008.2.
[124] Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği tarafından Halkevi başkanlıklarına gönderilen 07.12.1935 tarih ve 644 sayılı genelge, **Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Örgütüne Genelgesi, 17 Mayıs 1935'den Birincikanun 1935 sonuna kadar**, C.7., Yer Yok, Ulus Basımevi, 1936, s. 71.

olmuştur. Bu toplantılarda, toplantıya katılanlar tarafından seçilen bir kitap toplu şekilde okunup dinlenmiştir. Örneğin Şişli Halkevi her Pazar gerçekleştirdiği ve adet haline getirdiği bu tarz toplantılarıyla bilinmiştir. Ayrıca ülkedeki kimi Halkevleri özellikle gençleri okumaya teşvik amacıyla kitap özetleme yarışmaları düzenlemiştir.[125]

İzmir Halkevinde de benzer bir etkinlik göze çarpmaktadır. Yılda bir kez yapılan ve "*Kitap Geceleri*" olarak bilinen etkinlikle, kitapların faydaları ve kitap sevgisi ile ilgili sohbetler yapılmakta ve ardından etkinliğin kimliğine yönelik eğlenceler düzenlenmekteydi. Katılımın yüksek olduğu bu etkinliğin en önemli özelliği ise etkinliğe katılanların daha önceden Halkevleri tarafından kendilerine bildirilmiş olan birer adet kitabı Halkevine armağan etmeleriydi.[126]

Halkevleri kütüphanelerinin okumaya olan ilgiyi arttırmak için gerçekleştirdiği etkinliklerden biri de "*Kitap Sergileri*" olmuştur. Örneğin 30 Ağustos 1944'te Afyonkarahisar Halkevinde açılan kitap sergisi halkın büyük ilgisini çekmiştir. Bu sergide, CHP Genel Sekreterliğinin Halkevleri için yayımladığı 240, Halkevlerinin kendi yayımladığı 492 kitap ve 50 dergi halkın beğenisine sunulmuştur.[127]

Halkevleri kütüphanelerinde bir diğer husus da çalışma saatleriyle ilgilidir. Kütüphane ve okuma odaları Halkevi İdare Heyetinin belirleyeceği gün ve saatlerde mutlaka açık olmalıdır. Çalışma saatleri herkesin görebileceği şekilde Halkevi binasının uygun bir yerinde asılı olmalı ayrıca basın yoluyla da halka duyurulmalıdır.[128] Uluğ İğdemir'in Halkevleri kütüphaneleri için hazırladığı "*Halkevleri Kütüphaneleri için Rehber*" isimli kitapta ise bu durum şu şekilde açıklanmaktadır: *"Halkevleri kütüphaneleri mümkün olursa sabah dokuzdan gece 21, 22 ye kadar açık bulundurulmalıdır. Çünkü Halkevleri kütüphanelerine devam edecek memur, işçi, esnaf vesaire gibi halk kitleleri ekseriya ancak akşam iş saatlerinden sonra okumak için vakit bulabilirler. Esasen Halkevi kütüphaneleri de bu sınıf halk için en ziyade faydalı olacak müesseselerdir. Cumartesi ve Pazar günleri kütüphanelerin açık olması lazımdır. Kütüphanelerin tatil günleri haftanın başka günlerinde olmalıdır."*[129]

---

[125] **C.H.P. 1946 Yılında Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara, [y.y.], 1947, s. 15.
[126] **C.H.P. Halkevleri ve Halkodaları 1944**, Ankara, [y.y.], 1945, s. 12.
[127] **A.e.**, s. 11.
[128] **Halkevleri Çalışma Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 26.
[129] Uluğ İğdemir, **Halkevleri Kütüphaneleri İçin Rehber**, İstanbul, Matbaai Ebuzziya, 1939, s. 61.

Halkevleri kütüphanelerinin çalışma saatleriyle ilgili kimi zaman CHP Genel Sekreterliğinin Halkevlerini bu konuda uyardığını görmekteyiz. Örneğin CHP Genel Sekreterliğinin Vali ve CHP İl İdare Heyetlerine gönderdiği 06.12.1938 tarihli yazıda ülkedeki bazı Halkevlerindeki durgunluğun kütüphanelerinin çoğu zaman açık bulunmayışına bağlamakta ve bu konuyla ilgili gerekli hassasiyetin gösterilmesi istenmektedir.[130]

Halkevleri ve Halkodalarında diğer bütün unsurlar gibi temizlik konusuna da oldukça önem verildiği görülmektedir. Konuyla ilgili olarak CHP Genel Sekreterliği tarafından 23.10.1944 tarih ve 5/2567 sayılı bir genelgeyle "*C.H.P. Halkevleri ve Halkodaları Temizlik ve Bakım Kılavuzu*" hazırlandığı belirtilerek, bu kılavuzdan ülkedeki tüm CHP İl İdare Heyetlerine gönderilmiştir. Hazırlanmış olan bu kılavuzda, Halkevleri ve Halkodaları binalarının dışından içine ve içindekilerin günlük, haftalık, mevsimlik ve yıllık olmak üzere nasıl temizleneceği en küçük ayrıntısına kadar açıklanmıştır.[131]

3.2 Halkevleri Kütüphanelerinin Kurulması ve Düzenlenmesi

Halkın okuyabilmesi için kitaplıklar kurmak, kitap sergileri açmak, gezici kütüphanelerle kitaba ulaşamayanlara kitap götürmek gibi eğitici görevler edinen Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubesi [132] 1932 yılında yayımlanan ilk Halkevleri Talimatnamesinde *"Kütüphaneler halk bilgisinin ilerlemesinde başlıca amillerdir; bu sebeple her Halkevinin bulunduğu yerde bir kütüphane bir okuma odası bulunmak Halkevinin ilk tesis şartlarından sayılır ve kendi binası müsait oldukça burada bir kütüphane, bir okuma odası ayrılır. Binası müsait olmayan veya mevcudu ve tesisatı kafi gelmeyen yerlerde bir kitap dolabı veya rafı olsun bulundurulur. Halkevleri kendi kütüphanelerini, okuma odalarını kendi binalarından ayrı yerlerde de açabilirler. Bulunduğu şehir ve kasabada umuma açık bir kütüphane bulunsa bile her Halkevi yine kendi kütüphanesinin esasını kurar ve kuruncaya kadar elde bir başka kütüphane veya oda varsa onu himaye eder. Herhalde kütüphaneyi bir ihtiyaç bilir ve bunu herkes için bir ihtiyaç*

[130] CHP Genel Sekreterliği tarafından Valiliklere ve CHP İl İdare Heyetlerine gönderilen Halkevleri kütüphanelerinin çalışma şeklini gösteren 6 Aralık 1938 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.1.0.0, Yer No: 4.19.22, Bkz.: **Ek**: 5.

[131] CHP Genel Sekreterliği tarafından CHP Vilayet İdare Heyeti Reisliklerine gönderilen Halkevleri ve Halkodaları için hazırlanan, Halkevleri ve Halkodaları Temizlik ve Bakım Kılavuzu'nun gönderildiği dair 06 Kasım 1944 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 5.25.6.

[132] Çeçen, **a.g.e.**, s. 107.

haline getirir."[133] şekliyle geçmekte ve şubenin amacına ve önemine vurgu yapılmaktadır.

Kütüphaneyi kurmak ne kadar önemli ise, okuyucuyu kütüphaneden yararlandırabilecek doğru yöntemler kullanabilmek de o kadar önemlidir. İleride oluşabilecek para ve zaman kaybının önüne geçmek, Halkevleri kütüphanelerini uygun bir şekilde düzenlemek ve Halkevleri kütüphanelerine gelen materyallerin doğru bir şekilde tasnif edilmesi amacıyla CHP Genel Sekreterliği tarafından 12.04.1934 tarihli bir yazı gönderilmiştir.

Yazıda *"Halkevlerinin kütüphanelerinin tanziminde dikkate alınacak esasların talimatnamede gösterildiğini biliyoruz. Mevcutları az olsa da bir kütüphanenin kuruluşunda tasnifin iyi bir usul ile başlaması her türlü faydalarından başka ileride daha çok masraf ve zaman gaip edilmemesinin önünü alacağı da meydandadır. Bunun için talimatname hükümlerinin ehemmiyetle telakki ve tatbik edildiğine şüphe etmeyiz. Bir yerde kütüphane tanzim ve idaresini bilenleri çoğaltmanın pek faydalı olacağını dikkate aldığımız için evlerin kütüphane şubelerinin bu yolda da rehberlik etmesini temin arzusu ile kütüphane tanzimine dair bazı usuller tespit ettirdik. Bizim alışıklığımıza göre en kolay ve en masrafsız olduğu halde de en elverişli bulduğumuz bu teferruatı ameli misallerle apaçık ve derslere bölünmüş olarak anlatan notlardan iki takımını bu mektupla birlikte ayrıca postaya veriyoruz. Umumiyetle bu notlar bir kütüphanenin tanzim şeklini bilir gençler yetiştirmek için kısa ameli derslere esas teşkil edecek mahiyettedir…"* denilerek konunun hassasiyetine dikkat çekilmiştir.

Bu yazıyla beraber CHP Genel Sekreterliği tarafından hazırlanan, Halkevleri kütüphanelerinin düzenlenmesi ve kitapların doğru bir şekilde tasnifi gösteren "*Umumi veya İhtisasi Kütüphaneleri Usuli ve Ameli Surette Nasıl Yapılır*" adını taşıyan ve toplam on iki dersten oluşan bir de ek gönderilmiştir. Kütüphaneye gelen kitapların tasnif edilmesini ve raflara nasıl yerleştirilmesi gerektiğini açıklayan ekte her derste önce teorik açıklama yapılmış ardından da açıklananların pratik olarak nasıl uygulanacağı anlatılmıştır.[134]

CHP Genel Sekreterliğinin Halkevleri başkanlıklarına, Halkevleri kütüphanelerinin düzenlenmesi ve kitapların doğru bir şekilde tasnifi gösteren

---

[133] **C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi**, Yer Yok, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1932, s. 17.

[134] CHP Genel Sekreterliği tarafından Halkevleri başkanlıklarına gönderilen Halkevleri Kütüphanelerinin Tanzimine dair 12 Nisan 1934 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 294, Bkz.: **Ek**: 6.

12.04.1934 tarihli yazı gönderdiğini belirtmiştik. Aynı hususta CHP Genel Sekreterliği, Halkevleri başkanlıklarına 29.05.1937 tarihli yine aynı teorik ve pratik bilgilerin yer aldığı ve on iki dersten oluşan bir ek daha göndermiştir. Ancak bu kez teorik ve pratik bilgilendirmenin dışında ilgili durumun şekillerle de desteklendiğini görmekteyiz. Yapılan bu bilgilendirmelerin Halkevleri kütüphanelerindeki kitapların tasnifi konusunda sıkıntılar yaşandığını göstermesi muhtemeldir.[135] Konuyla ilgili bir başka çalışma Süleyman Tamer'e aittir. 31.05.1938 tarihli "*Küçük Kütüphanelerde Modern Tertip ve Tasnif*" isimli talimatname toplam dokuz ana maddeden oluşmakta ve Halkevleri kütüphanelerinin düzenlenmesi ve kitapların tasnifi ile ilgili bilgiler içermektedir.

Halkevleri kütüphanelerinin kurulup düzenlenmesi ve kitapların tasnifi ile ilgili bir diğer çalışma da Uluğ İğdemir tarafından 1939 tarihli "*Halkevleri Kütüphaneleri İçin Rehber*" isimli çalışmadır. İğdemir'in çalışması iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm "*Kütüphane ve Kitapların Tasnifi*" adını taşırken ikinci bölüm ise "*Kitaplara, Kütüphaneciye ve Okuyuculara Ait Bazı Bilgiler*" adını taşımaktadır. İğdemir kitabının çıkış amacını şöyle dile getirmektedir: *"Halkevleri kütüphaneleri için hazırlanan bu küçük rehberde bazı Halkevlerinin ayrıca mütehassıs bir kütüphane memuru bulunduramayacağı keyfiyeti göz önünde tutularak kütüphanecilik metotları oldukça sadeleştirilmiş ve herkesin anlayabileceği şekle konmuştur. Bu metotlara riayet edildiği takdirde her Halkevi modern bir surette tasnif edilmiş, idaresi kolay bir kütüphaneye malik olabilir. Zengin ve çok kitabı olan Halkevleri ayrıca mütehassıs bir kütüphane memuru bulundurmalıdırlar."*[136]

İğdemir Kitap ve Okuma Odalarının kurulması ve düzenlenmesi ile ilgili şu hususlara dikkat edilmesi gerektiğini belirtmektedir:

1- Okuma salonu ve kitap raflarının bulunduğu yerler ayrı olmalı fakat bu mümkün değilse her iki alan tek memurla idare edilecek şekilde bölünerek ayrılmalıdır.
2- Kitaplarla okuyucuların aynı ortamda olması, okuyucuların kitapların yerlerini karıştırabileceği ihtimali yüzünden sakıncalıdır. Sadece Danışma kaynakları sayılan Ansiklopediler, Sözlükler gibi materyaller okuyucularla

[135] CHP Genel Sekreterliği tarafından Halkevleri başkanlıklarına gönderilen Halkevleri kütüphanelerinin kurulmasında ve düzeltilmesinde yapılması gerekenlere dair ders notlarını gösteren 28 Mayıs 1937 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 3.15.23, Bkz.: **Ek**: 7.
[136] Uluğ İğdemir, **Halkevleri Kütüphaneleri İçin Rehber**, İstanbul, Matbaa-i Ebuzziya, 1939, s. 7.

aynı ortamda bulunabilir. Çünkü bunlar az sayıda olacağından herhangi bir yer değişikliği olsa bile kolaylıkla bulunup doğru yerlerine konabilir.

3- Kitap ve Okuma Odalarında çıkabilecek yangın tehlikesine karşı önlem alınmalıdır. En azından Nadir eser niteliğinde olan kitaplar için çelikten dolaplar ya da kasalar bulundurulabilir.
4- Kitap ve Okuma Odaları sürekli ışık ve hava alacak şekilde kurulmalıdır. Ancak bu iki etkenin sürekliliği de kitapları solduracağı için, ışık ve havayı sürekli alan ama kitapları soldurmayacak sarı renk perde veya aynı renkte cam kullanılmalıdır.
5- Kitap ve Okuma Odaları sürekli temiz tutulmalı, tozlardan korunmalıdır. Bu nedenle zeminin düzenli olarak temizlenmesi lazımdır.
6- Kitap ve Okuma Odalarında yeterli derecede ışık olmalı, ancak gözü yoran ışıklardan uzak durulmalıdır.
7- Büyük binaya sahip Halkevlerinde gençler ve yaşlılar için de ayrı okuma salonları bulundurulabilir. Hatta gazete ve dergiler için de ayrı bir salon düzenlenebilirse kullanıcılar için daha iyi olur.[137]

İğdemir kitabında ayrıca kitapların düzen ve tertibine ilişkin birtakım bilgiler de vermektedir. Buna göre kitapları raflara yerleştirirken mümkün olduğu kadar az yer kaplamalarına dikkat edilmeli, Kitaplar kolayca bulunabilecek şekilde düzenlenmeli ve kitapların raflardaki duruşu göze güzel görünmelidir. İğdemir, bu nedenlerle kitapları raflara yerleştirirken boylarına göre yerleştirmenin en modern yöntem olduğunu belirtmektedir. İğdemir ayrıca boyu 25 cm'ye kadar olan küçük kitapların rafların en üst kısmına, boyu 25-35 cm arasında olan orta boy kitapların rafların orta kısmına ve boyu 35 cm'den büyük olan kitapların ise rafların en alt kısmına yerleştirmenin daha uygun olduğunu belirtmektedir. Çünkü büyük kitaplar ağır olduğundan bunların alt raflarda olması, alınıp konulması bakımından çalışana kolaylık sağlar.[138] İğdemir'in kitabında yer alan "*Kitap Mahzeni ve Okuma Odası*" şematiği aşağıda gösterilmektedir.[139]

[137] **A.e**., s. 3.
[138] A.e., s. 16.
[139] **A.e**., s. 9-10.

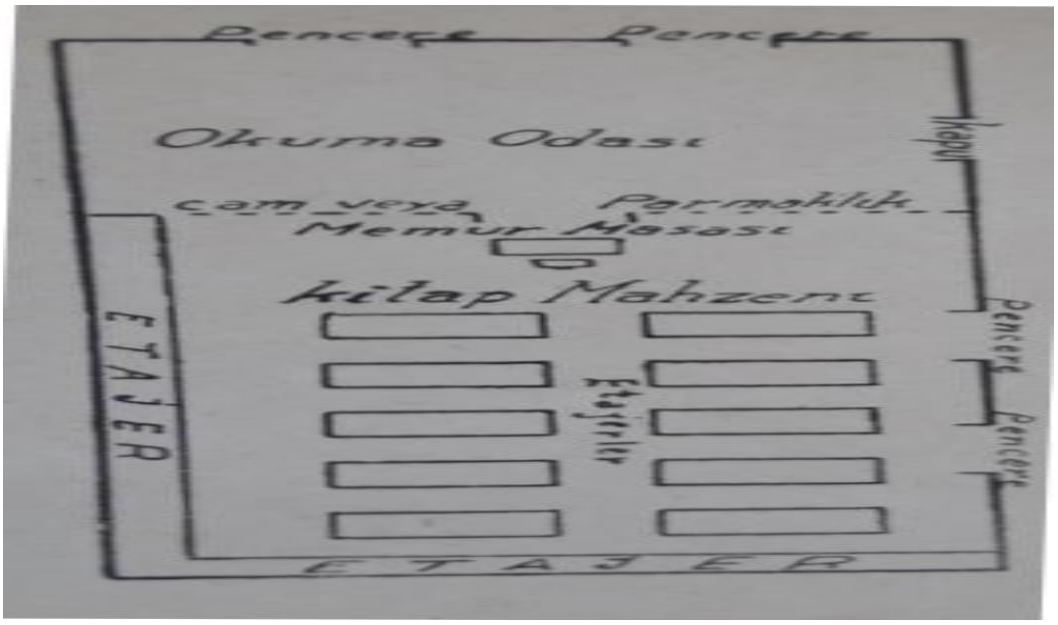

Resim 2. Kaynak: Uluğ İğdemir, **Halkevleri Kütüphaneleri İçin Rehber**, İstanbul, Matbaa-i Ebuzziya, 1939, s. 9.

İğdemir, hazırladığı kitabın daha çok küçük kütüphaneler, kitaplıklar veya okuma odaları için hazırlanmış olduğunu belirterek, dermesi ve kullanıcı sayısı fazla olan büyük kütüphanelerin, kütüphanecilik eğitimi almış kalifiye elemanlara ihtiyacı olduğuna vurgu yapmaktadır.

Kütüphaneye gelen her kitap öncelikle kütüphane giriş defterine kaydedilir. Bu defter kütüphaneye gelen kitabın geliş tarihi, fiyatı, sağlanma şekli gibi kitap hakkındaki bilgilerin yazıldığı defterdir. Giriş defterindeki alanlar; kitabın kayıt numarası, yer numarası, geliş tarihi, yazarının adı, kitabın adı, yayımcısı, yayım yeri, basım sayısı, basım yılı, cilt, sayı ve sayfa sayısının yazılı olduğu alanlardır.

İğdemir, kitabında kitapların tasnifi için Milli Eğitim Bakanlığının kullandığı, birçok yerde yaygın bir şekilde kullanılan ve ülkemizde o dönem adına "*desimal sistem*" ya da "*aşari usul*" denilen sistemin kullanıldığını görmekteyiz. İğdemir'in bahsettiği bu sistem günümüzde de hala birçok kütüphanede kullanılan ve kısaca "*DOS*" olarak da adlandırılan "*Dewey Onlu Sınıflama Sistemi*" 'dir. Bu sınıflama sistemine göre her alan on bölüme ayrılmış ve her bölüme bir rakam verilmiştir. Bu alanlar ve aldıkları rakamlar şu şekildedir.[140]

[140] **A.e.**, s. 40.

0- Genel Konular	5- Nazari İlimler
1- Felsefe	6- Tatbiki İlimler
2- Din	7- Güzel Sanatlar
3- Sosyal Bilimler	8- Edebiyat
4- Filoloji	9- Tarih ve Coğrafya

İğdemir çalışmasında ayrıca kütüphaneye gelen kitapların hemen ciltlenmesi gerektiğini belirterek cilde verilecek kitaplar için de kitap bilgilerinin yer alacağı bir defter tutulmasını önermektedir.[141] İğdemir'in kitabında yer alan bir başka husus ise, halkevleri kütüphanelerinde görev yapan kütüphanecilerle ilgilidir. İğdemir'e göre kütüphaneci öncelikle kitabı sevmeli, en az bir yabancı dil bilmeli, kütüphaneye gelenlere yardım edebilecek niteliklere sahip olmalı ve düzeni seven bir karaktere sahip olmalıdır.[142]

İğdemir'in kitabında geçen defterler hakkında da kısa bir bilgi vermek gerektiği düşüncesindeyiz. Halkevleri şubelerinin nasıl çalıştıklarını ve ne gibi faaliyetlerde bulunduklarının değerlendirilebilmesi için şubelerin tarafından tutulan defterler oldukça önemlidir. Halkevleri kütüphanelerinde tutulması gereken defterler; üye kayıt defteri, idare heyeti ve şube komiteleri karar defterleri, hesap defteri, demirbaş eşya defteri, kütüphane giriş defteri, gelen ve giden evrak kayıt defteri ve günlük çalışma defterleridir.[143]

Halkevleri kütüphanelerine zaman içerisinde gelen materyal sayısı arttıkça bu materyallerin tasnifi için çalışmaların da giderek hız kazandığı gözlemlenmektedir. Bu amaçla 1945 yılında Ankara Halkevinde üç ay sürecek bir kurs açılmıştır. Bu kursa büyük kütüphanelerden on memur getirilmiştir. Kursu bitiren memurlar görev yerlerine dönerek kursta öğrendikleri tasnif sistemine göre, kendi kütüphanelerindeki kitapları tasnif işine başlamışlardır.[144] Bir süre sonra bu kursların sonuçlarının alındığını görmekteyiz. 1948 yılı itibarıyla Konya ve Aydın Halkevlerindeki kütüphanelerde kitapların tasnif işinin bittiği; Balıkesir, Adana, Diyarbakır, Samsun ve Erzurum illerindeki Halkevleri kütüphanelerinde ise tasnif işinin devam ettiği

[141] **A.e**., s. 54.
[142] **A.e.**, s. 61-62.
[143] **Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 13.
[144] **C.H.P. 1945 Yılında Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara, [y.y.], 1946, s. 22.

görülmektedir. Dermesi 30.000 cilt kitaptan oluşan Ankara Halkevi Kütüphanesindeki kitapların ise 17.000 cildinin bittiğini ve kalanların bitirilmesi için çalışmaların devam etmektedir.[145]

3.3 Halkevleri Kütüphanelerinin Kitap Sağlama Yöntemleri

Halkevleri kütüphanelerinde materyal sağlama; Halkevlerinin kendi bütçesiyle satın alma, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu aracılığıyla, CHP Genel Sekreterliği aracılığıyla, devletin çeşitli kurumları aracılığıyla, Bağış yoluyla yapılmıştır.[146] Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Devletin diğer resmi kurumlarından gelen kitaplar kontrol gerekmeksizin kütüphane giriş defterine kaydedilerek kullanıcıların hizmetine sunulmuştur. Ancak bağış yoluyla kütüphaneye girecek olan kitapların Kütüphane ve Yayın Komitesinin incelemesinden geçmesi gerekirdi.[147] CHP Genel Sekreterliği, Halkevleri kütüphanelerine Halkevlerinin kapatılmasına kadar geçen süre içerisinde çok sayıda kitap göndermiştir. Örneğin CHP Genel Sekreterliği tarafından 1932-1935 tarihleri arasında 103 Halkevi Kütüphanesi için toplam 376 adet kitap göndermiştir.[148]

CHP Genel Sekreterliği tarafından gönderilen kitaplar Halkevine geldiği zaman Halkevi Kütüphanesi tarafından CHP Genel Sekreterliğine bildirilmek zorundaydı. Örneğin Kayseri Halkevi 01.10.1935 tarihli yazısında CHP Genel Sekreterliği tarafından kendilerine gönderilen *Atila*, *Sıhhi Müze Rehberi*, *Kızıl Hastalıklar ve Korunma Çareleri*, *Trahom Hastalığı Nasihatler ve Tavsiyeler*, *Genç Kalınız*, *Kuşpalazı Hastalıkları*, *Yeni Usul Resimli Hocasız Alafranga Güreş Rehberi* isimli eserlerin Halkevine ulaştığını CHP Genel Sekreterliğine bildirmektedir.[149]

CHP Genel Sekreterliği aynı zamanda yayımlanmış ve denetimden geçmiş olan bazı eserlerin yazarlarıyla iletişime geçerek, yazarların eserlerini Halkevleri kütüphanelerine gönderme işine de aracılık etmiştir. Örneğin CHP Genel Sekreterliği, 14.12.1936 tarihli yazısında Yaşar Nabi'nin "*Balkanlar ve Türklük*", Selami İzzet Sedes'in "*Tiyatro Konuşmaları*" ve General Dr. Şükrü Pelit'in "*Sıhhi*

[145] **C.H.P. XVI. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara, Ulus Basımevi, 1948, s. 21.
[146] **Cumhuriyet Halk Partisi Halkevleri 1940**, Ankara, Ulusal Matbaa, [t.y.], s. 12.
[147] **Halkevleri Çalışma Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 25.
[148] CHP Genel Sekreterliğinin 1932-1935 tarihleri arasında 376 adet kitap gönderdiği 103 Halkevinin listesi, **BCA**, Fon Kodu: 490.1.0.0, Yer No: 927.607.1, Bkz.: **Ek**: 38.
[149] Kayseri Halkevi Başkanlığı tarafından CHP Genel Sekreterliğine gönderilen 01.10.1935 tarihli yazı, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 16.84.8.

Öğütler" isimli eserleri için eserlerin yazarlarıyla görüşüldüğünü ve eserlerin yazar sahipleri tarafından Halkevlerine gönderileceğini belirtmektedir.[150]

CHP Genel Sekreterliği, kitapların merkezden yani CHP Genel Sekreterliğince satın alınarak ülkedeki Halkevleri ve Halkodalarına gönderilmesi usulüne 1946 yılında son vermiştir. Bunun yerine Genel Sekreterlikçe üç ayda bir çıkarılacak olan "*Halkevleri Bibliyografya Dergisi"* yayımlanmaya başlamıştır. Bu bibliyografyada, Halkevleri ve Halkodalarının kütüphaneye alacağı kitaplar için örnek listeler yer almış ve bundan sonra Halkevleri ve Halkodaları bu listeleri inceleyerek yönetmeliğe de aykırı olmamak şartıyla kütüphaneye alacağı eserleri kendileri belirlemiştir.[151] Bu yeni uygulamaya geçilmesinde ülkedeki Halkevleri ve Halkodaları sayısının giderek artması ve bu işin Genel Sekreterliğe ciddi bir iş yükü getirmiş olması muhtemeldir.

Bu yeni uygulamayla ilgili bir örnek vermek gerekirse o dönem ülkede faaliyet göstermekte olan *Varlık* dergisi, CHP Genel Sekreterliğine hitaben 06.09.1946 tarihli bir yazı göndermiştir. Dergi, "*Otuz Beş Yaş*" şiiriyle CHP Şiir Ödülünü kazanmış olan Cahit Sıtkı Tarancı'nın on yıldan beri yazdığı tüm şiirleri "*Otuz Beş Yaş*" adı altında yayımladıklarını belirtmekte ve bu eserin Halkevleri kütüphaneleri için alınmasını rica etmektedir. Ancak CHP Genel Sekreterliği, Halkevlerinin artık üç ayda bir yayımlanan *Halkevleri Bibliyografyası Dergisi* aracılığıyla, dergideki listeleri inceleyerek kitap temin ettiğini belirtmiş ve kendilerinden talep edilen bu isteği geri çevirmiştir.[152]

CHP Genel Sekreterliği, kuruluşlarından itibaren Halkevleri kütüphanelerinde bulunan el yazması, eski harflerle ve yabancı dillerde yazılmış olan kitaplar üzerinde de önemle durmuştur. Tasnifi yapılamadığı için durumları tespit edilememiş bu eserlerin tespit etmek için Halkevlerine yazılar göndermiştir. Örneğin CHP Genel Sekreterliği tarafından Halkevi başkanlıklarına gönderilen 12.05.1941 tarihli yazıda; Halkevleri kütüphanelerinde mevcut el yazısı ve taş basması kitaplar varsa bu kitaplar hakkında Genel Sekreterliğe bilgi verilmesini ve bu kitapların özenle ayrı bir

---

[150] CHP Genel Sekreterliği tarafından Halkevleri başkanlıklarına gönderilen 14.12.1936 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 3.14.1, Bkz.: **Ek**: 8.

[151] **C.H.P. 1945 Yılında Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara, [y.y.], 1946, s. 22.

[152] CHP Genel Sekreterliği Halkevleri kütüphanelerinde bulundurulması tavsiye edilen eserler ve temsil şubelerine gönderilen piyesler hakkında gönderilen 21.03.1940 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 854.373.1, Bkz.: **Ek**: 9.

yerde tutularak korunmasını istemektedir.[153] CHP, özellikle el yazması, taş basması veya eski harflerle yazılmış olan kitaplara ayrı bir önem vermiş ve Halkevlerinden bu tür eserlere diğer kitaplara gösterilen ilgiden daha fazla ilgi gösterilmesi ve korunması hususunda Halkevi başkanlıklarından konuyla ilgili hassasiyet göstermesi hakkında talimat vermiştir.

1945 yılı itibarıyla geri dönüş alınan 200 Halkevinde 20.838 eski harfli, 5178 yabancı dillerde ve 530 cilt el yazması eser belirlenmiştir.[154] Örneğin konuyla ilgili olarak Bingöl Kiğı Halkevi başkanlığı tarafından CHP Genel Sekreterliğine yazılan 27.03.1947 tarihli yazıda Kütüphanelerinde eski harflerle yazılmış 43, yabancı dilde yazılmış 53 cilt eser olduğu belirtilmiştir.[155]

CHP Genel Sekreterliği Halkevleri ve Halkodaları için bazen de eser tavsiyesinde bulunmuştur. Örneğin CHP Genel Sekreterliği, CHP İl İdare Kurulu Başkanlıklarına yazdığı 11.07.1945 tarihli yazıda, İstanbul'da Öğretmen Kemal Akça tarafından aylık olarak çıkarılan "*Folklor Postası*" isimli eserin Halkevleri ve Halkodaları için faydalı bir eser olduğuna kanaat getirmiş ve Halkevlerince alınmasını tavsiye etmiştir.[156] CHP Genel Sekreterliğinin Halkevlerinin çalışmalarını gösteren çalışmaları içeren kitaplardan, yurt dışında bulunan elçiliklere de gönderdiğini görmekteyiz. Örneğin T.C. Bern Elçiliği'nin CHP Genel Sekreterliğine yazdığı 26.04.1937 tarihli yazıda Genel Sekreterlik tarafından kendilerine gönderilen ve Halkevlerinin çalışmalarını gösteren 20 adet kitabın elçilikçe alındığını bildirmiştir.[157]

CHP Genel Sekreterliği tarafından alınan kitapların Halkevlerine gönderilmesi sonrasında zaman zaman bazı sıkıntıların da meydana geldiği görülmüştür. Örneğin Isparta Halkevi CHP Genel Sekreterliğine gönderdiği yazıda, Genel Sekreterlikçe kendilerine gönderilen Şakir Hazım Gökmen'in "*Hava Tehlikesi*" ve "*Korunma*

---

[153] CHP Genel Sekreterliği tarafından Halkevleri başkanlıklarına gönderilen ve Halkevleri kütüphanelerinden el yazısı ve taş basması kitaplar hakkında bilgi istendiğini gösteren 12.05.1941 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 5.24.9.

[154] **C.H.P. 1945 Yılında Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara, [y.y.], 1946, s. 22.

[155] Kiğı Halkevi Başkanlığı tarafından CHP Genel Sekreterliğine gönderilen Halkevlerinde bulunan eski harfli ve yabancı dilde yazılmış kaç eser olduğunu gösteren 27.03.1947 tarihli yazı, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 1044.1011.3.7, Bkz.: **Ek**: 10.

[156] CHP Genel Sekreterliği CHP İl İdare Kurulu Başkanlıklarına gönderilen Folklor Postası adlı derginin Halkevlerine tavsiye edildiğini gösteren 27.03.1947 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 5.26.31.

[157] T.C. Bern Elçiliği tarafından CHP Genel Sekreterliğine gönderilen Halkevleri çalışmalarını gösteren kitapların elçiliklerce alındığını gösteren 26.04.1937 tarihli yazı, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 20.102.3.

Çareleri" isimli kitapların kendilerine ulaşmadığını belirtmiştir. Karşılıklı yazışmalardan sonra Isparta Halkevi, CHP Genel Sekreterliğine konuyla ilgili 13.02.1935 tarihli bir yazı daha göndererek adı geçen kitabın Halkevi kütüphanesine ulaştığını ancak kütüphane demirbaş defterine kaydedilmeden kütüphanedeki görevli memur tarafından gazete dolabına konulduğu ve orada unutulduğunu belirterek meydana gelen bu durumdan dolayı Genel Sekreterliğe mahcubiyetlerini bildirmiştir.[158]

Halkevleri ve Halkodalarına CHP Genel Sekreterliği aracılığıyla Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu yayınlarından da gönderilmiştir. Örneğin Türk Dil Kurumunun CHP Genel Sekreterliğine yazdığı 20.05.1934 tarihli yazıda, Türk Dil Kurumu tarafından çıkarılan "*Tarama*" dergisinin üçüncü fasikülünden elli adet, CHP İl ve İlçe İdare Heyetleri ve Halkevleri İdare Heyetlerine gönderilmesi hususunda Devlet Matbaasına gerekli talimatın verildiği belirtilmektedir.[159]

Halkevleri kütüphaneleri CHP Genel Sekreterliği dışında bağış yoluyla da kitap kabul etmiştir. Örneğin, dönemin haftalık dergilerinden olan "*Yedigün*" dergisinin sahibi Sedat Simavi, Halkevleri kütüphanelerine önemli sayıda eser bağışında bulunmuştur. Dönemin CHP Genel Sekreteri Nafi Atuf Kansu, Sedat Simavi'nin Halkevleri kütüphanelerine yaptığı bu bağış üzerine, CHP Genel Sekreterliği adına kendisine bir yazı göndermiştir. Nafi Atuf Kansu, Sedat Simavi'ye gönderdiği yazıda, Sedat Simavi'ye Halkevlerine olan ilgisinden ve yaptığı bağıştan dolayı kendisi ve Parti adına memnun olduğunu belirterek teşekkürlerini sunmuştur.[160]

Bir başka örnek de dönemin CHP Erzurum Milletvekili Cevad Dursunoğlu tarafından Halkevleri kütüphaneleri için yaptığı bağıştır. CHP Erzurum Milletvekili Cevad Dursunoğlu, CHP Genel Sekreterliği aracılığıyla Erzurum Halkevine toplam 219 adet kitap ve 33 adet çeşitli dergilerden oluşan bağışta bulunmuştur. Yapılan bağışın çoğunlukla genel kitaplar ve edebiyat alanına ait kitaplardan oluştuğu

[158] Isparta Halkevi tarafından CHP Genel Sekreterliğine gönderilen Halkevlerine gönderilen kitapların alındığını bildiren 05.02.1936 tarihli yazı, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 18.91.1.
[159] Türk Dil Kurumu tarafından çıkarılan Tarama dergisinden elli adet CHP İl ve İlçe İdare Heyetleri ile Halkevleri İdare Heyetlerine gönderilmesi hususunda Devlet Matbaasına talimat verildiğini gösteren 20.05.1934 tarihli yazı, **BCA**, Fon Kodu: 490.1.0.0, Yer No: 1399.640.1.
[160] CHP Genel Sekreterliği adına dönemin CHP Genel Sekreteri Nafi Atuf Kansu tarafından Yedigün dergisi sahibi Sedat Simavi'ye gönderilen 13 Eylül 1946 tarihli teşekkür yazısı, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 1061.1074.3.

görülmektedir. Cevad Dursunoğlu'nun Erzurum Halkevi Kütüphanesine bağışladığı kitapların sayısı, bu kitapların hangi alanlara ait olduğunu gösteren liste aşağıda gösterilmektedir.[161]

Umumi Eserler	62
Tarih	31
Edebiyat	51
İdare ve Hukuk	15
Okul Kitapları	13
Yabancı Diller	11
Güzel Sanatlar	12
Dil	6
Felsefe	18
Toplam	**219**

Dini mahiyette olan, Türk devrim ve ideolojisine uymayan, yabancı rejim ve ideolojiler içeren, gerçekçi olmayan eserler dışında,[162] aynı zamanda kişiyi karamsarlığa iten, intihar, cinayet gibi konular içeren eserler de Halkevleri kütüphanelerine alınmazdı.[163] Örneğin dönemin Kırklareli Ziraat Müdürü Ağronom (Tarım Uzmanı) Lütfi Aygün'ün Kırklareli Yeşilyurt Matbaasında "*İman ve Akait*" veya "T*abii ve Umumi Din Esasları*" isminde bir kitap bastırmış ve kitabı Ordu Halkevine bağışlamıştır. Bunun üzerine CHP Genel Sekreterliği dönemin Kırklareli Valisi İhsan Aksoy'a durumu incelemesi için şifreli bir yazı göndermiştir.

Bu yazıda, kitabın yazarı Lütfi Aygün'ün kişiliği, kitabın ne zaman ve kaç adet bastırıldığı, Ordu Halkevinden başka bir Halkevine de gönderilip

[161] CHP Erzurum Milletvekili Cevad Dursunoğlu tarafından CHP Genel Sekreterliği aracılığıyla Erzurum Halkevi'ne bağışlanan kitapların listesi, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 1061.1074.3.
[162] Zeyrek, **a.g.e.**, s. 72.
[163] **Halkevleri Çalışma Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 25.

gönderilmediği ve sadece Ordu Halkevine gönderildi ise neden bu Halkevinin seçildiği ile ilgili hususlar hakkında bilgi istenmiştir.[164]

CHP ilgili konuyla ilgili aynı hassasiyeti ülke içinde yayımlanan bazı kitapları yasaklayarak veya toplattırarak da göstermiştir. Örneğin T.C. Başvekâlet Kararlar Müdürlüğünün 08.06.1936 tarihli kararnamesinde, Teodor Friç tarafından yazılan, İsmet Uskent tarafından Türkçeye çevrilen ve Cevad Rıfat tarafından İstanbul Selamet Matbaasında bastırılan "*Yahudilik ve Masonluk*" isimli kitabın satışının yasaklandığı ve zararlı yazılar taşıdığı gerekçesiyle toplattırılmasına karar verildiği belirtilmektedir.[165]

3.4 Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubelerinin Yayın Çalışmaları

CHP Genel Sekreterliği, Halkevleri kütüphanelerine kuruluşundan kapanışlarına kadar çok sayıda kitap temin etmiştir. Genel Sekreterlik, 1946 yılına kadar merkezden kitap satın alma yolu ile Halkevleri ve Halkodaları kütüphanelerine çok sayıda kitap göndermiştir. 1946 yılından sonra ise bu yöntemi bırakarak üç ayda bir çıkacak olan *Halkevleri Bibliyografyası Dergisi*'ni yayımlamaya başlamıştır. Halkevleri kütüphaneleri, artık bu dergide yazılı olan kitap listesine bakarak alacakları kitaplara yönetmelik dâhilinde kendileri karar vermişlerdir.

Halkevlerinin kuruluş tarihi olan 1932 yılından, 1939 yılının Nisan ayına kadar ki yedi yıllık süre içerisinde Halkevleri tarafından yayımlanan eserlerin neler olduğuna dair ilk *Halkevleri Bibliyografyası* Avni Candar tarafından 1939 yılında hazırlanmıştır. Avni Candar tarafından hazırlanan bu ilk bibliyografyada 1932'den 1939 Nisan'a kadar toplam ülke genelinde faaliyet göstermekte olan 55 Halkevinin 266 adet kitap, dergi ve broşür olarak yayımladıkları eserler yer almaktadır.[166]

---

[164] Kırklareli Ziraat Müdürü Lütfi Aygün'ün İman ve Akait adı altında neşrederek Ordu Halkevi'ne hediye ettiği kitap hakkında CHP Genel Sekreterliği tarafından Kırklareli Valiliğine gönderilen ve bilgi istemesine dair 10.11.1939 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 855.375.1, Bkz.: **Ek**: 11.

[165] İstanbul'da basılan Yahudilik ve Masonluk adlı kitabın toplattırılmasına dair T.C. Başvekâlet Kararlar Müdürlüğü tarafından yayımlanan 08.06.1936 tarihli kararname, **BCA**, Fon Kodu: 030.18.01.02, Yer No: 65.49.11, Bkz.: **Ek**: 12.

[166] Avni Candar, **Bibliyografya Halkevleri Neşriyatı II**, Ankara, Sümer Matbaası, 1941, s. 7.

Avni Candar tarafından hazırlanan bu ilk bibliyografyaya göre ülke genelindeki 55 Halkevinin yayımladıkları kitap, dergi ve broşür gibi eserleri içeren liste şu şekildedir:[167]

Ülkü Dergisi: Bütün Halkevleri adına Ankara'da basılmaktadır. *Ülkü* dergisinin ilk sayısı[168] 1933 yılında çıkmıştır.

Adana Halkevi: *Görüşler Dergisi, Cirit Oyununun Kuralları, 12 Yılın Kültürü*

Adapazarı Halkevi: *Dün-Bugün Hilmi Coşkun'un Bir Konferansı*

Afyon Halkevi: *Taşpınar Dergisi, Afyon Cumhuriyetin 15. Yılı İçinde*

Akhisar Halkevi: *Atamız Akhisar Türkiye ve Dünya*

Amasya Halkevi: *Yeşilırmak Dergisi*

Ankara Halkevi: *Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümünde Ankara Halkevi, Hitabet Sanatı ve Psikoloji*[169]*, Bozkır Havzası Çalışma Broşürü, İnkılap Bilgisi, Sütçülük, Gübre ve Ağaç, Kazanç Yolları, Hayvan Yemleri, Verem, Tohumluk, Hayvan Nasıl Beslenir, Karacaoğlan, Annelerin Kızlarına Öğütleri, Ankara'dan Nevşehir'e, Cumhuriyet Destanı, Budun Bilgisi, Türkiye'de 1935 Yılındaki Arkeoloji İşleri, Arşiv Nedir, Lozan, Küçük Yozgat Köyü, Halk Müziği Hakkında, Halkevinden Halka, Eski ve Yeni Çağlarda Akdeniz Havzasında Doğum ve Vasıtaları, Ankaralı Âşık Ömer'in Cumhuriyet Destanı, Milli Şefimiz İsmet İnönü'nün Üç Nutku, Atatürk 19 Yıl Önce Bugün Ankara'ya Gelmişti, Köy Kütüğü, Ankara Halkevi Çalışmaları, Türkiye'de 1936 Yılındaki Arkeoloji İşleri, Ankara Halkevi 1936, Ankara Halkevi 1937*

Antalya Halkevi: *Türk Akdeniz Dergisi, Atatürk'e, Yer Fıstığı*

Artvin Halkevi: *Çoruh Dergisi*

Aydın Halkevi: *Milli Edebiyat, Devlet Vergileri Kanun Yolları, Tarih Bakımından Belediyecilik, Türkiye'de Haritacılığın Tekâmülü ve Fotogrametri, İyon Medeniyeti ve Efes, Çocuk Terbiyesi, İncircilere Öğüt, Halkiyat Derleme Kılavuzu*

---

[167] Avni Candar, **Bibliyografya Halkevleri Neşriyatı**, Ankara, Ulus Basımevi, 1939, s. 4-40.
[168] (*Ülkü* dergisinin ilk sayısının kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 25.
[169] (*Hitabet Sanatı ve Psikoloji* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 18.

Bafra Halkevi: *Altın Yaprak Dergisi, Bafra Halkevi*

Balıkesir Halkevi: *Kaynak Dergisi, Köy Kitabı*[170]*, Çepniler, Balıkesir ve Köylerinde Özel Görenek ve İnanmalar, Balıkesir'de 19 Mayıs, Balıkesir Coğrafyası, Balıkesir'de Bağcılık, Verem*[171]*, Yurdum İçin*[172]*, XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Balıkesir Şehir Hayatı*[173]*, Öz Ses ve Zevk Kaynaklarımız, Yağcılar ve Savaştepe Manileri, Türkiye'de Su ve Ağaç Meselesi, Uygurlar ve Uyur Medeniyeti, Balıkesir ve Çevresinde Yörük ve Türkmenler, Devlet oğlu Yusuf Fakı*

Beşiktaş Halkevi: *Harf İnkılabı 9 Ağustos 1938*

Bilecik Halkevi: *Devrimin Sesi Dergisi, Bağcılık Hakkında Faydalı Bilgiler, Meyvecilik ve İş Kılavuzu, Hayvanlarda Dalak Hastalığı, Pamuk Yetiştirme Kılavuzu, Ulusum Ülküm, Geceler, Geçmiş Olsun, Celal Sahir Erozan, Mehmed Emin Yurdakul, Hayatı ve Eserleri*

Birecik Halkevi: *Hayvanlarda Şap Hastalığı Hakkında Öğütler*

Bolu Halkevi: *Çamlar ve Göller Ülkesi, Mani*

Burdur Halkevi: *Burdur Dergisi*

Bursa Halkevi: *Uludağ Dergisi, Öz Türk Adları, Bursa Hanları, Sağlık Öğütleri, Çocuklarımıza Nasıl Bakmalı, Bursa Hamamları, İznik ve Bursa Tarihi, Geçmişte Bir Türkçeci: Bitikçi Ali Rıza, Hayvanlardan İnsanlara da Geçen Hastalıklar, Verem, Zührevi Hastalıklar Nelerdir, Güneş-Dil teorisinde Müspet ve Menfi Anlamlar, Köylerimiz İçin Müsabaka Dersleri, Atatürk Bursa'da, Anafarta*

Çankırı Halkevi: *Çankırı 1938, Halk Edebiyatı, Çankırı Halkevinin Çalışma İşlerine Mahsus Broşür, Köylü Kendi Yakacakları ve Satacakları Odunu Nasıl Alabilir*

Çorum Halkevi: *Çorumlu Dergisi*

Denizli Halkevi: *İnanç Dergisi, Halkevi Köycüler Komitesi Köylerde, Öz Türk Adları*

---

[170] (*Köy Kitabı* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 21.
[171] (*Verem* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 22.
[172] (*Yurdum İçin* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 23.
[173] (*XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Balıkesir Şehir Hayatı* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 24.

Diyarbakır Halkevi: *Karacadağ Dergisi, Diyarbakır Tarihi, Diyarbakır, Diyarbakır Halkiyatından Mani, Maya, Hoyrat ve Atasözleri*

Edremit Halkevi: *Tarihte Edremit Şehri*

Elazığ Halkevi: *Altan Dergisi, Elazığ Türküleri ve Oyunları, Üç Ayak, Elazığ Halkevi Albümü, Tunceli-Dersim Halk Türküleri, Miras Nasıl ve Kimlere Dağıtılır, Hukuk ve Ceza Davaları Nasıl Açılır, İnkılap Tarihi, Bakır Madeni Kazası Halk Türküleri*

Eminönü Halkevi: *Yeni Türk Dergisi, İstanbul Adaları, Türklerde Karagöz, Halk Şairleri Hakkında Küçük Notlar, İstanbul'da Semai Kahveleri ve Meydan Türküleri, İstanbul Adaları, İstanbul'un Coğrafyası, İstanbul'da Karagöz ve Karagöz'de İstanbul, Tıbbi Folklor ve İyi Telkinler, Türklerde Karagöz, İstanbul'da İmar ve İskân Hareketleri, Türk Halkbilgisine Ait Araştırmalar*

Eskişehir Halkevi: *Halkevi Dergisi*

Fatih Halkevi: *Onun İçin Yazılanlar ve Söylenenler*

Gaziantep Halkevi: *Başpınar Dergisi, Diş Bakımı, 26 Eylül Dil Bayramı, Gaziantep Dilinin Tetkikleri, Hasip Dürri Eserlerinin Tahlili, Hayatı, Eserlerinden Seçilmiş Parçalar, Gaziantep Eti Eserleri, Gaziantep Büyükleri, 550 Yıllık Âlim ve Şairleri, Eski ve Yeni Yazı Dili, Gaziantep Halkevi Broşürü, Diş Bakımı, Karşılıklı Kılavuzu Üzerine Öz Türkçe Dersleri, Yunus Emre, Gözlerimizi Trahomdan Koruyalım, Tedavili Terbiye ve Körler, Pamuk Ziraatı, Gaziantep Ağzında Sentaks Araştırmaları, Bir Dili Öğrenmek için En Lüzumlu Kelimeler ve Bu Kelimeleri Belirtme Usulü, Güneş-Dil Teorisi ve Üçüncü Türk Dil Kurultayı, Miladi XVI. ve Hicri Onuncu Asırda Gaziantep, Kalkınma Programı Üzerinde Köylü ile Konuştuk, Halebin En Eski Tarihi, Aydı Divanı, Herkes Karşısında Söz Söylemek ve Açıkça Düzgün Meram Anlatmak Aracı, Bulgarlar Nasıl Çalıştı, Nasıl Erişti?, Kitab-ı Dede Korkut, Gaziantep Dil ve Göreneği*

Giresun Halkevi: *Aksu Dergisi, Zehirli Gazlar Hakkında Halkevinde Verilen Dersler, Giresun*

İzmir Halkevi: *Fikirler Dergisi*[174]*, Arkeoloji Kılavuzu, Bayrak ve Sancak, Özdemir Onbaşı*[175]*, Şehir mi Töbeler Töbesi*[176]*, Tababet-Terbiye Grubu Belleteni*[177]*, Buğdayı, Cins At ve Sığırları İle Ünlü Bölcek Köylü Tevfik Üreten*[178]*, Kınık'ta İlk Çekirdeksiz Yetiştirenlerden: Hakkı Kuşcu İle Yusuf Konyar*[179]*, Köylerde Eskicilikten Sonra Çiftlik Sahibi Mehmet Zırhlı*[180]*, İzmir Şairleri Antolojisi, Tokadı Zade Şekib, Hayatı, Felsefesi, Eserleri, Kanserin Sebepleri ve Tedavisi, İnsiyak-İtiyad-İrade, Yeni Psikoloji ve Pedagoji, Kayısı Kahramanı Çiğlili İsmail Altıntaş, İzmir İli Köylerinin Kültür Bakımından Beş Yıllık Kalkınma Programı, Portakal Kahramanı Balçovalı Mehmet Ali Amuca, Badem, Zeytin, Armut Kahramanı Hüseyin Masalcı, Bayrak ve Sancak*

İzmit Halkevi: *Yüzyıllara Bedel, Kocaeli Köylerinden Derlemeler*

Isparta Halkevi: *Ün Dergisi, Isparta İli Yer Adları, Isparta Halkevi Broşürü 19 Şubat 1933-1934*

Kars Halkevi: *Doğuş Dergisi*

Kastamonu Halkevi: *Ilgaz Dergisi, Kastamonu Tarihi, Maniler, Atatürk Devrimi Destanı, Kastamonulu Âşık Kemali, Göklere Doğru, Kastamonu Bilmeceleri*

Kayseri Halkevi: *Erciyes Dergisi, Kayseri Sözlüğü, Mimar Sinan, Köy Gezileri, Birinci Teşrin 1933, Birinci Teşrin 1934, Sekizinci İzmir Fuarında Kayseri, Arzın Menşei, Adabı Muaşeret*

Konya Halkevi: *Konya Dergisi, Muallim Ayaşlı Şakir, Selçuk Veziri Sahib Ata Oğullarının Hayat ve Eserleri, Dil-Tarih-Edebiyat Araştırmaları No: 1, Dil-Tarih-Edebiyat Araştırmaları No: 2*

Kütahya Halkevi: *Kütahya Halk Şairleri, Karasinek ve Korunma Çareleri*

Malatya Halkevi: *Derme Dergisi*

---

[174] (*Fikirler* dergisinin 1950 Mayıs sayısının kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 27.
[175] (*Özdemir Onbaşı* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 28.
[176] (*Şehir mi Töbeler Töbesi* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 29.
[177] (*Tababet-Terbiye Grubu* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 30.
[178] (*Cins At ve Sığırları ile Ünlü Bölcek Köylü Tevfik Üreten* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 31.
[179] (*Kınık'ta İlk Çekirdeksiz Yetiştirenlerden: Hakkı Kuşçu İle Yusuf Konyar* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 32.
[180] (*Köylerde Eskicilikten Sonra Çiftlik Sahibi Mehmet Zırhlı* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 33.

Manisa Halkevi: *Gediz Dergisi, Manisa Coğrafyası, Güneşi Yakanların Selamı, Cumhuriyetin XV. Yılında Manisa*

Mardin Halkevi: *Öğretmenin Evinde, Artıkeli Halkevi Broşürü, XV. Cumhuriyet Yılında Mardin*

Mersin Halkevi: *İçel Dergisi, Zührevi Hastalıklar Nedir, Sıtma Nedir? Nasıl Korunulur?, Öz Türk Masalları, Bulaşık Hastalıklardan Korunma Öğütleri, Mersin Halkevi Kütüphanesinde Bulunan Tarih, Coğrafya, Seyahatname Kitapları, Birinci Liste, Toroslarda Tahtacı Oymakları*

Merzifon Halkevi: *Taşan Dergisi*

Muğla Halkevi: *Muğla Dergisi, Tütün Ekenlere Öğütler, Türk Adları, Akşehir Kitabeleri ve Tetkikleri, Demokrasinin Menşe ve Tekâmülü*

Niksar Halkevi: *Ülker Dergisi*

Ordu Halkevi: *Çat Ekim İhzarı ve Ekonomideki Durumu, Ordulu Tıflinin Hayatı ve Eserleri, Ünye Merkez Nahiyesinde Siyasal Bakımdan Etütler, Ordu İlinde 19 Mayıs Spor ve Gençlik Bayramı, Ordu İlinde Birinci Köy Bayramı: 18 Mart 1937*

Rize Halkevi: *Birkaç Söz Birkaç Satır*

Samsun Halkevi: *19 Mayıs Dergisi, Samsun Halkevi, Öz Dile Doğru, C.H.P. İnkılap Hareketleri, İstiklal ve İnkılap, Altıok'un Dilinden*

Sinop Halkevi: *Dranaz Dergisi, Âşık Summani*

Sivas Halkevi: *Dört Eylül Dergisi, Şarkışlalı Serdari, Ruhsati'nin Hayatı ve Edebi Şahsiyeti*

Tekirdağ Halkevi: *Namık Kemal ve Vatan sevgisi*

Trabzon Halkevi: *İnan Dergisi*

Urfa Halkevi: *11 Nisan Urfa Kurtuluşu 1920*

Urla Halkevi: *Ocak Dergisi*

Uşak Halkevi: *Bir Yıllık Çalışma*

Yozgat Halkevi: *Bozok Dergisi, Köylülerimizle Baş başa, Öz Türkçe Soyadları*

Zonguldak Halkevi: *Karaelmas Dergisi, Zonguldak Havzası, Zonguldak Halkevi, 21 Haziran, Abdülhak Hamid ve Dolayısıyla, Zonguldak'ın Atatürk Günü 26 Ağustos, Madencinin Öğütleri, Halkevinden Köye, Madencinin Kitabı, 21 Haziran, İnkılap ve İstiklal.*

Bu ilk bibliyografyadan sonra CHP Genel Sekreterliği yeni bir bibliyografya hazırlaması için yeniden Avni Candar'ı görevlendirmiştir. Genel Sekreterlik Halkevlerinin kendilerine sunduğu raporlardan ilk bibliyografyada bazı Halkevlerinde bulunan ancak bibliyografyada yer almamış eserler tespit etmiştir. Genel Sekreterlik, aynı zamanda hazırlanacak olan bu ikinci bibliyografyada eserlerinin adları bulunmayan Halkevlerinin, adı bulunmayan eserlerin birer nüshasını da kendilerine göndermelerini istemiştir.[181]

İkinci bibliyografyada ilk bibliyografyada yer alan eserlere tekrar yer verilmemiş ilk bibliyografyada unutulan eserlerle yeni yayımlanan eserlere yer verilmiştir. İlk bibliyografya 1932'den 1939 Mayıs'a kadardır. İkinci bibliyografya ise Mayıs 1939'dan 30 Nisan 1941'e kadar olan dönemi içermektedir.[182]

Avni Candar tarafından hazırlanmış bu ikinci bibliyografyada 1 Mayıs 1939'dan 30 Nisan 1941'e kadar yayın faaliyetlerinde bulunan Halkevleri ve yayımladıkları bazı eserler şunlardır:

Adana Halkevi: *Adana Halkevi (Cumhuriyetin 15. Yıldönümü Münasebetiyle Adanalılara Halkevinin Armağanı), Atatürk'ün Adana Seyahatleri, Seyhan Cumhuriyetin 15 Yılı İçinde, Adana Halkevi Motor Kurslarına Ait Notlar*

Afyon Halkevi: *Afyon Halkevi*

Ankara Halkevi: *Ankara Halkevi Kütüphane ve Neşriyat Şubesi Hususi Talimatnamesi, Kımız*[183], *Katalog*[184], *Halkevinden Halka, Atatürk, Ankara Halkevi 1939 Çalışmaları, Büyük Ana, Ankara Halkevi Dil-Edebiyat ve Tarih Şubesi Talimatnamesi, Akın Piyesinin Sahneye Konması Tertibatı, Ankara Halkevi Köycüler*

---

[181] **A.e**., s. 5-6.
[182] **A.e**., s. 9.
[183] (*Kımız* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 19.
[184] (*Katalog* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 20.

Şubesi Talimatnamesi, Ankara Halkevi Spor Şubesi Talimatnamesi, Ankara Halkevi Temsil Şubesi Talimatnamesi, Prehistorya Araştırmalarında Metotlar, Macar Arkeolojisinde Hunlar, Avarlar, Macarlar

Aydın Halkevi: *Pamuk Ekicilerine Öğüt, Aydın İli Tarihi, Şap Hastalığı ve Hayvanlarımızı Koruma Çareleri, Aydın Halkevi Onuncu Yıl Broşürü, Milli Şef İsmet İnönü'nün Kastamonu Vilayet Parti Kongresinde İrat Buyurdukları Nutuk, Milli Şef İsmet İnönü'nün Cumhuriyet Halk Partisi Büyük Kurultayında İrat Buyurdukları Nutuk, Zararlı Kuşlardan Karga, Saksağan ve Eşek Arılarının Mücadelesi İçin Öğütlerimiz, Hatay Hakkında Bir Konferans, Lozan Hakkında Bir Konferans, Şehirlerimizin İmar Davası, Ahvali Hazıra*

Balıkesir Halkevi: *Balıkesir'de Halk İnanmaları*[185], *Öz Türkçe Adlar, Atalar Sözü, Balıkesir Madenleri, Balıkesir Halkevi Sekiz Ayda Nasıl Çalıştı ve Neler Yaptı?, Köylü Ormandan Odun İçin Nasıl Faydalanır?*

Bergama Halkevi: *Bergama Halkevi, Bergama Kermesi, İkinci Bergama Kermesi, Ülkü Yolunda, En Büyük Ölünün Ardından: Atatürk Çocuklarına, Bergama Coğrafyası, Bergama Halkevi Broşürü, Bergama'da Folklor, Bergama'da Fikir Adamları*

Bilecik Halkevi: *Meyvecilik İş Kılavuzu, Bilecik Tarih ve Coğrafya Etüdü, Bilecik Halkevi 1935 Broşürü, Bilecik Halkevinin 1935 Yılı Çalışma Raporu*

Bolu Halkevi: *Duygular, Cepheden Dönüş, Bolu Coğrafyası, Aspir-Yeni Yağ Nebatı, Ata Sözleri ve Söz Çalımları*

Bursa Halkevi: *Kemal Atatürk*

Denizli Halkevi: *Amour ile Psyche*

Diyarbakır Halkevi: *Diyarbakır'a Bir Bakış, Diyarbakır Halk Türküleri, Atatürk Diyarbakır'da, Cumhuriyetin XV. Yılında Diyarbakır, Dicle ve Diyarbakır Hakkında Yazılan Manzum Parçalar, Diyarbakır'ımızda Gazete ve Diyarbakır Neşriyat Tarihi, Atatürk'ün Hayatı, Memleket ve Millete Yaptığı En Büyük Hizmetleri*

Edirne Halkevi: *Edirne Dergisi*

[185] (*Balıkesir'de Halk İnanmaları* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 26.

Edremit Halkevi: *Edremit*

Eminönü Halkevi: *İstanbul Halkevi, İstanbul Halkevi 1934 Yılı İçinde Yaptıkları, Çora Batır Destanı, Folklor ve Edebiyat, Maarifimiz ve Milli Terbiyemiz, Eserler ve Şahsiyetler, Gazi M. Kemal, Eminönü Halkevi, Çora Batır Destanı, Halk Adetleri ve İnanları, Folklor ve Edebiyat, Halk Adetleri ve İnanları, Yeni Terbiyenin Prensipleri, Köroğlu Masalı-İstanbul Rivayeti, Mahya Hakkında Araştırmalar, Psikoloji ve Terbiye Bahisleri, Eserler ve Şahsiyetler,*

Eskişehir Halkevi: *Eskişehir Halkevi Neler Yaptı 1931-1933*

Fatih Halkevi: *XV Yılın Bilançosu*

Gaziantep Halkevi: *Ali Kılınç, Edebi Şef Atatürk, XV. Cumhuriyet Yılında Gaziantep, Miladi XVI. ve Hicri X. Asırda Antep 2*

Giresun Halkevi: *Giresun Halkevi Çalışma Broşürü*

Gümüşhane Halkevi: *On beşinci Yılda Gümüşhane*

İzmir Halkevi: *Köy Veterineri*[186]*, Kooperatifçilik Programı, Edebiyatımızda İzmir, Avrupa Medeniyetinin Ahlak Kökleri*

İzmit Halkevi: *Evimizde Bir Sene Üç Ay On Beş Gün, Hedef*

Kadıköy Halkevi: *Kadıköy Halkevi*

Kayseri Halkevi: *Üç Devrin Hulasası, Riyazi Kadınlar, Yunus Emre, Köy Gezileri Tetkik Notları Seri 1: Tavlusun Köyü, Köy Gezileri Tetkik Notları Seri 2: Germir Köyü, Köy Gezileri Tetkik Notları Seri 3: Mimar Sinan Köyü, Köy Gezileri Tetkik Notları Seri 4: Argıncık Köyü, Yaya Köy Gezileri Tetkik Notları Seri 5: Talas, Anadolu Selçuklarından Kayseri ve Civarını İlgilendiren Notlar, Aile Psikolojisi*

Kırklareli Halkevi: *Soğukla İlgili Deri Hastalıkları ve Korunma Çareleri*

Kırşehir Halkevi: *Toklumenli Âşık Sait, Köy Tetkikleri, Köy Tetkikleri 1: Ortaköy*

[186] (*Köy Veterineri* isimli kitabın kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 34.

Konya Halkevi: *Türkçe Tipler, Orhon Alfabesinin Anadolu'daki İzleri, Türk İsterse, Sille Halk Şairleri: Figani, Devami, Nigari, Recai, Aşık Ali, Zehri, Feşani, Dil, Edebiyat, Tarih Araştırmaları No: 3, Sillenin Halk Şairleri*

Malatya Halkevi: *Ebedi Şefimiz Atatürk'ün Ölümünün Yıldönümü Hatırası*

Manisa Halkevi: *Zehirli Gaz ve Korunma Çareleri, Saruhan Oğulları ve Eserlerine Dair Vesikalar, Manisa Tarihi, Halk Zehirli Gazlara Karşı Kendini ve Başkalarını Nasıl Koruyabilir?, Mimar Sinan'ın Eserlerinden Muradiye Camii, Manisa'daki Sarayı Amire ve Şehzadeler Türbesi*

Mardin Halkevi: *Omayhan, And İçiyoruz, Milli Mücadelede Mardin, Bir Güneş Nasıl Doğdu, Mardin Artukluları Tarihi*

Mersin Halkevi: *Hayvanlarda Kıl Kurdu Hastalığı*

Niğde Halkevi: *Niğde Halk Türküleri, Hudavent Hatun Türbesi ve Hayatı*

Ordu Halkevi: *Ordulu Şair Fitnat: Hayatı ve Şiirleri, Rize Şairleri*

Salihli Halkevi: *Sart Broşürü Mayıs 1940 Birinci Sart Kermesi Hatırası*

Samsun Halkevi: *15 Yıl, Canik Beyleri*

Sivas Halkevi: *Sivas Folkloru, Deliktaşlı Münhaci: Hayatı ve Eserleri*

Siverek Halkevi: *Duygularımdan Parçalar, Siverek Halkevi*

Söke Halkevi: *Aydıneli Şairlerinden Âşık Ömeri, Selçuk Kültür Hayatı Hakkında Araştırmalar*

Şehremini Halkevi: *Hamit Töreni Hatırası, Şehremini Halkevi*

Trabzon Halkevi: *Fındık Dikimi ve Bakımı, Afkın ve Afkınlama*

Uşak Halkevi: *Uşak Halkevi*

Üsküdar Halkevi: *Üsküdar*

Zonguldak Halkevi: *5 Kip Tesisatı, CHP 5. Büyük Kurultayı: Büyük Milli Şefimiz İsmet İnönü'nün Söylevleri, Cumhuriyetin 15. Yıldönümü Hatırası*.[187]

Halkevleri yayınları hakkında üçüncü bibliyografya ise Hasan Taner tarafından 1944 yılında hazırlanmıştır. Bu bibliyografya, Halkevlerinin kuruluş tarihi olan 1932'den başlayarak 1 Ağustos 1944 tarihine kadar olan eserlerin tamamını içermektedir. Bibliyografyaya göre, ülke içinde 1932'den 1 Ağustos 1944'e kadar belirtilen tarihlerde kitap, dergi ya da broşür yayımlamak suretiyle faaliyet gösteren Halkevleri sayısı toplam 83'tür. Yayım çalışmaları yapan bu 83 Halkevinin yayımladığı eser sayısı ise 492 adettir. Ayrıca CHP Halkevleri Bürosu ve CHP Genel Sekreterliği tarafından çeşitli Halkevlerinde verilen konferansların bastırılmış sayısı ise 246 adettir.

1944 yılında Halkevlerinin sayısı 237'ye, Halkodalarının sayısı ise 2688'e ulaşmıştır. Ayrıca CHP VI. Büyük Kurultayında Halkevleri sayısının 500'e, Halkodalarının sayısını ise 10.000'e çıkarılması hedeflenmektedir.[188] 1944 yılında faaliyette olan 405 Halkevinde 330'unun Kütüphane ve Yayın Şubesi kolları bulunmaktadır. Ayrıca Halkevleri tarafından 29 adet kitap yayımlamıştır.[189] 1944 yılında kitap yayımlayan bazı Halkevleri, yazar ve kitap adları şu şekildedir:[190]

Manisa Halkevi: *17. Asırda Manisa'da Eşkıyalık ve Halk Hareketleri*

Karşıyaka Halkevi: *Destanımız, Mahmut Esat Bozkurt, Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri*

Bergama Halkevi: *Bergama'da Köyler* (2 Kitap)

Kadıköy Halkevi: *Kadıköy'üne Unvanı Verilen Hızır Bey Çelebi*

Kars Halkevi: *Doğu Anadolu Oyunları ve Havaları* (2 Cilt)

Samsun Halkevi: *Ataların Dilinden*

Aydın Halkevi: *Aydın Şair ve Müellifleri, Köycülük ve Köy Davası Hakkında Bir Etüt*

Niğde Halkevi: *Gülsuyu (Gülistan Tercümesi)*

---

187 **A.e**., s. 10-42.
188 **C.H.P. Halkevleri ve Halkodaları 1944**, Ankara, [y.y.], 1945, s. 3-5.
189 **A.e.,** s. 3-10.
190 **A.e.,** s. 9.

Bakırköy Halkevi: *Türkiye'de Merinos*

Ankara Halkevi: *Maniler*

1944 yılına göre kitap yayımında Ankara Halkevi ilk sırada gelmektedir. Ankara Halkevinden sonra Eminönü, İzmir, Aydın, Gaziantep, Balıkesir, Bursa, Kayseri, Zonguldak, Bergama, Konya, Adana ve Manisa en fazla yayım yapan Halkevlerindendir. Ayrıca Ordu, Samsun, Sivas, Mersin, Kastamonu ve Diyarbakır Halkevleri de bu konuda önemli sayılabilecek Halkevlerindendir.[191] 1944 yılında Halkevleri kitap yayımlamaya devam ederken dergiler de yayımlanmaya devam etmiştir. 1 Ağustos 1944 tarihi itibarıyla ülke içinde toplam 22 Halkevi tarafından dergi çıkarılmaktadır. 1944 yılı içinde dergi çıkarmakta olan Halkevleri ve çıkardıkları dergilerin isimleri aşağıda gösterilmiştir.[192]

Halkevi	**Dergi**	**Halkevi**	**Dergi**
Gaziantep	Başpınar	Denizli	İnanç
Balıkesir	Kaynak	Çorum	Çorumlu
Malatya	Derme	İstanbul	İstanbul
Kayseri	Erciyes	Zonguldak	Karaelmas[193]
Erzurum	Erzurum	Konya	Konya
İzmir	Fikirler	Samsun	19 Mayıs[194]
Manisa	Gediz	Ordu	Ordu
Adana	Görüşler	Afyon	Taşpınar
Eskişehir	Halkevi	Antalya	Türkakdeniz
Antakya	Hatay	Bursa	Uludağ
Trabzon	İnan	Isparta	Ün[195]

[191] **A.e.**, s. 10.
[192] Hasan Taner, **Halkevleri Bibliografyası**, Ankara, Recep Ulusoğlu Basımevi, 1944, s. 109.
[193] (*Karaelmas* dergisinin Şubat 1949 sayısının kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 35.
[194] (*19 Mayıs* dergisinin Nisan 1950 sayısının kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 36.
[195] (*Ün* dergisinin Temmuz-Aralık 1948 sayısının kapak sayfası), Bkz.: **Ek**: 37.

1944 yılına gelinceye kadar toplam 50 Halkevi dergi çıkarmıştır. 1944 yılı itibarıyla ise toplam 24 Halkevi dergi çıkarmaya devam etmektedir. Yayımlanan dergiler arasında *Konya, Ün, Çorumlu, Fikirler, Gediz, Görüşler, 19 Mayıs, Uludağ* ve *Taşpınar* dergileri en başarılı dergilerdendir.[196] Dergiler içerisinde Ankara Halkevi tarafından çıkarılan *Ülkü* dergisinin ayrı bir önemi vardır.[197] CHF Kâtibiumumiliği tarafından CHF İdare Heyeti Başkanlıklarına gönderilen 27.11.1932 tarihli genelgeye göre *Ülkü* dergisinin çıkış amacı, Cumhuriyet inkılap, ilke ve prensipleri doğrultusunda ilim ve kültür çalışmaları yapmak ve bu çalışmaların halka ulaşmasına aracılık etmektir.[198] Derginin ilk sayısı 1933 yılının Şubat ayında yayımlanmıştır.[199] Dergi toplam 17 yıl boyunca çıkmıştır[200]

CHP Genel Sekreterliği kendi Kütüphane ve Arşiv koleksiyonu için, dergi çıkaran Halkevlerinden Genel Sekreterliğe gönderilmeyen dergilerin eksik sayılarının takibini de yapmıştır. Örneğin CHP Genel Sekreterliğince Kars Halkevi Başkanlığı'na yazılan 21.04.1936 tarihli yazıda, Kars Halkevi tarafından çıkarılan "*Doğuş*" dergisinin bazı sayılarının kendilerine gelmediğini belirterek, söz konusu eksik sayıların kendilerine gönderilmesini ve bu hususta bundan sonra daha dikkatli olunması gerektiğine vurgu yapmıştır.[201]

CHP Genel Sekreterliği ayrıca dergi çıkarmakta olan Halkevleri başkanlıklarına dergi çıkarırken nelere dikkat edilmesi gerektiğini gösteren bir genelge de göndermiştir. 05.07.1939 tarihli ve toplam dokuz maddeden oluşan genelgede, Halkevlerinin çıkaracakları dergilerde hangi konulara dikkat edilmesi gerektiği yer almaktadır.[202]

---

[196] **C.H.P. Halkevleri ve Halkodaları 1944**, Ankara, [y.y.], 1945, s. 10.
[197] Zeyrek, **a.g.e.**, s. 74.
[198] Cumhuriyet Halk Fırkası Kâtibiumumiliği tarafından C.H.F İdare Heyeti Reisliklerine gönderilen 27.11.1932 tarih ve 124 sayılı genelge, **Cumhuriyet Halk Fırkası Kâtibiumumiliğinin Fırka Teşkilatına Umumî Tebligatından Halkevlerini Alakadar Eden Kısım Ağustos 1931'den Kânunuevvel 1932 nihayetine kadar**, C.1., Ankara, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1933, s. 80.
[199] Nurettin Güz, **Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri (1932-1950)**, Ankara, Kariyer Matbaacılık, 1995, s. 18.
[200] Cemalettin Canlı, **Halksız ve İnsansız Bir Tarihin Halkevleri (Araştırma-İnceleme)**, Ankara, Halkevleri Yayınları, 1999, s. 123.
[201] CHP Genel Sekreterliği tarafından Kars Halkevi Başkanlığına gönderilen, Kars Halkevi tarafından çıkarılan "Doğuş" dergisinin bazı sayılarının kendilerine gelmediği ve ilgili hususta adı geçen derginin eksik sayıları istediğini gösteren 21 Nisan 1936 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490-01, Yer No: 837.306.1, Bkz.: **Ek**: 13.
[202] CHP Genel Sekreterliği tarafından dergi çıkarmakta olan Halkevi başkanlıklarına gönderilen, Halkevleri tarafından çıkarılacak dergilerde uyulması gereken kuralları ve genelgenin gönderildiği Halkevleri listesini gösteren 5 Temmuz 1939 tarihli genelge, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 4.21.5, Bkz.: **Ek**: 14.

Ek 14'teki tabloya dikkat edilirse dergilerin çıkış aralıklarının uzun sürelerden meydana geldiğini görmekteyiz. Bu durum Halkevlerinin dergi çıkarmakta oldukça zorlandığını göstermektedir. Dergi çıkarmanın maddi boyutu, matbaa bulmakta yaşanan sıkıntılar ve matbaa işinden anlayan kalifiye eleman eksikliği bu konuda yaşanan zorlukların ana nedenleri arasında gösterilebilir.

Bu hususta yaşanan zorlukları göstermesi bakımından Burdur Halkevi'nin CHP Genel Sekreterliği'ne yazdığı 10.12.1939 tarihli yazı örnek olarak gösterilebilir. Dönemin Burdur Halkevi Başkanı Feyzi Bayraktar yazıda, Halkevi olarak birçok eksiğe rağmen "*Burdur Halkevi*" dergisini çıkarmaya başladıklarını belirtmiş ancak hem maddi anlamda hem de matbaalardaki teknik aksaklıklar ve kalifiye eleman eksikliğinden dolayı işlerinin güçlükle yürüdüğünden bahsetmektedir. Bayraktar bu nedenle dergiyi İstanbul'da bastırmaya başladıklarını belirtmiştir. Bayraktar ayrıca dergiyi iki ay daha aylık çıkaracaklarını ancak daha sonra iki ayda bir çıkarmayı düşündüklerini belirterek Genel Sekreterlikten bu konuyla ilgili olarak onay istemektedir.[203]

Halkevlerinin çıkardıkları dergiler hariç olmak üzere diğer bütün Halkevleri yayınlarından ücretsiz faydalanılmaktadır.[204] Dergilerin paralı olarak satılmasında, daha önce bahsettiğimiz şartların etkisinin olduğu muhtemeldir. 1942 tarihi itibarıyla dergi çıkarmakta olan Halkevleri, derginin adı, derginin çıkış aralığı ve derginin tek nüsha ya da abonelik bedelleri[205] Ek 16'da gösterilmektedir.

1946 yılı itibarıyla bazı Halkevlerinin yayımladıkları kitaplar şu şekildedir:

Konya Halkevi: *Mevlana'nın Türbesi, Şikari'nin Karamanoğulları Tarihi*

Edirne Halkevi: *Tarihte, Coğrafyada, Sanatta ve Kültürde Edirne*

Manisa Halkevi: *Manisa Arkeoloji Müzesi Kılavuzu, XVI-XVII. Asırlarda Saruhan'da Yörük ve Türkmenler, XVI-XVII. Asırlar Sicillerine Göre Saruhan Zaviye ve Yatırlar, Saruhan Oğulları ve Eserlerine Dair Vesikalar II, Manisa Tarihinde Vakıflar ve Hayırlar*

---

[203] Burdur Halkevi tarafından CHP Genel Sekreterliğine gönderilen ve Burdur Halkevi'nin yayın faaliyetleri ile ilgili bilgilendirmeyi gösteren 10 Aralık 1939 tarihli yazı, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 828.272.1, Bkz.: **Ek**: 15.

[204] **Halkevleri Çalışma Talimatnamesi**, Yer Yok, Zerbamat, 1940, s. 27.

[205] CHP Genel Sekreterliği tarafından dergi çıkaran Halkevleri Reisliklerine gönderilen, Dernekler, okullar ve bazı resmi kurumların Halkevleri neşriyatından talep ettiği eserler ile ilgili yazıya dair Halkevlerinin çıkardıkları dergilerin abonelik bedellerini gösteren 10 Mart 1942 tarihli yazıdaki tabloyu gösteren ek liste, **BCA**, Fon Kodu: 490.1.0.0, Yer No: 927.609.2, Bkz.: **Ek**: 16.

Bursa Halkevi: *Bursa'da Fatih'in Oğulları Mustafa ve Sultan Cem ve Türbeler, Tarihte Bursa Mahalleleri (XV. ve XVI. Yüzyıllarda), Karahallı: Karahallı'ya Bir Bakış*

Samsun Halkevi: *Kooperatifçilik Davamız ve Samsun'da Kooperatifçilik, Kırk Dalganın Suyu ve Kırk Çakıl*

Bayburt Halkevi: *Bayburt Folklor Kaynakları*

Ankara Halkevi: *Ankara Evleri I*

Sivas Halkevi: *Seher Yeli* gibi

Öte yandan aynı yıl içinde Kastamonu Halkevi'nin "*Kastamonu Tarih ve Arkeolojisi*", Simav Halkevi'nin "*Yeşil Simav*", Adana Halkevi'nin "*Adana Tarihi*" ve Çanakkale Halkevi'nin "*Dünkü ve Bugünkü Çanakkale*" gibi eserleri ise bastırılmak için uygun şartları beklemektedir. Ayrıca 23 Halkevi de dergi yayımlamaya devam etmektedir. Bu Halkevleri ve yayımladıkları dergiler şunlardır: Konya-*Konya*, Isparta-*Ün*, Diyarbakır-*Karacadağ*, Eskişehir-*Halkevi*, Antakya-*Hatay*, Samsun-*19 Mayıs*, Erzurum-*Erzurum*, Çorum-*Çorumlu*, Ordu-*Ordu*, Giresun-*Aksu*, İzmir-*Fikirler*, Balıkesir-*Kaynak*, Bursa-*Uludağ*, Kayseri-*Erciyes*, Gaziantep-*Başpınar*, Denizli-*İnanç*, Bolu-*Abant*, Trabzon-*İnan*, Manisa-*Gediz*, Afyon-*Taşpınar*, Adana-*Çukurova*, Mersin-*İçel* ve Malatya-*Derme*.[206]

Halkevleri kitap ve dergileri incelendiğinde bazı özellikler göze çarpmaktadır. Kitap ve dergi isimlerinin genellikle yerel özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Kitaplar ve dergiler çıkarıldıkları Halkevinin bulunduğu yerin tarihinden, kültüründen, coğrafi ve ekonomik özelliklerinden kesitler taşıdıkları gibi aynı zamanda didaktik unsurlar da içermektedir. Örneğin Bilecik'te ekonomik bir faaliyet olarak meyvecilik yapılmakta ve Bilecik Halkevi "*Meyvecilik İş Kılavuzu*" isimli bir kitap yayımlayarak Bilecik'te meyvecilik yapan halkın konuyla ilgili olarak bilgilendirilmesine katkı yapmaktadır. Öte yandan Bafra'da tütün üretilmekte ve Bafra Halkevinin çıkardığı derginin adı ise "*Altınyaprak*" isimli dergidir. Kısacası Halkevleri yayın faaliyetlerinde sadece Cumhuriyet ilke ve inkılaplarının halk tarafından özümsenmesi için çaba göstermemiş aynı zamanda halkın bulunduğu yerin tarihini, kültürel yapısını, sosyal ve ekonomik özelliklerini tanıtan bir rehberlik rolünü de üstlenmiştir.

[206] **C.H.P. 1946 Yılında Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara, [y.y.], 1947, s. 8-9.

1947 yılında da Halkevlerinde yayın faaliyetlerinin tüm hızıyla sürdüğü gözlemlenmektedir. Bu yıl içinde bazı Halkevleri tarafından çıkarılan kitaplar şunlardır:

Siirt Halkevi:	*Siirt Tarihi*
Erzurum Halkevi:	*Erzurum Anıtlarında Eski Altay-Türk Sanatının İzleri*
Karşıyaka Halkevi:	*Çaka Bey*
Samsun Halkevi:	*Samsun'da Önemli Olaylar I, Şairler Konuşuyor*
Mersin Halkevi:	*Eski Kilikya*
Eminönü Halkevi:	*Bekçi, Destan, Mani ve Katarları*
Sivas Halkevi:	*Sivas Şairleri*
Ordu Halkevi:	*Çocukla İlgili İnanmalar*
Afyon Halkevi:	*Afyondaki Sinan Paşa*

1947 yılı içerisinde dergi yayımlayan Halkevleri ve yayımladıkları dergilerin isimleri ise şunlardır: Afyon Halkevi-*Taşpınar*, Bakırköy Halkevi-*Halk Dergisi*, Ordu Halkevi-*Yeşil Ordu*, Manisa Halkevi-*Gediz*, Giresun Halkevi-*Aksu*, Gaziantep Halkevi-*Başpınar*, Bursa Halkevi-*Uludağ*, Konya Halkevi-*Konya*, Trabzon Halkevi-*İnan*, Isparta Halkevi-*Ün*, Diyarbakır Halkevi-*Karacadağ*, Seyhan Halkevi-*Çukurova*, Samsun Halkevi-*19 Mayıs*, İzmir Halkevi-*Fikirler*, Kayseri Halkevi-*Erciyes* ve Kars Halkevi-*Doğuş* dergileri çıkmaya devam etmektedir. Ankara Halkevi tarafından çıkarılmakta olan *Ülkü* dergisi ise yıl boyunca kesintisiz şekilde çıkmaya devam etmektedir. *Ülkü* dergisinin çıkan sayıları tüm Halkevleri ve Halkodalarına gönderilmektedir.[207] Görüldüğü üzere 1947 yılı içerisinde dergi çıkarabilen Halkevi sayısı *Ülkü* dergisi ile birlikte toplam 17'dir.

3.5 Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri Kitap ve Okuyucu Durumu

Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubeleri kuruluşlarından kapanışlarına kadarki süre içerisinde, Halkevleri ve Halkodaları sayısındaki artışa paralel olarak sürekli kitap ve okuyucu sayılarını arttırma çabası içinde olmuştur. Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin 1932 yılına ait üye sayıları ve üyelerin hangi meslek gruplarından olduğunu gösteren tablo Ek 17'de gösterilmektedir.[208]

---

[207] **C.H.P. XVI. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara, Ulus Basımevi, 1948, s. 12-13.

[208] Halkevleri şubelerinin 1932 senesine ait faaliyet programları ve mesleklere göre dağılımını gösteren tablo, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 846.346.1.23, Bkz.: **Ek**: 17.

Ek 17'deki tablodan da anlaşılacağı üzere, 1932 yılı 35 Halkevi Kütüphane ve Yayın Şubelerinin toplam üye sayısı 1199'dur. Halkevleri kütüphanelerine en fazla üye olan ana meslek grubu ise öğretmenlerden meydana gelmektedir. En fazla üyeye sahip olan il 146 üye ile Ankara'dır. Ankara'yı 136 üye ile İstanbul, 119 üye ile Antalya ve 104 üye ile İzmir izlemektedir. Kastamonu, Rize, Şebinkarahisar ve Van illeri Halkevlerinde ise şubeye henüz üyelik kaydı yoktur. Üyelik kaydı olan iller arasında Kütüphane ve Yayın Şubesi üyeliği en az olan il ise Afyon'dur. Afyon'u 8'er üyelikle Bilecik ve Çanakkale, 9 üyelikle Gaziantep ve 11 üyelikle Ordu takip etmektedir.

Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin 1933 yılına ait 55 şubesinin kitap ve okuyucu sayıları ise şu şekildedir:[209]

Adana: Kitap 1493, 15000 kişi okuyan

Alaiye: Kitap belirtilmemiş, 150 kişi okuyan

Afyon: Kitap 4242, 13568 kişi okuyan

Aksaray: Kitap 3622, 7550 kişi okuyan

Ankara: Kitap 18000, okuyucu sayısı belirtilmemiştir.

Antalya: Kitap ve okuyucu sayısı belirtilmemiştir.

Aydın: Kitap 1543, 12472 kişi okuyan

Bafra: Kitap 540, 5150 kişi okuyan

Balıkesir: Kitap 1615, 9308 kişi okuyan

Bilecik: Kitap 600, okuyucu sayısı belirtilmemiştir.

Bolu: Kitap 1886, 1650 kişi okuyan

Boyabat: Kitap ve okuyucu sayısı belirtilmemiştir.

Bursa: Kitap 600, okuyucu sayısı belirtilmemiştir.

Çanakkale: Kitap ve okuyucu sayısı belirtilmemiştir.

Çankırı: Kitap 200, 400 kişi okuyan

Çorum: Kitap 596, 3000 kişi okuyan

Denizli: Kitap 839, 3675 kişi okuyan

Diyarbakır: Kitap 300, 1500 kişi okuyan

Edirne: Kitap 1347, 4500 kişi okuyan

Erzincan: Kitap 136, 500 kişi okuyan

Eskişehir: Kitap 320, 750 kişi okuyan

[209] **Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları**, Yer Yok, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1934, s. 120-123.

Gaziantep: Kitap 1237, 5000 kişi okuyan

Giresun: Kitap 804, 173 kişi okuyan

Gümüşhane: Kitap 346, 50 kişi okuyan

İnebolu: Kitap 1180, 1650 kişi okuyan

Isparta: Kitap 784, 3000 kişi okuyan

İstanbul: Kitap 2631, 17590 kişi okuyan

İzmir: Kitap 2915, 200 kişi okuyan

Kars: Kitap 200, 2000 kişi okuyan

Kastamonu: Kitap 200, Kütüphanesi henüz açılmamıştır.

Kayseri: Kitap 522, 2750 kişi okuyan

Kırklareli: Kitap ve okuyucu sayısı belirtilmemiştir.

Kocaeli: Kitap 1081, 226 kişi okuyan

Konya: Kitap 650, 3750 kişi okuyan

Kütahya: Kitap 1651, 4532 kişi okuyan

Malatya: Kitap 274, 500 kişi okuyan

Manisa: Kitap 415, 1601 kişi okuyan

Mersin: Kitap ve okuyucu sayısı belirtilmemiştir.

Muğla: Kitap 477, 300 kişi okuyan

Nazilli: Kitap 652, 5819 kişi okuyan

Niğde: Kitap 167, 400 kişi okuyan

Ordu: Şubesi vardır ancak kitap ve okuyucu sayısı belirtilmemiştir.

Rize: Kitap 190, Okuyucu sayısı bulunmamaktadır.

Samsun: Kitap 688, 1850 kişi okuyan

Silifke: Kitap 210, 128 kişi okuyan

Sinop: Kitap 642, 1437 kişi okuyan

Sivas: Kitap 80, 200 kişi okuyan

Ş.karahisar: Kitap 240, 700 kişi okuyan

Tekirdağ: Kitap 973, 120 kişi okuyan

Tokat: Kitap 500, 1200 kişi okuyan

Trabzon: Kitap 200, 350 kişi okuyan

Urla: Kitap 360, 250 kişi okuyan

Van: Kitap ve okuyucu sayısı belirtilmemiştir.

Yozgat: Kitap 600, 3000 kişi okuyan

Zonguldak: Kitap 1001, 12000 kişi okuyan

Listeye dikkatle bakıldığında 1933 yılı itibarıyla en fazla kitaba sahip il Ankara Halkevi Kütüphane ve Yayın Şubesi Kütüphanesidir. Ankara Halkevini sırasıyla 4242 kitapla Afyon Halkevi, 3622 kitapla Aksaray Halkevi ve 2915 kitapla İzmir Halkevi takip etmektedir. Kitap sayısı belirtilen halkevleri arasında en az kitaba sahip halkevi ise 80 kitapla Şebinkarahisar Halkevidir. Şebinkarahisar Halkevini sırasıyla 136 kitapla Erzincan Halkevi ve 167 kitapla Niğde Halkevi izlemektedir. Kitap ve okuyucu sayısı belli olan halkevleri arasında en az okuyucuya sahip halkevi ise 50 okuyucuyla Gümüşhane Halkevi Kütüphane ve Yayın Şubesidir. Gümüşhane Halkevini 120 okuyucuyla Tekirdağ Halkevi ve 128 okuyucuyla Silifke Halkevi izlemektedir. 1933 yılı itibarıyla Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubesi Kütüphanelerinde bulunan toplam kitap ve dergi sayısı 59.444, toplam okuyucu sayısı ise 149.949'dur.[210]

Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin 1933 yılından 1934 yılına kadar olan süre içerisinde, 80 şubesinin kitap ve okuyucu sayılarını karşılaştırmalı olarak gösteren tablo aşağıda gösterilmektedir.

	Kitap Sayısı	**Okuyucu Sayısı**
1933	59.444	149.949
1934	97.187	428.274
1933-1934 Fark	37.743	278.325

Tablo 6. Kaynak: Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, Yer Yok, Ulus Basımevi, 1935, s. 207.

Tabloya bakıldığında 1933 yılında kitap sayısı 60.000 civarındayken 1934 yılında yaklaşık olarak 100.000 civarındadır. Okuyucu sayısında da büyük bir artış sağlanmıştır. 1934 yılında okuyucu sayısı yaklaşık olarak üç kat artış göstermiştir.

1935 yılında Halkevleri ve Kütüphane Yayın şubelerinin bazı Halkevlerindeki kitap ve okuyucu sayısı şöyledir:[211]

Adana: Kitap 2377, 37558 kişi okuyan

Afyon: Kitap 5339, 10999 kişi okuyan

Ankara: Kitap 18935, 16539 kişi okuyan

[210] **A.e.**, s. 124.

[211] **Halkevleri 1932-1935 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı**, Yer Yok, [y.y.], [t.y.], s. 105-106.

Bilecik: Kitap 700, 2200 kişi okuyan

Bursa: Kitap 1485, 38000 kişi okuyan

Çorum: Kitap 8679, 19914 kişi okuyan

Diyarbekir: Kitap 407, 2590 kişi okuyan

Erzurum: Kitap 430, 4067 kişi okuyan

Kırklareli: Kitap 407, 1666 kişi okuyan

Konya: Kitap 2684, 12035 kişi okuyan

Kayseri: Kitap 3010, 27730 kişi okuyan

Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin 1935 yılına ait 103 şubesinin toplam kitap sayısı 106.551'dir. Halkevleri ve Kütüphane ve Yayın Şubelerinin 1935 yılına ait toplam okuyucu sayısının ise 624.727'ye ulaştığı görülmektedir.[212]

1936 yılında toplam 136 olan Halkevleri ve Kütüphane Yayın Şubelerinin bazı Halkevlerindeki kitap ve okuyucu sayısı şöyledir:[213]

Adana: Kitap 2692, 40576 kişi okuyan

Ankara: Kitap 22400, 26349 kişi okuyan

Balıkesir: Kitap 5860, 79114 kişi okuyan

Bilecik: Kitap 762, 3886 kişi okuyan

Çanakkale: Kitap 1469, 16048 kişi okuyan

Elaziz: Kitap 224, 4713 kişi okuyan

İzmir: Kitap sayısı belirtilmemiş, 5449 kişi okuyan

Mardin: Kitap 7122, 4661 kişi okuyan

Mersin: Kitap 2305, 8222 kişi okuyan

Uşak: Kitap 1500, 8477 kişi okuyan

Zonguldak: Kitap 1876, 24342 kişi okuyan

Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin 1936 yılına ait 124 şubesinin toplam kitap sayısı 122.809, toplam okuyucu sayısı ise 874.656 olmuştur. 1936 yılında bazı Halkevleri ve yayımladıkları kitaplar aşağıda gösterilmektedir:

Adana Halkevi: *5 Kânunusani*

Ankara Halkevi: *Lozan, Arkeoloji, Arşiv Nedir?*

Balıkesir Halkevi: *Balıkesir Coğrafyası, Yurdum İçin, Yusuf Fakih*

---

[212] **Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları**, Yer Yok, Ulus Basımevi, 1936, s. 201.

[213] **1937 Yıldönümü Broşürü Geçen Yılda Halkevleri Nasıl Çalıştı?**, Yer Yok, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği, [t.y.], s. 24-29.

Bilecik Halkevi: *Pamuk Yetiştirme Kılavuzu, Geçmiş Olsun, "Erozan*"

Bursa Halkevi: *Geçmişte Bir Türkçeci, Hayvanlardan İnsanlara Geçen Hastalıklar*

Elazığ Halkevi: *Halk Türküleri ve Oyunları, Üç Ayak*

Gaziantep Halkevi: *Sentaks, Yunus Emre, En Lüzumlu Kelimeler, Trahomdan Korunma, Pamuk Ziraatı, Körler*

Giresun Halkevi: *Zehirli Gazlar Hakkında Dersler*

İzmir Halkevi: *Türk Ulusallığı, Yeni Psikoloji*

Isparta Halkevi: *Yer Adları*

Kayseri Halkevi: *Köy Gezileri*

Konya Halkevi: *Konferanslar*

Mersin Halkevi: *Bulaşık Hastalıklardan Korunma, Tarih Coğrafya Seyahatnamesi*

Sivas Halkevi: *Deliktaşlı Ruhsati'nin Hayatı*

Uşak Halkevi: *Yıllık Broşür*

Halkevleri kütüphanelerinin kitap sayıları okuyucu sayılarının yıldan yıla artmasıyla birlikte Kütüphanelerin derme ve okuyucu sayıları giderek büyümeye devam etmiştir. Ancak buna rağmen CHP Genel Sekreterliği tarafından çıkartılan ve Halkevlerinin 1936 yılına ait faaliyetlerinden bahseden broşür kitapta bir özeleştiri söz konusu olmuştur. Bu broşür kitapta, bazı Halkevi kütüphanelerinin kütüphaneyi açmak ve kitapları tasnif etmekle görevlerinin bittiğine inandıkları ve bununla yetindikleri belirtilerek, halkı okumaya teşvik konusunda yeterince çalışmadıkları vurgulanmıştır.[214]

1937'nin ilk altı ayında Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerindeki toplam kitap sayısı 129.362'ye ulaşmıştır. Kütüphanelerin toplam okuyucu sayısı ise 1.590.000'e ulaşmıştır.[215] Örneğin Ankara Halkevinin 1937 yılında Halkevi kütüphanelerinden faydalanan toplam okuyucu sayısı 51.943'tür. Okuyucuların büyük çoğunluğunun tercih ettiği alanlar ve tercih edenlerin sayıları;

Edebiyat 10.893 kişi

Tarih ve Coğrafya 1909 kişi

Felsefe 310 kişi

Matematik ve Fen 1530 kişi

---

[214] **A.e.**, s. 15.

[215] **C.H.P. Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942**, Yer Yok, [y.y.], [t.y.], s. 43.

Dil 181 kişi

Sosyal Bilimler 670 kişi

Sanat 202 kişi şeklinde olmuştur.[216] Dikkat edilecek olursa okuyucuların çoğunluğunun tercih ettiği alan 10.893 kişi ile Edebiyat alanıdır. Edebiyatı sırasıyla Tarih ve Coğrafya alanları takip etmektedir. Okuyucular tarafından en az tercih edilen alanlar ise Dil, Sanat ve Felsefe alanlarıdır.

1938 yılının ilk altı ayında Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin toplam kitap sayısının 185.752'ye çıktığı görülmektedir. Aynı dönemde okuyucu sayısı ise 1.909.910'a ulaşmıştır. Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin 1932-1938 yılları arasını kapsayan dönemdeki Halkevleri kitap ve okuyucu sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Yıllar	**Halkevleri Kütüphane Sayıları**	**Kitap Sayısı**	**Okuyucu Sayısı**
1932	34	210	----
1933	55	59.444	149.949
1934	80	87.177	428.274
1935	103	106.551	624.727
1936	136	122.809	874.656
1937	167	129.362	1.580.000
1938	209	185.752	1.909.910

Tablo 7. Kaynak: Müşerref Avcı, "**Atatürk Dönemi Kütüphanecilik Faaliyetleri (1923-1938)**", Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2017, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), s. 201.

1939 yılının ilk altı ayında Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin toplam kitap sayısı 356.689 olmuştur. Aynı dönemde okuyucu sayısı ise 2.030.761'e ulaşmıştır. 1940'ta ise toplam kitap sayısı 412.176, okuyucu sayısı ise 2.461.813 rakamına ulaşmıştır. 1940'ta Halkodalarındaki toplam kitap sayısı 16.120, okuyucu sayısı ise 96.017'dir. 1941'de Halkevlerindeki toplam kitap sayısı 419.250'ye, okuyucu sayısı ise 1.302.650'dir.[217]

1942'de Halkevlerinden gelen raporlar doğrultusunda bazı Halkevleri kütüphanelerinin düzenli tasnif yapmadıkları tespit edilmiştir. Adana, Aydın, Bolu,

[216] Toksoy, **a.g.e.**, s. 408-409.
[217] **C.H.P. Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942**, Yer Yok, [y.y.], [t.y.], s. 43-44.

Edirne, Eskişehir, Maraş ve Zonguldak Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin düzenli çalışmaları dikkat çekmektedir. Anlaşılıyor ki CHP Genel Sekreterliğinin konuyla ilgili hassasiyetine karşın kitapların tasnif işinde önemli sorunlar yaşanmaya devam etmektedir. Halkevleri tarafından CHP Genel Sekreterliği'ne gönderilen raporlarda bu durum açıkça görülmektedir. CHP Genel Sekreterliği tarafından ilgili hususta gösterilen tüm çaba ve uyarılara rağmen Halkevleri kütüphanelerindeki kitapların modern ve doğru tasnif sorunu devam etmektedir. Bu sorunun hala devam ediyor olması, Halkevleri kütüphanelerinin kuruluşlarından beri yaşanan, kütüphanelerin düzenlenmesi ve kitapların tasnifi konusunda yaşanan sorunların ve kalifiye eleman eksikliğinin devam ettiğini göstermektedir.

1943 yılı içinde Halkevleri kütüphaneleri için toplam 55.000 kitap alınmıştır. CHP Genel Sekreterliği tarafından Halkevleri kütüphanelerinde kullanılmak üzere Ankara'da alınan bu kitaplar daha sonra ülke içindeki Halkevlerinin Kütüphane ve Yayın Şubelerine gönderilmektedir. Öte yandan Halkevleri kütüphanelerinde kronik bir sorun haline gelmiş tasnif çalışmaları da tüm hızıyla devam etmiştir. 1943 yılı itibarıyla ülke içinde faaliyet göstermekte olan 307 Halkevinden 253'ünde kitapların modern tasnif sistemine göre tasnif edilmekteydi. Diğer Halkevleri kütüphanelerinde de kitapların modern ve bilimsel tasnif edilmesi amacıyla, bu konuda uzman kişiler Halkevlerine ziyaretlerde bulunuyorlar ve buralarda tasnif işlerini belirli bir düzeye getirmek için çalışmalar yapıyorlardı.

1942-1943 yıllarında, Halkevleri kütüphanelerindeki tasnif ve düzenlemenin daha modern ve bilimsel yapılabilmesi amacıyla, kütüphaneler büyüklük ve küçüklüklerine göre A, B ve C tipi kütüphaneler olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Bunlardan 50'si A, 109'u B ve 1844'ü de C tipi kütüphanelerden oluşmaktaydı.[218] Kitapların Halkevlerine dağıtılmasında, Halkevleri kütüphanelerine yapılacak yardımlarda ve Halkevleri kütüphanelerindeki teşkilatlanmada bu üç tip gruplandırmaya göre hareket edilmiştir.[219]

1944 yılında ülkedeki Halkevleri sayısı 406'ya, Halkodaları sayısı ise 374'e ulaşmıştır.[220] Ancak bu Halkevlerinden sadece 330'unda Kütüphane ve Yayın Şubesi bulunmaktadır. CHP Genel Sekreterliği, 450 adet kitap üzerinden toplam 87.500

[218] Çeçen, **a.g.e**., s. 170.
[219] Toksoy, **a.g.e**., s. 421.
[220] Çeçen, **a.g.e**., s. 173.

nüsha kitap Halkevleri ve Halkodaları kütüphanelerine faydalanılmak üzere göndermiştir. 1944 yılı itibarıyla ülkede 40.000 dermesi olan 1, 3000-15.000 kitaba sahip olan toplam 23 Halkevi kütüphanesi bulunmaktadır. Ayrıca Afyon Halkevi'nin açtığı kitap sergisi de halk tarafından büyük bir ilgiyle karşılanmıştır.[221]

Öte yandan 1944 yılında da Halkevleri kütüphanelerinde kitapların korunmasına yönelik kitap ciltleme çalışmaları devam etmektedir. Ancak ciltlemenin masraflı bir iş olması sebebiyle bu konuda sıkıntılar yaşanmaktadır. Bursa Halkevi Kütüphanesine gelen her kitabı ciltlemeden rafa yerleştirmemektedir. Çay Halkevi sahip olduğu tüm kitapları ciltletmiştir. Daday Halkevi ise sonradan ciltlemek üzere kitaplarını kartonla kaplayarak koruma yoluna gitmiştir. 1944 yılında Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin en başarılı olduğu Halkevleri Aydın, Eyüp, Kadıköy, Üsküdar, Kuyucak, Çanakkale, Kozlu, Kars ve Bandırma Halkevleri olmuştur.[222]

1945 yılı itibarıyla CHP Genel Sekreterliği Halkevleri kütüphanelerine 414 farklı kitap üzerinden 307.385 nüsha kitap göndermiştir. Her yıl artan bu sayıya karşın Halkevleri kütüphanelerinde hala kitap sıkıntısı yaşandığı gözlemlenmiştir. Bu durum Halkevleri kütüphanelerindeki okuyucu sayısının gittikçe arttığını göstermektedir. Ayrıca 1945'te Halkevleri kütüphanelerindeki kitapların daha bilimsel yollarla tasnif edilmesi için Ankara Halkevinde üç ay sürecek bir kurs açıldığı görülmektedir. 1945 yılı içinde en başarılı kütüphanecilik çalışmalarını yürüten Halkevleri; Ankara, Manisa, Şişli, Gölcük, Sultanhisar, Edremit, Bandırma, Sivrihisar ve Üsküdar Halkevleri olmuştur.[223] 1945'te Halkevleri kütüphanelerindeki toplam kitap sayısı 608.408 olmuştur. Okuyucu sayısı ise 1.373.672'dir.[224]

1946 yılıyla beraber ülkede tek parti yönetiminin sona ermesiyle Halkevleri için yeni bir döneme girilmiştir. Halkevlerinin varlığı ve faaliyetleri artık tartışılmaya başlanmıştır. İktidar partisi CHP bu tarihten itibaren artık daha dikkatli davranmak zorunda kalmıştır.[225] 1946 yılında Ankara'da ülkedeki tüm Kütüphanelerin merkezi olacak bir Milli Kütüphane kurma çalışmaları başlatılmıştır. Esasında ülkede bir Milli Kütüphane kurma çalışmaları modern kütüphanecilik eğitimi almak için

[221] **C.H.P. Halkevleri ve Halkodaları 1944**, Ankara, [y.y.], 1945, s. 10-11.
[222] **A.e.**, s. 12-13.
[223] **C.H.P. 1945 Yılında Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara, [y.y.], 1946, s. 22-23.
[224] Toksoy, **a.g.e.**, s. 423.
[225] Çeçen, **a.g.e**., s. 176.

Almanya'ya gönderilen Fehmi Ethem Karatay, Rufai Aktan ve Adnan Cahit Ötüken'in eğitimlerini tamamlayarak yurda dönmeleriyle başlamıştır. Adnan Ötüken dönemin Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanı Mehmet Emin Erişirgil'in desteğiyle açılan kütüphanecilik kursunda ilk kütüphanecileri yetiştirmeye başlamıştır.

Örneğin Ankara Halkevi Başkanlığı tarafından CHP Genel Sekreterliği'ne gönderilen 22.06.1945 tarihli yazıda, bu ilk kütüphanecilik kurslarını başarıyla tamamlamış, aynı zamanda Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik bölümünü bitirmek üzere olan Ankara Halkevi kütüphanecilerinden Neriman Genç'in, Halkevi bünyesinde açık bulunan Kütüphane Müdürlüğü'ne atanması için olur istemiştir. Ancak CHP Genel Sekreterliği, Ankara Halkevi başkanlığı'na gönderdiği yazıda, Neriman Genç'in kütüphanecilik bölümünden henüz mezun olmadığını ve şimdilik kütüphane müdürü olarak atanamayacağını bildirmiştir. Sonrasında bölümden mezun olan Neriman Genç'in Ankara Halkevi Müdürlüğü'ne atanması, karşılıklı yazışmalardan sonra uygun görülerek onaylanmıştır.[226]

14 Ağustos 1946 yılında dönemin Başbakanı Recep Peker TBMM'deki konuşmasında "*Ankara'da büyük bir milli kütüphanenin kurulması için gereken çalışmalara hemen başlanacak ve memlekette artan okuma alakasını karşılayıcı kitaplıklar açılması ve mevcutların geliştirilmesi planlanacaktır.*''[227] demiştir. Nitekim yoğun çalışmalar sonucunda Milli Kütüphane 16 Ağustos 1948'de hizmete açılmıştır. 29 Mart 1950'de çıkarılan kanunla da resmi nitelik kazanmıştır.[228] Milli Kütüphane, ülke içinde içinde bulunulan tarihe kadar olan tüm basılı eserleri toplayarak bunların bibliyografyalarını çıkaracak, yeni kütüphaneciler yetiştirecek, değişim yoluyla yeni materyaller sağlayacaktır. 1947 yılına bakıldığında Halkevleri kütüphaneleri içinde en fazla dermesi olan Ankara Halkevindeki kitap sayısının 50.000 kitaptan oluşan bir

[226] CHP Genel Sekreterliği ile Ankara Halkevi Başkanlığı arasında, Ankara Halkevi Kütüphanecilerinden olan Neriman Genç'in, Ankara Halkevi Müdürlüğü'ne atanıp atanamayacağını ve özlük hakları hususundaki karşılıklı yazışmaları gösteren belgeler, **BCA**, Fon Kodu: 490.01, Yer No: 390.1652.6, Bkz.: **Ek**: 39.

[227] Adnan Ötüken, "Milli Kütüphane Nasıl Kuruldu?", **Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni**, Cilt: IV, Sayı:1, 1955, s. 2-14.

[228] Necmeddin Sefercioğlu, **Türk Milli Kütüphanesi'nin ve Çağdaş Kütüphaneciliğinin Kurucusu Adnan Cahit Ötüken**, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 2015, s. 4.

dermeye ulaştığı görülmektedir. Ayrıca bu 50.000 kitabın 17.500'ünün tasnif işlemleri de bitmiş durumdadır.[229]

1948 yılına gelindiğinde Halkevleri kütüphanelerindeki kitap tasnif işlemleri ve kitapların ciltleme işlemlerinin devam ettiği görülmektedir. Kitapların tasnif işlemleri için 1945'te Ankara'da açılan kursları bitirip görev yerlerine dönen memurlar kitapları modern yöntemlerle tasnife başlamışlardır. Örneğin Konya ve Aydın Halkevlerindeki kitapların tasnifi tamamlanmıştır. Diyarbakır, Samsun, Erzurum, Balıkesir ve Adana Halkevleri kütüphanelerindeki tasnif işlerinin ise devam ettiği görülmektedir. Ancak yine de kitapların tasnif işleri hala istenilen düzeyde değildir. Okuyucu sayıları ise artmaya devam etmektedir.[230]

1949'da Konya Halkevi Kütüphanesindeki tasnifi bitmiş olan kitaplardan 200 cilt eser ciltlenmiştir. Ankara Halkevine bağlı olan Halkodalarında 600 cilt eserden oluşan bir kitaplık açılmış ve bu 600 cilt kitabın 400 cildinin tasnif işlemleri bitmiş durumdadır. Halkevleri kütüphanelerindeki kitap sayıları bu yıl da artmaya devam etmiştir. Örneğin İskenderun Halkevi Kütüphanesindeki kitap sayısının 1844'e ulaştığı görülmektedir. 1950'ye gelindiğinde Halkevleri kütüphanelerindeki çalışmaların devam ettiği görülmektedir. Örneğin Hereke Halkevi kitap sayısı 750 olmuştur. Burdur Halkevindeki kitap sayısı da 1027'ye yükselmiştir. Mersin Halkevi Kütüphanesindeki kitap sayısı ise 4007'ye, okuyucu sayısı ise 15.888'e ulaşmış durumdadır.[231]

1950 yılı aynı zamanda Halkevlerinin kuruluşundan bu yana ülke yönetimini elinde bulunduran CHP'nin seçimi kaybederek iktidarı Demokrat Partiye devrettiği yıl olmuştur. İktidarın değişmesi kuruluşundan bu yana CHP'nin her türlü desteğini almış olan Halkevleri için yeni bir dönemin de başlangıcı olmuştur. Bu tarihten itibaren Halkevlerinin artık gücünü kaybedeceği ve kapatılmaya doğru gideceği yeni bir dönem başlamıştır.[232]

---

[229] Toksoy, **a.g.e.**, s. 424.
[230] **C.H.P. XVI. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara, Ulus Basımevi, 1948, s. 21.
[231] Toksoy, **a.g.e.**, s. 427.
[232] Çeçen, **a.g.e**., s. 192.

3.6 Halkevlerinin Kapatılması

Halkevlerinin kuruluşu olan 1932 yılından 1946 yılına kadar geçen süre içerisinde, Halkevlerinin varlığı açısından fazla bir sorunun yaşanmadığı yıllar olmuştur. Bu dönemler arasında Halkevlerini tehdit edecek herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Özellikle 1932-1938 yıllarını kapsayan yani Atatürk'ün hayatta olduğu dönem içerisinde Halkevlerinin ülke içinde hızlı bir şekilde büyüdüğü görülmektedir. Bu durumun 1946 seçimlerinden sonra Halkevleri aleyhine yavaş yavaş değişmeye başladığı görülmektedir. TBMM'de artık Demokrat Parti Milletvekilleri de bulunmaktadır. Fakat Demokrat Parti hala iktidar partisi değil muhalefet partisi konumundadır. İktidarda yine CHP bulunmaktadır. Ancak 1946 seçim sonuçlarının Meclise yansımasıyla 1946 yılından itibaren Halkevlerinin varlığı ve ülke içindeki faaliyetleri tartışılmaya başlanmıştır.

Mayıs 1950'de yapılan Milletvekili seçimlerinden Demokrat Parti 408 Milletvekili çıkararak birinci çıkmış ve iktidar olmuştur. Böylece Halkevleriyle ilgili yeni bir döneme girilmiştir.[233] Seçimlerin sonrasında Halkevleriyle ilgili önergeler arka arkaya TBMM'ye verilmeye başlanmıştır. Önergelerden biri Eskişehir Milletvekili İsmail Hakkı Çevik'e aittir. Bu önerge Halkevlerine ait olan gayrimenkullerin eski sahiplerine geri verilmesiyle ilgiliydi. Diğer önerge ise Tokat Milletvekili Haluk Ökeren tarafından TBMM'ye sunulmuştur. Bu önerge de Türk Ocakları'nın kapatılmasıyla Halkevlerine devredilen malların yeniden Türk Ocakları'na iade edilmesine yöneliktir.[234]

Bu konudaki bir başka önerge ise Cumhuriyet Halk Partisine Devlet bütçesiyle hususi bütçeden verilen paraların iadesine ilişkin kanun teklifi olmuştur. TBMM'ye verilen bu önergeler sonrasında Demokrat Parti ve Cumhuriyet Halk Partisi ileri gelenleri Halkevleri harcamaları için müfettişler denetiminde bir işbirliği konusunda anlaşmışlardır. Böylece Atatürk'ün kurduğu Halkevleri çok partili hayat uygun bir şekilde yeni bir işleyişle faaliyetlerine devam edebilecektir. Ancak sonrasında konuyla ilgili olarak iki partinin de sundukları projeler her iki tarafı da

[233] **A.e.**, s. 206.
[234] Malkoç, **a.g.e.**, s. 76.

tatmin etmeyince Halkevleri konusunda yaşanan tartışmalar ve belirsizlik devam etmiştir.[235]

Daha sonra Erzurum Milletvekili Emrullah Nutku ve Antalya Milletvekili Akif Sarıoğlu ile dört arkadaşı tarafından Meclis'e sunulan, Halkevlerinin tüm malvarlığına el konulması ile ilgili yasa önergeleri, yine Demokrat Parti'nin yöneticileri tarafından geri aldırılmıştır. Bu kararın alınmasında Demokrat Partinin Halkevlerini tümüyle yok edecek bir yasa tasarısı hazırlamak istemesi etkili olmuştur. Nihayetinde Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocan ve 53 arkadaşının hazırladığı yasa tasarısı Halkevlerini tümüyle ortadan kaldırmaya yönelik bir tasarı olmuştur. TBMM'ye sunulan bu yasa önergesi 6 Ağustos 1951'de görüşülmeye başlanmıştır.[236]

Halkevlerini ortadan kaldırmaya yönelik yasa tasarısı Meclis'te görüşülmeye devam ederken İsmet İnönü Meclisteki konuşmasında *"...Halkevlerinin lağvı yersiz, haksız bir yıkımdı... Halk Partisi'ne teberrü ve satma şeklinde yapılan muameleler haksız ise, mevcut mevzuat, bunu temizlemeye kâfi gelmek lazım gelir. İsnat olunan yolsuzlukların tabii merci olan adalet yoluyla halline gidilmemesi ise, kanun teklifinin adaletle münasebetinin olmadığının delilidir..."*[237] demiştir. İnönü, Halkevlerinin kapatılması için görüşülen yasanın haksız ve adaletsiz bir yasa olduğunu belirtmiş, Halkevlerinin rahatsız edici bulunan taraflarının yasayla düzeltilebilmesi mümkünken yapılanların haksızlık olduğundan bahsetmiştir.[238]

Ancak gösterilen tüm çabalar, tartışmalar ve itirazlar sonucu değiştirmemiştir. 8 Ağustos 1951'de kabul edilen[239] "Resmi Daire ve Müesseselerin siyasi partilere bedelsiz mal devredemeyeceklerine ve bu daire ve müesseselerle münfesih derneklere ait olup siyasi partilere terk edilmiş olan gayrimenkul mallara bu partiler tarafından genel menfaatler için yaptırılmış olan binaların sahiplerine ve hazineye iadesine dair" 5830 sayılı yasa 8 Ağustos 1951'de TBMM'de oy çokluğuyla kabul

---

235 Erdal, **a.g.e.**, s. 124.
236 Ölçen, **a.g.e.**, s. 20-21.
237 **A.e.**, s. 21.
238 **A.e.**, s. 21.
239 Cevdet Perin, **Doğumunun Yüzüncü Yıldönümünde Atatürk Kültür Devrimi**, İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1981, s. 93.

edilmiştir.[240] Yasa, üç gün sonra 11 Ağustos 1951'de *Resmi Gazete*' de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve böylelikle Halkevleri kapatılmıştır.[241]

[240] Erdal, **a.g.e.**, s. 125.
[241] Kara, **a.g.e.**, s. 70.

SONUÇ

Milli mücadelenin sona ermesi ve ardından Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte ülkede arka arkaya inkılap hareketlerinin gerçekleştiği görülmektedir. Atatürk, yapılan inkılap hareketlerinin toplum tarafından nasıl algılandığını anlamaya yönelik zaman zaman birtakım denemelerde bulunmuştur. Ancak yapılan denemeler sonucunda Cumhuriyetin ve prensiplerinin toplum tarafından hala tam olarak algılanamadığını ve özümsenmediğini görmüştür. Bunun üzerine Atatürk yapılan inkılapları toplum içinde eritebilmek, inkılapların ne amaçla yapıldığını topluma daha iyi anlatabilmek amacıyla bazı düşünceler içerisine girmiştir. Atatürk ülkede kuracağı yeni bir örgütlenmeyle hem toplumu yapılanları anlayacak bir eğitim ve kültür seviyesine çıkarmayı hem de bu faaliyete yönelik çalışmalar yaparken aynı zamanda toplumu Cumhuriyet ilke ve inkılaplara bağlı, aynı idealler peşinde koşan bir seviyeye getirmek istemiştir.

Konuyla ilgili çeşitli araştırmalar ve fikir alışverişleri sonrasında Atatürk, Halkevleri adı altında bir örgütlenmede karar kılmıştır. Halkevleri, ülkede bir eğitim ve kültür kurumları olarak toplumu baştan aşağı inkılaplara paralel olarak eğitip yenileyerek, gidilemeyen yere gidecek, ulaşılamayan yere ulaşacak ve böylelikle Cumhuriyet ilke ve inkılapları yurdun her tarafında anlatılacaktır. Bu amaçlarla 19 Şubat 1932'de 14 şehir merkezinde aynı günde gerçekleştirilen törenlerle Halkevlerinin açılışı gerçekleşmiştir. Toplam dokuz şube halinde kurulan Halkevlerinde her şubenin farklı alanlara yönelik faaliyetleri olmakla beraber hepsinin tek ortak amacı vardır. Bu amaç, Halkı eğitim ve kültür anlamında zirveye çıkarmak ve Cumhuriyet ilke ve inkılaplarının yayılmasına öncülük etmektir.

Halkevlerinin en önemli şubelerinden biri de Kütüphane ve Yayın Şubesidir. Kütüphane ve Yayın Şubeleri Halkevlerinin açıldıkları yerde kitaplıklar kurarak halka okuma alışkanlığı kazandırmayı, kitap sevgisini aşılamayı böylelikle halkı eğitmeyi amaç edinmişlerdir. Aynı zamanda Halkevinin açılmış olduğu yerdeki kitaplıklar dışında da halk okuma odaları açmışlar, seyyar kütüphanelerle ise kitaba ulaşması kolay olmayan yerlere kitap götürmüşlerdir. Şube bu faaliyetlerde bulunurken tüm Halkevleri Şubelerinin ortak amacı olan Cumhuriyet ilke ve inkılaplarının temsilciliği görevini de ihmal etmemiştir. Satın alma, bağış ve resmi kurumlar aracılığıyla kitap temini yapan Halkevleri kütüphanelerinde, bahsi geçen

kitap sağlama yöntemleriyle sağlanacak kitaplar daima ilgili komisyonlarca incelendikten sonra Kütüphanelere girmiş ve okuyucularla buluşmuştur. Kütüphanelere alınacak kitapların, Cumhuriyetin getirmiş olduğu ilke ve inkılaplara aykırı olmamasına, illegal örgütlerin veya çeşitli misyonerlik faaliyetlerinin savunuculuğunu yapmamasına, toplumu bunalıma sürükleyecek, karamsarlığa itecek konular içermemesine daima dikkat edilmiştir.

Görülüyor ki Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin faaliyetlerini gerçekleştirirken yaşadığı en büyük problemler, kütüphanelerin kurulurken çağa uygun olarak düzenlenmesinde ve kitapların modern tasniflerini yapacak nitelikli elemanlar bulmada yaşadığı zorluklarla, merkezden uzak ücra yerlerdeki halkın kitapla buluşmasını sağlayacak yol ve yöntemlerde yaşadığı sıkıntılar olmuştur. Öyle ki Halkevleri kütüphanelerinin sayısı arttıkça ve koleksiyonlardaki kitaplar çoğaldıkça bu zorluklar daha fazla gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. Bu zorlukların yaşandığı, Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubelerinin diğer bütün şubeler gibi her altı ayda bir CHP Genel Sekreterliğine gönderdikleri raporlardan anlaşılmaktadır.

Genel Sekreterliğe gelen raporlarda Halkevleri kütüphanelerinin nasıl düzenleneceği, kitapların tasnifinin nasıl yapılacağı, yabancı dildeki eserler, eski yazıyla yazılan eserler ve el yazmasıyla yazılmış olan nadir eserler konusunda nasıl bir yol izleneceği hususunda Genel Sekreterliğe birçok yazı gönderilmiştir. CHP, özellikle eski yazı ile yazılmış eserler ve el yazması eski eserler konusunda oldukça hassas davranmıştır. Bu tür eserlere kesinlikle zarar verilmemesi ve bu eserlerin ayrı bir yerde koruma altında tutulması hususunda Halkevleri başkanlıklarına birçok genelge göndermiştir. Ayrıca Halkevlerinde Türkçe okuma yazma kursları dışında İngilizce ve Fransızca başta olmak üzere çok sayıda kurs açılarak, halkın Türkçe dışındaki dilleri de öğrenebilmesine de imkân tanınmıştır.

Merkezden uzak ücra yerlerdeki halkın kitap ihtiyacı seyyar kütüphanelerle çözülmeye çalışılmış ancak dönemin ekonomik yapısı ve ulaşımda yaşanan sıkıntılar amacın gerçekleşmesine yönelik çabaları sekteye uğratmıştır. Problemlerin artması üzerine Genel Sekreterlik, Kütüphanelerin nasıl kurulacağı ve kitapların tasnifinin nasıl yapılacağı konusunda Halkevleri kütüphanelerine sorunları çözmeye yönelik birtakım broşürler, kılavuz kitaplar göndermiştir. Sorunların hala devam etmesi üzerine Genel Sekreterlik Ankara'da üç ay sürecek Kütüphanecilik eğitimine yönelik

bir kurs dahi açmıştır. Ancak sorunları çözmeye yönelik tüm bu çabalara rağmen Kütüphanelerin düzenlenmesi ve kitapların tasnifi konusunda Halkevleri kütüphanelerinin tümünü kapsayacak başarılar elde edilemediği görülmektedir.

Halkevleri kütüphaneleriyle ilgili bir başka husus da dönemin iktidar partisi CHP'ye bağlı olarak faaliyet gösteren eğitim ve kültür kurumları olmalarıdır. İçinde bulunulan dönemin ve ülke şartlarının tüm ağır koşullarına rağmen, Halkevleri Kütüphane ve Yayın Şubeleri açılışlarından kapanışlarının yakın bir dönemine kadar, tek Parti döneminin tüm imkânlarından fazlasıyla yararlanmışlardır. Faaliyetlerinin sürdürülmesi amacıyla Halkevleri, her yıl Devletten önemli miktarlarda para yardımı ve kitap bağışı sağlamıştır. Bunun da katkısıyla açılışlarında yüzlerle ifade edilen kitap ve okuyucu sayıları yıldan yıla büyük artışlar göstermiş, kapanışlarından hemen öncesinde yüz binlerce kitap ve milyonlarla ifade edilen okuyucu sayısına ulaşmıştır.

Halkevleri kütüphaneleri sadece roman, hikâye gibi edebi türlere ait kitaplarla Cumhuriyetin unsurlarını anlatan kitaplara yer vermemiştir. Halkevleri kütüphaneleri aynı zamanda kuruldukları yerlerdeki ekonomik faaliyetleri içeren tarım ve hayvancılığa yönelik pratik bilgiler içeren adeta birer rehber niteliğinde olan kitaplara da koleksiyonlarında yer vermiştir. Böylece kütüphanelerden faydalanan halk kendilerini ilgilendiren ekonomik faaliyetlerle ilgili çok sayıda kaynağa ulaşma imkânı bulmuş ve öğrendiklerini pratiğe dökmüşlerdir.

Halkevleri ve şubeleriyle ilgili dikkatimizi çeken bir diğer husus ise, 1946'daki seçimlerden sonra Mecliste oluşan çok partili hayata geçişle birlikte Halkevleri ve şubelerindeki faaliyetlerin yavaşlamasıdır. Özellikle 1950'de Halkevleri faaliyetlerinin itici gücü olan CHP'nin iktidarı Demokrat Parti'ye devretmesiyle birlikte Halkevleri faaliyetleri durma noktasına gelmiş, Halkevleri şubelerinde görev yapan, şube üyelikleri bulunan kitleler yavaş yavaş bu görevlerinden ve üyeliklerinden çekilmeye başlamışlardır. Anlaşılıyor ki kuruluşlarından kapanışlarına kadar geçen sürede Halkevlerinde görev yapan, üye olan veya bir şekilde Halkevlerinde hizmet veren kitle içerisinde, azımsanmayacak derecede kurumun ideal ve amaçlarını içselleştirmemiş veya devlete karşı gelmek istemeyen bir kitlenin olması muhtemeldir. Nitekim 1950'de iktidarın değişmesiyle birlikte gerçekleşen Halkevlerindeki bu tepkisiz çözülme bunun bir göstergesi sayılabilir.

Halkevleri Kütüphane ve Yayın Kolu Şubeleri, açılışlarından kapanışlarına kadar geçen süre içinde nitelikli personel, ulaşım ve iktidar desteği de olsa bütçe anlamında birçok sıkıntı yaşamıştır. Yine de bulunduğu döneme damga vurmuş ve küçümsenemeyecek derecede okuyucu kitlesine ulaşmayı başarmıştır. Bulunduğu dönemde kitap ve kütüphanenin halkla buluşmasına aracılık etmiş, halkta kütüphane ve kitap sevgisi oluşturmayı başarmıştır. Aynı zamanda kütüphanelerinde bulundurduğu kitapların hem yerel hem ulusal içerikler taşıması, halkta Cumhuriyet ilke ve prensipleriyle ulusçuluk ideolojisinin yerleşmesine de katkıda bulunmuştur.

KAYNAKÇA

A) ARŞİV BELGELERİ

1. CUMHURBAŞKANLIĞI CUMHURİYET ARŞİVİ[242]

B) SÜRELİ YAYINLAR

1. DERGİLER[243]

Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi

Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi

İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

Türk Kütüphaneciliği Dergisi

Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni (Dergisi)

Ülkü Dergisi

C) ARAŞTIRMA/İNCELEME ESERLER

1937 Yıldönümü Broşürü Geçen Yılda Halkevleri Nasıl Çalıştı?, Yer Yok, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği, [t.y.].

1943 Kitap Hulasa Etme Müsabakası: Anabasis Ateşten Gömlek Sokrates'in Müdafaası, Ankara, Ankara Halkevi Kütüphane ve Neşriyat Şubesi Yayınları, Maarif Matbaası, 1943.

Akyüz, Kenan: **Türk Ocakları**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1986.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1952.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I-III, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1997.

[242] Belgelerin fon kodları ve yer numaraları dipnotlarda gösterilmiştir.
[243] Dergilerin sayı ve tarihleri dipnotlarda gösterilmiştir.

Atatürk ve Devrim Atatürkçü Düşünce Üzerine Denemeler, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1973.

Atatürkçü Düşünce El Kitabı, Ankara, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, 1995.

Baltacıoğlu, Ismayıl Hakkı: **Halkın Evi**, Ankara, Ulus Basımevi, 1950.

Baydar, Mustafa: **Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Anıları**, İstanbul, Menteş Kitabevi, 1968.

Bayraktar, Nuray: **Halkevlerinin Ülke Kültürüne, İnsanın Gelişimi ve Dönüşümü Açısından Katkıları ve Öneriler**, Ankara, Halkevleri Yayınları, 1999.

Baysal, Jale: **Harf Devrimi'nden Önce ve Sonra Türk Yayın Hayatı**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1981.

Bingöl, Vasfi: **Bugünün Diliyle Atatürk'ün Milli Eğitimimizle İlgili Düşünce ve Buyrukları**, 2. bs., Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1979.

Candar, Avni: **Bibliyografya Halkevleri Neşriyatı**, Ankara, Ulus Basımevi, 1939.

Candar, Avni: **Bibliyografya Halkevleri Neşriyatı II**, Ankara, Sümer Matbaası, 1941.

Canlı, Cemalettin: **Halksız ve İnsansız Bir Tarihin Halkevleri (Araştırma-İnceleme)**, Ankara, Halkevleri Yayınları, 1999.

CHF Halkevleri Talimatnamesi, Yer Yok, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1932.

C.H.F. Nizamnamesi ve Parti Programı, Ankara, T.B.M.M. Matbaası, 1931.

CHF Üçüncü Büyük Kongre Zabıtları 10-18 Mayıs 1931, İstanbul, Devlet Matbaası, 1931.

C.H.P. Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942, Yer Yok, [y.y.], [t.y.].

C.H.P. Halkevleri ve Halkodalarının 1940 Çalışmaları, Ankara, [y.y.], 1941.

C.H.P. Halkevleri ve Halkodaları 1944, Ankara, [y.y.], 1945.

C.H.P. 1945 Yılında Halkevleri ve Halkodaları, Ankara, [y.y.], 1946.

C.H.P. 1946 Yılında Halkevleri ve Halkodaları, Ankara, [y.y.], 1947.

C.H.P. XVI. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları, Ankara, Ulus Basımevi, 1948.

C.H.P. Halkevleri Öğreneği, Ankara, Receb Ulusoğlu Basımevi, 1938.

Cumhuriyet Halk Fırkası Kâtibiumumiliğinin Fırka Teşkilatına Umumî Tebligatından Halkevlerini Alakadar Eden Kısım Ağustos 1931'den Kânunuevvel 1932 nihayetine kadar, C.1., Ankara, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1933.

Cumhuriyet Halk Fırkası Kâtibiumumiliğinin F. Teşkilatına Umumî Tebligatı, Mayıs 1931'den Birincikanun 1932 nihayetine kadar, C.1., Ankara, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1933.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Örgütüne Genelgesi, 17 Mayıs 1935'den Birincikanun 1935 sonuna kadar, C.7., Yer Yok, Ulus Basımevi, 1936.

Cumhuriyet Halk Partisi Halkevleri 1940, Ankara, Ulusal Matbaa, [t.y.].

Çeçen, Anıl: **Atatürk'ün Kültür Kurumları Halkevleri**, 2. bs., İstanbul, Cumhuriyet Kitap Kulubü Yayınları, 2000.

Dewey, John: **Türkiye Maarifi Hakkında Rapor**, İstanbul, Devlet Basımevi, 1939.

Erdal, İbrahim: **Halkevlerinin Kuruluşu, Yapısı ve Yozgat Halkevi (1932-1951)**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2013.

Güz, Nurettin: **Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri (1932-1950)**, Ankara, Kariyer Matbaacılık, 1995.

Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, Yer Yok, Zerbamat, 1940.

Halkevlerinin Doğuşu 19 Şubat 1932, Ankara, Halkevleri Genel Merkezi Yayınları, 1971.

Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi, Yer Yok, Zerbamat, 1940.

Halkevleri 1932-1935 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı, Yer Yok, [y.y.], [t.y.].

Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, Yer Yok, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1934.

Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, Yer Yok, Ulus Basımevi, 1935.

Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, Yer Yok, Ulus Basımevi, 1936.

İğdemir, Uluğ: **Halkevleri Kütüphaneleri İçin Rehber**, İstanbul, Matbaai Ebuzziya, 1939.

Kara, Adem: **Türkiye'de Halkevleri**, Ankara, Halkevleri Yayınları, 1999.

Karpat, Kemal H.: **Türk Demokrasi Tarihi Sosyal, Ekonomik, Kültürel Temeller**, İstanbul, [y.y.], 1967.

Kili, Suna: **Atatürk Devrimi Bir Çağdaşlaşma Modeli**, 7. bs., Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2000.

Kunter, Halim Baki: **Kuruluşlarının 32. Yıldönümünde Halkevleri 19 Şubat 1932-19 Şubat 1964**, Yer Yok, Halkevleri Genel Merkezi Yayınları,1964.

Lewis, Bernard: **Modern Türkiye'nin Doğuşu**, 7. bs., çev. Prof. Dr. Metin Kıratlı, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1998.

Malkoç, Eminalp: **Devrimin Kültür Fidanlığı Halkevleri ve Kadıköy Halkevi**, İstanbul, Derlem Yayınları, 2009.

Melzig, Herbert: **İnönü Diyor Ki Nutuk Hitabe Beyanat Hasbihaller**, İstanbul, Ülkü Basımevi, 1944.

Ölçen, Ali Nejat: **Halkevleri**, Yer Yok, İnönü Vakfı Yayınları, [t.y.].

Öz, Esat: **Otoriterizm ve Siyaset: Türkiye'de Tek Parti Rejimi ve Siyasal Katılma (1923-1945)**, Ankara, Yetkin Basımevi, 1996.

Özdemir, Hikmet: **Atatürk ve Kitap**, Ankara, Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Merkezi Yayınları, 2011.

Perin, Cevdet: **Doğumunun Yüzüncü Yıldönümünde Atatürk Kültür Devrimi**, İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1981.

Sakaoğlu, Necdet: **Osmanlı'dan Günümüze Eğitim Tarihi**, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2003.

Sarınay, Yusuf: **Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları 1912-1931**, İstanbul, Ötüken Neşriyat A.Ş., 2004.

Sefercioğlu, Necmeddin: **Türk Milli Kütüphanesi'nin ve Çağdaş Kütüphaneciliğinin Kurucusu Adnan Cahit Ötüken**, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 2015.

Şapolyo, Enver Behnan: **Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 1918-1950**, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, [t.y.].

Şimşek, Sefa: **Bir İdeolojik Seferberlik Deneyimi Halkevleri 1932-1951**, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2002.

Taner, Hasan: **Halkevleri Bibliyografyası**, Ankara, Recep Ulusoğlu Basımevi, 1944.

Toksoy, Nurcan: **Halkevleri: Bir Kültürel Kalkınma Modeli Olarak**, Ankara, Orion Yayınevi, 2007.

Tunçay, Mete: **Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek Parti Yönetiminin Kurulması (1923-1931)**, 3. bs., İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999.

Uluskan, Seda Bayındır: **Atatürk'ün Sosyal ve Kültürel Politikaları**, 2. bs., Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2017.

Zeyrek, Şerafettin: **Türkiye'de Halkevleri ve Halkodaları (1932-1951)**, Ankara, Anı Yayıncılık, 2006.

D) MAKALELER

Erol, Muzaffer: "Halkevi Kütüphaneleri", **Türk Kütüphaneciliği**, C. 14, S. 4, 2000, s. 474.

Eser, Gülşah: "Kastamonu Göl Eğitmen Kursu'nun 1940 Yılı Faaliyetleri", **İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi**, C. 11, S. 21, 2012/1, s. 92.

Ötüken, Adnan: "Milli Kütüphane Nasıl Kuruldu?", **Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni**, C. IV, S. 1, 1955, s. 2-14.

Özdemir Yavuz, Aktaş Elif, "Halkevleri (1932'den 1951'e)", **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S. 45, 2011, s. 237.

Yaşar, Hakan: "Yurtdışında Bir Kültür Kurumu: Londra Halkevi", **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, S. 45, Bahar 2010, s. 209.

Yüzbaşı, Esin, Akça, Bayram: "Bilecik Halkevi Şubeleri ve Faaliyetleri", **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 15, Mart 2017, s. 364.

E) TEZLER

Avcı, Müşerref "Atatürk Dönemi Kütüphanecilik Faaliyetleri (1923-1938", **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara, 2017.

Özer, İsmail "Türk Modernleşmesinde Halkevleri ve Diyarbakır Halkevi Örneği", **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010.

Yıldırım, Yüksel "Yeni Türkiye'nin Yapılanma Sürecinde Halkevlerinin Rolü ve Urfa Halkevi Örneği (1934-1951)", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun, 2016.

EKLER

EK: 1

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Cümhuriyet Halk Fırkası

Umumî Kâtipliği
Sayı

Tamim : 8

Ankara:12/1/932

SURET

C.H.F. İdare Heyeti Reisliğine

Umumî İdare Heyetince ihzar ve Umumî Reislik Divanı tarafından kabul olunan Halkevleri talimatnamesinden 25 nüsha takdim edilmiştir . Halkevinin muhtelif mesai şubeleri ile idare heyetinin nasıl teşkil edileceğine ve hangi maksatlara doğru çalışacağına dair esaslar talimatnamede münderiçtir .

Şimdilik Ankara ile 14 vilâyette 932 şubatının on dokuzuncu cuma günü Halkevlerinin açılması tekarrür etmiştir . Vilâyetiniz bu on dört vilâyetten biridir . Diğer vilâyetlerimizde de peyderpey teşkilâta geçilecektir .

Halkevinin kuruluş mesaisinde gözde tutulacak hususlar şunlardır :

1- Halkevinin şubeler taksimatını ve komitalar intihaplarını yapmadan evvel açılış merasimi yapmak müreccah görünür . Müteakip haftada şubeler teşkilâtı ile komitelerin intihabı ve nihayet Halkevi idare heyeti intihabı yapılır . Bu suretle açılma merasiminden bir iki hafta sonra Halkevi teşekkül etmiş bulunur . Mamafih açılış merasiminden meselâ bir hafta evvel memleketin yetişkin unsurları Halkevi salonuna davet edilerek bunlara umumî maksadın ve talimat hülasasının daha evvelden izah edilmiş olması çok faideli olur . Bununla beraber hazırlanma, açma ve şubelerle komita ve idare heyetlerinin vücutlanması işlerinin mahallî hususiyetlere göre tanzimini ve sıralanmasını vilâyetler idare heyetlerine bırakmağı da muvafık buluruz . Ancak açılış merasimi ile şubeler ve heyetler teşkilât ve intihabatının aynı güne karıştırılmaması ve açılma merasimi yapılacak

490 | 01 | | | 3 | 12 | 3

Cümhuriyet Halk Fırkası
Umumî Müfettişliği
Sayı

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

günün güzelliğinin intihap ve kayıt gibi külfetli işlerle aynı günde yapılmaması lazımdır . Açılış teşkilâtı için yapılacak birinci içtimaa memur olsun olmasın her meslekten bütün münevver unsurların bilhassa muallimlerin gelmesine çalışılacaktır .

Gazete olmayan yerlerde divar ilânlarile ve mümkün olan diğer her vasıta ile bu ilk toplanıştan her kesin haber alması temin edilecektir .

2- Açılma merasiminden evvelki hazırlık toplanışında evvela talimatname baştan sonuna kadar okunacaktır . Açılmadan sonraki toplanışda da talimatnamenin alâkadar fasıl ve maddeleri okunarak mahalline göre kurulacak şubeler için şube adedince defter açılarak muhtelif istidat, ihtisas ve arzulara her kesin tercih edeceği faaliyet sahasına göre bunlardan birine yazılması teklif olunacaktır .

3- Şube idare komiteleri yalnız o şube defterine yazılmış olanlar tarafından talimatname hükümlerine göre intihap olunacaktır . Komitelere talimatname mucibince eğer devlet memuru değilseler Fırkamıza mensup olanlar ve eğer memur iseler fırkaya kayıtlı olmamakla beraber bizim prensiplerimize inanmış bulunan zatlar intihap olunur . Fakat şubelere kayıt olunmak için fırkaya mensup olmak şartı yoktur .

4- Komitelerin ve komitelerce Halkevi idare heyetinin intihapları serbest olacak , hiç bir suretle tesir yapılmıyacak ve namzet gösterilmiyecektir .

5- Talimatname mucibince Fırka idare heyetinden Halkevine reis yapılacak zatın isminin bildirilmesini rica ederim.

6- Ankara Halkevinin açılmasında takip olunacak proğrama göre vilâyetler Halkevlerinin çalışmasında tatbik olunabilecek bir şekil sadece bir fikir vermek maksadile bağlı olarak gönderilmiştir . Bunun mahallî vaziyete daha uygun şekilde tadil ve tatbiki caizdir .

| 490 | 01 | | | 3 | 12 | 3 |

EK: 2

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Cumuriyet Halk Partisi
Genel Sekreterliği

Ankara : 30.4.936

Sayı
5/745

X C.H.P. İlyönkurul başkanlığına
Halkevi başkanlığına
Genel İspekterler

Halkevlerimiz yurt içinde vatandaşların yakından tanışma , beraber çalışma imkânlarını buldukları içtem bir çevendir . Her yıl sonunda bu tanışmanın ve beraber çalışmanın mutlu sonuçlarının artmakta olduğunu görmekteyiz . Şu kadar var ki : gördüklerimiz umduklarımıza ve beklediklerimize göre bizi tam tatmin edecek halde değildir . Memleketin aydın ve inanlı bütün çocuklarını Halkevlerinin çatısı altında toplanmış ve zamanlarından bir kısmını Halkevleri ülküsüne vermiş görmeyi dileyoruz .

1935 yılındaki (103) Halkevinde kayıtlı üye sayısı (55.000) olarak toplanmıştır . Halbuki bu Halkevlerinin bulundukları yerlerde Halkevlerinin amacı etrafında çalışacak , halkı yetiştirici değerde ve bilgili yurtdaşlar bu rakamın bir kaç kat üstündedir . Ulusa birlik ve beraberlik terbiyesi vermek ve halkımızı derin bir halk ruhunun sıcağı içinde yeni hayata yükseltmek için bütün bu seçkin yurtdaşların Halkevlerinde ödev almaları lâzımdır .

Bunları toplamak Halkevlerimizi şuurlu ve inanlı başarılarla yöneten arkadaşlarımız için geri bırakılmaz bir ödev olduğu gibi Halkevine kayıtlı bütün arkadaşlar da tanıdıklarından kayıtlı olmayan Halkevi hizmetinde değerli tesir yapacak yurtdaşları yazdırmayı kutsal bir vazife saymalıdırlar.

Bu yolda ısrarlı çalışmalarınızı bekler , gözlerinizden öperim.

C.H.P. Genel Sekreteri
Kütahya Saylavı
R. Peker

Parti İlyönkurul ve
Halkevleri Başkanlarına yazıldı.
Her iki taraf birden takıp edecektir.

490	01			3	12	32

EK: 3

T. C.
BAŞVEKÂLET
Muamelât Müdürlüğü
Şube:
Sayı: 17178

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ...

KARARNAME

Halk evlerine devam siyasî fırkaya intisap etmiş olmağı tezammun etmediğinden memurinin devam ve intisabında mahzur bulunmadığına ve bu müessesat içtimaî kültür müesseseleri olduğundan xx memur ve muallimlerin devamlarının teşvik olunmasına; İcra Vekilleri Heyetinin I9/7/932 tarihli içtimaında karar verilmiştir.

I9/7/932

REİSİCÜMHUR

Gazi M. Kemal

Bş.V.	Ad.V.	M.M.V.	Da.V.
[signature]		[signature]	
Ha.V.	**Ma.V.**	**Mf.V.**	**Na.V.**
[signature]	[signature]	[signature]	[signature]
İK.V.	**S.İ.M.V.**	**G.İ.V.**	**Zr.V.**
[signature]	[signature]	[signature]	[signature]

030 18 01 02 30 55 15

EK: 4

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Genel Sekreterliği

Ankara: 21/12/1950

Sayı :
V/3321

190698

C.H.P. İl İdare Kurulu Başkanlığına

---

1 - Millî Eğitim Bakanlığının bir tamimi üzerine, Halkevlerinde çalışmakta olan öğretmenlerin bu işlerinden ayrılmak zorunda kaldıkları ve Devlet Memurlarının da Halkevlerinden çekilmekte oldukları bazı Halkevlerimizden alınan haberlerden öğrenilmiştir .

Elemanlarının büyük bir kısmı öğretmen ve memur bulunan Halkevlerinin çalışmalarını aksatmamak için bu yüzden vukubulan bu kabil boşlukların umumî seçimler hakkında, ileride gönderilecek genelge hükümlerinin uygulanmasına kadar mahallî Parti kurulunun tasvip ve tasdikile Halkevi hizmetlerinde çalışabilecek Partili ve serbest meslek sahibi vatandaşlar arasından seçilecek arkadaşlarla doldurularak Halkevi hizmetlerinin yürütülmesini ve sonucunun merkeze bildirilmesini ,

2 - Halkevlerimizden 3269 sayılı genelge ile demirbaş eşya cetvelleri, 3277 sayılı genelge ile de Halkevlerinin durumlarile ilgili merkezden gönderilen anket çizelgelerinin doldurularak gönderilmesi istenmişti . Kesin olarak doldurulup gönderilmesi gereken bu cetvelleri bugüne kadar göndermemiş bulunan Halkevlerimizin daha fazla bekletmeden göndermelerinin teminini bir kere daha önemle rica eder, sevgiler sunarım .

C.H.P. Genel Sekreteri A.
Kırşehir Milletvekili

H.Sezai Erkut

Not : Bu genelge Halkevi Başkanlıklarına da gönderilmiştir .

490 01 11 56 5

EK: 5

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET Arşivi

B-4 17831/2

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Genel Sekreterliği
Sayı
4/I32I

Ankara : 6/I2/938

Bağlısı : I

Halkevi Başkanlığına

Parti teşkilâtına yapılmış olan 5 / XII/I938 tarih ve 4/I3I8 sayılı genelgenin bir örneğini ilişik olarak gönderiyorum. Bu genelgede Halkevleri kitapsarayları hakkında verilen direktifin önemle göz önüne alınmasına ve gereğine riayet edilmesini bildirir, saygılarımı sunarım.

Dahiliye Vekili
C.H.P. Genel Sekreteri A.
Giresun Saylavı
M. Arkaya

490 | 01 | | | 4 | 19 | 22

-3-

1

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Genel Sekreterliği
Sayı
4/1318

Ankara : 5/12/938

Rejimimizin ve Partimizin iman ve akidelerini her zaman bir az daha ve bir kat daha kökleştirmek ve halkın ruhuna sindirmek için millî kalkınmamızda ve inkilâp davamızda Halkevlerini önemle göz önünde bulunduruyoruz .

Parti teşkilâtının vazifesini hakkile görmüş olması , verimli ve başarılı sayılabilmesi , mıntıkasındaki Halkevlerinin umulan ve beklenen çalışma ve verim devresine girmiş bulunması ile yakından ilgilidir .

Parti teşkilâtının Halkevleri çalışmalarını dikkatle takip etmeleri ve daima bu çalışmaları teşvik ve teshil etmeleri esas vazifelerinden olduğu hiç bir zaman unutulmamalıdır .

Halkevlerinden bazıları istenildiği ve kabil olduğu kadar çalışkan ve verimli olamayışlarını bütçe darlığına ve kendilerine ayrılan paranın tam veya zamanında verilmeyişine hamletmektedirler . Teşkilâtınız tarafından görülüp tasdik edilen bütçelerdeki Halkevi tahsisatının muntazam ve zamanında ödenmesi gereken bir borç telakki edilmesi lâzımdır .

Gerek Mebus arkadaşların teftiş , gerek Halkevlerinin çalışma raporlarının incelenmesinden bazı Halkevlerindeki durgunluğun başında kütüphanelerin çok kere açık bulunmayışının geldiği anlaşılmaktadır . Aynı zamanda muhitlerinin bir Umumî kütüphanesi mahiyetinde olan bu kütüphanelerin haftanın muayyen günlerinde -tatil günleri tabiatile hariç- muayyen saatlerde açılıp kapanır olması ve bu intizamın hiç bir suretle bozulmaması lâzımdır .

Bu hususa ve umumiyetle Halkevi çalışmalarına icap eden yakın ve devamlı alâkanın daima muhafaza edilmesini diler , sevgiler sunarım.

Dahiliye Vekili
C.H.P.Genel Sekreteri

S. R. Nayolov

490 01 4 19 22

2

CUMHURİYET ARŞİVİ

B=4

128309

Cumhuriyet Halk Partisi
Genel Sekreterliği
Sayı
4/1318

Ankara : 5/12/938

Vali ve C.H.P. İlyönkurul Başkanlığına

Rejimimizin ve Partimizin iman ve akidelerini her zaman bir az daha ve bir kat daha kökleştirmek ve halkın ruhuna sindirmek için millî kalkınmamızda ve inkilâp davamızda Halkevlerini önemle göz önünde bulunduruyoruz .

Parti teşkilâtının vazifesini hakkile görmüş olması , verimli ve başarılı sayılabilmesi , mıntıkasındaki Halkevlerinin umulan ve beklenen çalışma ve verim devresine girmiş bulunması ile yakından ilgilidir .

Parti teşkilâtının Halkevleri çalışmalarını dikkatle takip etmeleri ve daima bu çalışmaları teşvik ve teshil etmeleri esas vazifelerinden olduğu hiç bir zaman unutulmamalıdır .

Halkevlerinden başları istenildiği ve kabil olduğu kadar çalışkan ve verimli olamayışlarını bütçe darlığına ve kendilerine ayrılan paranın tam veya zamanında verilmeyişine hamletmektedirler . Teşkilâtınız tarafından görülüp tasdik edilen bütçelerdeki Halkevi tahsisatının muntazam ve zamanında ödenmesi gereken bir borç telakki edilmesi lâzımdır .

Gerek Mebus arkadaşların teftiş , gerek Halkevlerinin çalışma raporlarının incelenmesinden bazı Halkevlerindeki durgunluğun başında kütüphanelerin çok kere açık bulunmayışının geldiği anlaşılmaktadır . Aynı zamanda muhitlerinin bir Umumî kütüphanesi mahiyetinde olan bu kütüphanelerin haftanın muayyen günlerinde -tatil günleri tabiatile hariç- muayyen saatlerde açılıp kapanır olması ve bu intizamın hiç bir suretle bozulmaması lâzımdır .

Bu hususa ve umumiyetle Halkevi çalışmalarına icap eden yakın ve devamlı alâkanın daima muhafaza edilmesini diler , sevgiler sunarım.

Dahiliye Vekili
C.H.P.Genel Sekreteri

490 | 01 | | | 4 | 19 | 22

3

EK: 6

B : 5 174863

CÜMHURİYET HALK FIRKASI
Kâtibiumumiliği
Sayı 8
258

ANKARA : I2.4.934

DEVLET ARŞİVİ ... CUMHURİYET ARŞİVİ

Bağlısı : 2 Takım
34 Adettir .

Halkevi Reisliğine

Halkevlerinin kütüphanelerinin tanziminde dikkate alınacak esasların talimatnamede gösterildiğini biliyoruz . Mevcutları az olsa da bir kütüphanenin kuruluşunda tasnifin eyi bir usul ile başlaması her türlü faidelerinden başka ileride daha çok masraf ve zaman gaip edilmemesinin önünü alacağı da meydandadır . Bunun için talimatname hükümlerinin ehemmiyetle telâkki ve tatbik edildiğine şüphe etmeyiz .

Bir yerde kütüphane tanzim ve idaresini bilenleri çoğaltmanın pek faideli olacağını dikkate aldığımız için Evlerin kütüphane şubelerinin bu yolda da rehberlik etmesini temin arzusu ile kütüphane tanzimine dair bazı usuller tesbit ettirdik . Bizim alışıklığımıza göre en kolay ve en masrafsız olduğu halde de en elverişli bulduğumuz bu teferruatı amelî misallerle ap açık ve derslere bölünmüş olarak anlatan notlardan iki takımını bu mektupla birlikte ayrıca postaya veriyoruz . Umumiyetle bu notlar bir kütüphanenin tanzim şeklini bilir gençler yetiştirmek için kısa amelî derslere esas teşkil edecek mahiyettedir .

İsteyenlere öğredilmesini arzuya pek değer bir iş sayar bu fırsatla muvaffakiyetlerini dilerim , Efendim.

C.H.F. Kâtibiumumisi N.
Erzincan Meb'usu

490 01 2 9 4

-18-

EK: 7

B=8

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Cumuriyet Halk Partisi
Genel Sekreterliği

Sayı
8/ 997

Bağlısı : 2 Takım

Ankara: 28.5.937

Halkevi Başkanlığına

Halkevleri kütüphanelerinin düzeltilmesinde dikkate alınacak esaslar Öğrenekte yazılıdır . Kitap sayısı az olsa da bir kütüphanenin kuruluşunda düzeltilmenin eyi bir örnek ile başlaması her türlü faydalarından başka ileride daha çok masraf ve zaman kaybedilmesinin önünü alacağı da aşikârdır . Kütüphane yapmağı ve çevirmeyi bilenleri çoğaltmak ve yapmak şeklini bilir gençler yetiştirmek için kısa , pratik derslere temel olacak derecede ve alışıklığımıza göre kolay, en masrafsız olduğu halde en elverişli bulduğumuz , ap açık ve derslere bölünmüş olarak anlatan notlardan (2) takımını bu yazımla birlikte postaya veriyorum. Yazdığımız gibi öğretilmesini arzuya pek değer bir iş sayar , bu fırsatla da başarılarınızı diler, gözlerinizden öperim.

Dahiliye Vekili
C.H.P; Genel Sekreteri adına
Giresun Saylavı
M. Hekimoğlu

490 | 01 | | | 3 | 15 | 23

EK: 8

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

B = 5 177564

Cumuriyet Halk Partisi
Genel Sekreterliği
Sayı
8/898

Ankara : I4.I2.936

Halkevi Başkanlığına

Aşağıda adları ve yazarları yazılı kitaplardan biter tanesinin Halkeviniz adına taahhütlü göndermeleri için sahiplerine yazılmıştır . Vardığında kütüphanenize kaydedilerek halkın istifadesine bırakılmasını , alındığının da bize bildirilmesini diler, sevgilerimi sunarım.

C.H.P. Genel Sekreteri adına
Giresun Saylavı
M. Akkaya

Tane	Kitabın adı	Sahibinin adı
1	Balkanlar ve Türklük	Ulus gazetesi muharrirlerinden Yaşar Nabi
1	Tiyatro konuşmaları	Akşam gazetesinde Selâmi İzzet Sedes
1	Sıhhî öğütler	General Dr. Şükrü Pelit
3		

D.S.
5/ 7595

490	01			3	14	1

EK: 9

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

VARLIK
ON BEŞ GÜNDE BİR ÇIKAR SANAT VE FİKİR MECMUASI
ANKKARA POSTA KUTUSU No. 142

C.H.P. Genel Sekreterliği
54473 12 Eylül 1946
Eki: 2 kitap

6.9.1946

C.Halk Partisi Genel Sekreterliği
Ankara

3020

"Otuz Beş Yaş Şiiri" isimli şiiriyle C.H.P. şiir mükâfatını kazanmış olan Cahit Sıtkı Tarancı'nın on senedën beri yazdığı şiirleri "Otuz Beş Yaş" adı altında kitap halinde yayınladık. İki adedini ilişik olarak sunduğumuz, yüksek bir sanat değeri taşıyan bu eserden münasip görülecek bir miktarın Halkevi kütüphaneleri için alınmasına müsaadelerini saygılarımızla dileriz.

Yazar Vekili

İlişik
2 kitap

V
12 - IX - 946
Kitaplıklar
16. IX. 946.

6

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Genel Sekreterliği

Ankara :

5
93047

Varlık Dergisi

26 Eylül 1942

Posta Kutusu No: 142

YAZILDI

Ankara

Memleketimizde çıkan bütün eserler yetkili kimselere incelettirilerek bunlardan Halkevlerine ve Halkodalarına faydalı görülenler Halkevleri Bürosunca üç ayda bir çıkarılmakta olan (Bibliyografya) dergisinde etraflı bir surette tanıttırılmaktadır .

Halkevlerimiz ve Halkodalarımız istedikleri kitapları bu dergide yazılı olanlar arasından kendileri seçmekte ve almaktadırlar .

Bu suretle merkezden kitap alınarak Halkevlerine ve Halkodalarına gönderilmesi usulü bırakılmış olduğundan bir kitap satın alınması dileğiyle Genel Sekreterliğe yollamış olduğunuz aşağıda adı yazılı eser hakkındaki dileğiniz yerine getirilemiyecektir .

Göndermiş olduğunuz kitapların bağlı olarak geri çevrildiğini bildirir , saygılarımı sunarım .

Otuz beş Yaş . 2 . adet.

C.H.P. Genel İdare Kurulu Üyesinden
Konya Milletvekili

Sedad Çumralı

5/54473
3022

5

EK: 10

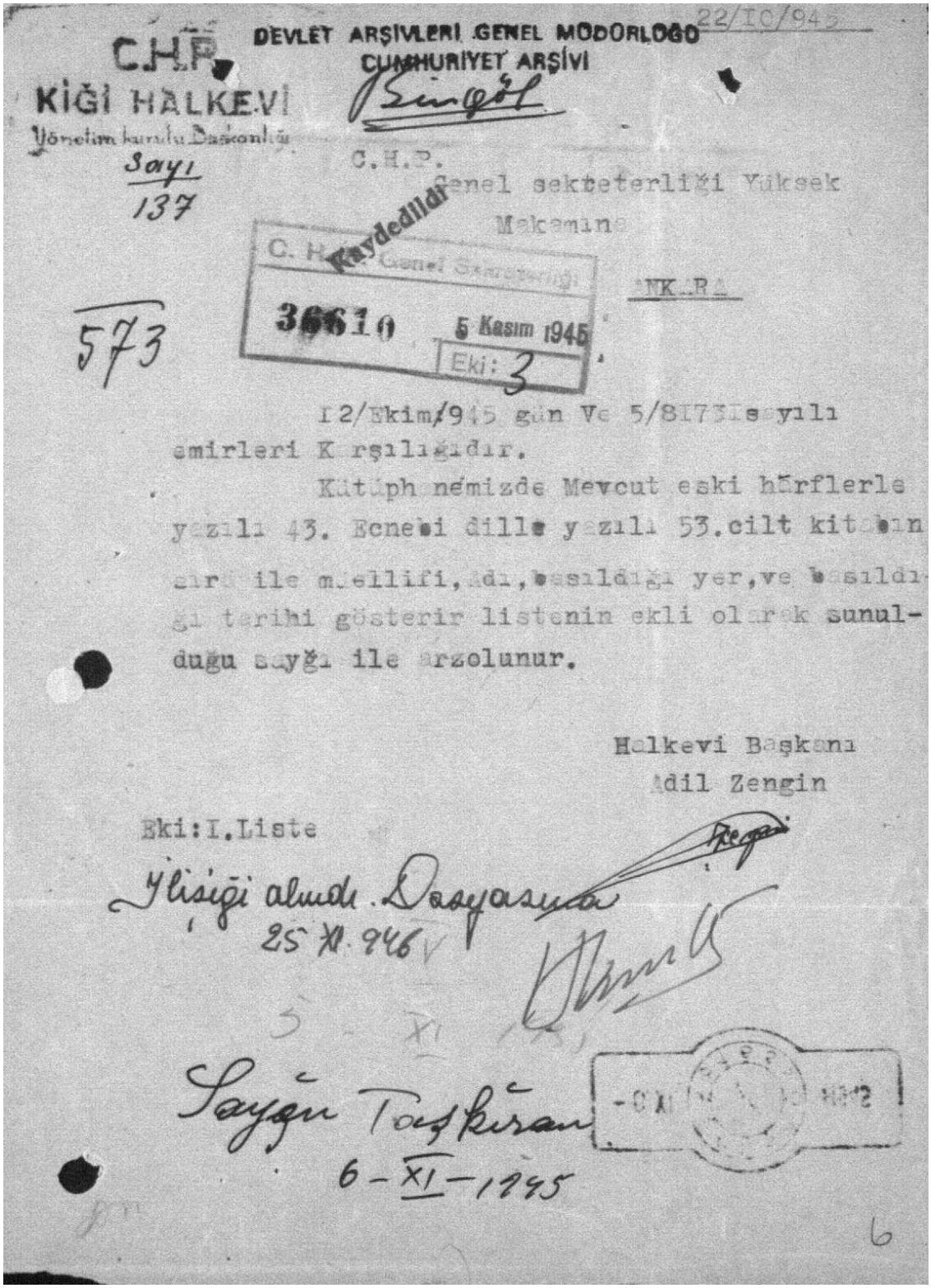

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

22/IO/945

C.H.P.
KİĞİ HALKEVİ
Yönetim kurulu Başkanlığı

Sayı
137

Bingöl

C.H.P.
Genel sekreterliği Yüksek
Makamına

ANKARA

Kaydedildi

C. H. P. Genel Sekreterliği
36610 5 Kasım 1945
Eki: 3

573

12/Ekim/945 gün Ve 5/8173 sayılı emirleri Karşılığıdır.

Kütüphanemizde Mevcut eski hürflerle yazılı 43. Ecnebi dille yazılı 53.cilt kitabın sırd ile müellifi, adı, basıldığı yer, ve basıldığı tarihi gösterir listenin ekli olarak sunulduğu sayğı ile arzolunur.

Halkevi Başkanı
Adil Zengin

Eki: I. Liste

İlişiği alındı. Dosyasına
25 XI. 946

5 - XI - 1945

Sayın Taşkıran
6 - XI - 1945

6

EK: 11

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

5
18635

Ankara: 10.XI.1939

Ş İ F R E :

Hayat

Sayın İhsan Aksoy
Kırklareli Valisi

Vilâyet ziraat müdürü doktor Ağronom Lûtfi Aygün'ün Kırklareli Yeşil yurt basımevinde bastırıp bir nushasını Ordu Halkevimize hediye ettiği (İman ve Akait) veyahut (Tabii ve umumî din esasları) adlı ve çok dikkate şayan görülen eseri Genel Sekreterliğimize tevdi edilmiştir.

1.- Bu eseri yazan ziraat müdürü Lûtfi Aygün'ün hakiki karakteri ve durumunun,

2.- Eserin ne vakit ve kaç nusha basıldığının,

3.- Diğer Halkevlerine de gönderilmiş ise hangi Halkevlerine gönderildiğinin,

4.- Yalnız Ordu Halkevine gönderilmiş ise burayı tercih sebebinin derhal tahkik edilerek ,vaziyet hakkında beni tenvir buyurmanızı rica ederim. Sevgi ve saygılar. 18635

C.H.P.Genel Sekreteri
Erzurum Mebusu

Dr.A.F.Tuzer

10/11	939

10 T.Sani 1939
gönderildi

11

EK: 12

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

T. C.
BAŞVEKÂLET
KARARLAR MÜDÜRLÜĞÜ
Karar sayısı
2

Kararname

4787

Teodor Friç tarafından yazılıp Ismet Uskent tarafından Türkçeye çevrilen ve Cevad Rifat tarafından İstanbulda Selâmet Matbaasında basdırılan ve satışının men'ine emir verilmiş olan "Yahudilik ve Masonluk" adlı ilişik kitabın, zararlı yazılar taşıdığı anlaşıldığından Matbuat Kanununun 5I inci maddesine göre toplattırılması; Dahiliye Vekilliğinin 5/6/936 tarih ve 779 sayılı tezkeresi üzerine İcra Vekilleri Heyetince 8/6/936 da onanmışdır.

8/6/936

REISICUMHUR
K. Atatürk

Bş. V. | Ad. V. | M. M. V. | Da. V

Ha. V. | Ma. V. | Mf. V. | Na. V.

İk. V. | S. İ. M. V. | G. İ. V. | Zr. V.

080 18 01 02 | 65 | 49 | 11

EK: 13

24

21 Nisan 1936

Halkevi başkanlığına

Kars

DEVLET ARŞİVLE... MUDÜRLÜĞÜ
CUMHUR... ARŞİVİ

Evinizce çıkarılmakta olan Doğuş dergisinin şimdiye kadar çıkan sayılarından bize yalnız .I.2. ve I6 ıncı sayılar yollanmıştır . Kütüphanemiz kolleksiyonunu tamamlamak üzre şimdiye kadar çıkan sayılardan birer dane göndermenizi ve bundan sonra çıkacakların da vea vaktinde ve muntazaman yollanmasını temin etmenizi rica ederim .

N. K.

M. A.
21 . IV . 1936

Karşılığı geldi
Sayı: 75

Gideno İşlendi

MK.

2

EK: 14

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
CUMURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

B=5

128413

Sayı : 5/I49I

Ankara : 5/7/939

Halkevi Başkanlığına

Bağlısı : 7

Halkevlerimiz tarafından bugün çıkarılmakta olan dergilerin bir listesi ilişik olarak gönderilmiştir .

Gerek Partimiz ve gerek Ülkü dergisi tarafından ilgi ile takip olunan bu dergilerin daha faydalı bir şekilde çıkmalarını temin maksadile aşağıdaki notların göz önünde bulundurulmasını zaruri bulmaktayım:

1- Halkevleri dergilerinin yazıları için geniş münderecat kadrosu iliştiktir . Bu kadro içinde Halekvleri dergileri kendilerine faydalı mevzuları bulmakta güçlük çekmiyeceklerini tahmin ederim.

2- Dergi çıkarmanın bir çok şartları vardır: Bunlar arasında eleman , teknik imkânlar elbette birinci derecede gelir . Bu imkânları bugün daha ziyade vilâyet merkezlerimizde bulmak kabildir . Bu sebepledir ki , şimdilik yalnız vilâyet merkezlerindeki Halkevlerimizin dergi çıkarmalarını kâfi ve uygun bulmaktayım.

3- Halkevleri öğrencğine göre Halkevlerinin çıkaracağı dergilerin yazı ve idare işlerile Dil, Tarih ve Edebiyat komitalarının meşgul olmaları lâzımdır .

Derginin yazı ve idare vazifesini üzerine alan bu komita bir yazı heyeti teşkil edebilir ve vilâyet içindeki Halkevlerinden de birer muhabir aza isteyebilir . Bu takdirde: bu tahrir heyetile vilâyet içindeki Halkevlerinden isimleri bildirilecek muhabir azaların isimleri derginin kapağının iç tarafına konulması uygun olur .

4- Böyle bir teşkilâtla vilâyet merkezlerimizdeki Halkevleri tarafından çıkarılacak olan Halkevi dergisi o vilâyet içindeki Halkevlerinin bir mecmuası hatine gelmiş olacaktır .

-9-

490 | 01 | | | 4 | 21 | 5

1

CUMURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

5- Ekser Halkevleri mecmuaları ayda bir çıkmakla beraber bazılarının onbeş , bazılarının da iki ayda bir çıkmakta oldukları görülmektedir .

Her Halkevi mecmuasının mutlaka aylık olmasını tercih ve iltizam etmekteyiz .

Halkevleri dergilerinin yazı bakımından olduğu kadar basılış cihetinden de temiz , düzgün olmasına dikkat edilmesini isterim. Bozuk , silik harflerle , çeşit çeşit renklerle çıkan Halkevleri dergilerinde nekadar faydalı yazı olursa olsun okuyucu bulmakta güçlük çekeceklerinde şüphe yoktur .

7- Bundan böyle vilâyet merkezlerimizdeki Halkevleri tarafından çıkarılacak olan dergilerin masrafları bir madde olarak topluca Halkevi bütçesinde gösterilmelidir . Yalnız dergilerin paralı olması Partice kabul edilmiş olduğuna göre de dergi geliri madde halinde gelir faslında gösterilmelidir.

8- Halkevlerimiz tarafından çıkarılmakta olan dergilerin adları ve hangi Halkevleri tarafından çıkarılmakta oldukları bir liste halinde her Halkevi dergisinin son kapağına konulmalıdır .

9- Yazıların değerleri tenkitlerle tebarüz eder. Dergilerimizin yazı halitleri de her Halkevi dergisinin diğer Halkevleri dergilerinde çıkan yazıları takip ve usul ve mevzuuna uygun tenkitlerle yükseleceğinde şüphe yoktur .

Bu maksadı temin için de dergi çıkaran Halkevinin dergisinden diğer Halkevi dergilerine de birer nüsha göndermesi lüzumu vardır . Bundan başka Ülkü dergisine bir sayı ve Parti Genel Sekreterliğine de iki sayı gönderilmesi ihmal edilmemelidir .

Halkevleri dergileri hakkında bu Genelge hükümlerine uyulmasını bildirir , sevgilerimi sunarım.

C.H.P. Genel Sekreteri
Erzurum Mebusu

490 | 01 | | | 4 | 21 | 5

CUMURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

Halkevleri dergileri listesi

Halkevinin adı	Derginin adı	Kaç aylık olduğu
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	"
Amasya	Yeşilırmak	"
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	Altınyaprak	" "
Balıkesir	Kaynak	Üç aylık
Bursa	Uludağ	" "
Burdur	Burdur	" "
Artvin	Çoruh	İki aylık
Denizli	İnanç	Aylık
Diyarbakır	Karacadağ	aylık
Elazığ	İltan	Aylık
Eminönü	Yeni Türk	Aylık
Eminönü	Halk bilgisi haberleri	Aylık
G.Antep	Başpınar	Aylık
Kayseri	Erciyeş	Aylık
Erzurum	Ata yolu	Aylık
Eskişehir	Halkevi	Aylık
Giresun	Aksu	Aylık
Isparta	Ün	Aylık
İzmir	Fikirler	15 günlük
Kars	Doğuş	Aylık
Konya	Konya	Aylık
Manisa	Gediz	Aylık
Mersin	İçel	Aylık
Mersifon	Taşan	Aylık
Milâs	Yeni Milâs	Aylık
Muğla	Muğla	Aylık
Niğde	Akpınar	Aylık
Trabzon	İnan	Aylık
Samsun	19 Mayıs	Aylık
Sinop	Dranaz	Aylık
Sivas	IV Eylül	Aylık
Urla	Ocak	İki aylık
Yozgat	Bozok	15 Günlük
Zonguldak	Karaelmas	3 Aylık

490 01 4 21 5

9

EK: 15

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Burdur
Halkevi Başkanlığı

SAYI
444

C. H. P. Genel Sekreterliği
31522 16 Eylül 1939
Ek:
Fişe İşlendi

BURDUR
IO / I2 / 939

Özü :

C.H.Partisi Yüksek Genel Sekreterliğine

Ankara

A- Geçen I938 Vilâyet kongresinde idare heyetine intihap ve arkadaşlar tarafından teveccüh gösterilerek Halkevine geçmezden çok evvel Burdurda mefkûrelerin sözden ziyade yazı üzerinde işlenilmesini Burdur'un dil,tarih edebiyat ve Halkevleri yolu dahilinde uğraşmağı düşünür ve isterdim. Büyük bir arzu,iman ile kabul ettiğim Reisliğe başladığım günlerde Evimizde bir çok toplantılardan sonra ve muhitimiz adına da bir mecmuayı yalnız çıkarmış olmak için değil hakikaten şimdiye kadar Burdur Vilâyetinde hiç bir gazete broşür çıkmayan,yalnız gül ve Ülker ismindeki devam edemiyen kısa ömürlü mecmuadan başka neşriyat olmaması itibarile Halkevinin fikir mecmuası olabilecek ancak(Burdur Halkevi dergisini) çıkarmağa başladık.

Gerek intişare başlamadan ve gerekse devamımız esnasında millî heyecanımız,imanımız daima devam etmiş bunu yalnız alelusul çıkarılsın diye değil aziz yurdumuza hizmet,yardım idelim,şu kısa fani dünyada katiyen bir menfaat madde düşünmeyerek yalnız iman,ülkü heyecanile Burdur'un ömründe bir şule,ilim,muhit sevenlere örnek eseri olalım diye başladık.

Başladığımız zaman hiç bir kâğıtımız,yazımız,kabımız,kılışemiz,hatta matbaamız velhasıl hiç bir şey yoktu. Bunu bütün yokluk içinde yalnız azm ve varlığımızla başladık.

Başladığımızdan itibaren her ay muntazaman bütçemiz dahilinde çıkmağa başladık. Gayemiz Halkevi gayelerine uygun,bütün muhitin ihtiyacını gidermek,Vilâyetimizin gazetesizliğini nazarı dikkate alarak bir sahifesini umumî fakat iyi havadislere ayırmağı da idare heyeti ve dil,tarih edebiyat kolu ile kararlaştırmıştık.

Neşriyatımıza muntazaman devam ederken cidden bir çok müşkilâta rast geldik.En evvel matbaanın güzel,muntazam olmaması mürettiplerin acemi,cahil olmaları bizi çok yoruyor ve üzüyordu.

5

Burdur
Halkevi Başkanlığı

SAYI

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

BURDUR
/ / 93

Özü : ....

(2)

14/10/939 gün ve 5/18010 sayılı yüksek emirlerinizi aldıktan sonra kendi varlığımızın hakiki durumunu bir daha anladık.

1- Dergimizi yalnız Burdurda tap ettirmeği esas prensip saymakta idik .Fakat basan makine ve harflerin düzeltilmesi için ne kadar uğraştık isede imkân olmadığından dergimizi mutlak devam ettirmek kuvvetli arzumuz dahilinde olduğundan yüksek emirleriniz mucibince badema Istanbulda ve nefis bir şekilde bastırmağı kararile harekete geçtik

2- Biraz evvel/de arzettiğim veçhile Burdur'un bir gazetesi olmadığından yalnız son sahifesini münasip havadislere tahsis eylemeği düşürmüşken yüksek emir ve mülahazalarınız karşısında badema yalnız Halkevi havadislerine yer vermek düşüncesindeyiz.

3- On ay içinde bir çok tecrübeler ve fikirler edindiğimiz cihetle dergimizi yüksek müsaadelerile iki ay daha aylık halinde çıkardıktan sonra iki ayda bir olmak üzere daha mütekâmil,daha olgun ve muhitin vaziyetleri ve 5/7/939 gün ve 5/1491 sayılı cidden çok yerinde, yüksek emirlerinizi tamim ederek bu direktifler,bu düşünceler içerisinde yürüyeceğimizi ve neşriyatta bulunacağımızı arzeder,derin saygılarımı sunarım.

Halkevi Reisi
Diş Hekimi
(Feyzi Bayraktar)

F. Bayraktar

V
16-XII-939

Dosyasına
19,XII,1939

6

EK: 16

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

CUMHRİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

Halkevi Dergileri

Derginin adı	Çıkaran Halkevi	Kaç günde bir çıktığı	yıllık abone bedelleri
Akpınar	Niğde	Aydabir	100
Aksu	Giresun	"	120
Başpınar	Gaziantep	"	100
Burdur	Burdur	"	100
Çorumlu	Çorum	"	120
Dranas	Sinop	"	100
Doğuş	Kars	"	120
4 Eylül	Sivas	"	120
Duygular	Bolu	"	120
Edirne	Edirne	"	120
Erciyes	Kayseri	"	120
Fikirler	İzmir	15 günde bir	180
Gediz	Manisa	Aydabir	120
Görüşler	Adana	"	120
H.B.Haberleri	Eminönü	"	120
İçel	Mersin	"	120
İnan	Trabzon	"	180
İnanç	Denizli	"	120
Karacadağ	Diyarbakır	"	100
Kara Elmas	Zonguldak	Üç ayda bir	(Sayısı:20)
Kaynak	Balıkesir	Ayda bir	180
Konya	Konya	"	(Sayısı:20)
Küçük Menderes	Tire	"	120
On dokuz Mayıs	Samsun	"	120
Porsuk Halkevi	Eskişehir	"	100
Taşpınar	Afyon	"	120
Türk Akdeniz	Antalya	"	100
Uludağ	Bursa	"	180
Ün	Isparta	"	120
Yeni Türk	Eminönü	"	(Sayısı:20)

Aslı gibidir 4 Mayıs 1942

9

EK: 17

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Kütüphane ve Neşriyat

	Avukat	Doktor	Muallim	Tüccar	Çiftçi	İşçi	Güzel san'at-lar	Sair meslek	Kadın	Erkek	Yekûn
Afyon	-	-	3	-	-	-	-	2	-	5	5
Ankara	-	-	28	-	-	-	1	117	15	131	146
Antalya	-	-	7	5	10	37	2	58	4	115	119
Aydın	1	1	1	2	-	-	4	12	-	21	21
Bilecik	1	-	-	1	-	-	-	6	-	8	8
Bolu	5	1	6	3	-	-	-	8	1	22	23
Bursa	-	1	3	-	-	-	-	22	1	25	26
Çanakkale	-	-	6	-	-	2	-	-	-	8	8
Denizli	2	2	1	8	-	-	-	27	-	40	40
Diyarbekir	3	-	2	-	-	4	-	13	-	22	22
Edirne	-	-	32	3	-	1	-	12	4	44	48
Eskişehir	1	1	5	-	-	1	-	13	1	20	21
Gaziantep	1	-	2	-	1	-	-	5	-	9	9
Giresun	-	-	1	6	-	-	-	8	1	14	15
İçel	2	1	6	-	-	-	-	31	3	37	40
İstanbul	1	2	31	4	-	6	-	92	20	116	136
İzmir	3	4	58	6	1	-	8	24	4	100	104
Kastamonu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kayseri	-	-	14	-	-	-	2	21	-	37	37
Kırklareli	-	-	-	-	-	-	-	37	-	37	37
Kocaeli	2	-	2	-	-	-	2	15	2	19	21
Konya	-	-	50	4	1	5	-	11	6	65	71
Kütahya	4	-	3	-	-	-	-	53	-	60	60
Malatya	-	-	7	-	-	-	-	6	2	11	13
Ordu	2	-	4	-	1	-	-	4	-	11	11
Rize	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Samsun	-	-	24	-	1	1	-	16	6	36	42
Sinop	-	-	10	-	-	1	-	3	5	9	14
Ş.Karahisar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tekirdağ	-	-	2	2	-	-	-	12	1	15	16
Trabzon	-	-	7	-	-	-	-	7	1	13	14
Van	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yozgat	-	1	2	2	-	-	-	9	1	13	14
Zonguldak	1	-	13	5	-	3	3	33	5	53	58
	29	14	330	51	15	61	22	677	83	1116	~~1263~~ 1199

EK: 18

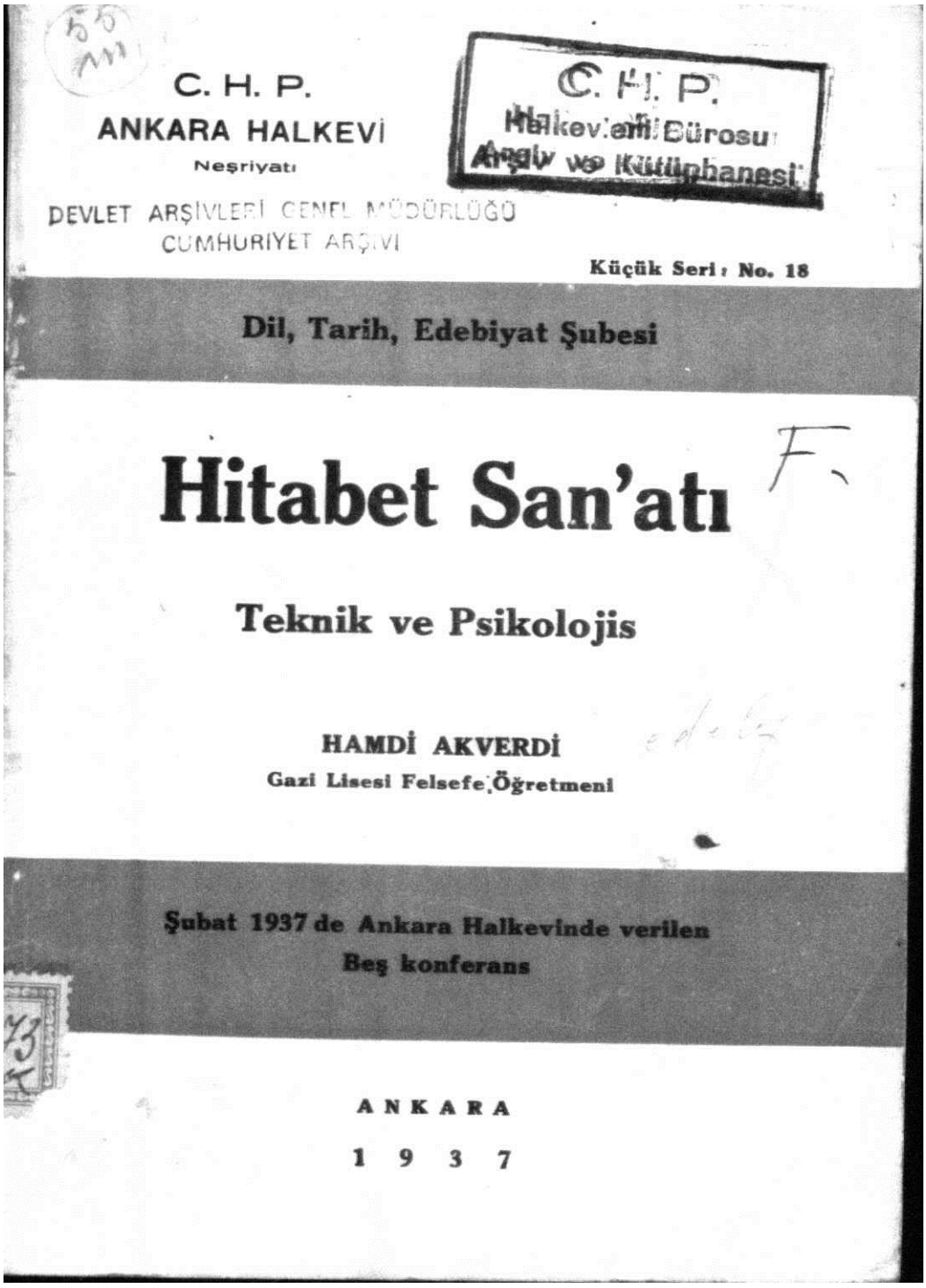

C. H. P.
ANKARA HALKEVİ
Neşriyatı

C. H. P.
Halkevleri Bürosu
Arşiv ve Kütüphanesi

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Küçük Seri : No. 18

Dil, Tarih, Edebiyat Şubesi

Hitabet San'atı

Teknik ve Psikolojis

HAMDİ AKVERDİ
Gazi Lisesi Felsefe Öğretmeni

Şubat 1937 de Ankara Halkevinde verilen
Beş konferans

ANKARA
1 9 3 7

EK: 19

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

ANKARA HALKEVİ
Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi

Büyük Boy No. 25

Arşiv.

F.

KIMIZ

Nimet Turgun Uluğtuğ
D. T. C. Fakültesi, Sinoloji talebesi

9.88.

İçinde dokuz resim, sekiz fotoğraf ve bir harita vardır.

1 9 3 9

EK: 20

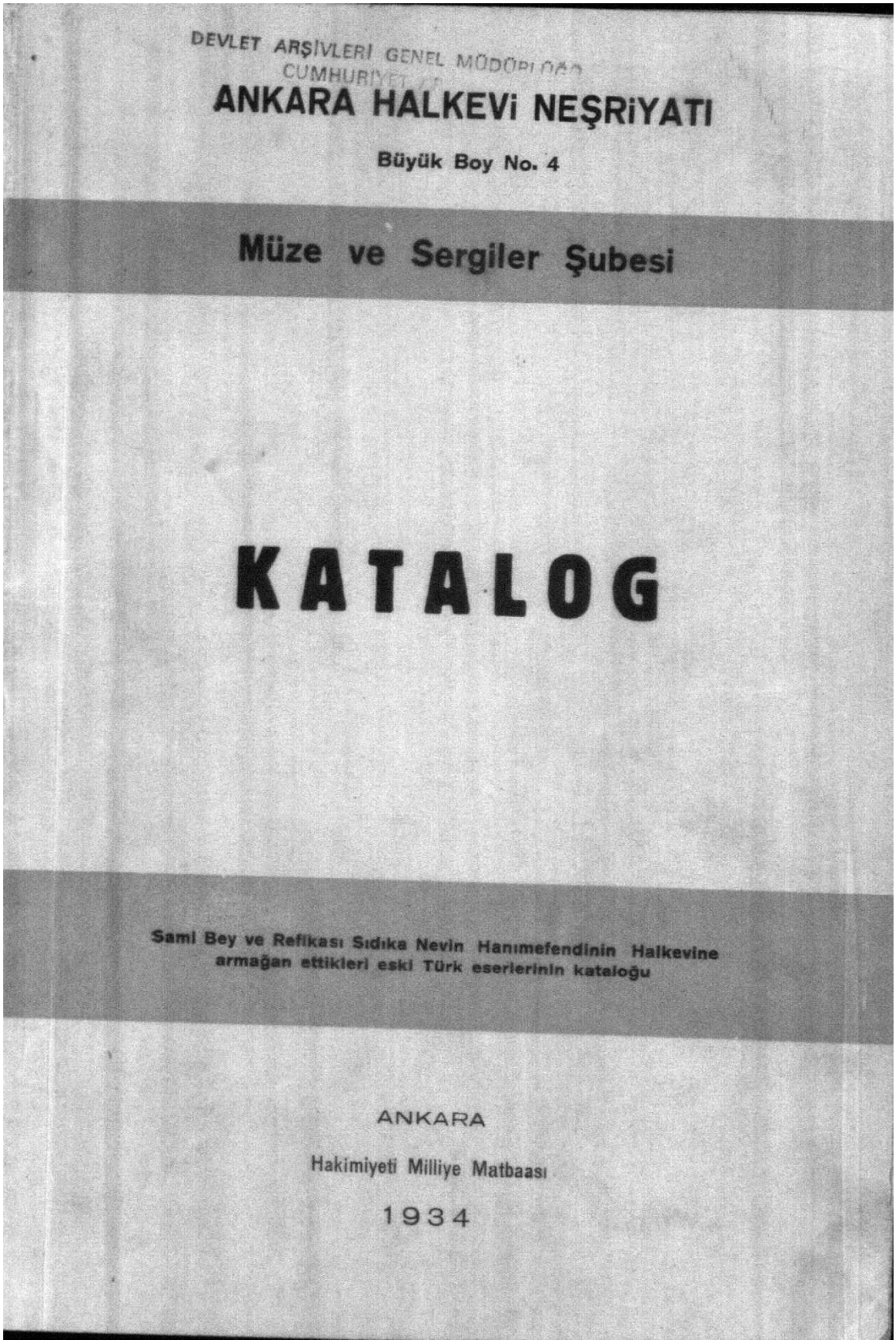
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET
ANKARA HALKEVİ NEŞRİYATI
Büyük Boy No. 4
Müze ve Sergiler Şubesi
KATALOG
Sami Bey ve Refikası Sıdıka Nevin Hanımefendinin Halkevine armağan ettikleri eski Türk eserlerinin kataloğu
ANKARA
Hakimiyeti Milliye Matbaası
1934

EK: 21

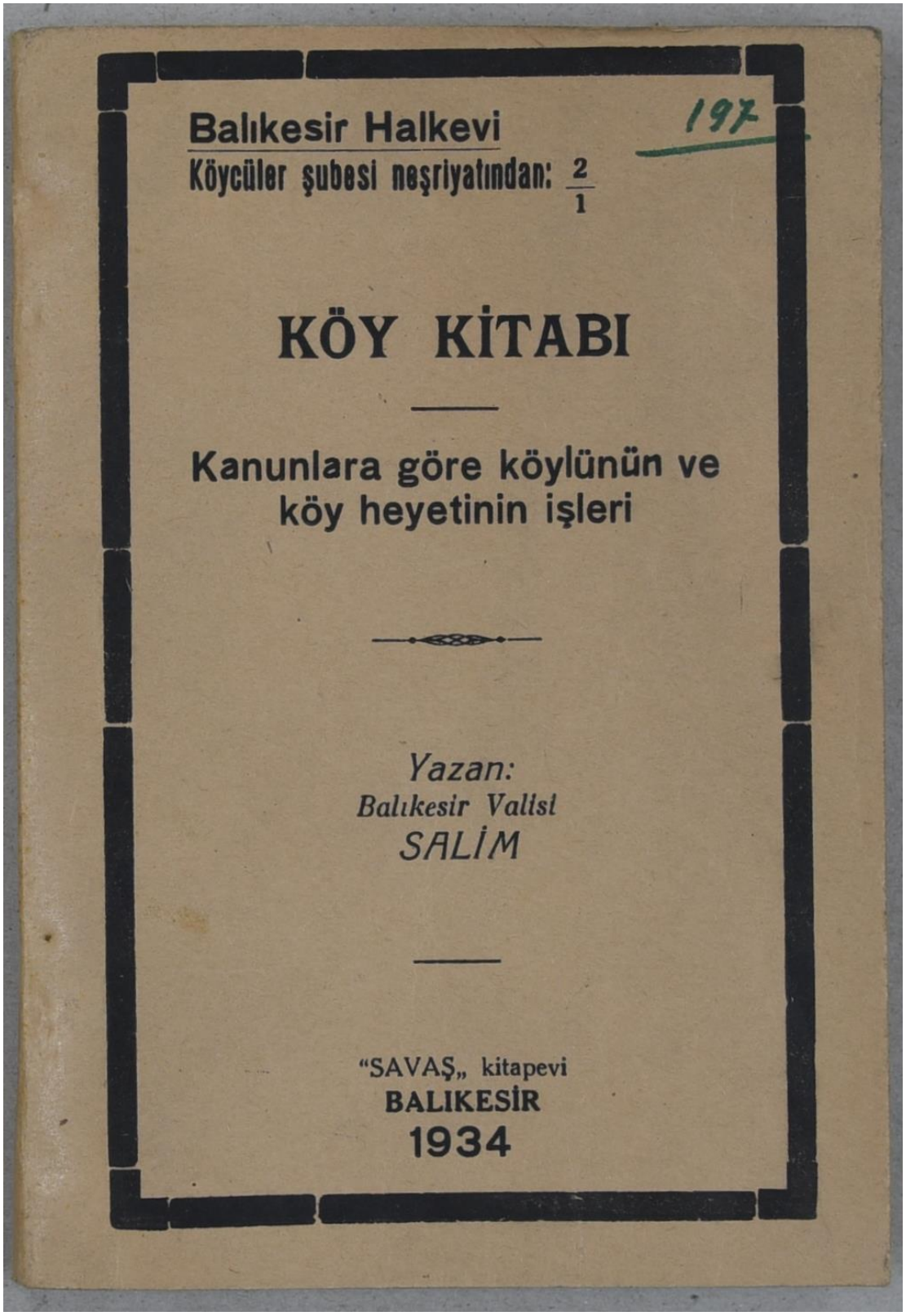

Balıkesir Halkevi

Köycüler şubesi neşriyatından: 2/1

197

KÖY KİTABI

Kanunlara göre köylünün ve köy heyetinin işleri

Yazan:
Balıkesir Valisi
SALİM

"SAVAŞ„ kitapevi
BALIKESİR
1934

EK: 22

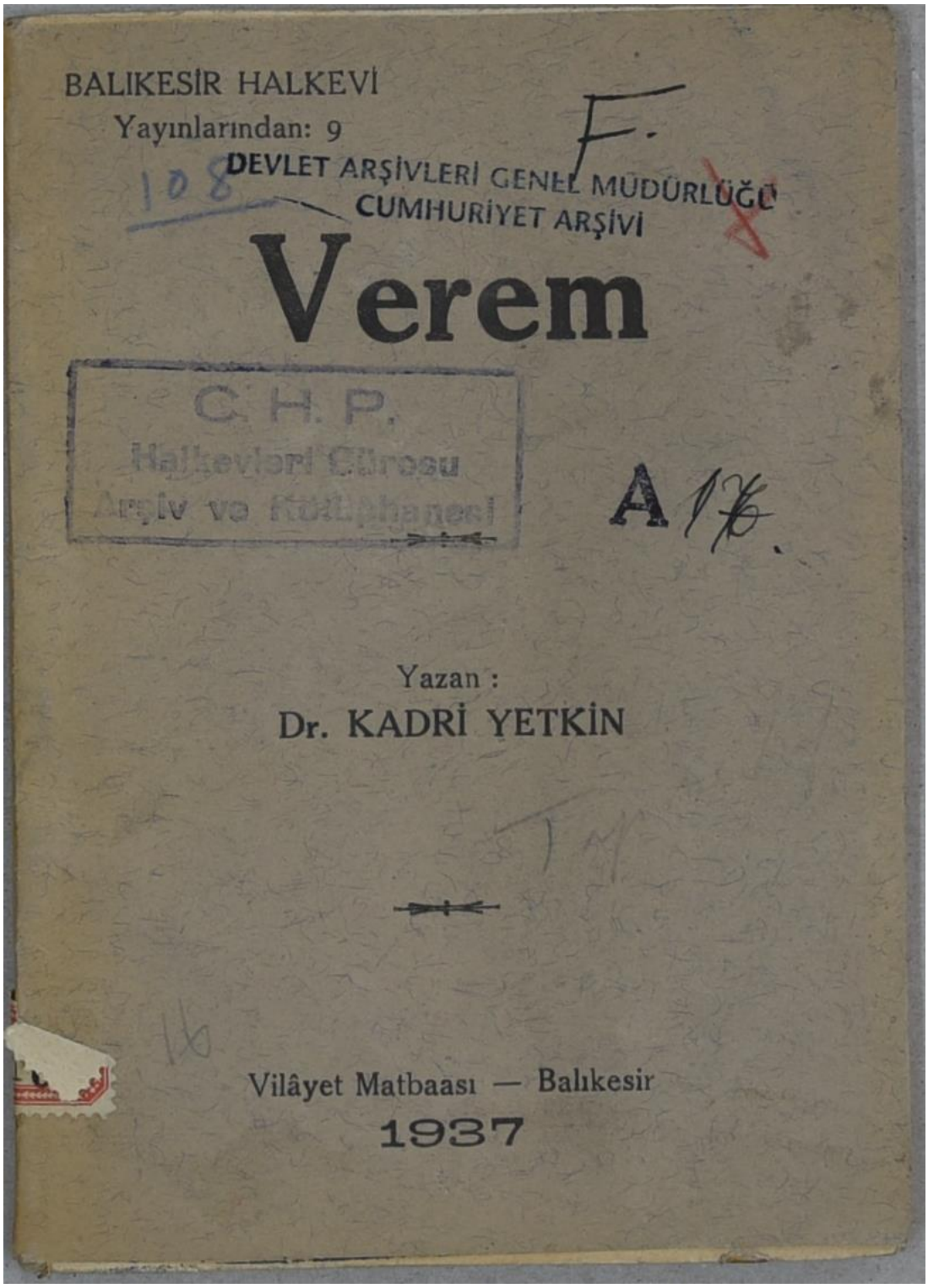
BALIKESİR HALKEVİ
Yayınlarından: 9
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
Verem
C. H. P.
Halkevleri Bürosu
Arşiv ve Kütüphanesi
Yazan :
Dr. KADRİ YETKİN
Vilâyet Matbaası — Balıkesir
1937

EK: 23

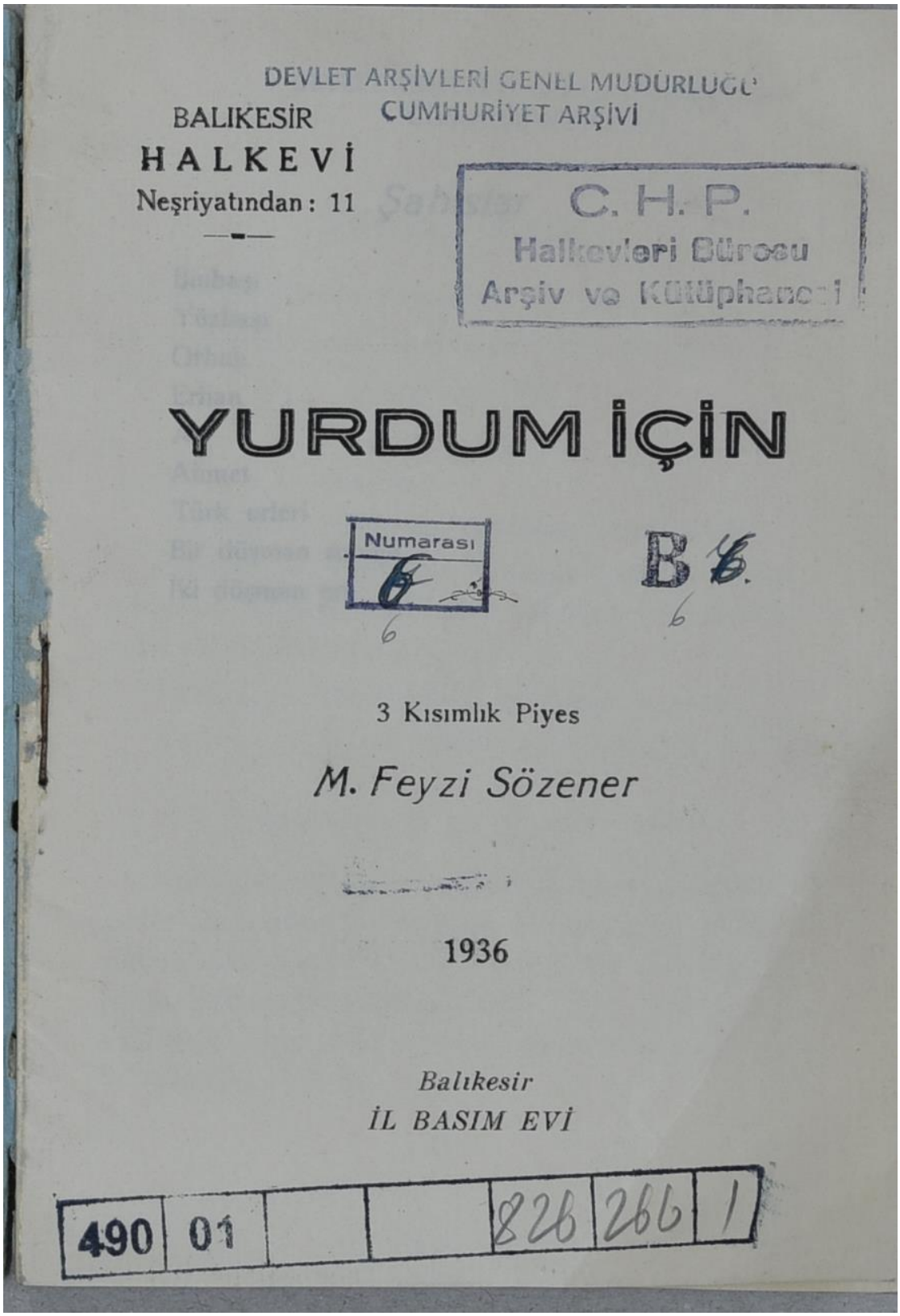

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

BALIKESİR
HALKEVİ
Neşriyatından : 11

C. H. P.
Halkevleri Bürosu
Arşiv ve Kütüphanesi

YURDUM İÇİN

Numarası
6
B 6
6

3 Kısımlık Piyes

M. Feyzi Sözener

1936

Balıkesir
İL BASIM EVİ

490 01 826 266 1

EK: 24

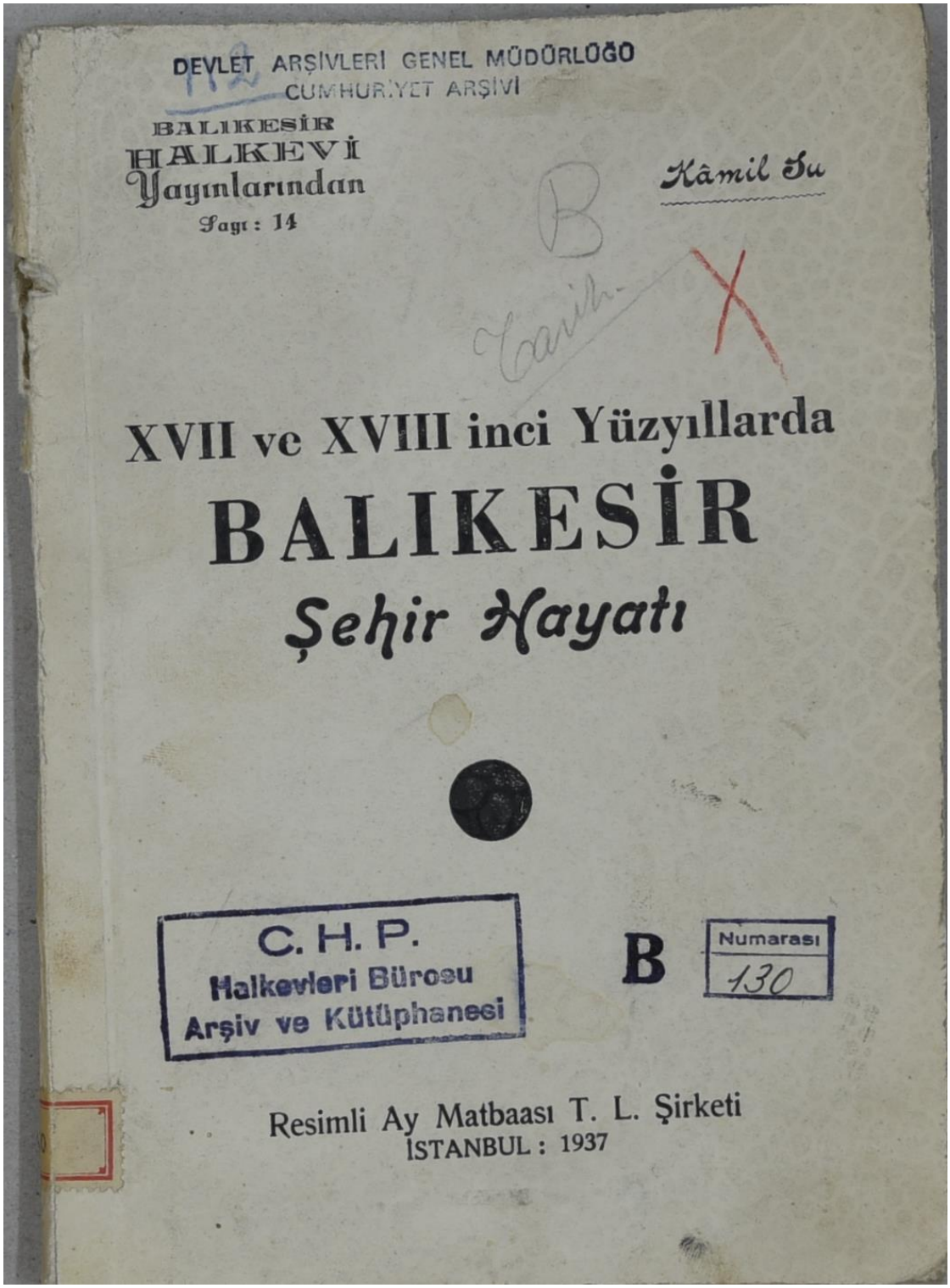
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
BALIKESİR
HALKEVİ
Yayınlarından
Sayı : 14
Kâmil Su
XVII ve XVIII inci Yüzyıllarda
BALIKESİR
Şehir Hayatı
C. H. P.
Halkevleri Bürosu
Arşiv ve Kütüphanesi
B
Numarası
130
Resimli Ay Matbaası T. L. Şirketi
İSTANBUL : 1937

EK: 25

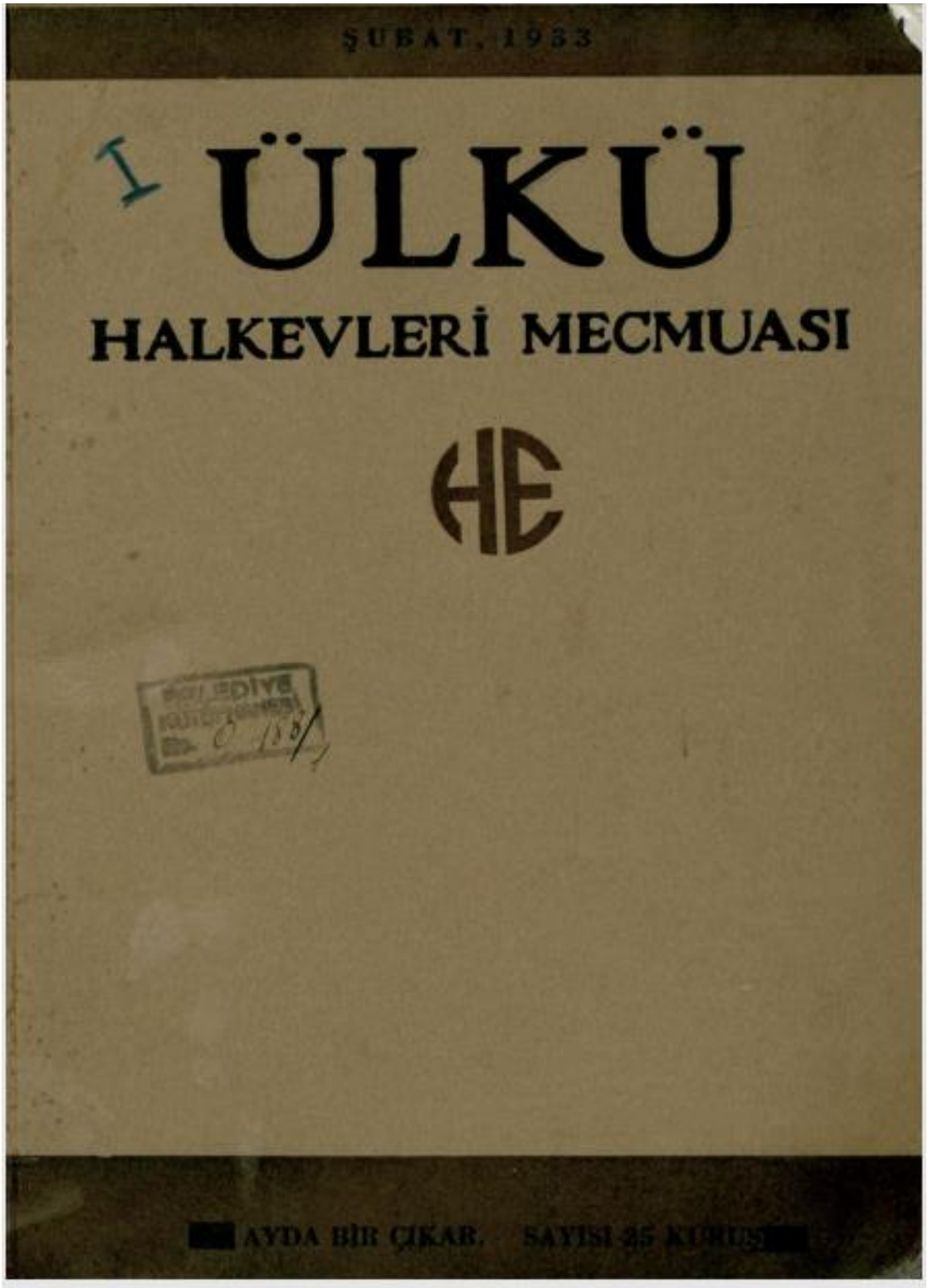

EK: 26

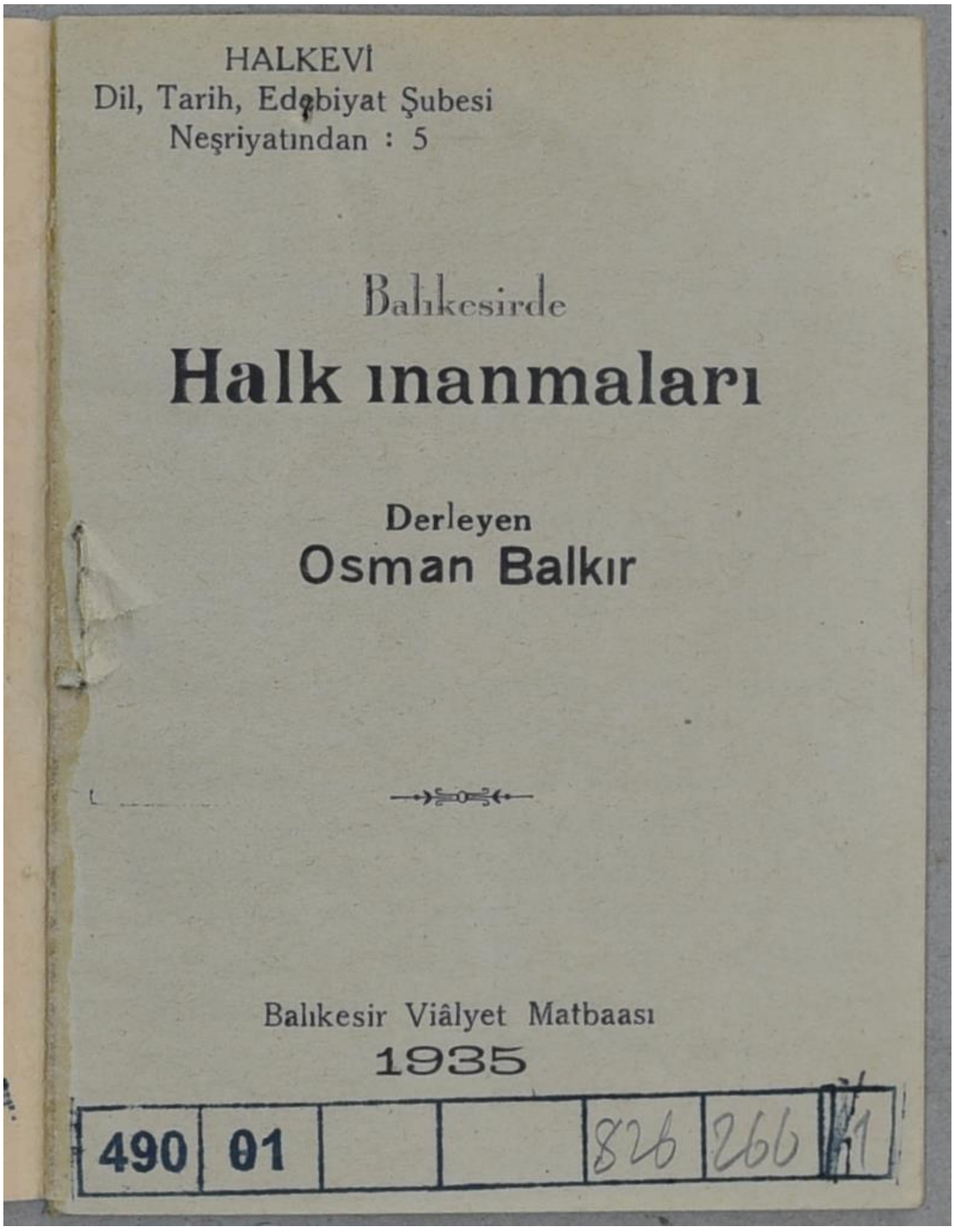

HALKEVİ
Dil, Tarih, Edebiyat Şubesi
Neşriyatından : 5

Balıkesirde

Halk ınanmaları

Derleyen
Osman Balkır

Balıkesir Viâlyet Matbaası
1935

490 | 01 | | | 826 | 266 | 1

EK: 27

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
Fikirler
Aylık • Kültür • Sanat • Dergisi
N. Kemi
Vedide Baha PARS — Cahit Saffet IRGAT — Attilâ İLHAN — Suat TAŞER
Turhan DİLLİGİL — Metin ELOĞLU — Cengiz İLHAN — Ahmet SEVSEVİL
Talip APAYDIN — Fakir BAYKURT — Mahmut KURU — Hasan Lâtif SARIYÜCE — Nahit Ulvi AKGÜN — Orhan HANÇERLİOĞLU — Kemâl BEKİR
Halim YAĞCIOĞLU—Niyazi DURMAZ—Muzaffer UYGUNER—Vasfi YÜKSEL
490 01 1367 331 1
Yeni Seri : 35
MAYIS 1950
25 Kuruş

EK: 28

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

241

C. H. P.

İ Z M İ R

HALKEVİ KARAGÖZ OYUNLARI : 1

B Numarası 69

ÖZDEMİR ONBAŞI

RAHMİ BALABAN

Cumhuriyet Basımevi
İ Z M İ R
1 9 3 8

EK: 29

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C. H. P.

İ Z M İ R

HALKEVİ KARAGÖZ OYUNLARI : 2

Şehir mi, Töbeler Töbesi

RAHMİ BALABAN

B Numarası 73

Cumhuriyet Basımevi
İ Z M İ R
1 9 3 8

EK: 30

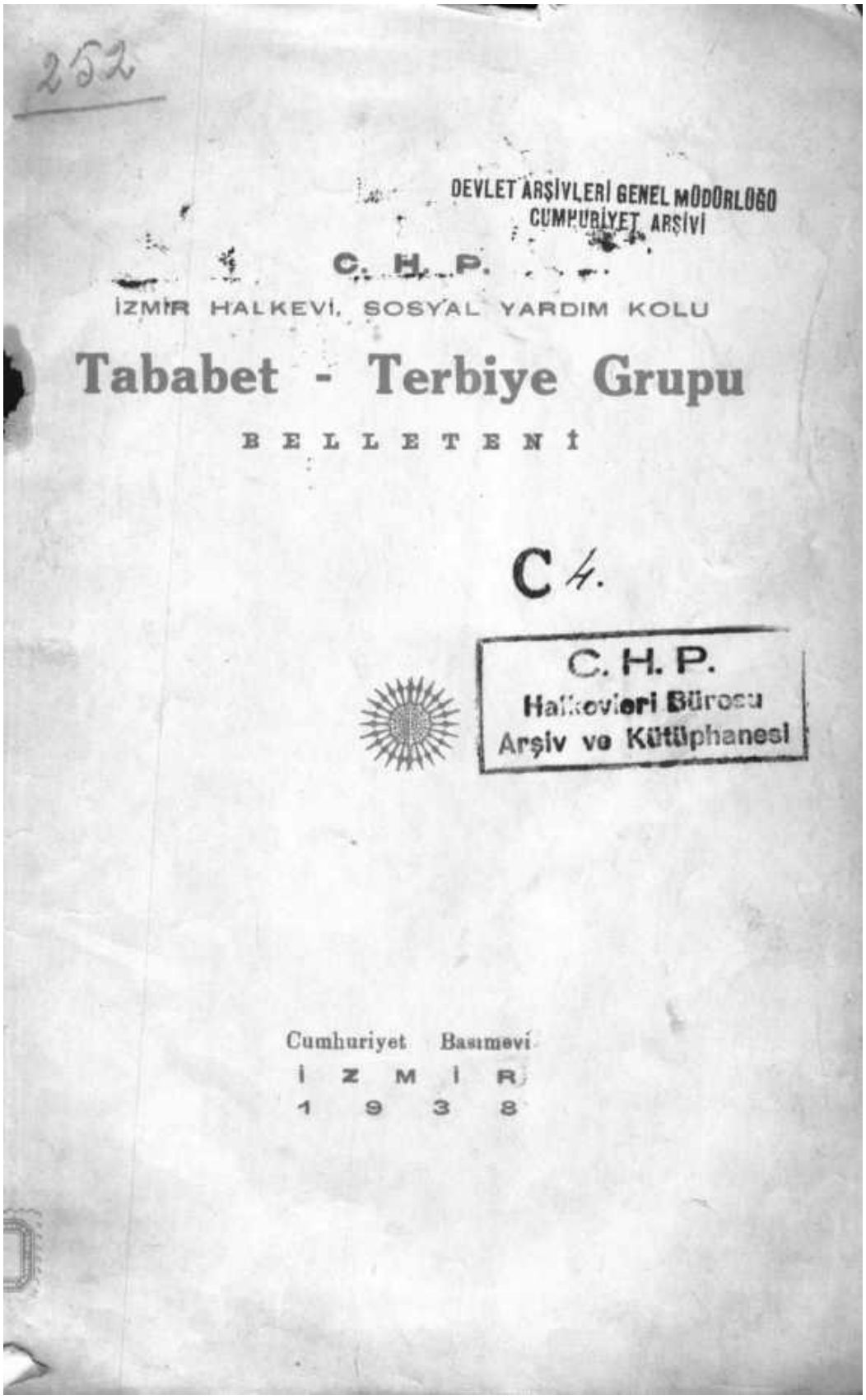

252

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C. H. P.

İZMİR HALKEVİ, SOSYAL YARDIM KOLU

Tababet - Terbiye Grupu

BELLETENİ

C 4.

C. H. P.
Halkevleri Bürosu
Arşiv ve Kütüphanesi

Cumhuriyet Basımevi
İ Z M İ R
1 9 3 8

EK: 31

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C. H. P.
İZMİR
HALKEVİ KÖYCÜLÜK KOLU NEŞRİYATI : 4

Buğdayı, cins at ve sığırları ile ünlü

Bölcek Köylü

TEVFİK ÜRETEN

C. H. P. Halkevleri Bürosu
Kitaplığı
Kayıt No. .....
C. T. [illegible] .....

Cumuriyet Basımevi
İZMİR
1937

EK: 32

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C. H. P.
İZMİR
HALKEVİ KÖYCÜLÜK KOLU NEŞRİYATI : 3

Kınıkta

İlk Çekirdeksiz Yetiştirenlerden

HAKKI KUŞÇU

İLE

YUSUF KONYAR

C. H. P. [illegible] Ocağı
Kayıt No. .....
.....

Cumuriyet Basımevi
İZMİR
1937

| 490 | 01 | | | 904 | 533 | 1 |

EK: 33

246
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
C. H. P.
İZMİR
HALKEVİ KÖYCÜLÜK KOLU NEŞRİYATI : 6
Köylerde eskicilikten sora çiftlik sahibi
MEHMET ZIRHLI
Cumuriyet Basımevi
İZMİR
1937
B. 74

EK: 34

C. H. P.
İZMİR HALKEVİ
Köy Neşriyatı

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

KÖY VETERİNERİ

YAZAN:
İstanbul ve Paris Alfort yüksek Veteriner mekteplerinden diplomalı
Dr. S. ŞÜKRÜ PAMİRTAN

C. H. P. Halkevleri Bürosu
Kitaplığı
Kayıt No. .....
C. Tarih .....

Cumhuriyet Basımevi
İZMİR
1939

490 | 01 | | | 904 | 533 | 1

EK: 35

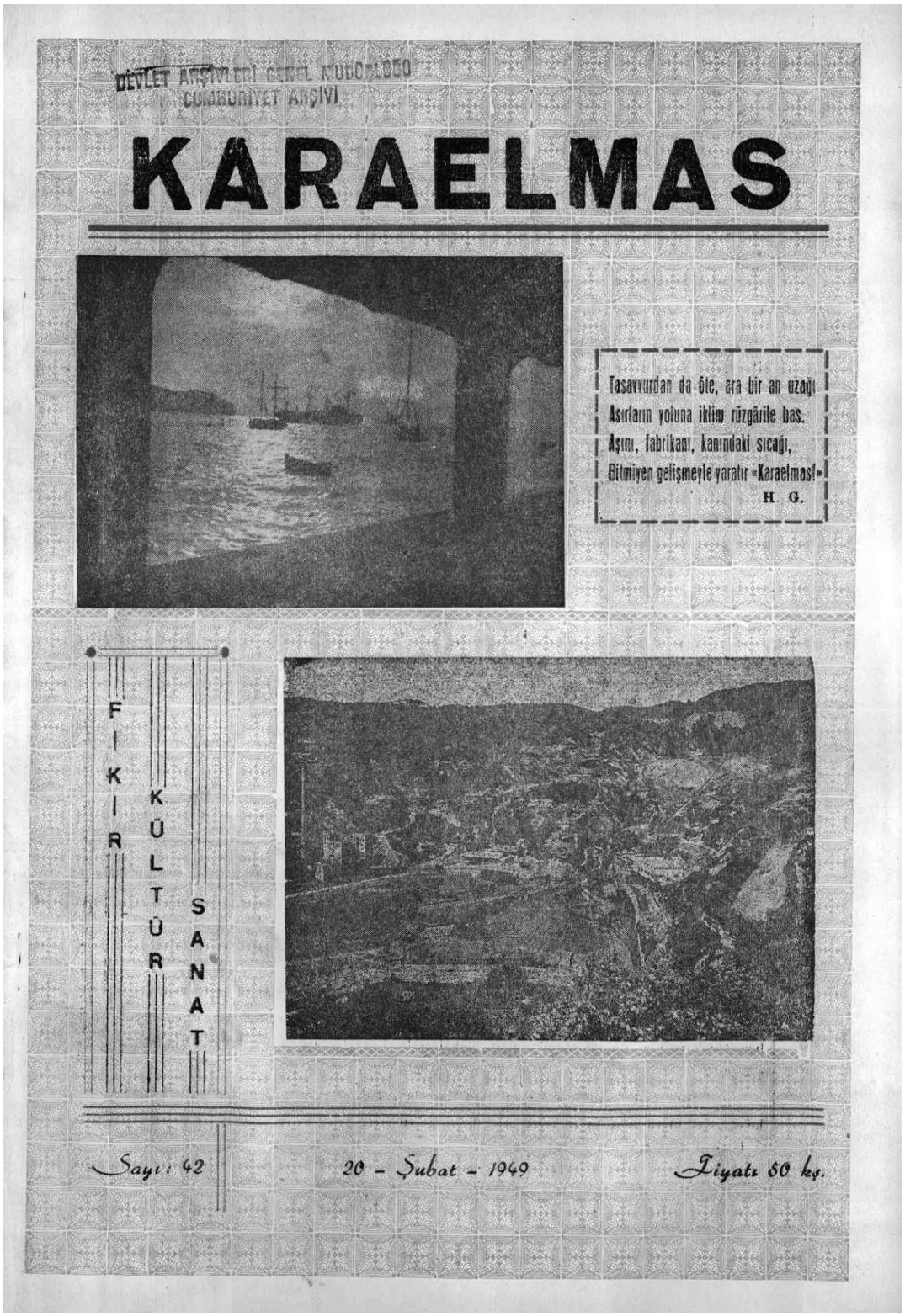
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
KARAELMAS
Tasavvurdan da öte, ara bir an uzağı
Asırların yoluna iklim rüzgârile bas.
Aşını, fabrikanı, kanındaki sıcağı,
Bitmiyen gelişmeyle yaratır «Karaelmas!»
H. G.
FİKİR KÜLTÜR SANAT
Sayı: 42
20 - Şubat - 1949
Fiyatı 60 kr.

EK: 36

19 MAYIS

Aylık Halkevi dergisi

İhtiyaçların camlara vurduğu yerde
Terbiye için kalkan asâ tesirsizdir

İÇİNDEKİLER

Telifler:

19 Mayıs Gençlik Bayramı	*Cemal BİLİR*
Eğitim ve Öğretimde İşbirliği	*Ömer ORHUN*
Meslek Mesuliyeti	*Tayyar KERMAN*
Karadeniz Kıyılarını Dolaşırken	*Yakup KALGAY*
Bir Satranç Oyunu	*Sabahattin ATAKER*

Şiirler :

Samsun	*Samih YERTUT*
Çeken Bilir	*Sabahat ACUNER*
Gözler	*Bedrettin DANIŞMAN*
Gölgem	*Cemal BİLİR*

Tercümeler ;

Seçmesini Bilmek	*Yekta ATAMAN*
Çocuklarımızın Kekelememesi İçin	*İlhan BİLİR*
Avrupa Kültür Konferansından	*Cemal BİLİR*

Cilt : 10 NİSAN 1950 Sayı : 114

EK: 37

Sayı : 166 - 168 Tsmmuz - Aralık 1948 Cilt : 14

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MUDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

ÜN

İSPARTA HALKEVİ DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Altı ayın özbilançosu	Ün
İspartayı tanıtmak için	H. Turhan DAĞLIOĞLU
İspartalı Hakkı	T. İ.
Böcü Oğlu Süleyman Sami	Osman BÖCÜOĞLU
Hüseyin Avni Paşa	Nuri KATIRCIOĞLU
Halil Etem	M. Şakir ÜLKÜTAŞIR
Memleket Yazıları Kağıt ve Kaleme Dair	Kemal TURAN
Antiokhela (eski yalvaç)	İ. Ö. ANSİKLOPEDİSİ
Kitab - î Şemsiye	Naci KUM
Gül ve Gülyağı	Hüsnü IŞIK
Mevlüd Töreni	Nuri KATIRCIOĞLU
İsparta Ağzının Fonetik Özellikleri	Salahattin EZEN
Türkü	İ. Mahir ÇADIRCIOĞLU
Zengi Yaylası	Ömer Ali ERTEN
Türk Dili	S. Daver BİNBAŞIOĞLU
İsparta Halkevi Çalışmaları	* *

Ulus Basımevi - Ankara

EK: 38

103 H. evi

Alfabe sırası ile Halkevlerinin adları.....

Adana	Eskişehir	Sandıklı
Adapazarı	G.A ntep	Siirt
A fyon	Gerede	Silifke
Akçakoca	Giresun	Silvan
Akşaray	Göynük	Simav
Alaiye	Gümüşhane	Sinop
Alaşehir	İnebolu	Sivas
Amasya	İnegöl	Söke
Ankara	İstanbul	Ş.Karahisa r
Antalya	İzmir	Şehremini(İst.)
Aydın	Iğdır	Şişli " "
Ayvalık	Isparta	Tekirdağı
Bafra	Kadıköy(İst.)	Tire
Balıkesir	Kandıra	Tokat
Bartın	Kars	Trabzon
Bayburt	Kastamonu	Ünye
Bayezit	Kayseri	Ürgüp
Bergama	Kırklareli	Üsküdar(İst.)
Beş.Pınar	Kocaeli	Urfa
Beyoğlu	Konya	Urla
Bilecik	Kütahya	Uşak
Bitlis	Kula	Uzunköprü
Bolu	Malatya	Van
Boyabat	Manisa	Yozgat
Burdur	Maraş	Zonguldak
Bursa	Mardin	
Çanakkale	Mersin	(103)Halkevi
Çankırı	Merzifon	
Çorlu	Milas	
Çorum	Mudanya	
Denizli	Mudurnu	
Dinar	Muğla	
Diyarbekir	Muş	
Düzce	Nazilli	
Edirne	Niğde	
Edremit	Ordu	
Elaziz	Ödemiş	
Erzincan	Rize	
Erzurum	Samsun	

2

CUMURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

C.H.P. Genel sekreterliğince Halkevlerine

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ gönderilen kitapların listesi.

	Kitabın adı	Yazanın adı	gönderildiği tarih	No:
24	I - Halk terbiyesi	Hamit Zübeyr	24/9/932	IIO 34
"	2 - Tarihi abidelerimizi koruyalım.	" "	" "	" "
55	3 - Türk dilinden derlemeler	Parti neşriyatı	I9/3/933	46 55
	4 - Orhon Alfabesi	Mesut bey	I6/5/933	74 55
	5 - Ne mutlu bana ki: Türk yaratıldım..	İshak Refet	2I/5/933	77 55
	6 - Gözlerimizi nasıl koruyalım?		2I/5/933	78 55
	7 - Moliyer Külliyatı.	Ahmet Vefik Paşa	7/I/934	208 55
	8 - Tavukçuluk	Muallim Cafer Fahri	3/6/934	297 80
	9 - Yürükler ve köylerde hikâyeler, masallar.	Demirci oğlu Y.Ziya.	2/7/934	313 80
	IO - Kurtuluş ve kuruluş savaşı üzerindeki yazılarım.	Ali Rıza	28/11/934	405 80
	II -			
	B.VIII tarafından yazılan tamimlerle gönderilenler..			
	11 - Halk terbiyesi	Hamit Zübeyir	2I/5/932	63 14
	12 - Kooperatifçilik dersleri.	Y.İkt.ve Tic. Mekt.	I2/9/932	IO7 34
	13 - Gök Bayrak	Leon Kahondan terceme.	30/4/933	60 55
	14 - Diş ve ağız bakımı	Dr; Feyzullah Rasih.	3/5/933	64 55
	15 - Ağaç sevgisi	Halim bey	" "	" "
	16 - Anadolunun doğu ve Cenüp doğusu	Kadri Kemal	" "	" "
	17 - Benlik ve Dil Birliğimiz	Miralay A.Rıza	IO/6/933	98 55
	18 - Bizim istediğimiz Edebiyat	Refik Ahmet	6/7/933	IO8 55
	19 - Eski Türk kıyafetleri ve güzel keyim tarzı.		I6/7/933	II5 55
	20 - Trahom Hakkında halka nasihatlar..	Sıhhiye Vekâleti	3/IO/933	I56 55
	2I - Kadın Hukuku	Necip Ali	" " "	" "
	22 - Kaya, Toprak ve Maden sularında Radyoaktivite	Kerim Ömer	" " "	" "
	23 - Eti Hiyeroglifi üzerinde tetkikler	Avni Ali Candar	" " "	" "
	24 - Türkiye Petrol madenleri	Kemal Lokman	" " "	" "
	25 - Faşizm ve onun Devlet sistemi.	Nüzhet haşim.	" " "	" "
	26 - İtalyan edebiyatı, Tarihi ve antolojisi.	" "	" " "	" "
	27- Peçenekler	Hüseyn Namık	" " "	" "
	28 - Atilla ve oğulları	" "	" " "	" "
	29 - Goethe, Musiki hayatı.	Cevdet Memduh	" " "	" "
	30 - Eski Saat	Falih Rıfkı	23/IO/933	I73 "
	3I - Türkiye Cümuriyeti Devleti ve Halıkı Gazi Mustafa Kemal	Suat Tahsin	9/11/933	I82 "
	32 - Cenüpte Türkmen oymakları.	II. Ali Rıza	20/I2/933	I98 "
	33 - " " " " " " .	III. " "	" " "	"
	34 - Büyük Meclis Ve İnkilâp.	Neşet Halil	" " "	"

3

CUMURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

Kitabın adı	Yazanın adı	Gönderildiği tarih	No:
35 Yeni Türkiyede Kadın	İffet Halim H.	20/I2/933	I98 55
36 - Ergenekon	Nihat Şevki	" " "	" "
37 - Büyük Taarruz nasıl oldu?	Akşam Kitabevi.	" " "	" "
38 - Sümer Kızı	" "	" " "	" "
39 - XVIII-inci asırda Türk askeri kıyafetleri.	Zaman kitaphanesi.	" " "	" "
40 - Gazinin destanı.	A.Halit kütüphanesi.	" " "	" "
4I - Vatandaş için Medeni Bilgiler	I , 2, Üçüncü ciltler.	" " "	" "
42 - Osmanlı İmperatorluğunda nasıl oldu? Türkiye Cümuriyetinde nasıl oldu?	Maarif vekâleti	" " "	" "
43 - Jimnastik oyun ve spor binaları inşa ve tesisi için rehber.	T.İ.C.U.Merkezi.	" " "	" "
44 - Gazi İnkilâbının Psikolojisi.	Dr. Hayrullah	" " "	" "
45 - Yeşil ay	Kadri Oğuz		
45 - Beyaz Zanbaklar memleketinde.	Maarif vekâleti.	" "	" "
46 - Ağaçcılık	" " "	" "	" "
47 - Pıratik Bağcılık	" " "	" "	" "
48 - Sütcülük	" " "	" "	" "
49 - Hayvan hastalıkları.	" " "	" "	" "
50 - Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal ile Mülâkat	Ruşen Eşref	28/I2/933	206 55
5I - Demokrasi nedir? Tarihi ve Felsefesi.	M.Ali Ayni.	I/3/934	242 80
52 - İtalyan Edebiyatı Antolojisi.	N.Haşim.	I7/5/934	280 25
53 - Faşizm ve Onun Devlet Sistemi.	" "	" " "	" "
54 - Sönmiyen Ateş	Nahit Sırrı.	" " "	" "
55 - Gazi İnkilâbının Psikolojisi.	Dr. Hayrullah	" " "	" "
56 - Tarihi abidelerimizi Koruyalım.	H.Zübeyir.	" " "	" "
57 - Cümuriyet	Kadri Kemal	" " "	" "
58 - Anadolunun doğu ve Cenüp Doğusu.	" " "	" " "	" "
59 - Türk Dili için	Sadri Maksudi	" " "	" "
60 - Büyük Meclis ve İnkilâp	Neşet Halil	" " "	" "
6I - Orhon Alfabesinin Anadoludaki İzeleri	Mesut bey	" " "	" "
62 - Gece uçuşları(Roman)	Nüzhet Haşim S.Oğlu.	" "	" "
63 - Grek ve Romen Mitolojisi.	" "	" " "	" "
64 - Petrarce	" "	" " "	" "
65 - Vatandaş için Medeni Bilgiler	I,2-inci Cilt.	" " "	" "
66 - Türk Tarihinin ana hatları.	Maarif vekâleti.	" " "	" "
67 - Kooperatifçilik.	Kooperatifçilik Cemiyeti.		
68 - Derebeyi ve Dersim	Naşit Hakkı bey	" "	" "
69 - Spor sahaları ve Stadyomlar	T.İ.C.U.Merkezi.	" "	" "
70 - Sosyalist Saviyet Cümuriyetleri ittihadının muhtasar etnoğrafisi.	Maarif vekâleti.	" "	" "
7I - Son Altes	A.Nuri	" "	" "
72 - Sıhhî Müze rehberi	S.M.İ.Vekâleti.	" "	" "
73 - Türk Gençliği nasıl yetiştirilmelidir?	C.H.P.	" "	" "
74 - Osmanlı İmperatorluğunda nasıldı? Türkiye Cümuriyetinde nasıl oldu?	Maarif Vekâ.	" "	" "
75 - İllüstrite Zeitung mecmuası.		" "	" "
76 - Jimnastik oyun ve spor binaları.	T.İ.C.U.Merkezi.	" "	" "
77 - Türkiye Cümuriyeti Devleti ve halkı Gazi Mustafa Kemal.	Suat Tahsin	" "	" "
78 - Knok	Dr. Ali Süha	" "	" "
79 - Himmetin oğlu	A.Nuri	" "	" "
80 - Kozan Oğlu	Abdullah Zıya	" "	" "
8I - Demokrasi nedir? Tarihi ve felsefesi.	M.Ali Ayni	" "	" "

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

4

CUMURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

	Kitabın adı	Yazanın adı	Gönderildiği tarih	Tamimin numarası
82 -	Telgrafcılıkta ana dilimiz ve Mustafa efendi.	A.Baha bey	I7/5/934	280
83 -	Çağatay ve Türkii Osmani Luğati.	Şeyh Süleyman efendi.	" "	"
84 -	Yaylanın batı ucunda	Kerim Ömer	24/5/934	289
85 -	Odisseden Olissenin dönüşü.	Ferit Ferhat.	" " "	"
86 -	Petrarka	NüzhetHaşim.	" " "	"
87 -	Grek ve Romen Mitolojisi.	" " .	" " "	"
88 -	Gece uçuşları. (Roman)	" " .	" " "	"
89 -	Tarihi Abidelerimizi koruyalım.	H.Zübeyir.	" " "	"
90 -	Türk Tarihinin ana hatları.	Maarif. V.	" " "	"
9I -	Saviyetlerin Muhtasar Etnoğrafyası.	"	" " "	"
92 -	Sıhhi Müze rehberi.		" " "	"
93 -	Türk Gençliği nasıl yetiştirilmelidir?		" " "	"
94 -	Son Altes.	A.Nuri.	" " "	"
95 -	Himmetin oğlu.	" " .	" " "	"
96 -	Knok.	C.H.P.	" " "	"
97 -	Kozan oğlu.	A.Zıya.	" " "	"
98 -	Aka Gündüz.(Mavi Yıldırım)	A)	" " "	"
99 -	Karaca oğlan hayatı ve şiirleri.	Sadettin Nüzhet.	" " "	"
I00 -	Demokrasi nedir? Tarihi ve Felsefesi..	M.Ali Ayni.	" " "	"
I0I -	Telgrafcılıkta ana dilimiz ve Mustafa efendi.	A.Baha	" " "	"
I02 -	Çağatay ve Türkii Osmani Luğati.	Şeyh Süleyman.	" " "	"
I03 -	Türkiye Devletinin harici Siyaseti.	Maarif V. Hikmet.	7/6/934	303
I04 -	Boş Beşik	Demirci oğlu Y.Zıya	" "	304
I05 -	Şu dağların ardında	" " "	" "	"
I06 -	Anadoluda Eski Çocuk oyunları.	" " "	" "	"
I07 -	Türk Yurdu mecmuası Kolleksiyonu.	Prof.Y.Akçora	8/7/934	33I
I08 -	Sistemim.	İ.P.Müller	I5/8/934	339
I09 -	930 Sanayi Kongresi raporları.	M.İkt.ve Tas.C.	20/8/934	350
II0 -	93I Ziraat " " " "	" " " " "	" " "	"
III -	" " " " " " 2-inci Cilt.	" " "	" " "	"
II2 -	Askerliğin Psikolojisi.	A.Faik.	" " "	36I
II3 -	Şair Ahmet Haşim.	Yakup Kadri.	9/10/934	374
II4 -	Çamlı Gölgeler.	Muallim Rıza oğlu.	" " "	"
II5 -	Bizim Akdeniz.	Falih Rıfkı.	" " "	"
II6 -	Taymis Kıyıları.	" " .	" " "	"
II7 -	Memleket müdafaasında ideal fertler ve Milletler.	Turuncuoğlu H.Nazım.	" " "	"
II8 -	Türkiyede Sinema ve Tesirleri.	Hilmi A.Malik.	" " "	"
II9 -	Yurt için.	Dr. Mustafa Hakkı.	" " "	"
I20 -	Türk Şiirlerinin vezni.	A.Talat.	" " "	"
I2I -	Halkçılık ve Köycülük.	Nusret Kemal.	" " "	"
I22 -	Tırtıllar.	Münür Hamdi.	" " "	"
I23 -	Yeşilay.	Kadri Oğuz.	" " "	"
I24 -	Karınca mecmuası(Haziran, Temmuz, Ağustos)sayıları.	Türk Kooperatifçilik C.	" "	"
I25 -	Birinci Türk Tarih Kongresi konferans, müzakere zabıtları.	Maarif vekâleti.	" "	"

CUMURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Kitabın adı	Yazanın adı.	Gönderildiği tarih	Tamimin numarası.	
I26 - I928,29 Devlet yıllığı.	Matbuat U.Müd.	9/IO/934	374	80
I27 - I929,30 " " "	" " " "	" " "	"	" "
I28 - Jül Romen Knok.	C.H.P.Neşriyatı.	" " "	"	" "
I29 - Belkis.	A.Nuri.	" " "	"	" "
I30 - Düşünüş ayrılığı.	C.H.P.Neşriyatı.	" " "	"	" "
I3I - Mavi Yıldırım.	" " " " "	" " "	"	" "
I32 - Boş Beşik.	Demirci oğlu Y.Ziya.	" "	"	" "
I33 - Şu Dağların ardında.	" " " "	" "	"	" "
I34 - Anadoluda Eski çocuk oyunları.	" " " "	" "	"	" "
I35 - İzmir Şairleri Antolojisi.	Hüseyn Avni.	" "	"	" "
I36 - Odisseden Olissenin dönüşü.	Ferit Ferhat.	" "	377	" 25
I37 - Ne Mutlu Bana ki: Türk yaratıldım..	İshak Refet	" "	377	" "
I38 - Tarihî abidelerimizi koruyalım.	H.Zübeyir.	" "	"	" "
I39 - Köy Muallimi.	Aka Gündüz.	" "	"	" "
I40 - Akın.	Faruk Nafiz.	" "	"	" "
I4I - Özyurt.	" "	" "	"	" "
I42 - Ergenekon.	Nihat Şevki.	" "	"	" "
I43 - Anadolunun Doğu ve Cenüp Doğusu.	Kadri Kemal.	" "	"	" "
I44 - Kaya,Toprak ve Maden sularında Radyoaktivite.	Kerim Ömer.	" "	"	" "
I45 - Yaylanın Batı ucunda.	" "	" "	"	" "
I46 - Çoban.	Behcet Kemal.	" "	"	" "
I47 - Kozan Oğlu.	A.Ziya.	" "	"	" "
I48 - Osmanlı Müellifleri.Cilt 2.Kısım I.		" "	378777	" 80
I49 - " " " " " " " 2.		" "	"	" "
I50 - Hüriyetin Pahası.	Kalven Koliç.	" "	"	" "
I5I - Fransız İhtilâlının siyasi ve İçtimai Fikirleri.		" "	"	" "
I52 - Asyanın uyanışı.	Rone Grosse.	" "	"	" "
B.V.İfadesile 22/2/935 tarihinde açılan 23 Halkevine..				
I53 - Knok.	C.H.P.Neşriyatı.	8/4/935	466	" " 23
I54 - Belkis.	" " " "	" " "	"	" "
I55 - Düşünüş Ayrılığı.	" " " "	" " "	"	" "
I56 - Mavi Yıldırım.	AkaGündüz.	" " "	"	" "
I57 - Akın.	Faruk Nafiz.	" " "	"	" "
I58 - Özyurt.	C.H.P.Neşriyatı.	" " "	"	" "
I69 - Çoban.	" " " "	" " "	"	" "
I60 - Kozan Oğlu.	A.Ziya.	" " "	"	" "
I6I - Himmetin oğlu.	A.Nuri.	" " "	"	" "
I62 - Hedef.	Yunüs Nüzhet.	" " "	"	" "
I63 - Günahkârın kitabı.	" "	" " "	"	" "
I64 - Köy muallimi.	C.H.P.	" " "	"	" "
I65 - Beyaz Kahraman.	C.H.P.	" " "	"	" "
I66 - İkizler.	" " "	" " "	"	" "
I67 - Son Altes.	" " "	" " "	"	" "
I68 - Anadolu Bozkırları.	Kerim Ömer Çağlar.	" " "	467	" "
I69 - Yaylanın Batı ucunda.				
I70 - Kaya,Toprak ve Maden sularında Radyoaktivite.	" " " " "	" " "	"	" "
I03 Halkevine gönderilenler.....				103
I7I - Oğula Üğüt .	Sabri.	I8/4/935	480	" "
I72 - Basketbol Kılavuzu.	T.İ.C.U.Merkezi.	I9/2/935	449	" 80

CUMURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

	Kitabın adı	Yazanın adı	Gönderildiği tarih	Tamimin numarası.	
I73 -	Rasin Külliyatı. I.	Ahmet Vefik Paşa.	8/4/935	468	103
I74 -	" " " II.	" " " .	" " "	"	"
I75 -	" " " III.	" " " .	" " "	"	"
I76 -	Ruhî Hayatta Lâşuur.		" " "	"	
I77 -	Isfahana doğru.		" " "	"	"
I78 -	İlkbahar Selleri.		" " "	"	
I79 -	Gorio Baba.		" " "	"	"
I80 -	Engerek Düğümü.		" " "	"	
I8I -	Samimi Saadet.		" " "	"	"
I82 -	İlim ve Felsefe.				
I83 -	Sağlık Almanağı.	Dr. Prof. Mazhar Osman.	I8/4/935	48I	103
	22/2/935 tarihinde açılan 23 Halkevlerine gönderilen..				
I84 -	Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal İle Mülâkat.	Ruşen Eşref.	20/4/935	485	23
	103 Halkevine gönderilenler..				
I85 -	Çankaya	Tunalı Nazif.	20/4/935	486	80
I86 -	İstiptattan Cümuriyete.	Aziz Noğay.	" " "	"	"
I87 -	Sevrden Lozana.	" " .	" " "	"	"
I88 -	Anadolu Dazkırları.	Kerim Ömer.			
I89 -	Türklüğün kökleri ve yayılışı.	Avni Ali Candar.	" " "	"	"
I90 -	Türk, İl, Ulus, Budun, Uruk, Boy, Oymak, Avul, Oba, soy adları.	" " " .	" " "	"	"
I9I -	Cenüpte Türkmen oymakları.	4.Kısım. A.Rıza.	" " "	"	"
I92 -	Köycülük esasları.	Nusret Kemal.	" " "	"	"
I93 -	Meksikada Köycülük.	" " .	" " "	"	"
I94 -	Köycülük Rehberi.	" " .	" " "	"	"
I95 -	Şehirciliğimiz.	Neşet Halil.	" " "	"	"
I96 -	Moskova- Roma.	Falih Rıfkı.	" " "	"	"
I97 -	Roman.	" " .	" " "	"	"
I98 -	Deniz Aşırı.	" " .	" " "	"	"
I99 -	Gazinin eseri.	Jan Vayenberg	" " "	"	"
200 -	Taymis Kıyıları.	Falih Rıfkı.	" " "	"	"
20I -	Bizim Akdeniz.	" " .	" " "	"	"
202 -	Karınca mecmuası(Eylül, B.Teşrin ~~XXXXXXXXX~~ 2-inci Teşrin, B.Kânun sayıları.)		" " "	"	"
203 -	On Yıl mecmuası.	T.İş Bankasının	" " "	"	"
204 -	Kozan oğlu.	C.H.P.Neşriyatından	" " "	"	"
205 -	Son Altes.	" " " "	" " "	"	"
206 -	Himmetin oğlu(Notası ile beraber)	" " "	" " "	"	"
207 -	Knok.	" " " "	" " "	"	"
208 -	Mavi Yıldırım.	" " " "	" " "	"	"
209-	Takma ayak Hasan Çavuş.	" " " "	" " "	"	"
2I0 -	Babaların Günahı.	" " "	" " "	"	"
2II -	Belkis.	" " "	" " "	"	"
2I2 -	Düğünüş ayrılığı.	" " "	" " "	"	"
2I3 -	Bayönder.	" " "	" " "	"	"
2I4 -	Bir Ülkü Yolu(Lirik Piyes).	" " "	" " "	"	"
2I5 -	Taşbebek (" ").		" " "	"	"
2I6 -	Avrupada otomobille 9 BinKilometre.	A.Şükrü.	" " "	"	"
2I7 -	Günahkârın kitabı.	Yunüs Nüzhet.	" " "	"	"
2I8 -	Hedef.	" " .	" " "	"	"
2I9 -	Trahomoloji.	Dr. Kâşif Ömer.	" " "	"	"
220 -	Sevr ve Lozan.	Y.İkt.ve Tica. Mektebi. Ta.C.	" " "	"	"
22I -	Bankalarda Esham ve tahvilât vediaları.		" " "	"	"
222 -	Hususi Haklar.		" "	"	"
223 -	Kurtuluş ve Kuruluş savaşı üzerindeki yazılarım.		" "	"	"

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

	Kitabın adı	Yazanın adı	Gönderildiği tarih	Tamimin NO:	hangi Halk evlerine gönderildiği.
224 -	Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal ile Mülâkat.	Ruşen eşref.	20/4/935	484	80 Halkevin
225 -	" " " " " .	" " .	" " "	485	23 " " " " "
226 -	Çankaya	Tunalı Nazif.	" " "	486	80 " " " "
227 -	İstiptattan Cümuriyete.	Aziz Noğay	" " "	"	" " " " "
228 -	Sevrden Lozana.	" "	" " "	"	" " " " "
229 -	Anadolu Dazkırları.	Kerim Ömer.	" " "	"	" "
230 -	Türklüğün kökleri ve yayılışı.	A.Ali Candar.	"	"	" "
231 -	Türk, Budun İl, Ulus, Uruk, Boy, Oymak, Avul, Oba soy adları.	" " "	"	"	" "
232 -	Cenûpte Türkmen oymakları. 4-kısım.	A.Rıza.	"	"	" "
233 -	Köycülük esasları.	Nusret Kemal.	"	"	" "
234 -	Meksikada Köycülük.	" " .	"	"	" "
235 -	Köycülük rehberi.	" " .	"	"	" "
236 -	Şehirciliğimiz.	Neşet Halil.	"	"	" "
237 -	Moskova Roma .	Falih Rıfkı.	"	"	" "
238 -	Roman	" "	"	"	" "
239 -	Deniz aşırı.	" "	"	"	" "
240 -	Gazinin eseri.	" "	"	"	" "
241 -	Taymis Kıyılarında.	" "	"	"	" "
242 -	Bizim Akdeniz.	" "	"	"	" "
243 -	Karınca mecmuası (Eylül, B.Teşrin, 2.Teşrin, B.Kânun sayıları).	Kooperatifçilik Cemiyeti.	"	"	" "
244 -	On Yıl mecmuası.	T.İş Bankasının.	"	"	" "
245 -	Kozan oğlu.	C.H.P.	"	"	" "
246 -	Son Altes.	" " " .	"	"	" "
247 -	Himmetin oğlu (Notası ile)	" " " .	"	"	" "
248 -	Knok	" " " .	"	"	" "
249 -	Mavi Yıldırım.	" " " .	"	"	" "
250 -	Takma ayak Hasan Çavuş.	" " " .	"	"	" "
251 -	Babaların Günahı.	" " " .	"	"	" "
252 -	Belkis	" " " .	"	"	" "
253 -	Düşünüş ayrılığı.	" " " .	"	"	" "
254 -	Bayönder.	" " " .	"	"	" "
255 -	Bir Ülkü Yolu.	" " " .	"	"	" "
256 -	Taş Bebek.	" " " .	"	"	" "
257 -	Avrupada Otomobille 9 Bin kilometre.	Ahmet Şükrü.	"	"	" "
258 -	Günahkârın Kitabı.	Yunüs Nüzhet.	"	"	" "
259 -	Hedef.	" " .	"	"	" "
260 -	Trahomoloji.	Dr. Kâşif Ömer.	"	"	" "
261 -	Sevr ve Lausanne . Yüksek İkt. ve Tica. Mekt.			"	" "
262 -	Bankalarda Esham ve Tahvilât vediaları.		"	"	" "
263 -	Hususi Haklar.		"	"	" "
264 -	Kurtuluş ve Kuruluş savaşı üzerindeki yazılarım.	Ali Rıza.	"	"	" "
265 -	Yüzme ve atlama kılavuzu.	T.İ.C.U.İttifakı	27/5/935	500	103 "
266 -	Kuş Palazı hastalığı nedir?	S.İ.M.Vekâ.	4/6/935	507	100 "
267 -	Sıhhî Müze rehberi.	" " " "	" " "	508	103 "
268 -	Kızıl hastalığı ve Korunma çareleri.	"	" " "	"	" "
269 -	Trahom hakkında nasihatlar.	" "	" " "	"	" "
270 -	Nasihatlar ve tavsiyeler..	" "	" " "	"	" "
271 -	Genç kalınız..	" "	" " "	509	83 "
272 -	Ruh ve Beden (Maarif vekâletinden)	H.Cahit.	13/6/935	517	103 "
273 -	Beden terbiyesi.	" "	Selim Sırrı.	"	" "
274 -	Biologie I ve II.	" "	Avni	"	" "
275 -	Büyük Devletler Coğrafyası.	F.Sabri.		"	" "
276 -	Cebir. I, II, III.		Ali Hikmet.	"	" "
277 -	Çocuk Ruhu.		İbrahim Alâettin.	"	" "
278 -	Edebî yeniliğimiz. I, II.		İsmail Habip.	"	" "

× gönderilen Halkevlerinin listesi, tamimin aslına bağlıdır. E.K.

8

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

	Kitabın adı	Yazanın adı.	Gönderildiği tarih	Tamimin numarası.	Hangi H. evlerine
279 -	Fen Bilgisi. I,II,III.	Nusret.	I3/6/935	517	I03
280 -	Fizik. I,II,III.	Kemal Zaim.	" " "	"	"
28I -	Fizik Alâtı rehberi.I,II.	Avni Refik.	" " "	"	"
282 -	Fizik Ders nümuneleri.	Rağıp.	" " "	"	"
283 -	Hayvanî Teşrih.	Tacettin.	" " "	"	"
284 -	Hendese. I,II,III.	Nazmi ve Hilmi.	" " "	"	"
285 -	İçtimaiyat.	Mehmet İzzet.	" " "	"	"
286 -	Jeoloji.	A.Tevfik, Malik.	" " "	"	"
287 -	Kimya alâtı rehberi.	Salâhettin Fuat.	" " "	"	"
288 -	Kimya Laboratuvar defteri. I,II,III.	"	" " "	"	"
289 -	Kozmoğrafya.	Ali Yar.	" " "	"	"
290 -	Medeni Bilgiler.I,II.	Afet. RecepPeker.	" " "	"	"
29I -	Metinlerle muasır Türk edebiyatı.	Mustafa Nihat.	" " "	"	"
292 -	Metafizik.	Suut Kemalettin.	" " "	"	"
293 -	Mihanik dersleri.	Nazmi Ve Hilmi.	" " "	"	"
294 -	Müsellesat.	Ali Yar.	" " "	"	"
295 -	Nebati Teşrih.	Hayri.	" " "	"	"
296 -	Orta Tarih. I,II,III.	Bakanlık neşriyatı.	" "	"	"
297 -	Pedağoji Tarihi .	Nafi Atuf.	" "	"	"
298 -	Rıyaziye. I,II,III.	Fuat.	" "	"	"
299 -	Tarih. I,II,III,IV.	T.T.T.C.	" "	"	"
300 -	Türk edebiyatı Antolojisi.	Ali Canip.	" "	"	"
30I -	Yeni Biologie.	Avni.	" "	"	"
302 -	Arı Maya.	Nihat Adil.	" "	"	"
303 -	Atletizm ve Mektep.	Vildan Aşir.	" "	"	"
304 -	Aşar soyguncuları.	M.Aşir, M.Ali.	" "	"	"
305 -	Almanya maarifi.	Reşat Şemseddin.	" "	"	"
306 -	Bulgaristanda Maarif.	Ali Haydar.	" "	"	"
307 -	Bir varmış, bir yokmuş.	Sadri Etem.	" "	"	"
308 -	Bir zabitin On beş günü .	Nüzhet Haşim.	" "	"	"
309 -	Burla.İffet Halim		" "	"	"
3I0 -	Cengizhan.	Ali Naci.	" "	"	"
3II -	Celâlettin Harezem Şah.	Necip Asım.	" "	"	"
3I2 -	Con'un çocukları.	Mefharet.	" "	"	"
3I3 -	Çocuklarda Zekâ ölçüleri.	İ.Alâettin.	" "	"	"
3I4 -	Darvin.	Dr. Galip Ata.	" "	"	"
3I5 -	Deniz Aşırı.	Falih Rıfkı.	" "	"	"
3I6 -	Dante Divinya .	Nüzhet Haşim.	" "	"	"
3I7 -	Eski Mektep yerine yeni mektep.	Zekeriyya.	" "	"	"
3I8 -	Faal mektebin tatbikatı.	Mustafa.	" "	"	"
3I9 -	Horas.	Yakup Kadri.	" "	"	"
320 -	İtalyan edebiyatı.	Halit Fahri.	" "	"	"
32I -	İnkilâp Ötgünçleri.	Enver Behnan.	" "	"	"
322 -	İnkilâbın Ruhu.	Mediha Muzaffer.	" "	"	"
323 -	Küçük erkekler.	Mefharet Nazmi.	" "	"	"
324 -	Kütahya Şehri.	İsmail Hakkı.	" "	"	"
325 -	Madam Küri.	Avni.	" "	"	"
326 -	Metodika.	Hasip Ahmet.	" "	"	"
327 -	Metre usulü.	Dr; Refet.	" "	"	"
328 -	Mikelanj.	Namık İsmail.	" "	"	"
329 -	Muallimin Meslek ahlâkı.	Kâzım Nami.	" "	"	"
330 -	Napolyon.	Ruşen Eşref.	" "	"	"
33I -	Nebatat Dersleri.	Dr; Refet.	" "	"	"
332 -	Ninni.	Ulvi Cemal.	" "	"	"
333 -	Otello.	Dr. Refet.	" "	"	"
334 -	Pestaloji.	Dr. Refet.	" "	"	"
335 -	Osmanlı İmperatorluğundan Türkiye Cümuriyetine doğru.				

9

	Kitabın adı.	Yazanın adı.	Gönderildiği Tarih.	Tamim NO:	Hangi H. evlerine.
336 -	Püeri Kültür.	Dr; İhsan Hilmi.	I3/6/935	5/5I7	I03 Halkevine.
337 -	Sanderson.	Kazım Nami.	" " "	" "	" "
338 -	Stuart Mill.	Bayan Tezer.	" " "	" "	" "
339 -	Sakarya.	Nüzhet Haşim.	" " "	" "	" "
340 -	Spinoza.	Suut Kemalettin.	" " "	" "	" "
34I -	Şaheserler antolojisi.	Vasıf Mahir.	" " "	" "	" "
342 -	Terbiyevî Oyunlar.	Kâzım Nami.	" " "	" "	" "
343 -	Türk Tarihinin ana hatları.	Bakanlık.	" " "	" "	" "
344 -	Türkiye İktısat tarihi.	Mehmet Zıya.	" " "	" "	" "
345 -	Türk İnkilâbının karakterleri.	S.Etem.	" " "	" "	" "
346 -	Tarih Utandı.	Zühtü Müçteba.	" " "	" "	" "
347 -	Tıbda tecrübe.	Dr; Galip Âta.	" " "	" "	" "
348 -	Viktor Hüğo.	İbrahim Alâettin.	" " "	" "	" "
349 -	Yeni Hıfzıssıhha.	Bahaettin Faik.	" " "	" "	" "
350 -	Yeni Mektep Nedir?	Hikmet.	" " "	" "	" "
35I -	Yarının mektebine doğru.	Kâzım Nami.	" " "	" "	" "
352 -	Yılların Dili.	Fuat Hulusi.	" " "	" "	" "
353 -	Yaratıcı Tekâmül.	Mustafa Şekip.	" " "	" "	" "
354 -	Yeni mektebin vesaitinden	Kum. Muvaffak.	" " "	" "	" "
355 -	Zeybek.	Ulvi Cemal.	" "	" "	" "
356 -	Dasitanı Ahmet Harami.	Talât.	" "	5I9	" "
357 -	Masa tenisi.		20/6/935	525	" "
358 -	Bisiklet yarışları ve Tüzüğü.		" " "	526	" "
359 -	Yeni usul,Resimli,Hocasız Güreş rehberi.	Alafranga	" "	529	" "
360 -	Atila.		I/7/935	534	" "
36I -	AtaTürkün Büyük Nutku.		24/7/935	557	48 "
362 -	Boks.	Mustafa Atak.	I0/8/935	564	I03 "
363 -	Ekonomi Bakanlığının Parti ekonomi programına göre yaptığı işler hakkında Rapor. I,II.		I3/8/935	568	" "
364 -	Sınaiğ tesisat ve işletme ve vekâlet teşkilâtına ilâveler hakkında raporlar.	I.	I3/8/935	568	" "
365 -	Milli Gelir. NO: I,II.	Ekonomi Bakanlığı.	" " "	" "	" "
366 -	Türkofis neşriyat ve propağanda servisi.		" " "	" "	" "
367 -	Karınca mecmuası. Son Kânun 935,Şubat,Mart Nisan,Mayıs sayıları.	T.Kooperatifçilik Cemiyeti.	"	" "	" "
368 -	Vu mecmuası(Fransızca).	Matbuat.U.Müd.	" "	" "	" "
369 -	Kooperatifçilik,Kollektifçilik,Devletçilik üzerine 9 yazı.	Dr; Cevdet Nasuhi.	" "	" "	" "
370 -	Şehirciliğimiz .	Neşet Halil.	" "	" "	" "
37I -	Medeniğ kanunlara göre hak ve borçlarımız.	Umran Öktem.	" "	" "	" "
372 -	Atatürk nezdinde bir yıl elçilik.	U.S.A.Sefiri.	I6/8/935 " "	" 570	" "
373 -	Kılavuzdaki yeni kelimeleri nasıl kullanmalıyız?	Falih Rıfkı.	I6/8/935	" "	" "
374 -	Osmanlı muahedeleri,Kapitülasyonlar, Lozan.	Reşat Ekrem.	" " "	" "	" "
375 -	Ömer Seyfettin,hayatı ve eserleri.	Ali Canip.	" " "	" "	" "
376 -	Hissei Şayia.	İbnürrefik Ahmet Nuri.	" " "	57I "	" "

✗ Hangi halkevlerine gönderildiği tamimin aslına bağlı listededir.

Ö.K.

DEVLET ARŞİVLERİ CUMHURİ

490 | 01 | | | 927 | 607 | 1

10

EK: 39

CÜMHURİYET HALK PARTISI
GENEL SEKRETERLİĞİ

Ankara : 11 Nisan 1946

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

YAZILDI

Halkevi Başkanlığına
Ankara

87484

20/3/1946 tarih ve 87 sayılı yazınıza karşılıktır :

Halkeviniz kütüphane Müdürü Neriman Genç'in , kadrodaki (150) lira karşılık gösterilmek suretiyle I Nisan 1946 dan itibaren maaşının (125) liraya çıkarılması uygun görüldüğünü bildirir , sevgi ve saygılar sunarım.

NOT ALINDI

490 | 01 | | | 330 | 1652 | 6

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

Ankara : 4

44737

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C.H.P. Genel Sekreterliği
Yüksek Katına

Ankara Halkevi Başkanlığından alınan ilişik yazıda ; Yüksek tahsilini bitirdiği zaman maaşı (I25) liraya çıkarılmak üzre 6/7/I945 tarihinde (I00) lira ile kütüphane Müdürlüğüne tayin olunan Neriman Genç'in şimdi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinden mezun olduğu bildirilerek , kadrodaki (I50) lira karşılık gösterilmek suretiyle I/Nisan/I946 dan itibaren maaşının (I25) liraya çıkarılması teklif olunmaktadır .

Büromuzca da uygun görülen bu teklifi takdirlerine arzeder , saygılar sunarım .

Büro V. Şefi
Konya Milletvekili

Sedad Çumralı

olur
4, IV, 1946

Muamelât
9. 4. 1946

2

20 . Mart . 1946

ANKARA HALKEVİ BAŞKANLIĞI

Sayı : 87

C. H. P. Genel Sekreterliği
22 Mart 1946
44737
YAZILDI
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C . H . P . Genel Sekreterliğine

181

6/7/1945 gün ve 5/78318 sayılı emrinizle yüksek tahsilini bitirdiği zaman maaşı (125) liraya çıkarılmak üzere (100) lira ile Evimiz kütüphane müdürlüğüne tayin buyurulan Neriman Genç, Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinden mezun olmuş bulunduğundan, 1946 yılı bütçe kadrosunda kütüphane müdürlüğü tahsisatı olarak mevcut (150) lira karşılık gösterilmek üzere 1/Nisan/1946 tarihinden itibaren maaşının (125) liraya çıkarılmasına yüksek müsadenizi sayğılarımla rica ederim.

Halkevi Başkanı
İçel Milletvekili
(Ferid C Güven)

V

Muamelât
25.III.1946

3

Evrakla 22-III-1946

Ankara : 6 Temmuz 1945

CÜMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CÜMHURİYET ARŞİVİ

Halkevi Başkanlığına

Ankara

5
78318

YAZILDI

22/6/1945 tarihli ve 131 sayılı yazınız karşılığıdır :

Evinizin açık olan kütüphane müdürlüğüne teklif ettiğiniz Neriman Genç'in bu vazifeye alınması, esas itibariyle yerinde görülmüştür . Ancak, kendisine (125) lira aylık verilebilmek için yüksek tahsil imtihanını vermiş ve diplomasını almış bulunması şarttır . Bu neticeye kadar, şimdilik kendisine (100) lira aylık verilmesi gerekmektedir . Bu şartı kabul ettiği takdirde 1/Temmuz/1945 tarihinden itibaren kütüphane müdürlüğü vazifesi ile çalıştırılması uygun olur .

Saygılarımla .

5
28689

Kâtibi

22 . 6 . 1945

C. H. P.
ANKARA HALKEVİ
BAŞKANLIĞI

131

1589

C. H. P. Genel Sekreterliği
28689
YAZILDI
26 Haziran 1945
Ek:

C . H . P . Genel Sekreterliğine

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Evimiz kadrosunda açık bulunan kütüphane müdürlüğüne, Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesini bu yıl bitiren tezini vererek yalnız ekim ayında verilecek bir imtihanı kalan, dört yıldanberi kütüphanemizde yardımcı olarak çalışan ve kütüphanecilik bilgisini tamamliyan, kütüphanecilik kurslarına devam etmiş bulunan Neriman Genç'in, 1/7/1945 gününden itibaren (125) lira aylıkla tayin edilmesine yüksek müsadenizi sayğılarımla rica ederim.

Halkevi Başkanı
İçel Milletvekili
(Ferid C Güven)

V
25 VI. 1945

N.K.

Tasdik
4-VII-1945